



# AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

### TARTALOM

4/2020. (I. 29.) AB határozat	vízitársulatokról szóló 2009. évi CXLIV. törvény 69. § (2) bekezdés szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről .....	58
5/2020. (I. 29.) AB határozat	a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 80. § (1) bekezdés második mondata szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasításáról .....	67
3001/2020. (II. 4.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról .....	78
3002/2020. (II. 4.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról .....	85
3003/2020. (II. 4.) AB határozat	jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapításáról .....	95
3004/2020. (II. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	108
3005/2020. (II. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	114
3006/2020. (II. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	119
3007/2020. (II. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	123
3008/2020. (II. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	127
3009/2020. (II. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	132
3010/2020. (II. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	136
3011/2020. (II. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	139
3012/2020. (II. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	145
3013/2020. (II. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	148
3014/2020. (II. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	151
3015/2020. (II. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	154
3016/2020. (II. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	157
3017/2020. (II. 4.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról .....	160
3018/2020. (II. 4.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról .....	163
1001/2020. (I. 23.) AB Tü. határozat	az Alkotmánybíróság öttagú állandó tanácsainak számáról, összetételéről és a tanácsvezetők személyéről szóló 1002/2019. (IX. 20.) AB Tü. határozat módosításáról .....	168

# AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGGZÉSEI



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 4/2020. (I. 29.) AB HATÁROZATA

vízitársulatokról szóló 2009. évi CXLIV. törvény 69. § (2) bekezdés szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Dienes-Oehm Egon, dr. Salamon László, dr. Szívós Mária és dr. Varga Zs. András* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a vízitársulatokról szóló 2009. évi CXLIV. törvény 69. § (2) bekezdésének „Az (1) bekezdésben foglaltakat a folyamatban levő bírósági, valamint végrehajtási eljárásokban is alkalmazni kell azzal, hogy” szövegrésze alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

A vízitársulatokról szóló 2009. évi CXLIV. törvény 69. § (2) bekezdése a megsemmisítést követően a következő szöveggel marad hatályban:

„A tag által a 2012. december 27. napját megelőzően hozott küldöttgyűlési határozat alapján a társulat részére már teljesített fizetés nem követelhető vissza.”

Az alaptörvény-ellenessé nyilvánított és megsemmisített rendelkezés az Alkotmánybíróság megsemmisítésről szóló határozatának a hivatalos lapban történő közzétételét követő napon veszíti hatályát.

2. A vízitársulatokról szóló 2009. évi CXLIV. törvény 69. § (1) bekezdésének alkalmazása során az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy e rendelkezés nem vonatkozik a 2012. december 27. napját megelőzően a vízitársulat küldöttgyűlése által az akkor hatályos jogszabályoknak megfelelően, jogszerűen megállapított és legkésőbb az egyes törvényeknek az agrárgazdaság versenyképességével összefüggő módosításáról szóló 2018. évi CXXXVII. törvény hatálybalépéséig esedékessé vált fizetési kötelezettségek érvényesíthetőségének kizárására.

3. Az Alkotmánybíróság a vízitársulatokról szóló 2009. évi CXLIV. törvény 69. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

4. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a vízitársulatokról szóló 2009. évi CXLIV. törvény 69. § (2) bekezdésének megsemmisített szövegrésze a Győri Törvényszék előtt folyamatban lévő P.20.590/2018. számú ügyben, továbbá bármely bíróság előtt folyamatban lévő ügyben nem alkalmazható.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

[1] 1. A Győri Törvényszék bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő P.20.590/2018. számú peres eljárásban az eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a vízitársulatokról szóló

2009. évi CXLIV. törvény (a továbbiakban: Vttv.) 69. § (1) és (2) bekezdéseinek alaptörvény-ellenességét állapítja meg, és rendelje el a jogszabály alkalmazásának kizárását.
- [2] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezések sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvéből levezetett visszaható hatály tilalmát, továbbá a 15. (helyesen: XV.) cikk (1) bekezdésében rögzített törvény előtti egyenlőséget.
- [3] A perbeli felperes vízitársulat, míg a perbeli alperes a vízitársulat tagja. A per tárgya vízitársulati hozzájárulás megfizetése. A perbeli felperes a döntés idején hatályos jogszabályi rendelkezésekre hivatkozással küldöttgyűlési határozatával 2012. áprilisában tagsági hozzájárulást állapított meg. Ezt a hozzájárulást az alperes nem teljesítette, amelyre tekintettel a felperes fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett, ami az ellentmondás folytán perré alakult. A felperes 2012, 2013, 2014 és 2015 évekre vonatkozóan évenként 99 351 forint tagi hozzájárulás és késedelmi kamatainak megfizetésére kérte kötelezni az alperest. A per folyamán ezt a kereseti követelését a felperes többször megváltoztatta, továbbá kiterjesztette előbb 2016-ra, majd 2017-re és 2018-ra is. Hivatkozott arra, hogy a fizetési kötelezettségről a vízitársulat küldöttgyűlése határozott és bár a törvény 2012. decemberétől a közgyűlés hatáskörébe sorolta a tagok számára történő fizetési kötelezettség megállapítását, ez nem érinti a korábban jogszerűen meghozott határozatokat. Az alperes ellenben arra hivatkozott, hogy a jogalkotó már 2010-ben megszüntette a rendszeres, évenkénti tagi hozzájárulás intézményét, majd annak lehetőségét 2012. decemberében pedig közgyűlési hatáskörbe utalta. A kettő közötti időszakban 2011-től szerinte legfeljebb egyéb tagi hozzájárulást lehetett volna bevezetni, ami nem tagdíj jellegű rendszeres fizetési kötelezettség.
- [4] A folyamatban lévő per időtartama alatt léptek hatályba az indítványozó által támadott rendelkezések, amelyek értelmében a taggal szemben csak olyan fizetési kötelezettség állapítható meg, ami közgyűlési határozaton alapszik, a szabályt pedig a folyamatban lévő bírósági és végrehajtási eljárásban is alkalmazni kell azzal, hogy a már teljesített fizetés nem követelhető vissza.
- [5] 2. Az indítványozó P.20.590/2018/15. számú végzésével kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását, egyben a per tárgyalását a bírói kezdeményezés Alkotmánybíróság általi elbírálásáig felfüggesztette.
- [6] 2.1. Az indítványozó érvelése szerint a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütköznek, így sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését a támadott jogszabályi rendelkezések. Az indítványozó szerint a jogszabályváltozás súlytalanra és érvényesíthetlenné teszi a 2012. december 27. napja előtt, az akkor hatályos jogszabályoknak megfelelően hozott határozatokat, mely jogkövetkezményt a vízitársulatok nem tudták a jövőre nézve számításba venni. Az indítványozó ezzel összefüggésben utalt az Alkotmánybíróság 7/2016. (IV. 6.) AB határozat indokolásának [18] bekezdésére is, melynek értelmében „[a] jogállamiság egyik legfontosabb alkotóeleme a jogbiztonság, amely – egyebek között – megköveteli, hogy a jogalanyoknak meglegyen a tényleges lehetőségük arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek.”
- [7] Az indítványozó szerint a jogszabályi rendelkezések sértik a törvény előtti egyenlőség Alaptörvény XV. cikk szerinti követelményét is. Álláspontja szerint egységes a bírói gyakorlat abban, hogy a közgyűlés hatáskörének rögzítése nem érinti a korábban küldöttgyűlési hatáskörbe tartozó határozatok érvényesíthetőségét. A támadott rendelkezések viszont különbséget tesznek a jogalanyok között a tekintetben, hogy a már megfizetett hozzájárulások nem követelhetők vissza, azonban azok a tagok, akik e kötelezettségüknek jogkövető módon nem tettek eleget, most mentesülnek az őket terhelő fizetési kötelezettség alól. Azt is állítja, hogy a jogszabály-módosítás különbséget tesz a bíróságok jogerős határozatai között a végrehajthatóság tekintetében azáltal, hogy egyes, jogerős marasztaló ítéletek végrehajthatóságát a támadott rendelkezések kizárják.
- [8] 2.2. Az Alkotmánybíróság határozatának meghozatala előtt megkereste a belügyminisztert. A belügyminiszter álláspontja szerint a 2012. évi módosítás indoka az volt, hogy a vízitársulatok tagjai fizetési kötelezettségeik mértékének megállapításáról és azok felhasználásáról maguk döntenek. 2012-ben számos küldöttgyűlésen döntöttek a vízitársulat fennmaradásáról és a folyamatos működés biztosításához szükséges forrásokról, azonban a döntéseket a küldöttgyűlések hozták meg. Annak érdekében, hogy a vízitársulatok tagjainak fizetési kötelezettségeiről és a befizetett összegek felhasználásáról ne a küldöttek, hanem minősített szavazással a tagok dönthessenek, a vízitársulatokról szóló törvény módosítása volt szükséges. A miniszter rávilágított arra is, hogy

nem ismert olyan jogszabályi előírás, amely a vízitársulatok küldöttgyűlése által 2012. december 27. napját megelőzően hozott határozatokkal kapcsolatban rendelkezést tartalmazna.

## II.

[9] Az Alkotmánybíróság az alábbi alaptörvényi és jogszabályi rendelkezések alapján hozta meg döntését.

[10] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

[11] 2. A Vttv. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„69. § (1) Az egyes törvényeknek az agrárgazdaság versenyképességével összefüggő módosításáról szóló 2018. évi CXXXVII. törvény hatálybalépésének napjával

a) a taggal szemben csak olyan fizetési kötelezettség teljesítése miatti eljárás indítható,

b) a taggal szemben csak olyan fizetési kötelezettség állapítható meg, vagy

c) a tag a társulat részére csak olyan fizetési kötelezettséget köteles teljesíteni, amely a közgyűlés 23/A. § (5) bekezdése szerinti határozatán alapszik.

(2) Az (1) bekezdésben foglaltakat a folyamatban levő bírósági, valamint végrehajtási eljárásokban is alkalmazni kell azzal, hogy a tag által a 2012. december 27. napját megelőzően hozott küldöttgyűlési határozat alapján a társulat részére már teljesített fizetés nem követelhető vissza.”

## III.

[12] A bírói kezdeményezés részben megalapozott.

[13] 1. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.

[14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. §-ában és 52. §-ában előírt feltételeknek eleget tesz [vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28], 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]]. A bírói kezdeményezés szerint a támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány a megsemmisítés jogkövetkezményére is kiterjedő alaptörvény-ellenesség megállapítására irányul [lásd például: 2/2018. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [11]].

[15] 2. Az Alkotmánybíróság az indítvány érdemi elbírálását megelőzően áttekintette a Vttv. tagok fizetési kötelezettségeire vonatkozó szabályozásának változásait.

[16] A Vttv. 2010. december 31. napjáig hatályos 30. § (1) bekezdés c) pontja értelmében a küldöttgyűlés hatáskörébe tartozott a tagok fizetési kötelezettségének megállapítása (éves társulati alaphozzájárulás mértéke, differenciált társulati hozzájárulás elvei és mértéke). A társulati alaphozzájárulás a Vttv. szerinti fizetési kötelezettség volt, míg a társulati differenciált hozzájárulás a küldöttgyűlés által megállapított fizetési kötelezettség volt a társulati többletközfeladatok ellátásához.

[17] Az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvény 2011. január 1. napjával megszüntette a társulati alaphozzájárulás és társulati differenciált hozzájárulás intézményét. A törvény indokolása szerint „[a] törvény a vízgazdálkodási érdekeltségi hozzájárulás megszüntetésére irányul, ennek megfelelően elhagyja a vízitársulatokról szóló 2009. évi CXLIV. törvény minden, az érde-

keltségi hozzájárulásról szóló részét”. Ezt követően az egyes törvényeknek a vízkárelhárítás hatékonyabbá tételével összefüggő módosításról szóló 2011. évi XXII. törvény 2011. március 30. napjával akként módosította a Vttv.-t, hogy a 30. § (1) bekezdés c) pontja értelmében a küldöttgyűlés hatáskört kapott az egyéb támogatások jellegének és mértékének meghatározására, míg a 41. § (2) bekezdése az egyéb támogatásokat a társulat bevételei között nevesítette.

- [18] Az egyes agrár tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXIII. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) 2012. december 28. napjától hozta létre a közgyűlést, mint a vízitársulat legfőbb szervét. A Vttv. új 23/A. § (5) bekezdése értelmében a közgyűlés hatáskörébe került „a tagok fizetési kötelezettsége mértékének és felhasználásának meghatározása a társulati feladatok ellátása érdekében”, a küldöttgyűlés hatáskörébe pedig a Vttv. módosított 30. § (1) bekezdés c) pontjának megfelelően az „önkéntes befizetésekből származó támogatások felhasználása” tartozik.
- [19] Az egyes törvényeknek az agrárgazdaság versenyképességével összefüggő módosításról szóló 2018. évi CXXXVII. törvény (a továbbiakban: Mód2. tv.) 2019. január 11. napjától kezdődően vezette be a Vttv. indítvánnyal támadott rendelkezését. A törvény vonatkozó rendelkezése – indokolása szerint – „[a]zt az ellentmondást kívánja feloldani, hogy amíg a jogalkotó 2012. december 27. napjától a társulati tagok fizetési kötelezettségének a megállapítását a közgyűlés kizárólag hatáskörébe utalta, addig még jelenleg is hatályban vannak azok, a tagok a fizetési kötelezettségét lényegében határidő nélkül megállapító döntések, amelyeket még 2012. december 27. előtt a küldöttgyűlések során – sok esetben vitatható körülmények között – hoztak meg. A törvény e rendelkezéssel a lényegében hat évvel ezelőtti jogalkotói döntésnek kíván érvényt szerezni.” A Vttv. új 69. § (1) bekezdése ugyanakkor valamennyi, 2012. december 27. napját megelőzően a vízitársulat tagjával szemben előírt fizetési kötelezettség érvényesítésének lehetőségét kizárja, oly módon, hogy ezt a rendelkezést a már folyamatban levő bírósági és végrehajtási eljárásokban is alkalmazni rendeli.
- [20] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét állító indítványi elemet vizsgálta meg. Az indítványozó érvelése szerint a Vttv. 69. § (1) és (2) bekezdése azon követelések érvényesítését is kizárja, amelyek a vízitársulatok küldöttgyűlésének 2012. december 27. napját megelőzően, nyilvánvalóan jogszerűen hozott határozatán alapulnak, mely rendelkezést a folyamatban levő bírósági és végrehajtási eljárásokban is alkalmazni kell, a szabályozás ekként a vízitársulatok szempontjából visszaható hatályú jogalkotásnak tekinthető.
- [21] 3.1. Az Alkotmánybíróság Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésén alapuló, jelen indítvány elbírálása szempontjából releváns gyakorlata az alábbiak szerint összegezhető. „A jogállamiság egyik legfontosabb alkotóeleme a jogbiztonság, amely – egyebek között – megköveteli, hogy a jogalanyoknak meglegyen a tényleges lehetőségük arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [71]}
- [22] Egy jogszabály nem csupán akkor ütközhet a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [106]}. Ugyanakkor „önmagában az, hogy a jogalanyok másként cselekedtek volna, ha előre láthatták volna, hogy egy jogszabály miként módosul, nem ad módot a jogbiztonság címén az alaptörvény-ellenesség megállapítására. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmának ilyen kiterjesztő értelmezése alkotmányjogi alapokon nem indokolható” {16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [23] A visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem feltétlen. A tilalom kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad malam partem*) jogalkotásra irányadó, és nem terjed ki a jogszabályok módosíthatóságának időbeli korlátaira sem {7/2016. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [19]}. Egyértelműen élhet a visszamenőleges hatályú jogalkotás eszközével a jogalkotó akkor, amikor új jogosultságot állapít meg, meglévő jogosultságot terjeszt ki, vagy valamely jog korlátozását oldja fel {10/2014. (IV. 4.) AB határozat, Indokolás [18]}. Annak sincs akadálya, hogy a jogalkotó a múltban keletkezett jogviszonyokból származó jogokat és kötelezettségeket szabályozzon, amennyiben az új szabályozás ezeket a jogokat és kötelezettségeket hátrányosan csak a hatálybalépés utáni időtől fogva érintheti, hiszen a visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem értelmezhető akként, hogy a fennálló tartós, határozatlan időtartamú jogviszonyok a jövőre nézve semmilyen esetben sem alakíthatóak át, vagy változtat-

hatóak meg {3061/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [11]–[12]}. A jogalkotó fennálló, tartós jogviszonyokba való beavatkozásának ugyanakkor korlátot szabhat a jogbiztonsághoz kapcsolódó bizalomvédelem követelménye, ekként esetről esetre vizsgálendő, hogy hol húzódik a határ a jogalkotó szabadsága és a címzeteknek a jogi szabályozás állandóságához, kiszámíthatóságához fűződő érdeke között, vizsgálva, hogy a jogi szabályozás változása következtében a jogalanyokat ért hátrány indokolja-e a jogbiztonság sérelme alapján az alaptörvény-ellenesség megállapítását {3061/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [13]}.

- [24] Tekintettel részben arra, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a visszaható hatályú jogalkotás tilalma nem abszolút, illetőleg részben arra, hogy az egyes jogviszonyok szükségképpen nagyon is különbözőek lehetnek, ezért amennyiben felmerül annak lehetősége, hogy egy új jogszabály rendelkezéseit annak hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell, úgy az Alkotmánybíróság esetről esetre vizsgálja meg, hogy megvalósult-e a jogbiztonság sérelme {1/2016. (I. 29.) AB határozat, Indokolás [56]}.
- [25] 3.2. Az indítványozó szerint a Vttv. támadott rendelkezései azért sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, mert a rendelkezés jogilag kikényszeríthetlenné teszi a 2012. december 27. napja előtt, az akkor hatályos jogszabályoknak megfelelően hozott határozatokat, mely jogkövetkezményt a vízitársulatok nem tudták a jövőre nézve számításba venni.
- [26] Az Alkotmánybíróság kiemeli: a szabályozás alkotmányossági megítélése szempontjából annak van elsődleges jelentősége, hogy a Vttv. támadott rendelkezései a korábban hatályos szabályrendszer helyesen értelmezett tartalmához képest érdemben más, hátrányosabb jogi környezetet hoz-e létre, azaz a már fennálló jogviszonyok a korábbi szabályozásnak ehhez a helyes értelmezéséhez képest más jogi megítélés alá esnek-e {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [74]}.
- [27] Miként arra az Alkotmánybíróság rámutatott, a vízitársulatok közgyűlését csak a Mód. tv.-nyel, 2012. december 28. napjától kezdődő hatállyal teremtette meg a jogalkotó, és a Vttv. 23/A. § (5) bekezdése csak ettől a naptól kezdődően utalta az újonnan létrejövő közgyűlések hatáskörébe a tagok fizetési kötelezettsége mértékének és felhasználásának meghatározását a társulati feladatok ellátása érdekében. Ez egyben azt is jelenti, hogy 2012. december 28. napjától kezdődően sem a vízitársulatok küldöttgyűlése, sem pedig más szerve nem hozhatott jogszerűen a tagok fizetési kötelezettsége mértékére vonatkozó határozatot. Az a törvényi rendelkezés, mely a nyilvánvalóan a törvény rendelkezéseivel ellentétes, jogszerűtlen módon hozott határozatok esetében kifejezetten rögzíti azok bírói úton történő ki nem kényszeríthetőségét, az egyébként is egyértelmű jogi helyzet változatlanúságára tekintettel nem sértheti a visszaható hatályú jogalkotás tilalmát.
- [28] 2012. december 27. napját megelőzően ugyanakkor a Vttv. kifejezetten a küldöttgyűlés hatáskörébe utalta a tagok fizetési kötelezettségének megállapítását: 2010. december 31. napjáig az éves társulati alaphozzájárulás mértékéről és a differenciált társulati hozzájárulás elveiről és mértékéről, 2011. március 30. napjától 2012. december 27. napjáig pedig az egyéb támogatások jellegének és mértékének meghatározásáról dönthetett a küldöttgyűlés a Vttv. kifejezett rendelkezéseinek megfelelően.
- [29] 3.3 Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy fentiek szerint a Vttv. 69. § (1) bekezdése önmagában nem nyilvánít valamely magatartást jogellenessé, és a hatályba lépést megelőző időre nem állapít meg vagy tesz terhesebbé kötelezettséget, amennyiben azt a törvény hatálybalépését követő, vagyis jövőbeni időponttól alkalmazták.
- [30] Azzal, hogy a Vttv. 69. § (1) bekezdése ezeknek a követeléseknek az érvényesíthetőségét a jövőre nézve kizárta, nem alkotott új anyagi jogi szabályt, hanem az érintett időszakban hatályban volt jogszabálynak egyik értelmezését foglalta törvénybe.
- [31] Az Alkotmánybíróság nem tartja kizártnak, hogy a jogalkotó szándéka már 2012-ben is lehetett az, hogy a küldöttgyűlés által megállapított fizetési kötelezettségeket egyáltalán ne lehessen érvényesíteni. A törvény szövege ugyanakkor ilyen kikötést kifejezetten nem tartalmazott, és az indítványban is hivatkozott bírói gyakorlat sem tulajdonított ilyen értelmezést a jogszabály szövegének. A nem kellő pontossággal megfogalmazott jogszabályi rendelkezésen alapuló, a jogszabály szövegéhez képest nem *contra legem* jogértelmezés nem róható a jogalkalmazók terhére és nem minősíthető utóbb sem jogellenesnek. A 2018-ban elfogadott törvénymódosítás által a jogalkotónak ugyanakkor lehetősége van ezen az értelmezésen a jövőre nézve módosítani, és a jogalkotó feltételezhető (ám a jogszabály szövegében kifejezetten meg nem jelenő) eredeti szándékából fakadó következményeket a jövőre nézve alkalmazni.

- [32] 3.4. Ez a szabályozás azonban az Alkotmánybíróság megítélése szerint csak akkor felel meg az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése által támasztott követelménynek, ha a múltban esedékessé vált követelések érvényesíthetőségét nem befolyásolja és kizárólag az adott követelések jövőbeni érvényesítésére vonatkozóan tartalmaz rendelkezést. Ellenkező esetben a jogalkotói beavatkozás egyértelműen a fennálló jogviszony terhesebbé válásának körébe esik.
- [33] A fent részletezett törvénymódosítások szövegéből és a törvényjavaslatokhoz fűzött előterjesztői indokolásokból összességében az olvasható ki, hogy a jogalkotó célja annak egyértelművé tétele volt, hogy 2012. december 27. napján a közgyűlésen kívül más szerv nem állapíthatott meg rendszeres fizetési kötelezettséget a tagok számára. Ugyanakkor ebből következik az is, hogy elképzelhető olyan fizetési kötelezettség, amit a vízitársulat küldöttgyűlése az 2012. december 27. napján jogszerűen írt elő, és miként arra a belügyminiszter is rámutatott az Alkotmánybíróság megkeresésére adott válaszában, a vízitársulatok működésére vonatkozó, korábban hatályos jogszabályi rendelkezések sem a több évre vonatkozó fizetési kötelezettségek előírását nem zárták ki, sem pedig a korábbi küldöttgyűlési határozatok utólagos közgyűlési megerősítésének kötelezettségét nem írták elő. Amennyiben viszont a küldöttgyűlés (mint korábban a vízitársaság legfőbb szerve) jogszerűen döntött fizetési kötelezettség megállapításáról, úgy annak érvényesítését is lehetővé kell tenni.
- [34] Mivel ezek a kötelezettségek egy olyan időszakban születtek, amelyben a közgyűlés intézménye még nem is létezett, értelemszerűen fel sem merülhet annak a lehetősége, hogy a támadott törvényi rendelkezés értelmében „a közgyűlés 23/A. § (5) bekezdése szerinti határozatán” alapuljon. Amennyiben tehát egy ilyen határozat már 2012. december 27. napját megelőzően megalkotásra került, akkor azt nyilvánvalóan eleve nem is érinthette a 2012-es törvénymódosítás, ezáltal pedig a támadott jogszabályi rendelkezés sem teheti érvényesíthetetlené a függőben lévő követelést. Ellenkező esetben okkal vetődik fel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelme, ugyanis a törvény a tiltott visszaható hatályú jogalkotás tilalma körébe esne.
- [35] 3.5. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a fenti megállapításokból következően a Vttv. 69. § (1) bekezdésének alkalmazhatósága csak azokra a követelésekre terjedhet ki, amelyek annak hatálybalépését követően váltak esedékessé. Ennek magyarázata, hogy a támadott rendelkezés egyértelműen azt a kötelezettséget rója a vízitársulatra, hogy amennyiben a továbbiakban is fizetési kötelezettséget szeretne előírni a tagjainak, akkor azt immáron nem teheti meg a 2012. december 27. napján meghozott küldöttgyűlési határozata alapján, hanem a közgyűlésnek újra elő kell írnia. Ilyen kötelezettséget azonban első alkalommal csak a Vttv. 69. § (1) bekezdése írt elő. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint tehát a jogalkotó a rendelkezés törvénybe iktatása által az Alaptörvénnyel összhangban mindössze annyit várhat el, hogy a jövőre nézve a vízitársulat hívja össze a közgyűlést és a 2012. december 27. napján megállapított fizetési kötelezettségek helyébe a közgyűlés állapítson meg fizetési kötelezettséget.
- [36] 3.6. Az Abtv. 46. § (3) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság hatáskörei gyakorlása során folytatott eljárásában határozattal megállapíthatja azokat az Alaptörvény szabályozásából eredő, és az Alaptörvény rendelkezéseit érvényre juttató alkotmányos követelményeket, amelyeknek a vizsgált jogszabály alkalmazásának meg kell felelnie. Az Alkotmánybíróság jelen esetben úgy ítélte meg, hogy lehetősége van arra, hogy az Abtv. 46. § (3) bekezdésében biztosított jogköre alapján, alkotmányos követelmény megfogalmazásával, egyben a hatályos jog kíméletével járjon el.
- [37] Tekintettel arra, hogy a Vttv. 69. § (1) bekezdésének alkalmazása egyes, a vízitársulatok küldöttgyűlése által 2012. december 27. napját megelőzően hozott határozatokon alapuló fizetési kötelezettségek érvényesítése során a fentiek szerint egyes esetekben visszaható hatályú jogalkotásként értelmezhető és az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével ellentétes eredményre vezethet, ezért az Alkotmánybíróság – a Vttv. 69. § (1) bekezdésének megsemmisítésére irányuló indítványi elem elutasítása mellett – alkotmányos követelményként állapította meg, hogy a Vttv. 69. § (1) bekezdése nem vonatkozik a 2012. december 27. napját megelőzően a vízitársulat küldöttgyűlése által az akkor hatályos jogszabályoknak megfelelően, jogszerűen megállapított és legkésőbb az egyes törvényeknek a Mód2. tv. hatálybalépéséig esedékessé vált fizetési kötelezettségek érvényesíthetőségének kizárására. Annak vizsgálata, hogy az egyes eljárásokban érvényesített, a tagokat terhelő fizetési kötelezettségek megfelelnek-e a Vttv. 2012. december 27. napját megelőzően hatályos rendelkezéseinek, és ezáltal jogszerűnek tekinthetőek-e, minden esetben az eljáró bíróságok (és nem pedig az Alkotmánybíróság) feladata.

- [38] 4. Mindezek mellett azt is figyelembe vette az Alkotmánybíróság, hogy a Vttv. 69. § (2) bekezdése az (1) bekezdésben rögzített rendelkezést a folyamatban lévő bírósági és végrehajtási eljárásokban is alkalmazni rendeli. Ez azt jelenti, hogy a jogalkotói beavatkozás jogerősen lezárt bírósági eljárások végrehajthatóságát is érinti, a folyamatban lévő bírósági eljárások esetében pedig olyan eredményre vezet, amely ellentétes azzal, mint amire a vízitársulat a per megindításakor alapos okkal számíthatott.
- [39] A Vttv. 69. § (2) bekezdése a küldöttgyűlési határozatokon alapuló és a meghozataluk időpontjából következően kétséget kizáróan jogszerű, a tagokat terhelő olyan fizetési kötelezettségek vízitársulat általi érvényesíthetőségét is kizárja, amelyekkel kapcsolatosan a bírósági vagy végrehajtási eljárás már folyamatban van. Ez a vízitársulatokat egyértelműen hátrányosan érinti, a jogalkotó pedig semmilyen alkotmányosan értékelhető indokát nem adta annak, hogy miért szükséges a korábban a Vttv. rendelkezéseinek megfelelően a küldöttgyűlés által elfogadott, a tagokat terhelő fizetési kötelezettségek érvényesíthetőségének utólagos kizárása, illetőleg miért lenne egyáltalán „vitatható” az a tagokat terhelő fizetési kötelezettség, melynek lehetőségét maga a Vttv. utalta korábban (a törvényben kifejezetten nevesített módon) a küldöttgyűlés hatáskörébe, jogszabály pedig a fentiek szerint korábban nem zárta ki azok érvényesíthetőségét, illetőleg nem írta elő azok utólagos megerősítésének kötelezettségét sem.
- [40] Ez a fent kifejtettek szerint egyértelműen a visszaható hatályú jogalkotás tilalma alá esik, ezért az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint a rendelkezés mozaikos megsemmisítése felől határozott. Az Alkotmánybíróság elvi éllel megállapítja, hogy a már jogerős bírósági döntéssel lezárt, végrehajtás előtt álló jogviszonyokat újonnan alkotott jogi rendelkezés általában nem érintheti.
- [41] A megsemmisített rendelkezés a határozat közzétételét követő napon veszíti hatályát. A támadott jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére tekintettel az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (2) bekezdésének megfelelően elrendelte a megsemmisített rendelkezés alkalmazásának tilalmát a Győri Törvényszék előtt folyamatban lévő P.20.590/2018. számú ügyben. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján elrendelte továbbá a megsemmisített jogszabályi rendelkezés folyamatban lévő ügyekben való általános alkalmazási tilalmát is, a rendelkező részben foglaltak szerint.
- [42] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel a Vttv. 69. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt – az adott rendelkezés alkalmazására vonatkozó alkotmányos követelmény Abtv. 46. § (3) bekezdésén alapuló előírása mellett – elutasította, míg a Vttv. 69. § (2) bekezdésének „Az (1) bekezdésben foglaltakat a folyamatban levő bírósági, valamint végrehajtási eljárásokban is alkalmazni kell azzal, hogy” szövegrészét megsemmisítette és az Abtv. 45. § (2) bekezdésének megfelelően elrendelte a megsemmisített rendelkezés alkalmazásának tilalmát.
- [43] Mivel a jogszabályi rendelkezést az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére tekintettel megsemmisítette, ezért annak az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésébe ütközését már nem vizsgálta.
- [44] 6. Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2020. január 20.

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,*  
az Alkotmánybíróság elnöke

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,*  
az Alkotmánybíróság elnöke,  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Balsai István*  
alkotmánybíró helyett

*Dr. Czine Ágnes s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Juhász Imre s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Pokol Béla s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Salamon László s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
alkotmánybíró



*Dr. Sulyok Tamás* s. k.,  
az Alkotmánybíróság elnöke,  
az aláírásban akadályozott  
*dr. Szabó Marcel*  
előadó alkotmánybíró helyett

*Dr. Szalay Péter* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Szívós Mária* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Varga Zs. András* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Salamon László* alkotmánybíró különvéleménye

- [45] 1. A rendelkező rész 1. pontjában foglalt mozaikos megsemmisítést és az ahhoz kapcsolódó 2. pontban írt alkotmányos követelmény megfogalmazását nem támogatom. Véleményem szerint a bírói indítvány elutasításának a többségi határozatban követett érveléstől eltérő logika alapján, és egy más tartalmú alkotmányos követelmény kimondása mellett lett volna helye. Helyesnek tartom, hogy a 2012. december 27. napját megelőzően vízitársulat küldöttgyűlése által – akkor még jogszerűen – megállapított fizetési kötelezettségek érvényesíthetőségének kizárását az Alkotmánybíróság egy időbeli korlátozáshoz kapcsolja, ugyanakkor álláspontom szerint ennek az időbeli korlátozásnak nem – a határozat logikájából következő módon – a Vttv. Mód2. tv.-nyel történt módosításának hatálybalépéséhez, hanem a Vttv. korábbi, a Mód. tv. 65. §-a által beemelt módosítása hatálybalépéséhez kellene igazodnia.
- [46] 2. Amint az a határozat által is hivatkozott belügyminiszteri állásfoglalásból is kiderül (lásd az állásfoglalás 2. pontját), a Vttv. 2012-es módosításával elérni kívánt jogalkotói cél az volt, hogy a módosítás hatálybalépését követően kizárólag a tagok (minősített többsége), vagyis a vízitársulatok közgyűlése dönthessen a tagok által teljesítendő fizetési kötelezettség(ek) meghatározása tárgyában. Ezzel összefüggésben a Mód. tv. vonatkozó szakaszaihoz (a 62–71. §-hoz) fűzött előterjesztői indokolás – utalva a vízitársulatok rendelkezésére álló források rendszerének korábbi átalakítására is – a következőket tartalmazta: „A törvény alapján a módosítás célja, hogy a vízitársulatok tagjai fizetési kötelezettségeik mértékének megállapításáról és azok felhasználásáról maguk döntsenek. Az Országgyűlés 2010. július 22-én fogadta el az egyes gazdasági és pénzügyi tárgyú törvények megalkotásáról, illetve módosításáról szóló 2010. évi XC. törvényt, amelynek 38–39. §-a módosította a vízitársulatokról szóló 2009. évi CXLIV. törvényt és 2011. január 1-jétől megszüntette a tagok társulati hozzájárulását. Ezzel megszűnt a közfeladatokhoz való kötelező hozzájárulás és annak adók módjára történő behajtási lehetősége. A rendelkezésre álló költségvetési források a vízitársulatok közfeladat ellátását szolgálják, de nem biztosítják a vízitársulatok működési költségeit, azt egyéb bevételeikből kell fedezniük. A vízitársulatok törvény által meghatározott alapszabályaik szerint működnek. A vízitársulat alapszabálya lehetővé – és megszavazás esetén tagjainak kötelezővé – teszi a »tagi hozzájárulás« megfizetését. 2012-ben számos küldöttgyűlésen döntöttek a vízitársulat fennmaradásáról és a folyamatos működés biztosításához szükséges forrásokról, azonban a döntéseket a küldöttgyűlések hozták meg. Annak érdekében, hogy a vízitársulatok tagjainak fizetési kötelezettségeiről és a befizetett összegek felhasználásáról ne a küldöttek, hanem minősített szavazással a tagok dönthessenek a vízitársulatokról szóló törvény módosítása szükséges.”
- [47] A törvényszöveg és a vonatkozó indokolás együttes értelmezéséből véleményem szerint egyértelműen kiolvasható olyan jogértelmezés (és az volt már korábban is), hogy a jogalkalmazás során a még a törvénymódosítás hatálybalépését megelőzően, de már ezen időpontot követő időszak tekintetében a tagok számára küldöttgyűlés (és nem közgyűlés) által megállapított fizetési kötelezettség a törvény erejénél fogva érvénytelenné vált (hacsak közgyűlés által utóbb megerősítésre nem került); és adók módjára történő végrehajtására sem volt (lett volna) lehetőség. Az kétségtelenül megállapítható, hogy ez külön, jogszabály formájában nem került rögzítésre. Amint arra a többségi határozat is rávilágít, ez a jogalkotás hiányossága, vagy ha úgy tetszik „hibája”.
- [48] 3. Az Alaptörvény legutóbbi módosítását követően a 28. cikkben foglalt jogértelmezési szabály egyértelműen rögzíti, hogy a jogszabály céljának az Alaptörvénnyel összhangban történő meghatározása során – a preambulum mellett – a jogszabályhoz fűzött jogalkotói indokolást (amennyiben olyan jogszabályról van szó amelyhez az rendelkezésre áll) figyelembe kell venni. Ugyan ez a rendelkezés az Alaptörvényben „A bíróság” fejezetben került elhelyezésre, és elsődlegesen a jogalkalmazás számára megfogalmazott követelményként jelenik meg, véleményem szerint ennek alkalmazásától eljárása során az Alaptörvény legfőbb őreként az Alkotmánybíróság sem tekinthet el. (Erre legfeljebb akkor lenne lehetősége, ha a törvény elfogadására irányuló eljárás során annak

szövege olyan mértékben átalakult, ami ezt szükségessé teszi, vagy esetleg kivételesen, ha egyértelműen megállapítja az adott rendelkezésről, hogy annak tartalma eltér a vonatkozó indokolástól, illetve eleve nem alkalmas az abban foglalt cél elérésére.)

- [49] Mindezekre tekintettel véleményem szerint az Alkotmánybíróság jogkövetkezményként a jelen ügyben sem választhat(ott volna) olyan megoldást, megoldásokat, amelyek a jogalkotó – több törvénymódosítással is kifejezésre juttatott – szándékával és a vizsgált törvényi rendelkezés szövegével ellentétes eredményre vezet. A határozat rendelkező részében foglalt mozaikos megsemmisítés és a többségi álláspont szerinti szövegezés melletti alkotmányos követelmény megállapítása véleményem szerint ezt eredményezi. Erre tekintettel az alkotmányos követelményt megfogalmazását az alábbi tartalommal tartottam volna támogathatónak.
- [50] A Vttv. 69. § (1) bekezdésének alkalmazása során az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből és 28. cikkéből fakadó alkotmányos követelmény, hogy e rendelkezés nem vonatkozik a 2012. december 28. napját megelőzően a vizitársulat küldöttgyűlése által az akkor hatályos jogszabályoknak megfelelően, a Mód. tv. 65. §-ának hatálybalépést megelőző időszakra jogszerűen megállapított fizetési kötelezettségek érvényesíthetőségének kizárására.
- [51] Az Alkotmánybíróság által megállapított alkotmányos követelmény nem alapozhat meg a vizitársulások terhére visszafizetési kötelezettséget a 2012. december 28. napja és az egyes törvényeknek az agrárgazdaság versenyképességével összefüggő módosításáról szóló 2018. évi CXXXVII. törvény hatálybalépésének napja között bíróság által már jogerősen elbírált és végrehajtott követelések tekintetében.
- [52] A fenti szövegezésű alkotmányos követelmény második mondata – e tekintetben is szem előtt tartva a jogalkotónak a többszöri törvénymódosításokkal elérni kívánt szándékát – a már lezárult (és végrehajtott) bírósági eljárások alapján teljesített befizetések tekintetében is megteremtette volna az összhangot a Vttv. 69. § (2) bekezdésének azon fordulatával, amely a tagok által a kérdéses időszakban önkéntesen teljesített befizetések visszakövetelhetőségét zárja ki.

Budapest, 2020. január 20.

*Dr. Salamon László s. k.,*  
alkotmánybíró

- [53] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2020. január 20.

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
alkotmánybíró

- [54] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2020. január 20.

*Dr. Szívós Mária s. k.,*  
alkotmánybíró

- [55] A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2020. január 20.

*Dr. Varga Zs. András s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/593/2019.  
Megjelent a Magyar Közlöny 2020. évi 13. számában.



# AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 5/2020. (I. 29.) AB HATÁROZATA

a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 80. § (1) bekezdés második mondata szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

### h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 80. § (1) bekezdés második mondatának „elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt” fordulata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

### I n d o k o l á s

#### I.

- [1] 1. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2019. április 25-én kelt, 33.K.31.747/2018/44. számú végzésével eljárását felfüggesztette és kezdeményezte az Alkotmánybíróságnál a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 80. § (1) bekezdés második mondata „elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt” fordulata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítványozó bíróság elsősorban a támadott rendelkezés megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 41. § (1) bekezdésére hivatkozva; kérte továbbá, hogy az Alkotmánybíróság rendelje el az alaptörvény-ellenes rendelkezés általános, valamint a konkrét ügyre kiterjedő alkalmazási tilalmát az Abtv. 45. § (4) bekezdése, valamint 45. § (2) bekezdése alapján.
- [2] 2. A bírói kezdeményezés alapjául kisajátítás jogalapja és összecszerúsége tárgyában indult közigazgatási per szolgált.
- [3] A felperes magánszemély kereseti kérelmében vitatta mind a kisajátítás jogalapját, mind pedig a kisajátítással érintett ingatlan határozatban megállapított forgalmi értékét.
- [4] A bíróság közbenső ítéletével megállapította, hogy az érdemi döntéssel elrendelt kisajátítás jogalapja fennáll; a kisajátítással érintett ingatlan forgalmi értékének vizsgálata során a felperes új (a közigazgatási eljárás során kirendelt szakértő személyétől eltérő) igazságügyi szakértő kirendelését indítványozta.
- [5] Az ügyben eljáró bíróság álláspontja szerint a Kp. 80. § (1) bekezdése és a (3)–(4) bekezdései, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 307–315. §-ai és 316. § (1) bekezdése alapján másik igazságügyi szakértő kirendelése iránti felperesi indítvány nem teljesíthető, a bíróságnak elsődlegesen ugyanis a közigazgatási eljárásban szakértői véleményt elkészítő szakértőt kell felhívnia arra, hogy a felperesi aggályokat küszöbölje ki.

- [6] 3. Az indítványozó bíróság szerint a Kp. perben alkalmazott 80. § (1) bekezdés második mondatának „elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt” fordulata ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, valamint sérti a tisztességes bírósági eljárás [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése], a jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése] és az egyenlő bánásmód [Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdései] követelményét.
- [7] Az eljáró bíróság indítványában foglalt indokolás szerint amennyiben közigazgatási jogvitában a felperes alappal fejt ki a megelőző közigazgatási eljárásban elkészített szakértői véleménnyel összefüggő aggályait, a bíróság a Pp. 315. §-a alapján csak azt követően rendelhet ki a perben kérelemre új szakértőt [és a Pp. 316. § (3) bekezdése alapján hagyhatja figyelmen kívül a korábbi szakértői véleményt], ha az aggály a megelőző közigazgatási eljárásban eljáró szakértő felvilágosítása alapján sem küszöbölhető ki. Az indítványozó bíróság álláspontja szerint a Kp. 80. § (3) bekezdése azzal is szűkíti a bizonyító fél mozgásterét, hogy magánszakértő vagy más eljárásban kirendelt szakértő alkalmazását kizárja. Az indítvány szerint ez a szabályozás nincs összhangban a Kp. 2. § (2) bekezdésében foglaltakkal sem, hiszen nem segíti a bíróságot abban, hogy a jogvitát tisztességes, koncentrált és költségtakarékos eljárásban bírálja el. Az Alaptörvény fent megjelölt rendelkezéseit azért sérti a támadott szabály, mert a jogalkotó a perbeli bizonyítás leszűkítésével a peres fél helyzetét elnehezíti; annak köszönhetően továbbá, hogy a támadott rendelkezés a bíróság számára kógens módon előírja a megelőző közigazgatási eljárásban már részt vett szakértő kirendelését, a szakértővel szemben érvényesülő pártatlanság követelményét sem teljesíti. Az indítványozó bíróság e körben utalt arra is, hogy a Kp. támadott rendelkezése alapján az az igazságügyi szakértő járhat el közigazgatási jogvitában, aki a közhatalmi pozícióban levő peres féllel tartós munkakapcsolatban áll, és érdekelt abban, hogy a hatósággal megvalósuló eredményes együttműködése a jövőben is biztosított legyen.
- [8] A bíróság értelmezésében a szabályozás a függetlenség és pártatlanság garanciáit sem juttathatja érvényre, tekintettel arra, hogy a Kp. 80. § (1) bekezdése éppen a jogi szakértelemtől elkülönült szakkérdés vizsgálatával összefüggésben állít akadályt. Hatékony jogorvoslatot akkor biztosítana a jogalkotó – az indítvány érvelése szerint –, ha közigazgatási jogvitákban – a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) szabályozásához hasonlóan – a felektől független igazságügyi szakértő teljeskörűen, új szakvélemény keretei között vizsgálhatná meg a közigazgatási eljárásban született, aggályos szakértői véleményt. Tekintettel arra, hogy a bíróság a Kp. szabályai alapján kérte a szakértői bizonyításra vonatkozó szabályozás alkotmányossági vizsgálatát, az Alkotmánybíróság nem tért ki eljárása során az egyéb, vagyis a közigazgatás szervezetrendszerén belüli jogorvoslati eljárás e szempontból történő vizsgálatára.
- [9] Az Alkotmánybíróság megkereste az igazságügyi minisztert, aki kifejtette az álláspontját. Az igazságügyi miniszter állásfoglalásában foglaltakat az Alkotmánybíróság érdemi döntésének meghozatala során figyelembe vette.

## II.

- [10] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, szülei vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

## [11] 2. A Kp. indítvánnyal támadott rendelkezése:

„80. § (1) A megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleménye a bíróság által kirendelt szakértő szakvéleményének minősül. A perben ugyanazon szakkérdés tárgyában szakértőként elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő alkalmazandó.”

## III.

- [12] 1. Az Alkotmánybíróságnak az indítvány alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e a törvényi feltételeknek. Az Abtv. értelmében a bírói kezdeményezés az egyedi normakontroll eljárás egyik fajtája, amellyel a bíró akkor élhet, ha „az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli” [Abtv. 25. § (1) bekezdés]. Az eljáró bíró tehát csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, amelyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell(ene).
- [13] A Kp. szakértő kirendelésére vonatkozó támadott rendelkezését az Alkotmánybírósághoz forduló bírónak az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során alkalmaznia kell: a felfüggesztett ügy ugyanis olyan közigazgatási per, amelyben döntenie kell a bíróságnak a felperes által előterjesztett igazságügyi szakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítvány tárgyában.
- [14] 2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában az Abtv. 25. § és 52. §-ában előírt feltételeknek eleget tesz {vö. 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 17/2018. (X. 10.) AB határozat [21]–[25]}.
- [15] A bírói indítvány hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésére, valamint a XV. cikk (1) és (2) bekezdéseire, e rendelkezéseket idézte, ám az indítvány ezekkel összefüggő alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a kérelem az Abtv. 52. § (1) bekezdésében megkövetelt határozottság követelményének akkor felel meg, ha indokolja, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt szabályával. Nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha pusztán megjelöli azt az alaptörvényi rendelkezést, amelynek sérelmét állítja, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletet érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés {a vonatkozó gyakorlat összegzését lásd: 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [19]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}.
- [16] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság érdemben nem vizsgálta az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése, valamint XV. cikk (1) és (2) bekezdései sérelmét állító indítványt, mert az nem elégtí ki az Abtv. 52. § (1) bekezdésében meghatározott, 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiban kibontott határozottság követelményét.
- [17] 3. Az Alkotmánybíróság vizsgálata során a 13/2013. (VI. 17.) AB határozatára figyelemmel járt el. Az Alkotmánybíróság e határozatában az Alaptörvény Záró és vegyes rendelkezései 5. pontja alapján az alábbi következtetésre jutott: „Az Alkotmánybíróság az újabb ügyekben vizsgálendő alkotmányjogi kérdések kapcsán felhasználhatja a korábbi határozataiban kidolgozott érveket, jogelveket és alkotmányossági összefüggéseket, ha az Alaptörvény adott szakaszának az Alkotmánnyal fennálló tartalmi egyezése, az Alaptörvény egészét illető kontextuális egyezősége, az Alaptörvény értelmezési szabályainak figyelembevétele és a konkrét ügy alapján a megállapítások alkalmazhatóságának nincs akadálya, és szükségesnek mutatkozik azoknak a meghozandó döntése indokolásába történő beillesztése.” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [32]}
- [18] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény negyedik módosítását követően is fenntartotta az indítványozó által hivatkozott 39/1997. (VII. 1.) AB határozatban foglaltakat {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [27]–[33]}, és meghatározta annak jelentését az Alaptörvény hatályos rendelkezései tükrében. A közigazgatási bíraskodást a történelmi alkotmány egyik vívmányának tekintve a testület megállapította, hogy a 39/1997. (VII. 1.) AB határozatban foglalt értelmezés hivatkozható a negyedik módosítás után is {17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [87]}.

- [19] Az Alkotmánybíróság az alaptörvényi, illetve az alkotmányi rendelkezések összevetésével jelen ügyben is megállapította, hogy az Alaptörvény a tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében a korábbi alkotmánybírósági gyakorlat által kimunkált elvi tételek fenntartása mellett döntött.
- [20] Ennek megfelelően nincs akadálya annak, hogy az Alkotmánybíróság tartalmi vagy szövegszerű megjelenítéssel hivatkozza, illetve idézze a korábbi határozataiban foglaltakat.

## IV.

- [21] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.
- [22] 1. Az indítványozó bíró a Kp. 80. § (1) bekezdés második mondatának „elsősorban” fordulataival összefüggésben először az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét állította. Az indítványozó ezen a ponton a jogbiztonságból levezethető normavilágosság követelményének érvényesülésére hivatkozott. Álláspontja szerint a Kp. által szabályozott eljárási rendben „nem világos”, hogyan értelmezhető a Kp. 80. § (1) bekezdés második mondatának „elsősorban” fordulata. E fordulat pontatlansága miatt a jogalkalmazás során nem állapítható meg, hogy a jogalkotó biztosít-e lehetőséget e főszabálytól való eltérésre.
- [23] Az indítványozó bíró érvelése szerint továbbá a megelőző eljárásban kirendelt szakértő alkalmazása nem lehetőséget, hanem kötelezettséget jelent a bíróság számára. Ezzel a jogalkotó leszűkítette a bíróság mozgásterét a perbeli bizonyítás során, csupán akkor rendelhető ki ugyanis új (a megelőző eljárásban eljáró szakértő személyétől eltérő) igazságügyi szakértő, ha a szakértői vélemény tartalma a megelőző eljárásban eljáró szakértő nyilatkozatát után továbbra is aggályos. Emiatt – állítja az indítványozó – a Kp. támadott 80. § (1) bekezdés második mondatának „elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt” fordulata ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [24] Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a bírói kezdeményezés alapján azt kellett vizsgálni, hogy az indítvánnyal támadott rendelkezés megfelel-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó normavilágosság követelményének; valamint, hogy a Kp. bizonyításra vonatkozó rendelkezése kihat-e az egész közigazgatási per méltányos jellegére, és emellett sérti-e a peres fél hatékony bírói jogorvoslathoz való jogát. Másképpen megfogalmazva: méltányosnak, *fair*-nek, tisztességesnek és a bírói jogvédelem oldaláról hatékonynak minősíthető-e a szabályozás szintjén a közigazgatási peres eljárás, amelyben a közigazgatási bíró „elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt” igazságügyi szakértő szakvéleményében foglaltak alapján dönt a felperesi kereset megalapozottságáról.
- [25] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként áttekintette a Kp. 6. §-a, valamint 78. § (1) bekezdése értelmében alkalmazandó Pp. bizonyításra vonatkozó rendelkezéseit.
- [26] 2.1. Előjáróban az Alkotmánybíróság emlékeztet arra a tényre, hogy a régi Pp. rendelkezésein alapuló közigazgatási perekben – az eljárási szabályok fogyatékoságára visszavezethető okokból – a közigazgatási bírák szinte automatikusan ismételték meg a szakértői bizonyítást akkor, ha a felperes keresetét a hatósági eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő szakvéleményében foglaltak vitathatóságára alapította. Ebben a helyzetben ugyanis a bíró nem tudta a közigazgatási szakaszban kirendelt szakértőt vagy a közigazgatási szerv szakértelemmel rendelkező tagját szakértői minőségében meghallgatni, ezzel a szakértői álláspontok ütköztetése révén tisztázni az esetleges ellentmondásokat. Következésképpen a hatósági eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő a perben elvesztette szakértői minőségét: a régi Pp. keretei között meghallgatására a ténybizonyításra alkalmas tanú pozíciójában kerülhetett sor csupán, de a vizsgált közigazgatási határozatot meghozó alperesi hatóság (szakértő) képviselőjének előadása sem volt bizonyítékként figyelembe vehető (lásd erről a Kúria közigazgatási joggyakorlat-elemző csoportjának Összefoglaló jelentését a közigazgatási perek eljárási kérdéseinek elemzéséről, 40–41. oldalak, kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/osszefoglalo\_jelentes\_kozigazgatasi\_perek.pdf).
- [27] 2.2. Az Alkotmánybíróság elsőként a szakértői bizonyítás módjait tekintette át, amelyek között elhelyezte a megelőző eljárásban részt vett szakértő alkalmazásának esetét. A szakértőre vonatkozó részletszabályokat a Pp. XXI. fejezete, 300–319. §-ai tartalmazzák. A Pp. szabályai a szakértői bizonyítás három módját különböztetik meg: a magánszakértő, a más eljárásban már alkalmazott szakértő, valamint a bíróság által kirendelt szakértő esetét.

- [28] E szakértői bizonyítási módoktól meg kell különböztetni a Kp. 80. (1) bekezdésében nevesített megelőző eljárásban kirendelt szakértő alkalmazásának esetét. A „megelőző eljárásban eljáró szakértő” és a „más eljárásban már alkalmazott szakértő” jogintézménye kapcsán meg kell emlékezni a Pp. 270. § (1) bekezdéséről is. E rendelkezés hatalmazza fel a bírót arra, hogy az előtte folyamatban lévő perben felhasználhassa a más eljárásban beszerzett bizonyítékokat, így a szakértői véleményt is. Eszerint, ha a polgári perben releváns tény más eljárásban, adott esetben egyéb büntető, polgári vagy közigazgatási perben már bizonyítást nyert, úgy annak megismétlésére nincs szükség: a tény hitelt érdemlő bizonyítéka megfelelő körülmények között felhasználható.
- [29] A Kp. 80. § (1) bekezdésében található „megelőző eljárás” fogalma ettől eltérő helyzetet jelöl: a közigazgatási ügyben nem csupán ugyanazon tény bizonyítási szükségessége köti össze a hatósági eljárást a közigazgatási perrel. Közigazgatási per jogorvoslati jellegű eljárás, amely a közigazgatási szervhez képest „más szerv”, vagyis a bíróság előtti folyik. Emellett pedig a per célja a közigazgatási jogvita tárgyának, a közigazgatási tevékenység jogszerűségének, törvényességének a felülvizsgálata (a kibocsátott aktushoz vezető eljárás és/vagy az aktusban megjelenő rendelkezés törvényessége), bizonyos esetekben a közigazgatási döntés korrekciója (az aktusban megjelenő rendelkezés megváltoztatása). A közigazgatási bírói vizsgálatnak pedig részét kell képezze a döntésbe beépült szakvélemény legalitásának a felülvizsgálata is. Ezért – figyelemmel az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) és a Kp. [4. § (1) bekezdése] szabályaira is – a közigazgatási eljárás a bírói igazságszolgáltatás keretei között zajló közigazgatási pernek szükségképpen előzménye. A közigazgatási bíróság előtti per tehát konkrét célja szerint jogorvoslati jellegű, amely alkotmányossági oldalról nélkülözhetetlenül kapcsolódik a közigazgatás jogállami működésének garantálásához.
- [30] Az Ákr., a Kp. és a Pp. rendelkezései egymásra vetített értelmezése alapján megállapítható, hogy a Kp. 80. § (1) bekezdése szerinti „megelőző eljárás” a már felvett bizonyítás eredményének felhasználása szempontjából különbözik a Pp. 270. §-ában rögzített „más eljárások”-tól. A továbbiakban az Alkotmánybíróság a megelőző eljárásban kirendelt szakértő közigazgatási perben történő alkalmazásának feltételeit elemezte (ezen sajátosság összefüggésében elemezte a Pp. vonatkozó szabályait).
- [31] 2.3. A Kp. 80. § (1) bekezdése értelmében a hatósági eljárásban kirendelt szakértőre úgy kell tekinteni, mintha a kirendelésére a közigazgatási perben került volna sor. A rendelkezésből két következtetés adódik: egyrészt a közigazgatási bíró – szükség esetén meghozandó és a Pp. hivatkozott szabályaira alapított – kirendelő végzése révén a szakértő megőrzi ezen minőségét a perben (szemben a jelen határozat IV/2.1. pontjában (Indokolás [26]) foglalt, a régi Pp.-n alapuló helyzettel). Másrészt a Kp. „átvezető” jellegű 80. § (1) bekezdése nem rendelkezik a megelőző (hatósági) eljárásban keletkezett szakvélemény érinthetlenségéről, avagy támadhatatlanságáról. Azzal éppen ellentétesen: a hatósági eljárásban benyújtott szakvélemény megalapozottsága, tartalma a felülvizsgált hatósági határozatba történt beépülését követően, a Pp. vonatkozó szabályainak megfelelően a közigazgatási perben is vitathatóvá válik. A Kp. 80. § (4) bekezdése értelmében ugyanis a megelőző eljárásban kirendelt szakértőre a Pp. kirendelt szakértőre vonatkozó szabályait kell alkalmazni (Pp. XXI. fejezet, 90. pontja).
- [32] Attól függően, hogy a szakvélemény előterjesztésére írásban vagy szóban kerül sor (a bíróság döntése alapján), a Pp. értelmében a felek arra észrevételt tehetnek. Ezen túlmenően a peres felek a szakvélemény kiegészítését indítványozhatják, valamint megfogalmazhatják azzal kapcsolatos aggályaikat (Pp. 313. § és 314. §). Ezt biztosítja a Kp. 80. § (2) bekezdése is, amely szerint a megelőző eljárásban keletkezett írásbeli szakvéleményt közölni kell azzal a féllel, akivel azt korábban nem közölték.
- [33] A szakvéleménnyel kapcsolatos kifogásait a felperes a közigazgatási perben is két irányban fogalmazhatja meg: a szakértő személyével; vagy a szakvélemény tartalmával összefüggésben. A Pp. 301. § (1) bekezdése sorolja fel a szakértő személyével szembeni kizárási okokat, amennyiben ezek igazolást nyernek, a bíróság a perből kizárja a szakértőt. Ebben az esetben a Pp. 311. §-a alapján a bíróság más szakértőt rendel ki.
- [34] Ettől elkülönítendő – és a jelen alkotmánybírói eljárás szempontjából releváns helyzet –, amikor a keresetlel a szakértői vélemény tartalmát kifogásolja, vagyis azt állítja, hogy a megelőző eljárásban készített szakértői vélemény aggályos. Az aggályos szakértői vélemény meghatározását kirendelt szakértő esetében a Pp. 316. § (1) bekezdése rögzíti négy esetként felsorolva: 1. hiányos, illetve nem tartalmazza a szakvélemény jogszabályban előírt kötelező tartalmi elemeit; 2. homályos; 3. önmagával, illetve a perbeli adatokkal ellentétes; vagy 4. egyébként a helyességéhez nyomatékos kétség fér. A szakvélemény megjelölt kritériumok szerinti aggályossága a közigazgatási perben is a Pp. 315. § (1) bekezdése szerint másik szakértő kirendelését vonja maga után. A Kp. 78. § (1) bekezdése alapján érvényesülő Pp. 316. § (3) bekezdése értelmében ugyanis „az aggályos [...] kirendelt szakértőtől származó szakvélemény [...] a perben bizonyítékként nem vehető figyelembe”.

- [35] 2.4. Összefoglalva a Kp. és a Pp. szakértői bizonyításra vonatkozó rendelkezéseiből az alábbi megállapítások tehetők: 1. a hatóság által kirendelt szakértő főszabályként a közigazgatási perben is megőrzi szakértői státusát, ezért a megelőző eljárásban benyújtott szakvélemény kiegészítése, pontosítása a közigazgatási perben a bizonyítási eljárás részeként értékelendő; 2. a peres felek ugyanakkor a közigazgatási perben a Pp. általános szabályai szerint kifogásolhatják a szakvélemény tartalmát; 3. a hatósági eljárásban kirendelt szakértő szakvéleményének aggályossága a Pp. általános szabályai szerinti eljárási rendben másik szakértő kirendeléséhez vezetnek; 4. amennyiben a közigazgatási perben a megelőző eljárásban felmerült szakkérdéshez képest más irányú szakismeretet igénylő kérdések merülnek föl, úgy szintén a Pp. általános szabályai szerint kerülhet sor szakértői bizonyításra, és ez a helyzet nem teszi szükségessé a megelőző eljárásban részt vett szakértő perbeli kirendelését; 5. végül értelemszerűen érvényesülnek a Pp. általános szabályai abban az esetben, amikor a megelőző eljárásban kirendelt szakértő kizárására kerül sor.
- [36] 3. Az Alkotmánybíróság a szabályozási környezet áttekintését követően az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét vizsgálta, vagyis azt ítélte meg, hogy a Kp. 80. § (1) bekezdés indítvánnyal támadott „elsősorban” fordulata megfelel-e a normavilágosság követelményének. Ehhez az Alkotmánybíróság e területen kialakított gyakorlatát vette alapul.
- [37] 3.1. A 9/1992. (I. 30.) AB határozat szerint a jogállamiság elvéből levezetett jogbiztonság az állam – s elsősorban a jogalkotó – kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címetjei számára. Vagyis a jogbiztonság nem csak az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is (ABH 1992, 59, 65). A 26/1992. (IV. 30.) AB határozat arra mutatott rá, hogy a jogszabály értelmes és világos, a jogalkalmazás során felismerhető normatartalma is a jogbiztonságból fakadó követelmény (ABH 1992, 135, 142). Az idézett megállapításokat az Alaptörvény hatályba lépése után – a 13/2013. (VI. 17.) AB határozat indokolása [28]–[34] bekezdésében foglaltak alapján – egyetértően idézte és megerősítette egyebek mellett a 24/2013. (X. 4.) AB határozat (Indokolás [48]) és a 3098/2016. (V. 24.) AB határozat (Indokolás [30]).
- [38] Az alkotmánybírósági gyakorlat szerint „[a]lkotmánysértésnek csak az minősül, ha a sérelmezett jogszabály tartalma olyan mértékben homályos, vagy rendelkezései annyira ellentmondásosak, hogy a tisztázatlanság feloldására a jogszabály-értelmezés már nem elegendő” {1263/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 672–674; 3047/2013. (II. 28.) AB határozat, Indokolás [18]}. Tehát az Alkotmánybíróság a nem kellő pontossággal megfogalmazott jogszabályi rendelkezés esetében sem állapítja meg automatikusan a jogbiztonság sérelmét, ha a törvényi rendelkezés bizonytalansága a törvény alkalmazása során feloldható [26/1992. (IV. 30.) AB határozat, ABH 1992, 135, 142]. A 24/2013. (X. 4.) AB határozat e megállapításokat megismételve és megerősítve kiemelte azt is, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak a norma egyértelműségének követelményével kapcsolatos eddigi gyakorlata szerint a jogszabályokat a magyar nyelv szabályainak megfelelően, világosan és közérthetően kell megszövegezni. A jogszabály-értelmezési nehézségeket általában a jogalkotói vagy jogalkalmazói jogszabály-értelmezés eszközeivel kell felszámolni” {Indokolás [49], lásd összefoglalóan: 3098/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [30]–[33]}. A szabályozás mindaddig nem sérti a normavilágosság elvét, amíg nem minősül a jogalkalmazó számára értelmezhetetlennek, illetőleg nem nyílik lehetőség a túlzottan általános megfogalmazás miatt szubjektív, önkényes jogalkalmazásra [3/2016. (II. 22.) AB határozat, Indokolás [11]].
- [39] 3.2. A jelen ügyben a normavilágosság követelményével összefüggésbe hozható aggály nem áll fenn: a Kp. 80. § (1) bekezdés második mondata „elsősorban” fordulatának normatartalma – a jelen határozat IV/2. pontjában (Indokolás [25]) kifejtettek szerint – az Ákr., a Pp. és a Kp. szakértői bizonyításra vonatkozó szabályanyagának együttes alkalmazásával megállapítható. Eszerint a Pp. szakértői bizonyításra vonatkozó általános szabályai rendezik a szakértői bizonyítás alternatíváit, az egyes módozatok alkalmazási feltételeit, valamint a szakértő személyével, illetve a szakértői vélemény tartalmával összefüggő aggályok igazoltsága esetén annak jogkövetkezményeit. A Kp. vizsgált szabálya a közigazgatási per sajátosságaira tekintettel állapít meg eltérést, azzal azonban, hogy e speciális szabály nem zárja ki a Pp. általános előírásai perbeli alkalmazását. A Kp. vitatott fordulata tehát a megelőző eljárásban részt vett szakértő közigazgatási perben történő kirendelésének feltételét teremti meg, azonban perbeli kirendelését követően a Pp. általános szabályai érvényesülnek. A Kp. 80. § (1) bekezdés második mondat „elsősorban” fordulatának normatartalma a megelőző eljárásban részt vett szakértő



jogintézményével áll kapcsolatban, amely jogintézmény ugyanakkor elhelyezhető a szakértői bizonyítás rendszerében, megállapítható a többi szakértői módozattal összefüggő viszonya.

- [40] Mindezek alapján az indítvány az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem megalapozott.
- [41] 4. Az indítvány szerint a Kp. támadott 80. § (1) bekezdés második mondatának „elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt” fordulata az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal is ellentétes. Ennek oka a bírói indítvány szerint, hogy leszűkíti a bíróság mozgásterét a perbeli bizonyítás során, csupán akkor rendelhető ki ugyanis új (a megelőző eljárásban eljáró szakértő személyétől eltérő) igazságügyi szakértő, ha a szakértői vélemény tartalma a megelőző eljárásban eljáró szakértő nyilatkoztatása után továbbra is aggályos. Az indítvány – hivatkozva az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB határozatára – a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét annak részjogosítványa, a hatékony bírói jogvédelem sérelmével is összefüggésbe hozza. Az Alkotmánybíróság ez alapján eljárása során először az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéssel (*fair trial*) összefüggésben már kialakított dogmatikáját tekintette át, kitérve a „tisztességes eljárás” követelményének alkotmányos tartalmára; valamint annak – korlátozhatóság szempontjából is meghatározható – részjogosítványaira (a határozat indokolásának IV/4.1. pontja, Indokolás [42] és köv.); ezt követően elemezte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált hatékony bírói jogvédelem követelményének bizonyításra vonatkozó alkotmányos tartalmát (a határozat indokolásának IV/4.2. pontja, Indokolás [47] és köv.), majd megvizsgálta, hogy a Kp. indítvánnyal támadott fordulata megfelel-e a méltányos, tisztességes eljáráshoz való jog és a hatékony bírói jogvédelem követelményének (a határozat indokolásának IV/4.3. pontja, Indokolás [51] és köv.).
- [42] 4.1. Az Alkotmánybíróság a tisztességes (méltányos) eljárás alkotmányos követelményének dogmatikáját a 6/1998. (III. 1.) AB határozatában foglalta össze: „a tisztességes eljárás követelménye olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet megítélni. [...] Egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása mellett lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.” {6/1998. (III. 1.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95, megerősítette: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]; 3/2014. (I. 21.) AB határozat, Indokolás [59] és [73]}
- [43] Eszerint tehát a tisztességes eljáráshoz való jog nem csupán egy-egy eljárási szabály megsértésének, hanem a bíróság előtti eljárás egészének értékelését jelenti.
- [44] E gyakorlatát fenntartva, az Alkotmánybíróság a 3046/2019. (III. 14.) AB határozatában a tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványait a következőképpen bontotta ki: „Az ítékezés minőségét meghatározó követelmények egy részét közvetlenül az Alaptörvényben szabályozott, a tisztességes eljáráshoz való jog nevesített részjogosítványának is tekinthető intézményi és eljárási garanciák jelentik {így a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság kívánalma, a tárgyalás igazságossága, nyilvánossága és az észszerű határidőn belüli elbírálás követelménye, lásd: 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]}. A végső soron szintén a tisztességes eljáráshoz való jogra mint »anyajogra« visszavezethető, azzal logikai kapcsolatban álló jogosultságok egy másik csoportja önálló alapjogként került megfogalmazásra az Alaptörvényben [pl. az ártatlanság vélelme, a védelemhez való jog, lásd: Alaptörvény XXVIII. cikk (2)–(3) bekezdései]. Vannak továbbá a tisztességes eljáráshoz való jogból levezethető, az Alaptörvényben nem nevesített, de az Alkotmánybíróság által elismert részjogosítványok is {pl. a fegyveregyenlőség követelménye, lásd: 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49], az indokolt bírói döntéshez való jog, lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [28]–[34]}. E jogosítványokat az eljárási törvények több esetben külön szabályokkal megerősítik és részletszabályokkal kibontják.” (Indokolás [48])
- [45] A korlátozhatóság oldaláról közelítve egyes eljárási szabályok, eljárási garanciák sérelme csak az abszolút, tehát korlátozhatatlannak minősített generális alapjog sérelme oldaláról vizsgálhatóak. Tehát értékelés eredménye, hogy az eljárási szabály megsértése összességében méltánytalan, „tisztességtelenné” tett-e az eljárás egészét. „Ilyen esetben azt kell mérlegelni, hogy az állított jogsértés olyan jellegű és súlyú volt-e, amely összességében, az eljárás egészét tekintve nem volt méltányos az indítványozóra nézve, és ezért a tisztességes eljáráshoz való jog – mint a vizsgált eljárás egészére vetített alapjog – sérült. Egyes [...] részjogosítványok vagy arra visszavezethető jogosultságok [a 14/2002. (III. 20.) AB határozat szóhasználatával élve: »összetevők«, »kívánalmak« (ABH 2002, 101, 109)] szintén abszolút jellegűek abban az értelemben, hogy megsértésük lényegében – mivel maguk is mérlegelés eredményei – automatikusan alaptörvényellenesség megállapítására vezet (pl. a pártatlan bírósághoz való részjogosultság sérelme, amely megállapítása esetén nem igazolható).

Más részjogosítványok és nevesített alapjogok korlátozása azonban nem feltétlenül jelent abszolút értelemben alaptörvény-ellenességet [pl. a tárgyalás tartásához való jog, lásd 3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [33]–[50]]. A »tiszteséges eljáráshoz való jog részét képező részjogosultságok [...] korlátozására az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésébe foglalt, szigorú követelményeket támasztó szükségességi-arányossági teszt alkalmazásával lehetőség van« {17/2015. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [103]}." {3046/2019. (III. 14.) AB határozat Indokolás [49]–[51]}.

- [46] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog generális alkotmányos tartalmához és részjogosítványaihoz fűzött gyakorlatának bemutatását követően az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó, bizonyításra vonatkozó követelmények vizsgálatára tért át.
- [47] 4.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése „egy processzuális alapjogot tartalmaz, amely elsősorban a bírósági eljárással szemben támasztott eljárási garanciák rendszerét jelenti” {3296/2018. (X. 1.) AB határozat, Indokolás [42]}.
- [48] A 3223/2018. (VII. 2.) AB határozatban az Alkotmánybíróság deklarálta, hogy a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] nem azonosítható a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal, amelyet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése garantál (Indokolás [34]).
- [49] Az Alkotmánybíróság a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálata során született 3104/2014. (IV. 11.) AB végzésében a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a szabad bizonyítás közötti összefüggés lényegét a következőképpen foglalta össze. Elsősorban megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése „kifejezett módon nem rögzít semmilyen elvárást a bizonyítás rendszerét, szabályait, a bizonyítékok kizárását illetően”. Ezt követően deklarálta: „Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a bizonyítási rendszer, a konkrét bizonyítási szabályok kialakítása a jogalkotó feladata, melyet a jogalkalmazó bíróságok értelmeznek. A bizonyításra vonatkozó rendelkezések szoros összefüggést mutatnak a tisztességes eljáráshoz való joggal, ám ezen alapjog, továbbá más alapjogok (például a magánszféra védelme, emberi méltóság védelme, kínzás tilalma, védelemhez való jog) és alkotmányos rendelkezések (különösen a jogállamiság tétele) által kijelölt kereteken belül a jogalkotó nagyfokú szabadságot élvez ezek meghatározása során.” {3104/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [17]–[19]}.
- [50] Az Alkotmánybíróság 3174/2014. (VI. 18.) AB határozatában szabad bizonyításra vonatkozó gyakorlatát a következőkkel egészítette ki: „a jogalkotó mérlegelésének eredményeképpen kialakult bizonyítási rend – amennyiben az más alkotmányos követelményeknek is megfelel – alkalmazása elvárható a hatóságoktól, a bíróságoktól. Az ügyfelek, peres felek számára sem annak terhessége, sem vélt kedvezősége esetén nem térhet el a hatóság vagy bíróság attól a törvényi parancstól, amely számára meghatározza, hogy mely bizonyítékot vehet adott ügyben figyelembe.” {3174/2014. (VI. 18.) AB határozat, Indokolás [17] és [19]} Tehát a törvényalkotó előre meghatározza a lehetséges bizonyítási eszközök körét, amelyek alkalmazását azután a perbeli állításait bizonyító fél saját belátása szerint indítványozza vagy mellőzi a bíróság előtt.
- [51] 4.3. Az Alkotmánybíróságnak jelen ügyben azt kellett vizsgálnia, hogy a megelőző eljárásban eljáró szakértő közigazgatási perben történő kirendelését előíró szabály sérti-e a hatékony bírói jogvédelmet, ezen keresztül érinti-e az eljárás (közigazgatási per) *fair* jellegét. Az Alkotmánybíróság – áttérve a támadott rendelkezés és annak szabályozási környezete alkotmányossági vizsgálatára – elsőként a bizonyítás (ezen belül a szakértői bizonyítás) közigazgatási perre vonatkozó szabályozását elemezte. Mivel a bírói indítvány valójában a Pp. szakértői bizonyításra vonatkozó szabályozásához viszonyítva állítja a Kp. támadott fordulatának alaptörvény-ellenességét, az Alkotmánybíróság szükségesnek tartotta a vizsgálat során szem előtt tartani a Pp. hivatkozott rendelkezéseit, továbbá rámutatni a közigazgatási per sajátosságaira. Az indítvány tartalmához illeszkedve ezúton ítélt meg ugyanis, hogy a Kp. támadott fordulata az általános polgári perre vonatkozó jogszabályokhoz képest a fél számára méltánytalan, a bírói jogvédelmet megkérdőjelező szakértői bizonyítást vezetett-e be a közigazgatási perbe.-
- [52] Az Alkotmánybíróság a Kp. 80. § (1) bekezdés második mondatának vizsgálata során – figyelemmel az Alaptörvény 2019. január 1-jével hatályos 28. cikk második mondatára – áttekintette a Kp. javaslatához fűzött indokolást, amely a megelőző eljárásban kirendelt igazságügyi szakértő alkalmazásával összefüggésben a következőket tartalmazza. „A törvény a perben kirendelt szakértővel azonosítja a megelőző eljárásban kirendelt szakértőt, a háttérszabályként érvényesülő polgári perrendtartás rendszerén keresztül azonban azt is biztosítja, hogy a felperes a szakvéleményt támadja, amire a szakértővel szemben fennálló kizárási okok alapján, illetve a jog-

szabályban a szakvéleménnyel szemben támasztott követelmények megsértésre hivatkozással van elsősorban lehetőség. A felmentett vagy a perből kizárt szakértő helyett a bíróság hivatalból másik szakértőt rendel ki. Aggályos szakvélemény esetében, ha annak oka a szakértő által adott felvilágosítás után sem volt megszüntethető, a felek a perben új szakértő kirendelését indítványozhatják. A perrendtartás a felperes számára a közigazgatási eljárás során elkészült szakértői vélemény megkérdőjelezését teszi lehetővé, nem pedig lecserélését.”

- [53] Mivel az indítványozó kifejezetten a polgári perben irányadó eljárási garanciák hiányát kéri számon a Kp. támadott rendelkezésén, az Alkotmánybíróságnak vizsgálnia kellett a közigazgatási per sajátosságait, amelyek a szakértői bizonyítás ezen eltérő szabályainak megalkotását indokolják.
- [54] A régi Pp. rendszeréhez képest a Kp., vagyis a közigazgatási per jog kodifikálása, lehetőséget teremtett arra, hogy a jogalkotó olyan eljárási szabályokat alkosson, amelyek a közigazgatás valamennyi cselekvésével szemben alkalmasak a hatékony jogorvoslat (jogvédelem) biztosítására.
- [55] A közigazgatási pernek a polgári perhez képest közhatalmi jellegű eljárási előzménye van: a közigazgatási eljárásban egymással eljárási (főként hierarchizált, alaki) jogviszonyban álló felek kerülnek át bíróság előtti, mellérendelt pozícióba. A közigazgatási hatósági eljárás sajátosságai, összefüggésben az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdéséből eredő részjogosítványokkal, hatással vannak az érdemi döntés bírósági felülvizsgálatára, annak minőségére. Vagyis a közigazgatási per sajátos jellemzőit determinálják.
- [56] Az Alkotmánybíróság a közigazgatási per jellemzőit, valamint a közigazgatási eljárás sajátosságait vizsgálva a következőket hangsúlyozta.
- [57] Az Alkotmánybíróság 3174/2014. (VI. 18.) AB határozata szerint „maga a per tárgya a határozat törvényességének felülvizsgálata, így a bíróságnak a perben azt kell vizsgálnia, hogy a hatóság megtartotta-e a közigazgatási eljárás, ezen belül a bizonyítékok felhasználására vonatkozó szabályokat is” {3174/2014. (VI. 18.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [58] Az Alkotmánybíróság 3223/2018. (VII. 2.) AB határozatában bírói indítvány alapján eljárva elemezte a közigazgatási hatósági eljárás sajátosságait. „Szükséges emlékeztetni a hatósági eljárások sajátos jellemzőjére is. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálya alatt is fenntartotta azon megállapítását, miszerint »a hatósági eljárások a közhatalom birtokában lévő állami szerv által folytatott, célhoz kötött, vizsgálati jellegű eljárások« {165/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 478, 520; idézi: 3342/2012. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [13]}. Az idézett döntésben a testület a hivatalbóli eljárás sajátosságaival jellemezte a hatósági eljárást és a jogszabályokban megnyilvánuló közérdek közhatalom útján történő érvényesítését. Megállapította, hogy a kötelező vizsgálati jelleg különbözteti meg a közigazgatási eljárást a polgári, avagy a büntetőeljárás sajátosságaitól: a döntés alapját képező tényállást és annak valódiságát az eljárásban egyéni érdekeltiség nélküli, de a köz érdekében fellépő hatóság köteles feltárni és bizonyítani. A közigazgatási szerv dönti el, hogy melyek a döntés meghozatalához szükséges, és melyek az irreleváns tényállási elemek. Jogállami körülmények között ugyanakkor a jogalkotó a közigazgatási hatósági eljárások esetében nem írhat elő a *fair* eljáráshoz való joggal ellentétes, az ügyfél és más érintett személy érdekeit teljes mértékben figyelmen kívül hagyó eljárási rendet [165/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 478, 520].
- A közigazgatási szerv a jogalkalmazás során, a konkrét eljárásaiban sem hagyhatja figyelmen kívül az ügyfél jogait, egyidejűleg kell teljesítenie közérdekvédelmi és szubjektív jogvédelmi funkcióját.” (Indokolás [30]–[31])
- [59] E döntésében az Alkotmánybíróság deklarálta a XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog részét képező nyilatkozattételi és védekezéshez való (ügyféli) jog bizonyítási eljárásra vonatkozó jelentőségét: „Az iratbetekintés ahhoz a követelményhez igazodik, hogy az ügyfél jogait gyakorolni, kötelezettségeit teljesíteni tudja. A vizsgálati típusú eljárásokban e jog biztosítja, hogy a hatóság jogi álláspontjával szemben az ügyfél szükség szerint ki tudja alakítani a nyilatkozatait, észrevételeit, indítványait tartalmát, a hivatalból indított, felelősséget megállapító hatósági eljárásokban pedig védekezését. Ennek megfelelően a tisztességes hatósági eljáráshoz való jognak szerves részét képezi a nyilatkozattételhez és – olyan szakigazgatási eljárásokban, amelyek retrospektív szemléletű ellenőrzést folytatnak le és bírság kiszabásához is vezethetnek – a védekezéshez való jog. E nyilatkozattételhez és védekezéshez való jog érvényesülése feltételezi, hogy az ügyfél (adózó) megismerhesse a hatóság bizonyítási eljárását, az annak keretében beszerzett okirati és egyéb bizonyítékokat, amelyekre a hatóság az ügyfelet érintő döntéseit alapozza.” {3223/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [36]}
- [60] A közigazgatási hatósági eljárás és közigazgatási per összefüggését Magyary Zoltán a következőképpen foglalta össze: „[K]özigazgatási eljárásban a közigazgatási hatóság és a magánfél állnak egymással szemben, de a hatóság nemcsak fél, hanem egyúttal a közérdek képviselője és ő is dönt”; tehát a hatóság dönt „olyan ügyben,

amelyben ő az egyik érdekelt fél. A közigazgatási fellebbevitel során az eljáró hatóság változik, de a hatóság és a felek viszonya ugyanaz marad. A közigazgatási bíraskodás ezzel szemben azt jelenti, hogy a közigazgatási hatóság és a felek közti jogvitát egy olyan harmadik dönti el, aki a közigazgatástól és a felektől egyaránt független, és a bírói függetlenségnek ugyanazokat a biztosítékait élvezzi, mint a rendes bíróságok.” (Forrás: Magyary Zoltán: Magyar Közigazgatás – A közigazgatás szerepe a XX. század államában. A magyar közigazgatás szervezete, működése és jogi rendje. Budapest, Magyar Királyi Egyetemi Nyomda, 1942, 624–625. [mtdportal.extra.hu/books/magyary\\_zoltan\\_magyar\\_kozigazgatas.pdf](http://mtdportal.extra.hu/books/magyary_zoltan_magyar_kozigazgatas.pdf))

- [61] Mindebből az a következtetés adódik tehát, hogy az ügyfél – a közigazgatási per oldaláról nézve – nem a megelőző eljárás elszenvedője, hanem annak aktív, jogokkal felruházott részese. Így már a közigazgatási szakaszban lehetősége van a szakértői bizonyítással kapcsolatos nyilatkozatai, észrevételei megtételére.
- [62] A közigazgatási perhez képest „előzmény nélküli” polgári perben felmerülő szakkérdés tisztázására, bizonyítására kizárólag a perben kirendelt szakértő útján nyílik lehetőség (kivételet képezhet ez alól a Pp. 306. §-a alapján más eljárásban kirendelt szakértő alkalmazása). E garancia közigazgatási perben történő érvényesülésének vizsgálata keretében az Alkotmánybíróság a következő megállapításokat tette.
- [63] A közigazgatási per sajátossága elsősorban annak céljával igazolható: a közigazgatási bíróság ugyanis nem csupán szubjektív jogvédelemre hivatott, hanem alkotmányos rendeltetése a közigazgatás feletti törvényességi felülvizsgálat is. Tekintettel arra, hogy az eljárás célja más, a bizonyítás céljának is ehhez kell illeszkednie. A közigazgatási per tárgya, szakértői véleményre alapított közigazgatási döntés vizsgálata esetén, ugyanis a hatóság döntését közvetlenül befolyásoló bizonyíték (tartalma és beszerzése) törvényességének vizsgálata, figyelembe véve annak megalapozottságát. Különös tekintettel arra, hogy a Kp.-beli bizonyítási eszközökhöz képest speciális szakértelmet igényel. Az Alkotmánybíróság a szakértő és szakhatóság jogintézményének hatósági eljárásban betöltött jelentőségével összefüggésben a 4/2019. (III. 7.) AB határozatában a következőket hangsúlyozta: „Hatósági eljárási alapelv, hogy csak akkor van szükség az eljáró hatóságon kívüli hatóság (szakhatóság), szakértő megkeresésére, ha az adott szaktudás nem áll rendelkezésre az adott hatóságnál, vagy ha a jogszabály maga rendelkezik arról, hogy valamely szervet kötelező megkeresni” (Indokolás [55]).
- [64] Figyelemmel tehát a megelőző eljárás és a közigazgatási per megkerülhetetlen összefüggéseire, a közigazgatási per céljára és arra a tényre is, hogy a közigazgatási pert kezdeményező fél részese volt a megelőző eljárásnak is, a Kp. indítvánnyal támadott 80. § (1) bekezdés második mondata „elsősorban a megelőző eljárásban kirendelt” fordulata összességében és a szabályozás szintjén nem teszi a közigazgatási pert méltánytalanná a fél számára. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból nem következik, hogy a közigazgatási per *fair* (méltányos) jellege csupán új szakértői vélemény beszerzésével lenne megőrizhető. Az indítvány szerinti költség-hatékonyság, avagy az egyes peres eljárásoknak a Kp. 80. § (1) bekezdésén alapuló esetleges elhúzódnása a szabályozás szintjén nem, csak konkrét, egyedi eljárások kapcsán vizsgálható. Abban az esetben ugyanis, ha a megelőző eljárásban benyújtott szakvélemény esetleges elmentmondásai, hiányosságai a közigazgatási perben a korábbi szakértő szóbeli avagy írásbeli (kiegészítő) szakvéleményével tisztázhatók, úgy a peres eljárás nem feltétlenül eredményez költségtöbbletet, és nem növeli szükségtelenül a pertartamot sem.
- [65] A vizsgált szabályozás nem akadályozza azt, hogy a bíróság elvégezze a közigazgatási döntés törvényességének teljes körű vizsgálatát, ideértve a támadott szakértői vélemény tartalmát is. A támadott fordulat nem zárja ki új szakértő kirendelésének indítványozását abban az esetben, ha a szakértő által adott kiegészítés, felvilágosítás sem szünteti meg a peres fél kellően alátámasztott aggályait. A Kp. és a Pp. szabályai alapján a szakértői vélemény megkérdőjelezhető, újabb szakértő kirendelése sem tiltott, vagyis nincs kivéve a bizonyítékok rendszeréből. A jogalkotó a Kp. vonatkozó szabályának megalkotásával nem zárta ki a jogkérdésben történő bírói felülvizsgálatot, nem szűkült ugyanis a közigazgatási határozat megalapozottsága szempontjából szükséges bizonyítási eljárás lefolytatása. Ezt támasztja alá egyebekben a Pp. 276. § (3) bekezdése is, amely deklarálja, hogy a bíróság nincs kötve a peres fél által előterjesztett bizonyítási indítványhoz, a bizonyítás felvétele tárgyában hozott határozatához. A Pp. 276. § (5) bekezdése ezt kiegészíti: „A bíróság mellőzi a bizonyítás elrendelését vagy a már elrendelt bizonyítás lefolytatását, ha az a jogvita elbírálása szempontjából szükségtelen.”
- [66] Mindebből következik, hogy továbbra is a bíróság feladata az aggályosnak vélt szakértői vélemény perben való alkalmazhatóságának megítélése. Bizonyítékok értékelésekor a közigazgatási perben eljáró bíróság nem hagyhatja figyelmen kívül, hogy közigazgatási ügyekben a közigazgatási szerv által már meghozott és indokolt határozatokat vizsgál felül, bizonyítékok újraértékelése esetén a bírói döntés indokolásának ki kell térnie a közigazgatási döntés indokaira és azok cáfolatára, ha szükséges. A Kp. támadott fordulata, törvényes keretet szabva a bizonyítási eljárás lefolytatásának, más rendelkezésekhez hasonlóan, mint például a bizonyítási indítvány

előterjesztése határidejének meghatározása [78. § (3) bekezdése], vagy a bizonyítékként hivatkozott tények és körülmények körének meghatározása [78. § (4) bekezdése]; érinti a szabad bizonyítás elvét, ám e rendelkezések nem zárják el a bíróságot attól, hogy megalapozott, vagyis releváns tényeken alapuló döntést hozzon. Sem eljárási, sem pedig anyagi jogi akadálya nincs annak, hogy a Kp. alapján eljáró bíróság önálló, érdemi vizsgálatot végezzen a bizonyító fél által felvetett, a megelőző eljárásban elkészített szakértői vélemény tartalmára vonatkozóan. A megelőző eljárásban részt vevő szakértő közigazgatási perben történő alkalmazása nem jelenti azt, hogy a bíróság a közigazgatási szerv döntéséhez kötve lenne a per során.

- [67] Mindezen indokok alapján a megelőző (közigazgatási) eljárás és a közigazgatási per kapcsolatára alapozó, támadott törvényi rendelkezés nem sérti a közigazgatási perekkel szemben is követelményként támasztott hatékony bírói jogorvoslat jogát sem.
- [68] 5. Az indítványozó bíró érvelésében arra is kitért – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állítva –, hogy önmagában már amiatt kizárt a megelőző eljárásban alkalmazott szakértő kirendelése közigazgatási perben, mert a kirendelő, vagyis a közigazgatási szerv, hatóság véleményével egyező állásponton van. Az Ákr. 71. § (3) bekezdése rendelkezik a szakértő kizárásáról, amelynek részleteit az Ákr. 23. §-a tartalmazza, vagyis a szakértő személyével szemben fennálló esetleges összeférhetlenségi aggályok már a megelőző eljárásban kiküszöbölhetők, orvosolhatók. Az Ákr. rendelkezésein túl az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Isztv.) is tartalmaz garanciákat a szakértői tevékenységgel összefüggésben: az Isztv. Harmadik Rész XI. fejezete rendelkezik a fegyelmi vétség fogalmáról, valamint a fegyelmi eljárás szabályairól; míg a XII. fejezet részletezi az etikai eljárást, ez utóbbit egészíti ki a Kamara Etikai Kódexéről szóló a Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara Küldöttgyűlésének 100/2017. (III. 22.) határozata. Az Isztv. 3. § (1) bekezdése alapján „[a]z igazságügyi szakértő feladata, hogy a hatóság kirendelése vagy megbízás alapján, a tudomány és a műszaki fejlődés eredményeinek felhasználásával készített szakvéleménnyel, a függetlenség és pártatlanság követelményének megtartásával döntse el a szakkérdést, és segítse a tényállás megállapítását”. E rendelkezés megsértése az Isztv. 93. § (1) bekezdése alapján fegyelmi vétségnek, vagy a 130. § (1) bekezdése szerint etikai vétségnek minősül.
- [69] A jogalkotó mind a megelőző eljárás során (az Ákr. rendelkezései szerint), mind pedig a közigazgatási per során (a Pp. és az Isztv. rendelkezései szerint) szabályozza a szakértői működés garanciáit, és azok megsértése esetére eljárási rendet és szankciót nevesít, így az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírói eljáráshoz való jog sérelme ezzel összefüggésben nem igazolt.
- [70] Figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság a támadott rendelkezéseket nem semmisítette meg, az Abtv. 45. § (1)–(2) és (4) bekezdésére tekintettel nem rendelte el a Kp. vizsgált rendelkezése alkalmazásának kizárását.

## V.

- [71] Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben való közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,*  
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Salamon László s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/796/2019.  
Megjelent a Magyar Közlöny 2020. évi 13. számában.



# AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3001/2020. (II. 4.) AB HATÁROZATA

### alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

#### h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 18/A.Bf.236/2018/7. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

#### I n d o k o l á s

##### I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Győrffy István ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában kérte a Debreceni Törvényszék 18/A.Bf.236/2018/7. számú végzése – és ezzel összefüggésben a Debreceni Járásbíróság 59.B.1659/2016/43. számú ítélete – alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 1.1. A megelőző büntetőeljárásban a Debreceni Járásbíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) az 59.B.1659/2016/43. számú – 2018. április 9-én meghozott – ítéletében az indítványozó bűnösségét a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 235. § (1) bekezdésébe ütköző, a (2) bekezdés *b*) pontja szerint minősülő közúti baleset gondatlan okozásának vétségében, illetve a Btk. 236. § (1) bekezdésébe ütköző ittas állapotban elkövetett járművezetés vétségében állapította meg. Halmazati büntetésként az indítványozót 3 év 10 hónap fogházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 4 év közúti járművezetéstől eltiltásra ítélte.
- [3] Az elsőfokú bíróság az indítványozót a Btk. 238. § (1) bekezdésébe ütköző járművezetés tiltott átengedésének vétsége miatt emelt vád alól felmentette.
- [4] Az elsőfokú bíróság a nyomozás során beszerzett szakértői vélemény kiegészítésére igazságügyi orvosi szakértőt rendelt ki. Ítéletében rögzítette – az indítványozó ezzel összefüggésben tett kifogásaira figyelemmel –, hogy a kirendelt szakértő a szakértői névjegyzékben szereplő igazságügyi orvos szakértő, így a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 78. § (4) bekezdése alapján a büntető eljárási szabályok betartásával került sor a kirendelésére, az általa benyújtott szakvélemény pedig törvényes és megalapozott. Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a régi Be. 102. § (1) bekezdése alapján a szakértő saját nevében jogszerűen terjeszthette elő szakvéleményét.
- [5] 1.2. A Debreceni Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) a 18/A.Bf.236/2018/7. számú – 2019. január 8-án meghozott – végzésével az elsőfokú bíróság ítéletét az indítványozó vonatkozásában helybenhagyta.
- [6] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság az ügyfelderítési kötelezettségének eleget tett. Ennek eredményeként korrekciót nem igénylő, megalapozott tényállást állapított meg, amely így a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 591. § (1) bekezdése szerint a másodfokú eljárásban is irányadó. A másodfokú bíróság rögzítette azt is, hogy az elsőfokú bíróság a régi Be. 78. § (3)–(4) bekezdésében foglaltaknak megfelelően járt el. Kiemelte: a bizonyítékokat egyenként és egymással is összevetve végezte el

mérlegelő tevékenységét, amelyhez kapcsolódó indokolásból nyomon követhető az a logikai okfolyamat, amely a tényállás, és azon keresztül pedig az indítványozó bűnösségének a megállapításához, a járművezetés tiltott átengedésének vétsége vonatkozásában pedig a felmentéshez vezetett.

- [7] 2. Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság végzése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [8] 2.1. Az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelme a törvényes bíróhoz való joggal összefüggésben, és a szakértői bizonyítással összefüggésben merül fel.
- [9] 2.1.1. Az indítványozó a törvényes bíróhoz való jog sérelmével kapcsolatban arra hivatkozott, hogy a Debreceni Törvényszék büntető ügyszakának 2019. január 1-je és december 31-e közötti – a bíróság honlapján 2019. március 27-én elérhető – ügyelosztási rendje szerint a másodfokon eljáró bírói tanács egyik tagja (dr. Tóth Zoltán bíró) a Debreceni Járásbíróságról kirendelt bíró, akinek a kirendelése 2018. január 1-jétől december 31-ig tartott. Az indítványozó álláspontja szerint ezért a kirendelt bíró 2019. január 8-án, a másodfokú végzés meghozatalkor nem volt a Debreceni Törvényszék 18/A.Bf. tanácsába beosztva, így annak tagjaként nem volt jogosult eljárni.
- [10] 2.1.2. Az indítványozó kifejtette továbbá, hogy álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja annak követelményét is, hogy a bíróságok a bizonyítási eljárást, így a szakértői bizonyítást a jogszabályoknak megfelelően folytassák le.
- [11] Az indítványozó álláspontja szerint ügyében megállapítható, hogy olyan szakértők adtak szakértői véleményt – mint egyéni vállalkozók – akik arra az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Szaktv.) 4. § (1) bekezdésében és 48. §-ában, továbbá a Debreceni Egyetem Szervezeti és Működési Szabályzatában foglaltakra figyelemmel – nem lettek volna jogosultak. A szakértők ugyanis a szakvéleményt a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Igazságügyi Orvostani Intézet alkalmazottjaként készíthették volna el, és nem saját nevükben eljárva. Ebből az indítványozó érvelése alapján egyértelműen következik az is, hogy büntetőjogi felelősségének megállapítása olyan szakértői véleményeken alapult, amelyek nem az arra jogosulttól származtak.
- [12] 2.2. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói döntés az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó jogorvoslathoz való jogot azért sérti, mert a bíróság a másodfokú eljárásban a Be. 600. § (1) bekezdés *b)* pontja alapján tárgyalást tartott, és ennek keretében ismertette az igazságügyi boncjegyzőkönyvet, a kábítószert fogyasztásához kapcsolódó igazságügyi szakértői véleményt, az igazságügyi műszaki szakértői véleményt, az igazságügyi toxikológiai véleményt, a műszaki szakértői vélemény kiegészítését, valamint az ittassághoz kapcsolódó igazságügyi szakértői véleményt. Az indítványozó hangsúlyozta: a másodfokú bíróság tette bizonyítás tárgyává az eljárás során keletkezett valamennyi szakértői véleményt, így lényegében azon bizonyítékokat, amelyekre alapítottan a kérelmező büntetőjogi felelőssége megállapításra került.
- [13] Az indítványozó a fentiek alapján azt kifogásolta, hogy mivel a másodfokú bíróság a jogorvoslat keretében tette az eljárás anyagává a hivatkozott szakértői véleményeket, elzárta attól, hogy „hathatós jogorvoslattal” éljen, és lényegében a tényleges bírósági eljárás egyfokú eljárássá szűkült le.

## II.

- [14] Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

## III.

- [15] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz az érdemi elbírálás Abtv.-ben foglalt törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [16] 1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a határidőben benyújtott alkotmányjogi panasz a határozott kérelem törvényi feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont], továbbá az Abtv. 27. §-ában foglalt követelményeknek eleget tesz.
- [17] 2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés.
- [18] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság már előjáróban kiemeli, hogy következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [38]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság a vizsgált esetben – figyelemmel a fent ismertetett gyakorlatára – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és (7) bekezdésének a sérelmét állító indítványi elemek tekintetében megállapította, hogy azok csak részben felelnek meg az Abtv. 29. §-ában foglalt alternatív törvényi követelményeknek az alábbi indokok miatt.
- [20] 2.1. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét részben a bizonyítási eljárás lefolytatásával összefüggésben állította. Érvelésének lényege, hogy a bíróságok olyan szakértői véleményre alapították döntésüket, amely olyan személytől származik, aki ennek előterjesztésére nem volt jogosult. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [21] A másodfokú bíróság ügydöntő határozatában egyértelmű indokát adta annak, hogy miért nem fogadta el az indítványozónak a szakértői bizonyítás szabálytalanságával kapcsolatos kifogásait. A másodfokú bíróság rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság a nyomozás során az indítványozó ittasságára vonatkozó szakértői vélemény kiegészítése végett egy másik szakértőt rendelt ki. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a szakértő „tényszerűen a szakértői névjegyzékben szereplő igazságügyi szakértő”, aki ennek okán a szakértői vélemény előterjesztésére jogosult volt.
- [22] A másodfokú bíróság emellett – figyelemmel az indítványozó kifogásaira – rámutatott arra is, hogy a Debreceni Egyetem Klinikai Központi Igazságügyi Orvostani Intézete nem szakértői intézet, hanem egyetemi, igazságügyi, orvostani, oktató intézet, amelynek munkatársai az igazságügyi miniszter által kinevezett állandó igazságügyi orvosszakértők, egyetemi oktatók, akik az igazságügyi orvosszakértői tevékenységet egyéni vállalkozóként végzik.
- [23] A támadott bírói döntés hivatkozott indokolása alapján megállapítható, hogy a bírósági eljárás során kirendelt igazságügyi szakértő személyével és véleményével kapcsolatos indítványozói kifogásokat a másodfokú bíróság részletesen vizsgálta. Az indítványozó valójában a szakértői bizonyítás körében állított kifogásokon keresztül azt sérelmezte, hogy az eljáró bíróságok nem az általa előterjesztett indítványoknak megfelelően határozták meg a bizonyítási eszközök körét, és azokat nem álláspontjának megfelelően értékelték.
- [24] Az Alkotmánybíróság emlékeztet azonban arra a következetes gyakorlatára, miszerint „[a] tényállás megállapítása, a bizonyítási eljárás, ezen belül is a bizonyítékok értékelése az eljáró bíróságok ítélkező tevékenységének részét képezi” {3315/2014. (XI. 21.) AB végzés, Indokolás [16]; 3014/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [14]; 3029/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [16]}. Az Alkotmánybíróságnak ezért nem feladata a konkrét jogvitákban való ítélkezés, kizárólag arra van hatásköre, hogy alkotmányossági szempontból vizsgálja felül az eléje tárt bírói döntést, és kiküszöbölje az azt érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet. Az indítványozó által az alkotmányjogi panaszában előadott érvek az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján nem tekinthetők olyanoknak, amelyek a bírói döntés alkotmányossági szempontból történő vizsgálatát megalapoznák {3027/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [20]; 3168/2013. (IX. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3091/2013. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]; 3218/2015. (XI. 10.) AB végzés, Indokolás [16]; 3247/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [25] A szakértő kirendelésével kapcsolatban állított jogsérelem ezért nem veti fel a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy ezzel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést.



- [26] 2.2. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának a feltételeit a jogorvoslathoz való jog állított sérelme alapján az alábbiak szerint vizsgálta.
- [27] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében a jogorvoslathoz való jog tárgyát tekintve a bírói, illetőleg hatósági döntésekre terjed ki, tartalma szerint pedig az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetősége. A jogorvoslathoz való jog törvényben meghatározottak szerint gyakorolható, ezért az egyes eljárásokban eltérő szabályozás lehetséges {lásd összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}.
- [28] A jogorvoslathoz való jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmével összefüggésben az indítványozó kifejtette, hogy a másodfokú bíróság tette bizonyítás tárgyává az eljárás során keletkezett valamennyi szakértői véleményt, így lényegében azon bizonyítékokat, amelyekre alapítottan a kérelmező büntetőjogi felelőssége megállapításra került.
- [29] Az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a másodfokú bíróság a Be. 600. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján valóban tárgyalást tartott, és a tárgyaláson az indítványozó által hivatkozott iratokat ismertette. Erre a másodfokú bíróság megítélése szerint azért volt szükség, mert a rendelkezésre álló tárgyalási jegyzőkönyvek alapján nem volt egyértelműen beazonosítható, hogy az elsőfokú bíróság az elsőfokú eljárás során mely okiratokat ismertette.
- [30] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azonban azt nem jelölte meg egyértelműen, hogy az állított jogszabálysértés miatt vezet a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességére. Az indítványozó nem állította, hogy az ismertetett iratokban foglaltakat nem ismerte, sőt éppen ellenkezőleg: a tárgyaláson ismertetett szakértői véleményekben foglaltakat az eljárás korábbi szakaszában is vitatta, és ezzel kapcsolatos indítványait az elsőfokú bíróság megvizsgálta.
- [31] A másodfokú bíróság kifejezetten hangsúlyozta, hogy a felülbírálati jogköréhez igazodva „leellenőrizte, hogy az elsőfokú bíróság megtartotta-e az eljárási szabályokat és vizsgálta az ítélet megalapozatlanságát is”. Ehhez mérten pedig megállapította, hogy nem tartható fel olyan, a Be. 608. § (1) bekezdésében felsorolt eljárási szabálysértés, amely az ítélet hatályon kívül helyezését indokolná, és nem észlelt egyéb, a Be. 609. § (1) bekezdésében rögzített normaszegést sem, amely az érdemi felülbírálat akadályát képezné.
- [32] Az Alkotmánybíróság erre tekintettel kiemeli, hogy az indítványozó valójában a jogorvoslathoz való jog állított sérelméről kereszttül is a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta, de az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéséhez nem kapcsolt relevánsnak tekinthető és érdemi vizsgálatra alkalmas alkotmányjogi érvelést. „Az indítvány azt célozza, hogy az Alkotmánybíróság a másodfokú bíróság által eldöntött tény- és jogkérdéseket vizsgálja felül, és a bíróság álláspontjától eltérően értékelje. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ugyanakkor nem fogadható be az indítvány, ha az a bírói döntés és az eljárások – alaptörvény-ellenességet megalapozó indok nélküli – tartalmi, jogi kritikáját tartalmazza.” {3172/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]}
- [33] Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a jogorvoslathoz való jog állított sérelmével összefüggésben sem tartalmaz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést felvető indokolást.
- [34] 3. Az indítványozó álláspontja szerint ügyében olyan bíró járt el, aki az ügy elbírálásakor nyilvánosan elérhető ügyelosztási rend alapján nem járhatott volna el, ezért sérült a törvényes bíróhoz való jog.
- [35] Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy az alkotmányjogi panasz a törvényes bíróhoz való jog állított sérelmével összefüggésben felveti a támadott bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét, ezért az indítványt ebben a részében érdemben vizsgálta.

#### IV.

- [36] Az indítvány nem megalapozott.
- [37] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként áttekintette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog indítvánnyal érintett alkotmányos tartalmát, különös tekintettel a törvényes bíróhoz való jogra.
- [38] 1.1. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljáráshoz való jog lényegéről kialakított álláspontját elvi jelentőséggel a 6/1998. (III. 11.) AB határozatában foglalta össze, amelyet utóbb több döntésében megerősített és továbbfejlesztett {lásd: 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [23]}.

- [39] Az Alkotmánybíróság a 7/2013. (III. 1.) AB határozatában – kifejezetten az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontján és az Abtv. 27. §-án alapuló hatáskörével összefüggésben – megerősítette a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatos gyakorlatát, és megállapította, hogy a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó – az Alkotmánybíróság által korábbi gyakorlatában kimunkált – alkotmányos követelmények nemcsak a szabályozási környezettel, hanem az egyedi bírói döntésekkel szemben is érvényesíthetők (Indokolás [27]).
- [40] 1.2. A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [41] Az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlata szerint egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni, a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság döntéseiben esetről esetre határozta meg a tisztességes eljárás által megkövetelt konkrét ismérveket. Nevesíteni lehet ugyanakkor számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön {3025/2016. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [19]; lásd erről: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]–[34]; 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 3215/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [11]–[13]; 36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [66]; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [42] 1.3. Az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog olyan abszolút jog, amellyel szemben nem létezik mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. A tisztességes eljáráshoz való jog egyes részjogosítványainak az érvényesülését, valamint azok Alaptörvénnyel való összhangját ugyanakkor az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében rögzített általános alapjogvédelmi teszt alkalmazásával vizsgálja {3031/2017. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [61]}. Emellett a főszabályként alkalmazandó alkotmányossági mérce mellett azonban egyes alapjogok esetében további kritériumok határozhatók meg, amelyek egyrészt ezt az általános mércét az illető jog tartalmához igazítva konkretizálják, másrészt, amelyek konkrét voltukban sokkal inkább állandó és saját tartalmi ismérvekkel határozzák meg az adott alapjog lényeges tartalmát a viszonyítással dolgozó általános szabály helyett {lásd: 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [43] Ezekben az esetekben a tisztességes eljárásból fakadó egyes követelmények (részjogosítványok) keretén belül alakítandó ki olyan ismérvszisztem, amely annak tartalmát adja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság több határozatában rámutatott, hogy saját dogmatikája van annak, mi számít „bírósnak” {3116/2015. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [11]}, mikor „törvényes” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}, „független” és „pártatlan” {21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [58]} az eljáró testület.
- [44] 1.4. Az indítványozó álláspontja ügyében a törvényes bíróhoz való jog sérült, mivel a vele szemben lefolytatott bírói eljárás befejezésekor a másodfokú bíróság eljáró tanácsában olyan bíró vett részt, aki az akkor elérhető – a bíróság honlapján közzétett – ügyelosztási rend szerint nem volt a bíróság bírója. Az Alkotmánybíróság ezért áttekintette a törvényes bíróhoz való jog alkotmányos tartalmát az ügyelosztási rend közzétételére vonatkozó törvényi szabályozással összefüggésben.
- [45] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. Az Alkotmánybíróság értelmezésében „[a] törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, vagyis azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bíróság járjon el. Ezt az alkotmányos elvet a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) az Alapelvek között úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdése]. Ezen túlmenően a Bszi. ismeri a törvény által rendelt bíró fogalmát, aki pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés]” {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [46] A Bszi. 8. §-a tehát a törvény alapelvei között rögzíti a törvényes bíróhoz való jogosultságot, és meghatározza a törvényes bíró fogalmát. A törvényes bíró az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendel-

kező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró. A jogalkotó a Bszi. norma-szöveg-javaslatához fűzött indokolásban kifejezetten hangsúlyozta, hogy „[e]zen alapelvi rendelkezésekhez való szoros kapcsolódása okán, illetve arra tekintettel, hogy ezen jog biztosításának egyik garanciája az ügyelosztási rend kialakítása, a törvény az Alapelvek között helyezi el az ügyelosztási rendre vonatkozó részletszabályokat.” A Bszi. 11. § (2) bekezdése garanciális szabályként előírja, hogy „[a]z ügyelosztási rendtől az eljárási törvényekben szabályozott esetekben, továbbá igazgatási úton a bíróság működését érintő fontos okból lehet eltérni”.

- [47] A Bszi. 9. § (1) bekezdése rögzíti, hogy az ügyelosztási rendet a tárgyévet megelőző év december 10. napjáig kell meghatározni. Ennek indoka, hogy kiemelt érdek fűződik ahhoz, hogy az ügyelosztási rendek valóban határidőre elkészüljenek, hiszen ehhez kapcsolódik annak megállapíthatósága, hogy ki tekintendő a „törvény által rendelt bíró”-nak. A határidő megjelölésének – a jogalkotó indokai szerint – az a célja, hogy év közben korlátlanul ne változzon az ügyelosztási rend, mivel egy stabil ügyelosztási rend mellett érvényesülhet megfelelően a törvényes bírótól való elvonás tilalmának követelménye. Ugyanakkor előfordulnak év közben olyan események, amelyek miatt elkerülhetetlen az ügyelosztási rend módosítása, sőt ha a bíróságra az ügyelosztási rend meghatározását követően kerül kirendelésre bíró, az ügyelosztási rendet ennek megfelelően ki kell egészíteni.
- [48] A törvény kifejezetten előírja azt is, hogy „[a]z ügyelosztási rendet és annak módosítását, kiegészítését az érintettekkel haladéktalanul ismertetni kell és a bíróságon, a felek által is hozzáférhető helyen ki kell függeszteni, továbbá a bíróságok központi internetes honlapján [...], valamint – ha a bíróság azzal rendelkezik – az érintett bíróság honlapján közzé kell tenni” [Bszi. 11. § (1) bekezdés].
- [49] 2. Az Alkotmánybíróság érdemi döntése meghozatala során – következetes gyakorlatának megfelelően – figyelemmel volt az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) gyakorlatára is {61/2011. (VII. 13.) AB határozat, ABH 2011, 291, 321; megerősítette: 32/2012. (VII. 4.) AB határozat, Indokolás [41]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [30]; 8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [48]; 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [16]; 13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [33]; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [38]}.
- [50] Az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 6. cikk (1) bekezdése értelmében „[m]indenkinek joga van arra, hogy ügyét a törvény által felállított független és pártatlan bíróság tisztességesen [...] tárgyalja [...] polgári jogi jogai és kötelezettségei tárgyában”.
- [51] Az EJEB gyakorlatában az EJE 6. cikk 1. bekezdése értelmében a bíróságnak „törvény által felállított”-nak kell lennie. Az Egyezmény 6. cikke szerinti „törvény által felállított” kifejezés azt hivatott biztosítani, hogy „egy demokratikus társadalomban a bírósági szervezet nem a végrehajtó hatalom mérlegelésétől függ, hanem az Országgyűléstől származó törvények szabályozzák” [*Zand kontra Ausztria* (7360/76.) 1977. május 16., idézi: *Miracle Europe Kft. kontra Magyarország* (57774/13.), 2016. január 12., 51. bekezdés].
- [52] Az EJEB rámutatott, hogy a „törvény” nemcsak a bírósági szervek létrehozását és illetékességét szabályozó jogszabályokat jelenti, hanem minden olyan rendelkezést, amelynek a megsértése szabálytalanná tenné egy vagy több bíró közreműködését egy ügy tárgyalásában. Ilyen rendelkezések például azok, amelyek a bírósági tanács tagjainak függetlenségét, a hivatali idő hosszát, a pártatlanságot és az eljárási garanciák meglétét szabályozzák [*Coeme és mások kontra Belgium* (32492/96., 32547/96., 32548/96., 33209/96. és 33210/96.), 2000. június 22., 99. bekezdés; *Gurov kontra Moldova* (36455/02.), 2006. július 11., 36. bekezdés].
- [53] A EJEB gyakorlatában hangsúlyosan jelenik meg, hogy a bíróságoknak egy demokratikus társadalomban bizalmat kell hogy keltsenek a nyilvánosságban és az eljárásban érintett felekben. Annak eldöntésében, hogy jogosak-e az aggályok egy konkrét bíróság függetlenségével vagy pártatlanságával kapcsolatban, az eljárásban érintett felek álláspontja fontos, de nem döntő jelentőségű. Döntő jelentősége annak van, hogy a felek kétségeit objektív alapon igazolni lehet-e [*Morris kontra Egyesült Királyság* (38784/97.), 2002. február 26., 58. bekezdés; *Miroshnik kontra Ukrajna* (75804/01.), 2008. november 27., 61. bekezdés] E tekintetben még a látszatnak is lehet bizonyos jelentősége, vagyis „nem csak igazságot kell szolgáltatni, hanem úgy is kell látszania, hogy igazságot szolgáltatnak” [*De Cubber kontra Belgium* (9186/80.) 1984. október 26., 26. bekezdés]. Az EJEB ezért sokszor együtt vizsgálja a törvényes bíróhoz való jog követelményét a függetlenség és az objektív pártatlanság követelményével [*Sacilor Lormines kontra Franciaország* (65411/01.), 2006. november 9., 62. bekezdés].
- [54] Az EJEB gyakorlatát tehát abban lehet összefoglalni, hogy az eljáró bíró kiválasztásának, illetve az ügyelosztási rend elveinek és egyéb törvényi szempontjainak mindig ellenőrizhetőnek kell lennie. Ellenkező esetben a szabályozás felvetheti, hogy a függetlenség és pártatlanság hiányának látszatát keltse, és hogy nem biztosítja azt

az előreláthatóságot és bizonyosságot, amely ahhoz kell hogy egy bíróság „törvény által felállított” bíróságnak minősüljön [Miracle Europe Kft. kontra Magyarország (57774/13.), 2016. január 12., 63. bekezdés].

- [55] 3. Az indítványozó érvelése szerint ügyében a Debreceni Törvényszék 18/A.Bf tanácsa hozott határozatot, amely tanácsban részt vett az érintett bíró is. Az indítványozó által mellékelte – állítása szerint 2019. március 27-én letöltött – 2019. évre megállapított ügyelosztási rend szerint a Debreceni Járásbíróságról kirendelt bíró kirendelése 2018. január 1-je és 2018. december 31-e közötti időtartamra szólt (ebben az ügyelosztási rendben egyéb adat nem szerepelt). Az indítványozó álláspontja szerint ezért a kirendelt bíró nem járhatott volna el a 2019. január 8-án meghozott, 18/A.Bf.236/2018/7. számú határozat meghozatala során.
- [56] 3.1. Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok alapján megállapította, hogy a Debreceni Törvényszék honlapján a 2019. évre – az alkotmányjogi panasz benyújtásakor – két ügyelosztási rend volt elérhető.
- [57] Az egyik ügyelosztási rend a 2019. január 1-je és 2019. május 1-je között hatályos ügyelosztási rend. Ebben az ügyelosztási rendben dr. Tóth Zoltán neve mellett megjegyzés szerepel: „a 2014.El.III.D.1.16/8. sz. elnöki rendelkezésre figyelemmel a kirendelés hatálya 2019. december 31.”
- [58] A másik ügyelosztási rend a 2019. május 1-jétől hatályos – módosított – ügyelosztási rend. Ebben az ügyelosztási rendben az érintett bíró kirendelésének tartamaként 2018. január 1-je és 2019. december 31-e került feltüntetésre.
- [59] 3.2. Az Alkotmánybíróság az indítványban állított alapjogsérelem súlyára tekintettel, az Abtv. 57. § (2) bekezdése alapján megkereste az indítványi kérelemmel érintett bíróság vezetőjét.
- [60] A Debreceni Törvényszék elnöke az Alkotmánybíróság megkeresésére kifejtette, hogy az érintett bíró vonatkozásában „adminisztratív hiba” folytán a Debreceni Törvényszék honlapján a korábbi, azaz a 2018. évi kirendelés dátuma szerepelt, azonban ez utóbb kijavításra került. A Debreceni Törvényszék elnöke csatolta továbbá a 2018. november 20-án kelt 2014.El.III.D.1.16/8. számú elnöki intézkedést, amely szerint az érintett debreceni járásbírósági bíró kirendelését a Debreceni Törvényszék elnöke a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 31. § (1) és (3) bekezdése alapján a 2014.El.III.D.1.16. számú elnöki intézkedéssel elrendelt, 2014. március 1. napjától kezdődően a Debreceni Törvényszékre teljes munkaidőre, másodfokú büntetőügyek tárgyalására 2019. december 31. napjáig meghosszabbította.
- [61] A Debreceni Törvényszék elnöke utalt arra is, hogy a kollégium tagjai ezen elnöki intézkedés ismeretében véleményezték a 2019. évi ügyelosztási rendet, amelyet ezért a kirendelés meghosszabbításának tényére tekintettel határozott meg.
- [62] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a Debreceni Törvényszék 2019. évre vonatkozó – eredetileg elfogadott – ügyelosztási rendjében az érintett bíró kirendelésének időtartama adminisztrációs hiba folytán tartalmazott téves évszámot (2018). A Debreceni Törvényszék elnöke által igazoltan az érintett bíró az indítvánnyal támadott bírói döntés meghozatalakor a Debreceni Törvényszékre szabályszerűen kirendelt, és a 18/A.Bf. tanácsába szabályszerűen beosztott bíró volt.
- [63] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtettek alapján az alkotmányjogi panaszt elutasította.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Juhász Imre s. k.,*  
helyettes tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Czine Ágnes s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/748/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3002/2020. (II. 4.) AB HATÁROZATA

### alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

#### h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság az utazásszervező és -közvetítő tevékenységről szóló 213/1996. (XII. 23.) Korm. rendelet 5. § (5) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.192/2017/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

#### I n d o k o l á s

##### I.

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Szabó-Nagy Péter ügyvéd, Szabó-Nagy Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben az utazásszervező és -közvetítő tevékenységről szóló 213/1996. (XII. 23.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 5. § (4) és (5) bekezdései, a Kúria Kfv.III.37.192/2017/9. számú ítélete, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 7.K.32.052/2016/9. számú ítélete, valamint a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal MKEH-KEH-IFO/01214-006/2016. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [2] A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal Kereskedelmi Hatóság Idegenforgalmi Osztálya (a továbbiakban: hatóság) 2016. január 18-án értesítette az indítványozót hatósági ellenőrzés lefolytatásáról, mert az indítványozó az adatszolgáltatási kötelezettségének nem tett eleget, nem igazolta ugyanis az utazási vállalkozó tevékenységért felelős személy jogszabályoknak megfelelő foglalkoztatását. A hatóság ezt követően a MKEH-KEH-IFO/01214-006/2016. számú határozatával az indítványozót törölte az utazásszervező és -közvetítő tevékenységet folytató vállalkozásokról vezetett hatósági nyilvántartásból, azzal, hogy amint a tevékenység folytatásához való jogosultságát igazolja, a tevékenység bejelentésének megtételét követően újra végezheti a tárgybeli tevékenységet.
- [3] Az indítványozó e határozat felülvizsgálata iránt keresetet nyújtott be, amelyet a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság (a továbbiakban: bíróság) 7.K.32.052/2016/9. számú ítéletével elutasított. A bíróság ítéletének indokolásában kitért arra, hogy a Korm. rendelet 11. § (1) bekezdés a) pontja mérlegelés megengedése nélkül nyilvántartásból való törlést ír elő arra az esetre, ha az ügyfél valamely jogszabályi feltételnek nem tesz eleget, így az ügyben eljáró hatóság döntése az irányadó jogszabályoknak megfelelt. A bíróság – az indítványozó peres eljárásban előterjesztett kérelmére válaszolva – kifejtette, hogy indítványozó érdekkörében felmerült ok nem eredményezheti a jogszabály alaptörvény-ellenességét, külön hivatkozott ítéletének indokolásában a bírói gyakorlatra, miszerint az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezésére irányuló kérelem elutasításának indokolása az alkotmányosság kérdésében történő állásfoglalást jelentene, amely nem tartozik az eljáró bíróság hatáskörébe (KGD 2010.184.).
- [4] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a Kfv.III.37.192/2017/9. számú ítéletével a kérelmet elutasította. Ítéletének indokolásában kitért arra, hogy az indítványozó alkotmányossági aggályaival az eljárásban nem foglalkozhatott érdemben, ugyanakkor megvizsgálta, hogy a bíróság jogszerűen utasította-e el az indítványozó kérelmét az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése iránt. Ezzel összefüggésben kifejtette indokolásában, hogy elegendő, ha a bíróság „csupán arra utal, hogy nem találta indokoltnak indítvány benyújtását az Alkotmánybírósághoz”. Ha a bírónak – szól a Kúria indokolása – kötelező lenne megindokolnia, hogy az általa alkalmazandó jogszabály miért nem sérti a fél által felhívott alkotmányi tételeket, vagy egyáltalán ha a normával szemben valamilyen módon igazolni kényszerülne, hogy az alkotmányos, úgy a bíró közvetlenül

vagy közvetve az Alkotmánybíróság Alaptörvényben rögzített hatáskörében járna el, az Alkotmánybíróság hatáskörét vonná el. A Kúria ítéletének indokolásában megfogalmazta továbbá, hogy „egy adott vállalkozási formába kerülés, vagy adott vállalkozási forma végzésének feltételeit az állam szabályozhatja, adott esetben szigoríthatja is. Az utazásszervezői tevékenység feltételeinek meghatározásához – a feltételek időszakos felülvizsgálatához – „legitim érdek fűződik”. Mindezeket túl a Kúria azt vizsgálta, hogy az ügyben eljáró elsőfokú bíróság döntése és eljárása jogszerű-e. Ezzel összefüggésben a Kúria ítélete szerint a bíróság helyesen választotta meg az alkalmazott jogot, vagyis a Korm. rendelet vonatkozó rendelkezéseit, és azokat helyesen alkalmazta.

- [5] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. Álláspontja szerint a Korm. rendelet indítványban megjelölt rendelkezései sértik az Alaptörvény M) cikk (1)–(2) bekezdéseit, I. cikk (3) bekezdését, XII. cikk (1) és (2) bekezdéseit, B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) bekezdését, az Európai Alapjogi Charta 15. cikk (1) bekezdését, a 31. cikk (1) bekezdését és 47. cikkét, az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJEE) 6. cikk (1) bekezdését és 13. cikkét.
- [6] Az indítványozó az Alaptörvény M) cikk (1)–(2) bekezdései sérelmét abban jelölte meg, hogy a Korm. rendelet támadott rendelkezései „több száz hazai kisvállalkozást” kizárnak a versenypiacról, illetve észszerűtlenül, szakszerűtlenül akadályozzák azok létrejöttét, ugyanis az alacsony árbevétellel rendelkező vállalkozások a követelményeknek köszönhetően kizártak e gazdasági tevékenység végzéséből. Az indítványozó azt is előadta, hogy évente egy vagy néhány utazást szokott csupán szervezni, amelyekből befolyó bevétele nem fedezi a feltételeknek való megfelelés költségét, ezen túl álláspontja szerint nem is szükséges emiatt egy személyt húsz órában erre a feladatra foglalkoztatni.
- [7] Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése sérelmét állítva az indítvány kitért arra, hogy az Alaptörvény szerint „kizárólag törvénnyel engedi meg az alapvető jogok korlátozását”; ezzel összefüggésben arra is hivatkozott, hogy a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) 3. §-ába, 4. §-ába, valamint 5. § (3) bekezdésébe ütközik, hogy a Korm. rendelet olyan korlátozásokat tartalmaz, amelyeket törvénybe kellett volna foglalni.
- [8] Az Alaptörvény XII. cikk (1) és (2) bekezdéseire hivatkozással az indítványozó azt is állítja, hogy a Korm. rendelet támadott rendelkezései indokolatlanul és értelmetlenül korlátozzák a megfelelő szakmai képesítéssel rendelkező személyt abban, hogy tevékenységét akár több utazásszervező társaságnál részfoglalkoztatási szerződéssel végezze.
- [9] Az indítványozó szerint a Korm. rendelet támadott rendelkezései azért ellentétesek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, mert a Kormány felhatalmazás nélkül bocsátotta ki a normát. A jogállamiság Alaptörvényben deklarált elvébe ütközik a támadott rendelkezés azért is, mert „ésszerűtlen” „szakszerűtlen” és „részben végrehajthatatlan”. A jogalkotó – az indítványozó szerint – indokolás nélkül avatkozott bele a vállalkozások belső munkaszervezésébe, amikor előírta, hogy adott munkaterületen egy munkavállalót milyen időkeretben lehet foglalkoztatni. A korlátozó rendelkezések bevezetése az indítványozó szerzett jogát is „felülírta”, hiszen a korábbi években a jogszabályoknak megfelelően végezte az utazásszervező tevékenységet. A jogállamiság Alaptörvényben deklarált elve [B) cikk (1) bekezdése] azáltal is sérül az indítványozó szerint, hogy a Korm. rendelet a Jat. 5. § (4) és (5) bekezdéseivel, valamint a Kertv. 6/F. § (2) bekezdés a) pontjával ellentétes rendelkezéseket tartalmaz. A Kertv. hivatkozott rendelkezése nem adott felhatalmazást a Kormánynak arra, hogy a törvényi rendelkezéseket kiegészítse, ahhoz képest további előírásokat állapítson meg, valamint arra sem, hogy a szerződéses viszony részletszabályait meghatározza. Ugyanezen okra hivatkozva az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének a sérelmét is állítja.
- [10] Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett panaszában a hatóság MKEH-KEH-IFO/01214-006/2016. számú határozata, a bíróság 7.K.32.052/2016/9. számú ítélete, valamint a Kúria Kfv.III.37.192/2017/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességét is állítja, alapvetően arra hivatkozva, hogy azokat a jogalkalmazó szervek alaptörvény-ellenes jogszabály alapján hozták meg. A fenti döntések az indítványozó szerint az Alapjogi Charta 6. cikkébe, 13. cikkébe, 15. cikkébe, 31. cikk (1) bekezdésébe, valamint 47. cikkébe ütköznek, ugyanis a jogalkalmazó szervek indokolás nélkül tiltották el indítványozót tevékenysége gyakorlásától. Ezzel összefüggésben indítványozó azt is előadta, hogy a bíróság a döntésében nem indokolta, hogy miért utasította el az indítványozó alkotmánybírói eljárás kezdeményezésére irányuló kérelmét. Az indítványozó szerint e körben fennálló indokolási kötelezettség elmulasztása miatt sérül az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, valamint az EJEE 6. cikk 1. pontja.

## II.

## [11] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.”

„M) cikk (1) Magyarország gazdasága az értékteremtő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.

(2) Magyarország biztosítja a tisztességes gazdasági verseny feltételeit. Magyarország fellép az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben, és védi a fogyasztók jogait.”

„I) cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.

(2) Magyarország törekszik megteremteni annak feltételeit, hogy minden munkaképes ember, aki dolgozni akar, dolgozhasson.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

## [12] 2. A Korm. rendelet érintett rendelkezései:

„5. § (4) A tevékenységért felelős személy kizárólag egy utazási vállalkozónál láthatja el a tevékenységért felelős tisztséget.

(5) Az utazási vállalkozó köteles a tevékenységért felelős személyt oly módon foglalkoztatni, hogy hetente legalább húsz órában a munkakörébe tartozó vagy a foglalkoztatásra irányuló egyéb jogviszony alapján meghatározott, az utazásszervezői, illetve utazásközvetítői tevékenységgel kapcsolatos feladatot lásson el.”

## III.

[13] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján elsősorban azt vizsgálta, hogy a benyújtott alkotmányjogi panasz megfelel-e az indítványokkal szemben támasztott, Abtv.-ben meghatározott követelményeknek. Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban a következőket állapította meg.

[14] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel az általa indított ügygel összefüggésben, az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül terjesztette elő az indítványt.

[15] 1.1. Az Alkotmánybíróság elsőként a bírói döntések alaptörvény-ellenességét állító panaszszöveget vizsgálta. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek, továbbá az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése felsorolja a határozottság követelményeit alkotmányjogi panasz esetén. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében a kérelemnek tartalmaznia kell indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.

[16] Jelen ügyben az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott indítvány azt állítja, hogy az ügyben eljáró bíróságok döntéseikben nem indokolták meg, hogy miért nem fordultak az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó alkotmányjogi panaszának e részében azonban nem fejtette ki, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszban

támadható bírói döntéseket miért tartja az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel ellentétesnek. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az indítványban kifejezetten meg kellett volna jelölni, hogy a támadott bírói döntés az Alaptörvény megjelölt rendelkezését miért sérti [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].

- [17] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség minimális elvárásként megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot ad. Az indítványozó által előadott érvek alapján azonban az indokolási kötelezettség megsértésének kételye nem merül fel.
- [18] A bírónak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontján, valamint az Abtv. 25. § (1) bekezdésén alapuló, konkrét normakontroll eljárás indítványozására irányuló felhatalmazása az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdés első fordulataival áll összefüggésben. Ez a felhatalmazás azt a célt szolgálja, hogy a bíró a perbe vitt jogokról és kötelezettségekről alkotmányos jogszabályok alapján hozzon döntést. A bírói hatáskör tehát nem a peres felek alap, avagy alanyi jogvédelmét szolgálja, hanem a bíró Alaptörvényben megfogalmazott joga/kötelessége. Az Alkotmánybíróság az Abtv.-ben deklarált, és az Alaptörvényben védett bíró számára biztosított eljárás-kezdeményezési jogkör értelmezése során kimondta, hogy „a jogintézmény lényege – és az absztrakt utólagos normakontroll eljárásokhoz képest sajátossága –, hogy a bíró a per eldöntésekor az Alaptörvénynek megfelelő, azaz alkotmányos törvénynek alávetetten hozza meg döntését” [3113/2017. (V. 22.) AB végzés, Indokolás [4]]. A peres eljárás során tehát a fél indítványozhatja ugyan az alkotmánybírósági eljárás megindítását, arra azonban csak akkor kerülhet sor, ha a bíró meggyőződése szerint a perben alkalmazandó jogszabály alkotmányossága aggályos. Ezen indokokra tekintettel megállapítható, hogy az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit az eljáró bíróságok megvizsgálták és ennek értékeléséről számot adtak [3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]; 3064/2017. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [12]]. Mind a bíróság, mind a Kúria megfelelő terjedelemben indokolta az indítványozó alkotmányos aggályaival kapcsolatos álláspontját (vö. a bíróság 7.K.32.052/2016/9. számú ítélete 4. oldalával és a Kúria Kfv.III.37.192/2017/9. számú ítéletének [28]–[39] bekezdéseivel).
- [19] Az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz mindezek alapján nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdése *b*) és *e*) pontjában foglaltaknak.
- [20] 1.2. Az Alkotmánybíróság a következőkben a Korm. rendelet támadott rendelkezései alaptörvény-ellenességét állító panaszelemet vizsgálta.
- [21] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában az indítványozó hivatkozott többek között az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdései, B) cikk (1) bekezdése, C) cikk (1) bekezdése, az M) cikk (1)–(2) bekezdései, valamint a XII. cikk (2) bekezdése sérelmére.
- [22] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény I. cikkére vonatkozó gyakorlata értelmében „az Alaptörvény vonatkozó rendelkezései az állam kötelezettségeit határozzák meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, így közvetlenül ezen rendelkezések vonatkozásában sincs helye alkotmányjogi panasznak” [3231/2014. (IX. 22.) AB végzés [8]; 3024/2015. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [32]].
- [23] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben benyújtott panasszal összefüggésben fenntartotta a korábban kialakított gyakorlatát: a jogbiztonság nem alapjog, annak sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben lehet alapítani, mégpedig a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén [3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3322/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [10]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3324/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [11]]. Az indítványozó nem e kivételes körre, hanem általánosságban a jogbiztonságra alapította panaszát.
- [24] Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése a hatalommegosztás alkotmányos alapelvét rögzíti, amivel kapcsolatban az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy nem lévén Alaptörvényben biztosított jog, annak sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható [3384/2018. (XII. 14.) AB határozat Indokolás [21]].
- [25] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XII. cikk (2) bekezdésével összefüggésben is kimondta, hogy ez a rendelkezés sem alapvető jogot biztosít, „hanem elsősorban államcélról, közösségi értékről, illetve nemzetgazdasági szervező elvről rendelkezik és ennek megfelelően az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint alkotmányjogi



- panaszt az Alaptörvény XII. cikk (2) bekezdésére sem lehet alapítani” {3146/2013. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [38]; 3015/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [11]; 3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [14]}.
- [26] Az Alaptörvény M) cikk (1) és (2) bekezdései az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján nem tekinthetők az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogának, ezért ezekre alkotmányjogi panasz nem alapítható [lásd pl. 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]].
- [27] Az Alkotmánybíróság a fenti alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában érdemi vizsgálatot nem folytathatott le, mivel az indítvány ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontjában meghatározott követelménynek, amely szerint alkotmányjogi panaszt abban az esetben lehet benyújtani, ha az indítványozó „Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be”.
- [28] 1.3. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja alapján (nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata) a jogszabályok vizsgálatát az indítványozók kezdeményezésére, illetve bármely eljárása során hivatalból végzi. Az eljárást az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kormány, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész, valamint az alapvető jogok biztosa indítványozhatja. A bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli [Abtv. 32. § (2) bekezdés]. Mivel a fentiek alapján a jogszabály nemzetközi egyezménybe ütközésének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány nem jogosulttól származó, az Alkotmánybíróság az indítványt ebben a vonatkozásban érdemben nem vizsgálta [Abtv. 55. § (4) bekezdés b) pont].
- [29] 1.4. Az indítványozó az Alaptörvény XII. cikk (1) és (2) bekezdései sérelmét a Korm. rendelet 5. § (4) bekezdésével összefüggésben elsősorban azért állította, mert a Korm. rendelet támadott rendelkezései indokolatlanul és értelmetlenül korlátozzák a megfelelő szakmai képzéssel rendelkező személyt abban, hogy tevékenységét akár több utazásszervező társaságnál részfoglalkoztatási szerződéssel végezze. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény XII. cikk (1) és (2) bekezdéseire vonatkozó, ezzel összefüggésben állított alaptörvényellenesség nem az indítványozó vonatkozásában, hanem a „tevékenységért felelős személy” (vagyis az utazásszervező cégnél dolgozó munkavállaló) vonatkozásában merülhet fel Alaptörvényben biztosított, megsértett (alap)jogként. Az indítványozó ezzel kapcsolatban előadott indokai alapján, tekintettel arra, hogy a Korm. rendelet 5. § (4) bekezdése nem rá vonatkozó előírást tartalmaz, nem vizsgálható érdemben a Korm. rendelet e bekezdésének állított alaptörvény-ellenessége.
- [30] 1.5. Az indítványozó a vállalkozáshoz való jogának állított sérelme körében arra is hivatkozott, hogy a Korm. rendelet 5. § (5) bekezdése észszerűtlen és szakszerűtlen módon korlátozza abban, hogy utazásszervezési tevékenységet folytasson a jövőben. Kitért arra is indokolásában, hogy utazásszervezési tevékenységéből származó bevétele nem elegendő arra, hogy megfeleljen a Korm. rendelet támadott rendelkezésében előírt követelménynek (egy fő teljes munkaidőben való foglalkoztatása). Az indítványozó indokait az Alaptörvény XII. cikk (1)–(2) bekezdéseire nézve és az M) cikk (1)–(2) bekezdései kapcsán együttesen adta elő. Az Alkotmánybíróság az érveket tartalmuk szerint értékelve, az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének sérelmére nézve – figyelemmel az Abtv. 29. §-ában foglaltakra is –, a Korm. rendelet 5. § (5) bekezdésével összefüggésben érdemi vizsgálatot folytatott le Alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek minősül ugyanis annak a szabályozásnak az alapjog-korlátozó jellege, az alapjog-korlátozás szükségessége és arányossága, hogy az utazásközvetítéssel, utazásszervezéssel foglalkozó vállalkozó milyen jogi környezetben köteles a „tevékenységért felelős személy” alkalmazására, ideértve a foglalkoztatás időkeretét is.
- [31] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdése szerint, külön befogadási eljárás mellőzésével – érdemben bírálta el a vállalkozáshoz való jog szempontjából.

#### IV.

- [32] Az indítvány nem megalapozott.
- [33] 1. Az indítványozó érvelése szerint a Korm. rendelet támadott rendelkezései alkalmazása miatt nem folytathatja utazásszervező tevékenységét, az abban foglalt feltétel ugyanis gyakorlatilag kizárja, hogy alacsonyabb árbevétellel rendelkező kis- és középvállalkozásként piacra léphessen, illetve vállalkozási tevékenységet folytathasson

egyéb jövedelemszerző gazdasági tevékenysége mellett. Ezért az Alkotmánybíróság az alábbiak szerint áttekintette a vállalkozáshoz való jog alkotmányos tartalmát, korlátozása alkotmányos kereteire, megvizsgálta az érintett szabályozási környezetet, majd ezt követően a támadott szabályozást összevetette az alapjog tartalmával.

- [34] 1.1. Az Alkotmánybíróság már korai gyakorlatában védelemben részesítette a vállalkozáshoz való jogot. 21/1994. (V. 16.) AB határozatában azt a következtetést vonta le, hogy „az alanyi jogi értelemben vett munkához való jog, a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog, illetőleg a vállalkozás joga közt nincs hierarchikus viszony”, így „a munka, foglalkozás, vállalkozás alanyi alapjogként nem különbözik egymástól” (ABH 1994, 117, 121). Az Alkotmánybíróság e gyakorlatát az Alaptörvény hatályba lépését követően a 3380/2012. (XII. 30.) AB határozatban és a 3134/2013. (VII. 2.) AB határozatban is megerősítette [ABH 2012, 783, 789; illetve 3134/2013. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [10]–[12], összefoglalva: 3002/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [27]].
- [35] E dogmatika kereteit megőrizve az Alkotmánybíróság a vállalkozáshoz való jog védelmi körét a következőképpen határozta meg: „Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében elismert, vállalkozáshoz fűződő jog, valamint a foglalkozás szabad megválasztásának joga nyújt lehetőséget üzleti, hasznot hajtó tevékenységek meghatározott szakmai, hivatásbéli, gazdasági és egyéb más feltételek mellett való gyakorlásához” {3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [56]}. Az Alkotmánybíróság a 3243/2014. (X. 3.) AB határozatában az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjoggal kapcsolatosan elvi éllel leszögezte: „Az Alkotmánybíróság már a 21/1994. (IV. 16.) AB határozatában kifejtette, hogy a munkához való jog – hasonlóan, mint a vállalkozáshoz való jog – nem biztosít alanyi jogot egy meghatározott foglalkozás végzéséhez (ABH 1994, 117, 120).” (Indokolás [42])
- [36] „A vállalkozás joga annyit jelent – de annyit alkotmányos követelményként feltétlenül –, hogy az állam ne akadályozza meg, ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást” {54/1993. (X. 13.) AB határozat, ABH 1993, 340, 341–342, megerősítette legutóbb: 17/2018. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [112]}. Az Alkotmánybíróság a vállalkozáshoz való alapjog alkotmányos tartalmának a meghatározása során arra is rámutatott már, hogy „[a] vállalkozáshoz való jognak nem tulajdonítható olyan jelentés, amely szerint a már működő vállalkozásokra vonatkozó jogi környezet módosíthatatlan lenne” {282/B/2007. AB határozat, ABH 2007, 2168; megerősítette legutóbb: 17/2018. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [112]}.
- [37] Az Alkotmánybíróság a foglalkozáshoz való jog, valamint a vállalkozáshoz való jog esetleges korlátozásának vizsgálatához közös mércét alkalmazott és dolgozott ki. A kialakított teszt ugyanakkor differenciált, hiszen az Alkotmánybíróság gyakorlatában a vállalkozáshoz való jog védelmi köre kiterjed egyrészt egy adott gazdasági (jövedelemszerző) tevékenység megválasztására, másrészt pedig a már megkezdett tevékenység folytatására.
- [38] „Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében elismert, vállalkozáshoz fűződő jog, valamint a foglalkozás szabad megválasztásának joga nyújt lehetőséget üzleti, hasznot hajtó tevékenységek meghatározott szakmai, hivatásbéli, gazdasági és egyéb más feltételek mellett való gyakorlásához. A munka és a foglalkozás szabad megválasztása, valamint a vállalkozás szabadságához fűződő jog a szabadságjogokhoz hasonló védelemben részesül az állami beavatkozásokkal és korlátozásokkal szemben. Az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt jog lényegi tartalma kiváltképp akkor sérül, ha a közhatalmi intézkedés a foglalkozás szabad megválasztásának vagy a vállalkozóvá válás jogát meghatározatlan időre teljes egészében elvonja” {3076/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [56]}.
- [39] A 20/2013. (VII. 19.) AB határozat a vállalkozáshoz való jog korlátozásával összefüggésben kimondta, hogy „[a] korlátozás során meg kell teremteni az összhangot az egyén szabadsága és olyan más alkotmányos és társadalmi érdekek és értékek között, mint a környezet, az egészség, a verseny, a biztonság stb. Figyelemmel kell lenni továbbá arra, hogy az alapjog érvényesülése csak abban az esetben lehet teljes, ha felöleli a foglalkozás gyakorolhatóságát, azaz lehetőséget teremt a választás megvalósulásához. Ellenkező esetben a szabad választás joga kiüresedne” (Indokolás [25]). „Valamely foglalkozás megválasztásának a joga akkor teljes, ha magában foglalja a foglalkozás gyakorlásának lehetőségét is. A foglalkozás szabad gyakorlása – beleértve annak kezdetét és fenntartását egyaránt – a törvényhozás által kijelölt keretek között lehetséges. Kétségtelen ugyanakkor, hogy ez a védelem nem lehet korlátlan, annak mértékét illetően – más alapvető jogokra és értékekre figyelemmel – alkotmányos határokat kell szabni. A korlátozhatóság vizsgálata során szükséges leszögezni, hogy a foglalkozás szabad megválasztásához fűződő alapjog gyakorolhatósága függővé tehető objektív vagyis tárgyi, illetőleg szubjektív vagyis alanyi szempontoktól. Tárgyi feltételtől akkor lehet szó, ha annak teljesíthetősége az egyén

személyi tulajdonságaitól és körülményeitől teljesen független. Alanyi jellegűnek minősül a korlátozás akkor, ha a feltételek egyénileg teljesíthetők. Ez utóbbi esetben a lehetőség elvileg mindenki számára egyenlő feltételekkel nyitva áll [...], és a jogalkotó mozgásteret is szélesebb, mint az objektív kritériumok meghatározása esetén.” {20/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [30]–[31]}. „Nincs tehát akadálya a XII. cikk (1) bekezdésében foglalt jog korlátozásának, amennyiben a korlátozás eleget tesz az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti követelménynek.” {16/2018. (X. 8.) AB határozat Indokolás [74]}

[40] Az Alkotmánybíróság 3208/2013. (XI. 18.) AB határozata e korlátozás megengedhetőségét a következőképpen értelmezte:

„Az alapjogot minden általános jogi szabályozás – mely rendszeresen csak törvény lehet az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint – valamint ezen alapuló egyedi közigazgatási aktus, bírói ítélet vagy más állami cselekvés korlátozza, amely beavatkozik az alapjog védelmi körébe. A védelmi kör az alapjog által védett – megengedett, vagy biztosított – magatartások és jogi helyzetek összessége. Az alapjog védelmi tartományába tartozó bármely magatartásba vagy jogi helyzetbe beavatkozó norma alapjogi igazolásra szorul. Az alapjog védett körébe (tényállásába) való beavatkozás még nem jelenti a szabályozás alkotmányellenességét, csak az alkotmányos vizsgálat indokoltságát. Ennek eredményétől függ a vizsgált szabályozás alkotmányossága; nem minden alapjogkorlátozás alkotmányellenes.

Az Alkotmánybíróság [...] az alapjogok korlátozását a szükséges és arányos (vagy csak arányos) korlátozás mércéjével vizsgálja. [6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 98–99.; 18/2000. (VI. 6.) AB határozat, ABH 2000, 122–123, és 130.]

Ez a mérce, az Alaptörvényben kifejezett tételes alapon nyugszik: az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése meghatározza az alapjogok korlátozásának feltételeit. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.” (Indokolás [81]–[83])

[41] Összességében megállapítható tehát, hogy az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében elismert vállalkozáshoz való jog védelmi köre kiterjed a vállalkozó piacra lépése mellett a vállalkozás – mindenkor adott jogszabályi környezetben való – folytatására is. A vállalkozáshoz való jog nem korlátozhatatlan alapjog, ugyanakkor a jogszabályi korlátozás megítélése eltérő a szubjektív (vagyis a vállalkozó szándéka szerint teljesíthető) avagy az objektív (vagyis a vállalkozó személyétől független) előírások esetében. Az előbbiek tekintetében nagyobb a jogalkotó mozgásteret a korlátozás kapcsán. Az utóbbi, objektív jogszabályi korlátok, amikor a vállalkozó a tevékenységtől lényegében el van zárva, a megkezdett vállalkozói tevékenységet nem folytathatja, szigorúbb megítélés alá esnek alkotmányossági szempontból.

[42] 1.2. Ezt követően az Alkotmánybíróság áttekintette az utazásszervezési tevékenység folytatására vonatkozó szabályanyagot.

[43] Az utazásszervezői tevékenység, valamint az utazásközvetítői tevékenység fogalmát a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Kertv.) határozza meg a következők szerint. A Kertv. 2. § 25. pontja alapján utazásszervezői tevékenység „az utazó részére nyújtott, olyan kereskedelmi tevékenység, amelynek során az utazásszervezői tevékenységet végző közvetlenül vagy másik kereskedő közreműködésével üzletszerű gazdasági tevékenység keretében, személyszállítási, szállás- és egyéb turisztikai szolgáltatásokat (így különösen étkezés, idegenvezetés, szórakoztató, illetve kulturális program) állít össze, és értékesít, vagy kínál értékesítésre, valamint az utazási szolgáltatásokra vonatkozó szerződésekről, különösen az utazási csomagra és az utazási szolgáltatás együttesre vonatkozó szerződésekről szóló kormányrendelet szerint adatokat továbbít más kereskedőnek”. Utazásközvetítői tevékenységnek minősül a Kertv. 2. § 26. pontja alapján az „olyan üzletszerű gazdasági tevékenység, amelynek keretében az utazásközvetítő az utazásszervezői tevékenységet végző megbízása alapján az utazó részére utazási szolgáltatást kínál, valamint az utazásszervező nevében szerződést köt”.

[44] A kereskedelmi jellegű turisztikai szolgáltatási tevékenységek folytatásának általános feltételeit a Kertv. 6/B. §–6/F. §-ai tartalmazzák. A Kertv. 6/F. §-a utazásszervező és utazásközvetítő tevékenység folytatásának négy feltételét – azaz a vállalkozáshoz való jog négy korlátját – nevesíti, amelyek közül az első az úgynevezett tevékenységért felelős személy megléte az adott tevékenységet folytatni kívánó társaságnál. A „tevékenységért felelős személy” fogalmát a Kertv. 6/F. § (2) bekezdés a) pontja határozza meg oly módon, hogy „[u]tazásszervezői és utazásközvetítői tevékenység csak akkor folytatható, ha a vállalkozás által munkavállalóként vagy foglalkoztatásra irányuló egyéb jogviszony alapján foglalkoztatott legalább egy személy, illetve egyéni vállalkozó esetén

az egyéni vállalkozó vagy az általa határozatlan időre foglalkoztatott, az utazásszervezői és utazásközvetítői tevékenység folytatásában személyesen közreműködő személy rendelkezik az utazásszervező és -közvetítő tevékenységről szóló kormányrendeletben meghatározott képesítéssel és szakmai gyakorlattal, valamint nyelvismerettel [...]”.

- [45] A jogalkotó a Kertv. 12. § (1) bekezdés g) pontjában adott felhatalmazást a Kormánynak arra, hogy „az utazásszervezői és utazásközvetítői tevékenységre vonatkozó bejelentés rendjét és feltételeit, az utazásszervezői és utazásközvetítői tevékenység végzésének feltételeit, valamint az utazásszervezők és az utazásközvetítők nyilvántartásának személyes adatot nem tartalmazó adattartalmát és a nyilvántartás vezetésére vonatkozó részletes eljárási szabályokat, továbbá a jogszabályban vagy hatósági határozatban előírt kötelezettségek be nem tartásának esetén alkalmazandó jogkövetkezményeket, valamint a kötelező biztosításra vonatkozó részletszabályokat” megalkossa. E kötelezettségének a Kormány egyrészt a Korm. rendelet, másrészt az utazási szolgáltatásokra vonatkozó szerződésekről, különösen az utazási csomagra és az utazási szolgáltatás együttesre vonatkozó szerződésekről szóló 472/2017. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: utazási szerződésekről szóló Korm. rendelet) megalkotásával tett eleget.
- [46] A Korm. rendelet 5. § (4) és (5) bekezdései az utazásszervezői és utazásközvetítői „tevékenységért felelős személy” foglalkoztatásának részletszabályait határozzák meg: a „tevékenységért felelős személy” kizárólag egy utazási vállalkozónál láthatja el felelős tisztségét, az (5) bekezdés pedig előírja, hogy e személyt heti legalább húsz órában, kifejezetten az utazásszervező, utazásközvetítő tevékenységgel kapcsolatos feladat ellátására kell foglalkoztatni.
- [47] A Korm. rendelet vizsgált 5. § (5) bekezdése a tevékenységért felelős személy foglalkoztatási formájára nem, csupán a foglalkoztatás időkeretére (heti 20 óra) tartalmaz kógens előírást. A foglalkoztatás formájának megválasztása a szerződő felek (utazásszervezési tevékenységet folytató gazdasági társaság és a tevékenységéért felelős személy) kompetenciája: e feladat ellátható ugyanis munkaszerződés, valamint foglalkoztatásra irányuló egyéb jogviszony keretein belül.
- [48] A tevékenységért felelős személy jogszabályban meghatározott időkeretben történő foglalkoztatása a fentiek alapján tehát egyrészt az utazásközvetítő tevékenység elkezdésének, másrészt folytatásának feltétele. A szóban forgó tevékenységet végzőnek az előbbi feltételt folyamatosan biztosítani kell a működése során. E feltétel nemteljesítésének jogkövetkezményét a Korm. rendelet 11. § (1) bekezdés a) pontja állapítja meg: azt az utazási vállalkozót, aki nem teljesíti a működéshez szükséges feltételeket, törlik a nyilvántartásból, vagyis nem folytathatja e tevékenységet. E hatáskört Budapest Főváros Kormányhivatalának egyes ipari és kereskedelmi ügyekben eljáró hatóságként történő kijelöléséről, valamint a területi mérésügyi és műszaki biztonsági hatóságokról szóló 365/2016. (XI. 29.) Korm. rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontjában foglalt felhatalmazás alapján Budapest Főváros Kormányhivatala látja el kereskedelmi hatóságként. A Kormányhivatal jár el az utazási vállalkozások bejelentésre és nyilvántartásba vételére irányuló eljárásokban, valamint ellátja a nyilvántartásban szereplő utazási vállalkozásokkal kapcsolatban az ellenőrzési feladatokat is.
- [49] A feltételek nemteljesítése esetére a Korm. rendelet 11. § (1) bekezdés a) pontja alapján a Kormányhivatal törli a nyilvántartásból az utazási vállalkozót, ám ugyanezen rendelkezés (2) bekezdése szerint ehhez nem kapcsolódik az egy évre, egyedi határozattal történő tevékenységtől való eltiltás. Utóbbi szankciót csupán a 11. § (1) bekezdés b)–i) pontjaiban meghatározott törlési okokhoz kapcsolja a jogalkotó. A Korm. rendelet 11. § (7) bekezdése alapján a nyilvántartásból való törlés esetén addig nem folytathat utazásszervezési tevékenységet a vállalkozó, amíg a tevékenység folytatásának szándékát újra be nem jelenti a Kormányhivatalnak, vagyis a kötelezettség bármikor pótolható, annak megszegése nem jár meghatározott időre szóló eltiltással. A Korm. rendelet 11/A. § (1) bekezdése alapján továbbá bírság kiszabása csak olyan jogszabálysértések esetén lehetséges, ha a nyilvántartásból való törlés nem következett be.
- [50] A szabályozás áttekintése alapján megállapítható, hogy az indítványozó által a nyilvántartásból való törlés előtt végzett utazásszervezés-szolgáltatás, amely vállalkozási tevékenységnek minősül, így arra kiterjed az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozáshoz való alapjog védelmi köre.
- [51] 1.3. Jelen ügyben a Korm. rendelet indítvánnyal támadott 5. § (5) bekezdése a tevékenységért felelős személy foglalkoztatása részletszabályainak meghatározásával és a feltételek nemteljesítése esetére előírt törléssel korlátot állít fel a piacra lépéshez és a vállalkozás folytatása elé. Jelen esetben ezért – az alkotmányjogi panasz alapján – azt kellett vizsgálni, hogy a jogszabályi környezet feltételrendszere a vállalkozás fenntartásához való jogot az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésének sérelme nélkül, alkotmányosan korlátozta-e.

- [52] Jelen előírás, vagyis a feltételeknek megfelelő, hozzáértő személy meghatározott formában történő foglalkoztatása az alkotmánybíróági gyakorlat alapján a vállalkozáshoz való jog gyakorlásának (utazásszervező és közvetítő tevékenység gyakorlásának) alanyi feltétele. Olyan feltétel tehát, amely nem állít objektív, vagyis a vállalkozó személyétől független, ezért teljesíthetetlen korlátot az utazásszervezői tevékenységet folytatni kívánók elé.
- [53] 1.3.1. Az Alkotmánybíróóság azt vizsgálta, hogy a Korm. rendelet támadott rendelkezése szükséges mértékben és az elérni kívánt céllal arányosan korlátozza-e a vállalkozáshoz való jogot. A szükségességi-arányossági tesztet az Alkotmánybíróóság a fentiekben kifejtettekre figyelemmel, az ott felvázolt keretben végezte el, először az alapvető jog korlátozásának szükségességét megvizsgálva.
- [54] A szabályozó (állam) beavatkozása a kereskedelmi igazgatás területén általában alakíthatja a gazdasági környezetet; a kereskedőkkel szemben követelményeket fogalmazhat meg, valamint célja lehet a fogyasztó érdekeinek fokozottabb védelme.
- [55] Jelen ügyben ez utóbbi az alapjog korlátozásának az alapja. A Korm. rendelet támadott rendelkezései azt célozzák ugyanis, hogy a speciális kereskedelmi tevékenység (utazásközvetítés, utazásszervezés) esetében az érintett vállalkozásnál az utasok védelme érdekében a munkaidő megfelelő tartamában olyan, szakmailag alkalmas személy álljon rendelkezésre, akitől képzettségénél, szakértelménél fogva elvárható a tevékenység magas szintű, körültekintő ellátása. Különösen jelentős ez olyan szférában, ahol az utazás szervezése és lebonyolítása során az utasok személy- és vagyon biztonságát egyaránt érintő kérdések tömegével merülhetnek fel és várnak megoldásra. A szabályozás az utasok védelmének kiterjesztésével, az átláthatóság biztosításával garantálja a fogyasztóvédelmi érdekek érvényesülését.
- [56] Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdése értelmében „Magyarország [...] védi a fogyasztók jogait”. E rendelkezés értelmezésével összefüggésben a testület eddigi működése során a következőkre mutatott rá: „Az M) cikk (2) bekezdése második mondatából általánosságban az államnak az a kötelezettsége következik, amely – az Alaptörvényben szereplő alkotmányos értékek figyelembevételével – a fogyasztók érdekeit védő, az erőfölénnyel való visszaéléssel szemben fellépő intézményrendszer létrehozására és fenntartására, továbbá a fogyasztók jogait biztosító jogszabályok megalkotására vonatkozik” {8/2014. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [61]}. Ezek alapján az állam mint szabályozó fogyasztóvédelmi szempontok (közérdek) érvényesítése céljából kereskedelmi szereplőre vonatkozó, a szabályszerű működéshez szükséges, annak szakszerűségét, szakmaiságát biztosító rendelkezést, feltételt előírhat.
- [57] Jelen ügyben a vállalkozás folytatásának jogát az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésére visszavezethető fogyasztóvédelmi szempontok és érdekek igazolják. Az utasok biztonságának fokozott védelme (mint fogyasztóvédelmi szempont) – amely mind a személyüket, mind a vagyonukat érinti – húzódik meg az állami beavatkozás szükségessége mögött. Az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdéséből fakadó, az utasok biztonságát garantálni kívánó állami védelem jelen ügyben a szabályozás rendszeréből következően kétirányú: a szabályozás a Korm. rendelet megalkotásával a tevékenységet gyakorló gazdasági társaságokra, valamint az ott alkalmazott személyekre vonatkozó előírásokat tartalmaz, míg az utazási szerződésekről szóló Korm. rendelet a szolgáltatás igénybevételéhez szükséges szerződésekre vonatkozó speciális előírásokat rendezi. A tevékenységért felelős személy léte az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésével összhangban, a szakmaiság biztosításával, preventív jelleggel garantálja az utazásszervezési tevékenység ellátása során a fogyasztói érdekek érvényesülését.
- [58] 1.3.2. Az Alkotmánybíróóságnak a továbbiakban azt kellett vizsgálnia, hogy az indítvánnyal támadott rendelkezésbe foglalt korlátozás, vagyis a szükséges állami beavatkozás súlya arányban áll-e az elérni kívánt céllal, vagyis a fogyasztók számára biztosítandó nagyobb személy- és vagyonbiztonság garantálhatóságával.
- [59] Az Alkotmánybíróóság a korlátozás arányosságának vizsgálata körében figyelembe vette az eljárás tárgyává tett kötelezettség nemteljesítése esetén az utazásszervező vállalkozót sújtó szankciókat is. Az utazási vállalkozóra és a tevékenységért felelős személyre vonatkozó követelményeket a Kertv. és a Korm. rendelet együttesen tartalmazza. A Kertv. 6/F. § (2) bekezdés a)–d) pontjai, valamint a Korm. rendelet 5. §-a tartalmazza az utazási vállalkozási tevékenység gyakorlásának feltételeit. Emellett a Kertv. és a Korm. rendelet a feltételek nemteljesítésének esetére bíróság általi törlési, és végső esetben a tevékenységtől való eltiltás szankcióját is kilitásba helyezi.
- [60] Az arányossági mérlegelés kapcsán is emlékeztetni kell arra, hogy az indítványozó által sérelmezett szabály, vagyis az a megoldás, hogy minden utazásszervezéssel foglalkozó vállalkozás köteles egy szakirányú képesítéssel rendelkező személyt – heti húsz órában – foglalkoztatni, a tevékenység korlátját jelenti. Ugyanakkor csupán

szubjektív korlátot jelent, hiszen ennek megvalósítása bármely vállalkozás számára lehetséges. A tevékenységért felelős személy jogszabályban meghatározott időkeretben történő foglalkoztatása (20 óra hetente) biztosítja, hogy ne csupán *ad hoc* jelleggel, hanem az időkeretet tekintve folyamatosan jelen legyen szakmailag hozzáértő személy az adott vállalkozásnál. A szabályozás ezen módja részben garantálja, hogy a tevékenységért felelős személy az utazásszervezői tevékenység teljes folyamatát (kiutaztatás, kinn tartózkodás, hazautaztatás) átlássa. Mindazonáltal a heti 20 óra mint minimális időkeret nem jelent teljes állásban való foglalkoztatási kötelezettséget. Mindemellett pedig a vállalkozó és a tevékenységért felelős személy szabad megállapodásának tárgya lehet a foglalkoztatás formája. Utalni kell arra is, hogy a Kertv. és a Korm. rendelet előző pontban bemutatott, a tevékenységért felelős személy szakképzettségére vonatkozó kötelező előírások az alkalmazás időkeretének meghatározása nélkül kiüresedhetnek, ugyanis hiába lenne formálisan szerződéses jogviszonyban álló hozzáértő alkalmazottja a vállalkozásnak, ha e foglalkoztatott csak névlegesen, nem pedig a tevékenysége valódi kifejtésével venne részt a vállalkozás munkájában. Megjegyzendő az is, hogy a törvényes működésért viselt felelősség megoszlik a vállalkozó és a tevékenységért felelős személy között: a szolgáltatást igénybe vevő utasok biztonsága a vállalkozó és a szakirányú képzettséggel rendelkező személy együttes felelőssége.

[61] Végül a szabályozás értelmében a tevékenységért felelős személlyel kapcsolatos előírások meg nem tartása a törlés szankcióját vonja maga után a Korm. rendelet értelmében. Ahogy arra a jelen határozat már utalt, a törlés szankció nem azonos az eltiltással. A törlést és az arra okot adó hiányosságok pótlását követően ugyanis nincs akadálya annak, hogy a vállalkozó folytassa utazásszervezői vállalkozói tevékenységét.

[62] 2. A kifejtettek értelmében a vizsgált jogszabályi rendelkezések nem gátolják a vállalkozás fenntartását, ugyanakkor az arányos korlátozások elősegítik a szakszerű, biztonságos működést. A Kertv. és a Korm. rendelet tevékenységet ellátó személyre vonatkozó előírásai úgy tudnak érvényre jutni, ha a hozzáértő foglalkoztatott meghatározott időkeretben (heti húsz óra) rendelkezésre áll. A korlátozás jellegének feltárását követően a korlátozás mértékének megítélése során az Alkotmánybíróság által nevesített szakmai szempontok érvényesülnek, így nem volt megállapítható, hogy a Korm. rendelet indítvánnyal támadott 5. § (5) bekezdése az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében foglalt vállalkozáshoz fűződő jog szükségtelen és aránytalan korlátozásának minősülne. Ezért az Alkotmánybíróság az alapjog sérelmét állító indítványt elutasította.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,*  
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Salamon László s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/820/2018.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3003/2020. (II. 4.) AB HATÁROZATA

### jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz és jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

#### h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 2015. június 12. és 2018. december 31. napja között hatályos 34/A. § (2) bekezdése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközően alaptörvény-ellenes volt.
2. A szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 2015. június 12. és 2018. december 31. napja között hatályos 34/A. § (2) bekezdése a Kúria Kfv.IV.35.466/2018/4. számú ítéletével felülvizsgált, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság előtt 1.K.32.719/2018. szám alatt folyamatban lévő ügyben nem alkalmazható.
3. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.35.466/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

#### I n d o k o l á s

##### I.

- [1] 1. Az indítványozó alapítvány jogi képviselője (dr. Rákosi Ferenc ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Kúria Kfv.IV.35.466/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, illetve a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény (a továbbiakban: Szt.) 2018. december 31. napjáig hatályos 34/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és alkalmazása kizárását kérte az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére hivatkozással.
- [2] 1.1. Az indítványozó nem állami oktatási intézményt állami támogatással fenntartó alapítvány, amelyet a 2016. évi támogatásról benyújtott elszámolás vizsgálata alapján a Magyar Államkincstár (a továbbiakban: MÁK) Budapesti és Pest Megyei Igazgatósága 2017. május 25-én kelt határozatával 22.626.584 Ft átlagbér alapú támogatás formájában jogosulatlanul felvett költségvetési hozzájárulás (ún. finanszírozási különbözet) és kamatai megfizetésére kötelezett (állami támogatás ügyében a fenntartó elszámolásáról hozott ún. elszámoló határozat). A döntés indoka az volt, hogy a fenntartott intézmény kizárólag nappali munkarend szerinti felnőttoktatást végzett, azonban nappali rendszerű oktatásban résztvevő tanulója a 2016. október 1-jei tényadatok szerint nem volt. Ugyanakkor az Szt. 2015. június 12. és 2018. december 31. között hatályos 34/A. § (2) bekezdése értelmében „[a] nem állami fenntartó által fenntartott szakképző iskolában folyó felnőttoktatásban részt vevők létszáma nem haladhatja meg a nappali rendszerű oktatásban részt vevő tanulók – hivatalos októberi statisztikai létszám alapján három tanítási év átlagában számított – létszámát”. Az elsőfokú határozatot a MÁK másodfokú döntésével helybenhagyta. Az indokolás kitért arra, hogy a 2015/2016-os tanévre felvett tanulók közül figyelmen kívül kell hagyni a jogszabály-módosítás hatályba lépését, tehát 2015. június 12-ét megelőzően már felvett tanulókat, viszont az ezt követően beiskolázott tanulók esetében az előírt arányt már vizsgálni kell.
- [3] Az indítványozó keresettel támadta a hatósági döntéseket. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.33.324/2017/9. számú ítéletével a határozatokat hatályon kívül helyezte és az elsőfokú hatóságot új eljárás lefolytatására utasította. Az ítélet szerint az előírt arányosítás csak olyan, nem állami fenntartó által működtetett szakképző iskolák esetében végezhető el, amelyekben felnőttoktatás mellett nappali rendszerű képzés is folyik. Az indítványozó nem ilyen, ezért esetében az Szt. 34/A. § (2) bekezdése nem alkalmazható. Továbbá az Szt. 34/A. § (2) bekezdése nem a finanszírozásról szóló, hanem az iskolai rendszerű szakképzést folytató

felnoítottoktatás különös rendelkezései fejezetben található, és e rendelkezés megsértése esetére a jogalkotó támogatásra kihatással bíró jogkövetkezményt nem írt elő. Utalt a bíróság harmadrészt arra is, hogy az indítványozó működési engedéllyel és a költségvetési hozzájárulásra vonatkozó jogosultságot rögzítő szakképzési megállapodással is rendelkezett, továbbá a kormányrendeletbe foglalt szakmaszerkezeti döntés az indítványozó részére támogatható tanulólétszámot állapított meg, ebből is az következik, hogy a jogalkotó szándéka nem irányulhatott az indítványozó működésének megtiltására vagy a támogatásból történő azonnali kizárására. Végezetül a bíróság rámutatott, hogy a jogszabály szerinti létszamaránynak hároméves átlagban kell teljesülnie, tehát e feltétel teljesülését először a jogszabály hatályba lépését követő három év elteltével – a 2015-ös, 2016-os és 2017-es adatok átlagolásával – lehet majd vizsgálni. Ez lehetőséget ad az érintetteknek arra is, hogy működési struktúrájukat az új szabályoknak megfelelően átszervezzék.

- [4] A MÁK felülvizsgálati kérelmére eljáró Kúria az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte, és az indítványozó keresetét elutasította. A Kúria elsődlegesen azt állapította meg, hogy az Szt. 34/A. § (2) bekezdéséből pusztán az következik, hogy nappali rendszerű képzés nélkül felnoítottoktatás állami támogatással főszabály szerint nem működhet, de az előírt létszamarány nem teljesítése nem jelenti a működés jogszerűtlenségét, pusztán az állami támogatásra való jogosultság hiányát. Az Szt. szóban forgó átlagolási szabálya továbbá nem az elsőfokú bíróság által elfogadott tartalommal bír. Nem a 2018-as ellenőrzéskor számítható először hároméves átlag, hanem már a jogszabály hatályba lépésekor is, mégpedig a megelőző évek adatai alapján. Ez a számítási mód nem tekinthető visszaható hatályú jogalkotásnak, mert „[a] támogatás feltételeit a támogató költségvetés meghatározhatja. Nincs jogelvonás vagy jogkorlátozás tehát, mert nem volt eleve jog a támogatáshoz, azaz nem volt megállapítható jogszerű váromány az abból való közvetlen részesülés iránt. A támogató által meghatározott feltételek, azok változásai ezen az alapon nem megkérdőjelezhetők (Kúria Kfv.IV.35.466/2018/4. számú ítélete, 8. oldal). Összefoglalva: a Kúria az elsőfokú bíróságtól eltérően arra a következtetésre jutott, hogy az Szt. 34/A. § (2) bekezdése egy azonnal alkalmazandó finanszírozási szabály.
- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, és az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére, ezen belül a kellő felkészülési idő hiányára, valamint a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmának sérelmére hivatkozott.
- [6] Egyrészt rámutatott arra, hogy az Szt. 34/A. § (2) bekezdése – mind tartalma, mind a törvénybeli elhelyezkedése folytán – nem finanszírozási, hanem általános működési rendelkezés, amelynek a betartását nem a MÁK, hanem az illetékes kormányhivatalok ellenőrizhetik. Ettől eltérően viszont – a MÁK-kal egyetértve – a Kúria a szabályt alapvetően finanszírozási rendelkezésnek tekintette, és annak azonnali, kötelező alkalmazását „nem tartotta elkerülhetőnek”. Az azonnali alkalmazás azonban az indítványozó szerint ellentétes mind a jogalkotó szándékával, mind az alkotmányos követelményekkel, mert „nem lehet helye olyan jogszabály-értelmezésnek és -alkalmazásnak, amely a szabályos működési engedéllyel és a kormányrendeletben előírt szakképzési megállapodással, a Kormány rendeleti formában meghozott ún. szakmaszerkezeti döntése szerint költségvetési támogatásban részesíthető képzési létszámokra lebontott keretekkel rendelkező, nem állami fenntartású szakképző intézmények működését lényegében azonnali hatállyal, megfelelő felkészülési idő, átmenet nélkül tenné lehetetlenné”.
- [7] Amennyiben a jogszabályt – a Kúria értelmezésének megfelelően – azonnal alkalmazni kell, akkor az azt jelenti, hogy a „folyamatban levő szakképzések állami támogatását a jogszabálmódosítás kihirdetését megelőző, tehát az érintettek által már nem befolyásolható oktatási statisztikai adatoktól tették függővé”, ami visszaható hatályú jogalkotás (vagy visszaható hatályú jogalkalmazás).
- [8] Ráadásul a jogalkotó úgy léptette hatályba a támadott szabályt, hogy nem biztosított kellő felkészülési időt az érintetteknek az alkalmazásra való felkészüléshez: a támadott szabály a módosító törvény kihirdetésétől számított 8. napon lépett hatályba, miközben a képzések meghirdetésre kerültek, a beiratkozások is részben erre az időszakra estek, és „az érvényes működési engedéllyel, kormányhivatalok által kötött szakképzési megállapodással rendelkező fenntartók joggal számíthattak arra, hogy a Kormány által rendeletben támogatásban részesíthetőnek minősített képzések és létszámok után járó állami támogatást változatlanul megkapják. A finanszírozást végző Magyar Államkincstár az érintett intézmények felé semmilyen figyelemfelhívással nem élt, a támogatásokat a szokott rendben folyósította, így az intézmények és fenntartók a jogszabályváltozás lehetséges hatásairól elsőként 2017-ben, a 2016. évi támogatások elszámolása során szembesültek.” Ráadásul a „szakképzési megállapodások – jogszabály alapján – eleve kizárták, hogy az államilag finanszírozott képzések részt-



vevőitől a képző intézmények tandíjat szedjenek, így a költségvetési támogatás kiváltása gazdasági indokokon túl jogi korlátok miatt sem volt lehetséges”.

- [9] Az indítványozó szerint a támadott szabálynak van alkotmányos értelmezése (a felmenő rendszerben történő alkalmazás, amely először a hatálybalépést követő harmadik évben tenné lehetővé a szabálynak megfelelő működés számonkérését), ezért elsődlegesen a Kúria ítéletének az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe ütközésének a megállapítását és megsemmisítését kérte. A kúriai jogértelmezés Alkotmánybíróság általi elfogadása esetében az alkotmányjogi panasz az Szt. 2018. december 31. napjáig hatályos 34/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének a megállapítására és alkalmazásának a konkrét ügyben történő kizárására irányul.
- [10] 2. A MÁK a 2017-ben hozott elszámolási határozatot követően később, 2018-ban ugyanazon fenntartó (az alkotmányjogi panasz indítványozója) 2016. évi tevékenységét érintően egy másik, ún. ellenőrzési határozatot is hozott, és ezúttal 17.918.050 Ft finanszírozási különbözet és kamatai megfizetésére kötelezte az indítványozót. Az elszámolási és az ellenőrzési határozat tehát ugyanazon fenntartót érintő két különböző, önálló, bár az ugyanarra az időszakra vonatkozó, visszafizetésre kötelező hatósági döntés volt, így az ezekből eredő követelések összeadódnak.
- [11] Az indítványozó az ellenőrzési döntést érintően is pert indított, és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján – az 1.K.32.719/2018. szám alatt folyamatban levő per felfüggesztése mellett – egyedi normakontroll eljárást kezdeményezett az Szt. 34/A. § (2) bekezdésével összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, X. cikk (1) bekezdésének, XI. cikk (1)–(2) bekezdésének, XVI. cikk (2) bekezdésének, XIII. cikk (1) bekezdésének és XV. cikk (2) bekezdésének a sérelmére való hivatkozással.
- [12] A bírósági végzés szerint a MÁK döntése a 2016. január 1-től augusztus 31-ig terjedő időszakra vonatkozott, és a 2015. október 1-jei tanulói létszámot figyelembe véve a visszafizetési kötelezettség „túlnyomó hányadát alperes arra tekintettel állapította meg, hogy a felperes nappali rendszerű oktatásban résztvevő tanulóinak a létszáma három tanítási év átlagában 0 fő volt, erre tekintettel [...] a szakközépiskola szakképzési évfolyamon felnőttoktatás keretében történő képzésnél a 13. évfolyamon igazolt létszámot nem vette figyelembe” az Szt. 34/A. § (2) bekezdése alapján (lásd: Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 1.K.32.719/2018/22. számú végzése, 1. oldal).
- [13] A bírói kezdeményezés szerint az Szt. 34/A. § (2) bekezdése – figyelemmel arra is, hogy az nem a finanszírozási szabályokat tartalmazó XX. fejezetben helyezkedik el – nem finanszírozási, hanem általános működési szabály. Ugyanakkor a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Köznev. tv.) 2016. augusztus 31-ig hatályos 12. § (1) bekezdése és az Szt. 22. § (7) bekezdése továbbra is lehetővé tette, hogy a szakközépiskolákban kizárólag szakképzési évfolyamok működjenek, tehát nappali rendszerű oktatást egyáltalán ne folytassanak. A támadott rendelkezés ezért nem tesz eleget az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe foglalt jogállamiságból levezethető normavilágosság követelményének.
- [14] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelme a kellő felkészülési idő követelményének sérelmén keresztül is megvalósul a bíróság szerint. Az Szt. módosításának a javaslatát 2015. április 1. napján nyújtották be, és 2015. június 8. napján lépett hatályba. Ugyanakkor a 2014/2015. tanév rendjéről és az egyes oktatást szabályozó miniszteri rendeletek módosításáról szóló 35/2014. (IV. 30.) EMMI rendelet (a továbbiakban: FelvételiR.) 2. melléklete alapján a 2015/2016-os tanévre a felvételi eljárások 2015. április 22-ig már lezárultak, ezért az indítványozó nem volt abban a helyzetben, hogy abban az évben nappali rendszerű oktatást indítson a felnőttoktatás mellett. Ugyanakkor az ún. szakmaszerkezeti rendelet [a 2015/2016-os tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti döntésről és a 2015/2016-os tanévben induló képzésekben szakiskolai tanulmányi ösztöndíjra jogosító szakképesítésekről szóló 13/2015. (II. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: SzakmaszerkezetiR.1.)] az indítványozó részére is biztosított támogatott keretszámokat, amelyek betöltése a 3. § alapján nemcsak jog, hanem köteletség is volt.
- [15] A bíróság szerint az Szt. 34/A. § (2) bekezdésének azon értelmezése, amely szerint csak a módosítás hatályba lépését követő három tanév átlagát kell figyelembe venni, megfelelne a kellő felkészülési idő követelményének. Ennek az értelmezésnek azonban akadályát képezi a Kúria, amely több döntésében jogszerűnek ítélte a rendelkezés 2015/2016-os tanévre történő alkalmazását: a Kúria egyik tanácsa szerint már ebben a tanévben a hároméves átlagot kell figyelembe venni (lásd: Kfv.IV.35.466/2018/4. számú ítélet), egy másik tanács szerint pedig a 2015/2016-os tanévben egy tanévre, aztán két tanév átlagában, majd három tanév átlagában kell figyelembe venni az Szt. 34/A. § (2) bekezdését (lásd: Kfv.IV.35.104/2019/8. számú ítélet). Bármelyik számítási módot

alkalmazná a bíróság, az indítványozó a 2015/2016-os tanévben nem lenne jogosult felnőttképzésre a tanulókat beiskoláznia.

- [16] Másrészt a támadott rendelkezés az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdésével (tanítás szabadsága) is ellentétes, mert azok a nem állami fenntartású szakképző iskolák, amelyek eddig kizárólag felnőttoktatást végeztek, vagy befejezik tevékenységüket, vagy egy év kényszerű kihagyás után kénytelenek lesznek nappali tagozatos oktatást is végezni – hangzik az indítvány.
- [17] Harmadrészt az indítványozó szerint az ügyben sérül a tanulás szabadsága [Alaptörvény X. cikk (1) bekezdés], a művelődéshez való jog [Alaptörvény XI. cikk (1) és (2) bekezdés] és a szülők joga a gyermeküknek adandó nevelés megválasztására [Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdés], mert az iskolák, képzések megszűnése miatt 2015/2016-ban biztosan, de valószínűleg később is kevesebb intézményben lesz lehetőség szakképzésben részt venni. A bíró hangsúlyozza ezzel összefüggésben, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdésének a sérelme azért vizsgálható, mert a felnőttoktatásban a Köznev. tv. 60. § (3) bekezdése szerint a tizenhatodik életévüket betöltöttek is részt vehetnek.
- [18] Negyedrészt az indítványozó azzal érvel, hogy a fenntartók tulajdonhoz való jogának a sérelmére vezet az, hogy a 2015/2016-os évben az indítványozó – és a hozzá hasonló helyzetben lévő fenntartók – nem jogosultak új szakképzést indítani, és ezáltal bevételtől esnek el.
- [19] Ötödrészt az indítványozó szerint az ügyben az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének a sérelme is megállapítható, mivel a támadott rendelkezés különbséget tesz az állami és a nem állami fenntartású szakképző iskolák között.
- [20] Mindezek alapján az indítványozó bíró az Szt. 2015. június 12. napja és december 31. napja között hatályos 34/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének a megállapítását és alkalmazási tilalom kimondását kérte az ügyben.

## II.

- [21] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„X. cikk (1) Magyarország biztosítja a tudományos kutatás és művészeti alkotás szabadságát, továbbá – a lehető legmagasabb szintű tudás megszerzése érdekében – a tanulás, valamint törvényben meghatározott keretek között a tanítás szabadságát.”

„XI. cikk (1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.

(2) Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XV. cikk (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XVI. cikk (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz.

(2) A szülőknek joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést.”

- [22] 2. Az Szt. támadott rendelkezésének 2015. június 12. napjától 2018. december 31. napjáig hatályos szövege:

„34/A. § (2) A nem állami fenntartó által fenntartott szakképző iskolában folyó felnőttoktatásban részt vevők létszáma nem haladhatja meg a nappali rendszerű oktatásban részt vevő tanulók – hivatalos októberi statisztiki-

kai létszám alapján három tanítási év átlagában számított – létszámát. A felnőttoktatásban részt vevők létszámába nem számít bele a 84. § (5) bekezdés szerinti döntésben foglaltakat meghaladó, állami intézményfenn tartótól kizárólag felnőttoktatás céljára átvett keretszámmal megegyező létszám.”

## III.

- [23] Állandó gyakorlata szerint az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek, illetve, hogy a bírói kezdeményezést eleget tesz-e az Abtv.-ben írt feltételeknek {a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [7]; 3102/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [24] 1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogosult és érintett által az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőt betartva benyújtott, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alapított {vö.: 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; 3167/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [13]} alkotmányjogi panasz eleget tesz a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek is. A kérelem tartalmazza a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 26. § (1) bekezdés és 27. §]; b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozót állami támogatás visszafizetésére kötelezték); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést és bírói ítéletet [Szt. 2018. december 31. napjáig hatályos 34/A. § (2) bekezdése, Kúria Kfv.IV.35.466/2018/4. számú ítélete]; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi előírás, illetve bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria ítéletének, illetve a támadott jogszabályi rendelkezésnek az alaptörvény-ellenességét, valamint semmisítse meg a bírói döntést, illetve mondjon ki alkalmazási tilalmat az ügyben.
- [25] A szakképző iskolát fenntartó és érvényes szakképzési megállapodással rendelkező indítványozót az Szt. 34/A. § (2) bekezdése alapján – amelyet a Kúria az állami támogatásra való jogosultság feltételét szabályozó rendelkezésnek tekintett – költségvetési hozzájárulás visszafizetésére kötelezték. Alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek és egyben a bírói döntést érdemben befolyásoló kérdésnek tekinthető ezzel összefüggésben a valódi és a kvázi visszaható hatályú előírásoknak az elhatárolása, „ez az utóbbi lényegében az azonnali hatály, ami azt jelenti, hogy egy jogszabályt a hatályba lépésétől kezdve alkalmazni kell, a le nem zárt jogviszonyokra is” [3224/2019. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [59]]. Ezzel összefüggésben érdemi vizsgálatot igényel az a kérdés is, hogy egy hosszabb ideje fennálló – és többéves képzéseket szervező szakképző iskolák működésének alapjául szolgáló – támogatási rendszer megváltoztatása milyen összefüggésben áll a kellő felkészülési idő jogbiztonságból levezetett követelményével. Mivel mindezek alapján az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ába foglalt feltételnek is megfelel, 2019. december 10-ei ülésén az Alkotmánybíróság öttagú tanácsa annak befogadásáról döntött.
- [26] 2. A bírói kezdeményezés szerint a támadott szabályt az eljárásban alkalmazni kell [a MÁK az Szt. 34/A. § (2) bekezdésére alapította az ellenőrzési határozatot, és a bíróságnak e jogszabályi rendelkezés alkalmazásával kell döntenie a megállapított visszafizetési kötelezettség jogszerűségéről], az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány az Alaptörvény B) cikk vonatkozásában eleget tesz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében rögzített határozott kérelem követelményének. A kérelem tartalmazza a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 25. §); b) az eljárás megindításának indokait (az állami támogatás visszafizetésére kötelezés alapja a támadott Szt.-beli rendelkezés); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Szt. 2018. december 31. napjáig hatályos 34/A. § (2) bekezdése]; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi előírás miért ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott, 2018. december 31. napjáig hatályos jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét, és mondjon ki alkalmazási tilalmat az ügyben.
- [27] Az Alkotmánybíróság azonban úgy ítélte meg, hogy az indítványozó bírónak az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdésének, XI. cikk (1)–(2) bekezdésének, XVI. cikk (2) bekezdésének, XIII. cikk (1) bekezdésének és XV. cikk

(2) bekezdésének a sérelmére való hivatkozásai nem felelnek meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt követelménynek. Ezeket az alaptörvényi cikkeket az indítványozó részben csak felsorolja, részben pedig a kellő felkészülési idő követelményének a sérelmével kapcsolja össze. A bírói kezdeményezés ezen részének érdemi vizsgálatára ezért nem kerülhetett sor.

[28] 3. Az alkotmányjogi panaszt és a bírói kezdeményezést az Alkotmánybíróság tárgyuk azonosságára és tartalmuk összefüggésére tekintettel egyesítette, és egy eljárásban bírálta el.

#### IV.

[29] Az indítványok az alábbiak szerint részben megalapozottak.

[30] 1. Az érdemi vizsgálat során az Alkotmánybíróság először áttekintette a nem állami fenntartású szakképzési intézmények állami támogatására vonatkozó jogszabályi környezet jelen ügy szempontjából releváns, az Szt. támadott módosításának hatályba lépését megelőző szabályait, és a következőket állapította meg.

[31] 1.1. A Köznev. tv. 2. § (1) bekezdése ebben az időszakban úgy rendelkezett, hogy az Alaptörvényben foglalt ingyenes és kötelező alapfokú, ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú nevelés-oktatáshoz való jog biztosítása az érettségi megszerzéséig, illetve az első szakképzettség megszerzését biztosító első szakmai vizsga befejezéséig a magyar állam közzolgálati feladata. A Köznev. tv. 7. § (1) bekezdése a köznevelési rendszer intézményeinek felsorolása körében említi a szakközépiskolát, és azt a középiskolák, illetve azon belül a szakképző iskolák közé sorolja (a szakgimnázium bevezetésére 2016. szeptemberétől került sor). A köznevelési intézmény a Köznev. tv.-ben meghatározott köznevelési feladatok ellátására létesített intézmény, amely a nyilvántartásba való bejegyzéssel, a bejegyzés napján jön létre, és főszabály szerint a fenntartójától elkülönült, önálló költségvetéssel rendelkezik. Köznevelési intézményt az állam, valamint nem állami fenntartó (nemzetiségi önkormányzat, egyházi jogi személy, vallási tevékenységet végző szervezet vagy más személy/szervezet) alapíthat és tarthat fenn, ha a tevékenység folytatásának jogát – jogszabályban foglaltak szerint – megszerezte. A nem állami fenntartású intézmények esetében a működés megkezdéséhez külön engedély is szükséges (működési engedély), és ezek az intézmények egyes, az általánostól eltérő szabályok szerint működhetnek és szervezhetik tevékenységüket. E körbe tartoznak például az indítványozó által fenntartotthoz hasonló magán köznevelési intézmények. Ezek az intézmények adott esetben – ún. köznevelési szerződés alapján – részt vehetnek a köznevelési közzolgálati feladatok megvalósításában is, ez azonban nem szükségszerű [lásd különösen: Köznev. tv. 2. § (1) és (3) bekezdés, 21. § (1) bekezdés, 23. §, 31. § (1) bekezdés, (7) bekezdés, 74. § (2) bekezdés; lásd még: a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról szóló 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vgr.R.), a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet].

[32] 1.2. Az intézmények finanszírozását illetően a Köznev. tv. 88. § (1)–(2) bekezdése úgy rendelkezett, hogy a köznevelés rendszerének működéséhez szükséges fedezetet az állami költségvetés és a fenntartó, a működtető hozzájárulása biztosítja, ezt adott esetben a tanuló által igénybe vett szolgáltatás díja, a tandíj stb. egészítheti ki. A köznevelés alapfeladatainak ellátását szolgáló költségvetési előirányzat összegét az éves költségvetési törvényben kell meghatározni, a köznevelés egyéb feladatainak ellátásához pedig a központi költségvetés támogatást biztosíthat. A Köznev. tv. 88. § (3) bekezdése – jelenleg is változatlan tartalommal – rögzíti, hogy a központi költségvetés a nem állami szerv által fenntartott intézmény köznevelési feladatainak ellátásához költségvetési hozzájárulást biztosít, amelynek feltétele, hogy az intézmény a működési engedélyben foglaltaknak megfelelően végzi tevékenységét. Ez a (4) bekezdés értelmében alapvetően átlagbér alapú hozzájárulást jelent a köznevelési feladat ellátásához szükséges pedagógusok és a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő alkalmazottak illetménye, munkabére és ezek járulékai kifizetéséhez, amelynek a mértékét a központi költségvetésről szóló törvény állapítja meg. A hozzájárulásról támogatást megállapító határozatot hoznak (Vgr.R. 37/F. §).

- [33] 1.3. Nem állami fenntartású szakképző iskola esetében a működési engedélyen túlmenően az állami finanszírozás szabályozásának – amely a konkrét támogatási határozatban jelenik meg végül – három pillére van: egyrészt az Szt. 29. §-a, másrészt a szakképzési megállapodás, harmadrészt az ún. szakmaszerkezeti rendelet.
- [34] Az első pillér az Szt. 29. §-a, amely megadja az általános keretet és meghatározza, hogy mely tanulóra tekintettel jogosult a fenntartó állami támogatásra. Ez egy általánosnak tekinthető szabály, amely minden érintett iskola esetében azonos. A rendelkezés az Szt. hatályba lépése óta egyszer módosult, ekkor a jogalkotó kiegészítette az állam által támogatott oktatás körét.
- [35] A második pillér a szakképzési megállapodás [Köznev. tv. 88. § (6) bekezdés], ennek részletszabályait 2019. június 11-ig a szakképzési megállapodásról szóló 314/2013. (VIII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: SzakképzésiR.) tartalmazta. A SzakképzésiR. értelmében a szakképzési megállapodás – amely a 2013/2014-es tanévtől kezdve a finanszírozásra való jogosultság feltétele – együttműködési megállapodás a nem állami költségvetési szerv által fenntartott szakképző iskola fenntartója és a szakképző iskola székhelye szerint illetékes fővárosi és megyei kormányhivatal között a szakképzési állami feladatok ellátásában való részvételről. A megállapodás biztosítja a támogatott szakképzést folytató iskola fenntartója és a feladatellátásért felelős állam együttműködését, valamint azt, hogy az állam a tervezési folyamatok során a megállapodást kötő fenntartó által folytatott szakképzést és szakképzési tevékenységére vonatkozó középtávú terveit figyelembe veszi. Az iskolánként megkötött, általában öt évre szóló megállapodás a beiskolázásra vonatkozó fenntartói tervezést tartalmazza, így láthatóvá válik a nem állami fenntartóknak a szakképzésben középtávon vállalni kívánt szerepe, amely az állami feladatellátás tervezése során nagy jelentőséggel bír. A megállapodásnak és a működési engedélynek összhangban kell állniuk.
- [36] A szakképzési megállapodás ehhez kapcsolódóan – egyebek mellett – állami kötelezettségvállalást tartalmaz arra, hogy az állam költségvetési hozzájárulást nyújt a szakmaszerkezeti döntésben foglaltaknak és a szakképzési megállapodásnak megfelelő feladatok tekintetében az Szt. 29. §-a alapján ingyenes oktatásra jogosult tanulók képzésére [lásd: SzakképzésiR. 1. §, 3. § (1) bekezdés *f*) pont, 4. § (1), (3) és (7) bekezdés, 8. §]. A SzakképzésiR. 10. § (3) bekezdése kimondta: a fenntartó a szakképzési megállapodás alapján támogatott képzés tekintetében az adott képzés kifutásáig, azaz évfolyamisméltés és szüneteltetés nélküli befejezéséig jogosult költségvetési hozzájárulásra, függetlenül a szakképzési megállapodás későbbi megszűnésétől vagy módosításától. A szakképzési megállapodás tehát a nem állami fenntartó és az állam számára egyaránt biztosítja a középtávú tervezhetőséget és az előreláthatóságot a köznevelés területén. Bár több évre szóló finanszírozási jogosultságot teremtett, de a költségvetési támogatás igénylésére és megállapítására évente külön határozattal került sor. A költségvetési hozzájárulást folyósító szerv a költségvetési hozzájárulásra való jogosultság megállapítása, valamint hatósági ellenőrzése során vizsgálta a szakképzési megállapodás meglétét, és az abban foglaltakat figyelembe véve járt el [SzakképzésiR. 5. § (7) bekezdés].
- [37] A finanszírozás harmadik pillére a szakképzés területén a jogszabályba foglalt szakmaszerkezeti döntés, amely mindig egy konkrét tanév beiskolázási kereteit határozza meg, ekként elsősorban a rövidtávú tervezés eszköze. A döntés a munkaerő-piaci elvárásokat, gazdasági trendeket érvényesíti, és ennek érdekében meghatározza a támogatott, a nem támogatott és a korlátozottan támogatott szakképesítéseket, ágazatokat megyénként és a fővárosra lebontva, továbbá a korlátozottan támogatható esetekben konkrétan, fenntartónkénti bontásban a támogatható keretszámokat is. A tervezés folyamatába a nem állami fenntartók is bekapcsolódnak, majd kötelesek is megteremteni a rájuk meghatározott keretszám mértékéig az adott képzésre történő beiskolázás valamennyi feltételét, a képzést meghirdetni, és a szükséges intézkedéseket megtenni annak érdekében, hogy a keretszámot be tudják tölteni a beiskolázás során [lásd: Szt. 84. §; Vgr.R. 37/A. §–37/S. §; például: SzakmaszerkezetiR.1. 3. § (1) bekezdés; a 2016/2017. tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti döntésről és a 2016/2017. tanévben induló képzések tanulmányi ösztöndíjra jogosító szakképesítéseiről szóló 297/2015. (X. 13.) Korm. rendelet (a továbbiakban: SzakmaszerkezetiR.2.), 3. § (1) bekezdés].
- [38] 2. A vázolt, általános jogszabályi és konkrét működési keretbe lépett be az Szt. 34/A. § (2) bekezdése, amely a nappali rendszerű oktatásban részt vevő tanulók és a felnőttoktatásban részt vevők arányára vonatkozóan a nem állami fenntartó által fenntartott szakképző iskolák számára előírta, hogy a felnőttoktatásban részt vevők létszáma e köznevelési intézményekben nem haladhatja meg a nappali rendszerű oktatásban részt vevő tanulók – hivatalos októberi statisztikai létszám alapján három tanítási év átlagában számított – létszámát.

- [39] 2.1. Megjegyzendő: 2019. január 1-jei hatállyal az Szt. 34/A. § (2) bekezdése módosult, és jelenleg már kivételt engedő szabályként van hatályban, mivel úgy szól, hogy a felnőttoktatásban részt vevők létszáma „a szakképzési megállapodásról szóló kormányrendeletben meghatározott feltételek szerint haladhatja meg” a nappali rendszerű oktatásban részt vevő tanulók létszámát [lásd: a szakképzési megállapodásról szóló 135/2019. (VI. 11.) Korm. rendelet 1. § (3) bekezdés]. Az Alkotmánybíróságnak azonban – az Abtv. 41. § (3) bekezdésére figyelemmel is – azt kellett elbírálnia, hogy az Szt.-nek a konkrét ügyben alkalmazandó, 2018. december 31. napjáig hatályos 34/A. § (2) bekezdése sértette-e az indítványozók által hivatkozott alaptörvényi rendelkezéseket.
- [40] 2.2. A becsatolt iratok és a bíróságok által megállapított tényállás szerint az alkotmányjogi panasz indítványozója, aki megegyezik a bírói kezdeményezéssel érintett per felperesével, az ismertetett szabályok alapján, állami támogatással, az állammal együttműködve végzett köznevelési feladatot.
- [41] Egyrészt intézmény-fenntartóként a 2013/2014-es tanévtől kezdődően rendelkezett szakképzési megállapodással, amely – a becsatolt iratok szerint – módosításokkal 2019. augusztus 31-ig volt érvényes. Másrészt nevesítve szerepelt a keretszámokat meghatározó 2015/2016-os és a 2016/2017-es szakmaszerkezeti döntésekben [lásd: SzakmaszerkezetiR.1., 2. melléklet; SzakmaszerkezetiR.2., 2. melléklet]. Harmadrészt a 2016. év vonatkozásában a MÁK a BPM-ÁHI/1288-5/2016. számú, 2016. március 16-án kelt határozatával bírálta el a benyújtott, állami támogatásra vonatkozó igénybejelentést, és állapította meg a fenntartó költségvetési hozzájárulásra való jogosultságát.
- [42] A fenntartót az Szt.-módosítást alkalmazva kötelezték állami támogatás visszafizetésére. Azonban az előírás pontos tartalmát és alkalmazhatóságának feltételeit érintően az azt alkalmazó MÁK és a bíróságok eltérő következtetésre jutottak.
- [43] A visszafizetési kötelezettségről szóló MÁK döntések szerint a 2015. június 12-ét, tehát az Szt. 34/A. § (2) bekezdésének hatályba lépését követően beiskolázottak esetében a fenntartónak azonnal érvényesítenie kellett volna az előírt arányt. Az elszámoló határozat alapját a 2016. október 1-jei tanulólétszám képezte, míg az ellenőrzési határozat – mivel e döntés csak a 2016. január-augusztus közötti időszakot vizsgálta – a 2015. október 1-jei időpontot vette figyelembe. A tanulói létszám azért bír jelentőséggel, mert az átlagbér-alapú támogatást ennek alapján állapítják meg. A MÁK jogértelmezése a Nemzetgazdasági Minisztérium állásfoglalására vezethető vissza, amely több ízben arról tájékoztatta a MÁK-ot, hogy a három év átlagára vonatkozó rendelkezést akképpen kell felmenő rendszerben alkalmazni, hogy a „2015/2016. tanévben egy tanévre, 2016/2017. tanévben két tanévre (2015/2016. és 2016/2017.), majd a 2017/2018. tanévtől 3 tanév átlagában szükséges figyelni a törvényben foglalt arányt”. A MÁK a bírósági eljárásban is kifejezetten hivatkozott a minisztériumi állásfoglalások tartalmára.
- [44] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a bíróságok ettől eltérően értelmezték a szóban forgó előírást. Az elsőfokú bíróság csak a felmenő rendszerű alkalmazás egy másik, ténylegesen három évre kiterjedő formáját látta alkalmazhatónak: a hároméves átlag csak a szabály hatályba lépését követő harmadik évben számítható ki az októberi adatok átlagolásával. Önmagában egy vagy két év adata alapján nem lehet visszafizetési kötelezettséget megállapítani.
- [45] A Kúria egyik említett megoldást sem fogadta el, és a felmenő rendszerű alkalmazást teljes mértékben elvetve arra a következtetésre jutott, hogy „az adatok a megelőző évekre [...] rendelkezésre állnak”, tehát az átlagolási szabály a jogszabály-módosítás hatályba lépését követően azonnal alkalmazható az utolsó, rendelkezésre álló három év adatainak az átlagolásával.
- [46] A vázolt értelmezési eltérések ellenére bizonyossággal megállapítható, hogy a visszafizetési kötelezettség megállapításának alapjául kifejezetten az Szt. 34/A. § (2) bekezdésének a sérelme szolgált, amely a költségvetési hozzájárulást a 2015/2016-os tanévtől kezdődően egy új, korábban nem létező feltételhez kötötte.
- [47] 3. A visszaható hatályú jogalkotásnak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett tilalmára vonatkozó gyakorlat a következőképpen foglalható össze.
- [48] 3.1. Amint arra a 10/2018. (VII. 18.) AB határozat összegző jelleggel rámutatott:  
„Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint a jogbiztonság megköveteli, hogy a jogrendszer egésze, annak részterületei, valamint egyes szabályai világosak, egyértelműek, hatásukat tekintve kiszámíthatóak és a norma címzettjei számára előre láthatóak legyenek, továbbá a jogalkalmazás során felismerhető normatartalmat hordozzanak {9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 65–66; 38/2012. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [84]}.

A jogbiztonság teremti meg a lehetőséget a jogalanyoknak arra, hogy magatartásukat ténylegesen a jog előírásaihoz tudják igazítani {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [58]}.

A jogi normák előreláthatóságának és kiszámítható működésének követelménye felöleli a visszamenőleges hatályú jogi szabályozás korlátozott és kivételes lehetőségét. Vagyis jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.

Az Alkotmánybíróság szerint valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet az említett tilalomba ütközőnek, ha a hatálybalépés visszamenőlegesen történt, hanem akkor is, ha a jogszabály rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés alapján – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell {57/1994. (XI. 17.) AB határozat, ABH 1994, 324–325; 16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}. Ez utóbbi esetben a szabály a hatályba lépését megelőző eseményhez, tényhez fűz új, a korábban hatályos szabályhoz képest eltérő jogkövetkezményt, aminek következtében felmerülhet a visszaható hatály sérelme. Visszaható hatályról beszélünk továbbá akkor is, ha az új szabály a hatályba lépését megelőzően keletkezett, annak időpontjában fennálló tényállás jogkövetkezményét a régítől eltérően határozza meg” {Indokolás [49]–[51], megerősítőleg idézi: 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [49]}. Mindazonáltal „[ö]nmagában az, hogy az állampolgárok másként cselekedtek volna, ha előre láthatták volna a jogszabály módosítását, nem ad módot a jogbiztonság címén az alkotmányellenesség megállapítására. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmának ilyen kiterjesztő értelmezése alkotmányjogilag indokolhatatlan” {16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}.

- [49] 3.2. Az Alkotmánybíróság létrejött jogviszonyok alatt általában az anyagi jog alapján létrejött, anyagi jogi jogviszonyokat érti, a szabályozás csak abban az esetben visszaható hatályú, amennyiben a védelmet élvező anyagi jogi jogviszonyokban kíván kedvezőtlen változást előidézni {lásd összefoglaló jelleggel: 2/2009. (I. 23.) AB határozat, ABH 2009, 51, 57, megerősítette: 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [51]}. Ezzel összhangban deklarálja törvényi szinten is a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 15. § (1) bekezdése, hogy „[a] jogszabályi rendelkezést – ha jogszabály eltérően nem rendelkezik – a hatálybalépését követően a) keletkezett tényekre és jogviszonyokra, valamint b) megkezdett eljárási cselekményekre kell alkalmazni”.
- [50] 3.3. Alkotmányjogi értelemben különbség van a valódi és a kvázi visszaható hatály között. E különbség abban ragadható meg, hogy az előbbi az új jogszabálynak a már lezárt jogviszonyokra való alkalmazása, az utóbbi pedig a korábban létrejött, de nem lezárt jogviszonyokra való alkalmazást jelenti. Vagyis ez az utóbbi lényegében az azonnali hatály, ami azt jelenti, hogy egy jogszabályt a hatályba lépésétől kezdve alkalmazni kell, a le nem zárt jogviszonyokra is.
- [51] Amint arra a 24/2019. (VII. 23.) AB határozat is rámutatott, „[a] hatályos jogi szabályozás megváltoztatása önmagában nem alkotmányossági kérdés, azonban a jogalkotó a már fennálló jogviszonyokba nem avatkozhat be korlátlanul. A szerzett jogok alkotmányos védelme nem értelmezhető akként, hogy a múltban keletkezett jogviszonyokat soha nem lehet alkotmányos szabályozásokkal megváltoztatni {legutóbb például: 12/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [93]}” (Indokolás [52]).
- [52] „A jogalkotó fennálló, tartós jogviszonyokba való beavatkozásának ugyanakkor korlátot szabhat a jogbiztonsághoz kapcsolódó bizalomvédelem követelménye. A bizalomvédelem egy jogszabály változatlan fennmaradásához (hatályban maradásához) fűzött megalapozott, a jog által védett várakozás. Az Alkotmánybíróság esetről esetre mérlegeli, hogy hol húzódik a határ a jogalkotó szabadsága és a címzetteknek a jogi szabályozás állandóságához, kiszámíthatóságához fűződő érdeke között, vizsgálva, hogy a jogi szabályozás változása következtében a jogalanyokat ért hátrány indokolja-e a jogbiztonság sérelme alapján az alaptörvény-ellenesség megállapítását. A meghatározott jogviszonyból eredő jogok jövőre szóló megszüntetése kapcsán ennek megfelelően az Alkotmánybíróság figyelembe vette többek között azt a körülményt, hogy a fennálló jogi helyzet viszonylagos változatlanságában a felek bizakodhattak-e vagy sem {25/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [71]}, illetve a szabályozás változatlansága ésszerűen elvárható volt-e {26/2013. (X. 4.) AB határozat, Indokolás [154]}. Arra is tekintettel volt továbbá, hogy a bizalomvédelem a jogbiztonság részét képező kellő felkészülési idő követelményének a már meglévő jogosultságokra történő vonatkoztatása, meglévő jogosultság hiányában pedig az Alkotmánybíróság csak a norma megismeréséhez szükséges időt kérheti számon a jogalkotáson {40/2012. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [29]}.” {3061/2017. (III. 31.) AB határozat, Indokolás [13]}

- [53] A jogbiztonság követelménye tehát nemcsak a lezárt jogviszonyokat védi, hanem bizonyos tekintetben a múltban keletkezett, még le nem zárt jogviszonyok megváltoztathatóságának is alkotmányos korlátokat szab.
- [54] 3.4. Tartós jogviszonyok esetében a bizalomvédelem és a kellő felkészülési idő követelménye egymással összefüggésben, egymásra tekintettel érvényesül. A 34/2014. (XI. 14.) AB határozat a következőképpen foglalta össze a kellő felkészülési időnek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből levezetett követelményét: „jogállami követelmény, hogy a jogszabály hatálybalépésének időpontját úgy kell meghatározni, hogy kellő idő maradjon a jogszabály alkalmazására való felkészülésre. A felkészülési idő »egy jogszabály megalkotása és kihirdetése, illetve hatálybalépése, azaz normatív hatásának kifejtése között eltelt idő« [165/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 478, 498.].  
Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogállamiságból levezetett jogbiztonság követelménye a jogszabály hatálybalépése időpontjának megállapítására vonatkozóan azt a kötelezettséget hárítja a jogalkotóra, hogy kellő időt biztosítson
- a jogszabály szövegének megismerésére;
  - a jogalkalmazó szervek számára a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez;
  - a jogszabállyal érintett szervek és személyek számára annak eldöntéséhez, hogy miként alkalmazkodjanak a jogszabály rendelkezéseire.
- Az Alkotmánybíróság rámutat arra is, hogy annak vizsgálatát, hogy a felkészülési idő megfelelő-e, illetve, hogy sérti-e a jogbiztonság követelményét, a szabályozás tartalmi változásaira figyelemmel kell elvégeznie {összefoglalóan: 6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [233]–[236], megerősítette: 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [122]}. A »jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges kellő idő megállapítása és biztosítása a jogalkotó felelősséggel terhelt mérlegelésének és döntésének függvénye. Az alkotmányellenesség csak a jogszabály alkalmazására való felkészülést szolgáló időtartam kirívó, a jogbiztonságot súlyosan veszélyeztető vagy sértő elmaradása, illetőleg hiánya esetén állapítható meg« {7/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 45, 47.; megerősítette: 6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [238]}. »A jogbiztonságot súlyosan sérti, ha az új, illetve többletkötelezettségeket előíró jogszabályi rendelkezés kihirdetése és hatályba lépése közötti felkészülési idő elmarad vagy olyan rövid, hogy nyilvánvaló, hogy a jogszabály címzettjei jóhiszeműségük, legjobb szándékuk és igyekezetük ellenére sem – vagy csak rendkívüli erőfeszítések árán – tudnának kötelezettségeiknek eleget tenni. Ellentétes a jogállamiság elvével, ha a kellő felkészülési idő hiányából eredően a jogszabály címzettjei a megváltozott rendelkezéshez való alkalmazkodás rendkívüli nehézsége miatt nyilvánvalóan, illetve az új szabályozás megismerhetőségének hiányában valószínűsíthetően jogsértő helyzetbe kerülnek; különösen, ha emiatt joghátrányok is érik (érhetik) őket« {6/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [239]}. Az Alkotmánybíróság a döntését ezen általános elvek fényében, de mindig egyedi mérlegelés alapján hozza meg.” (Indokolás [57]–[59])
- [55] 4. A fentieket a jelen ügyre alkalmazva az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [56] 4.1. Jelen ügy köznevelési intézmény (szakképző iskola) nem állami fenntartójának költségvetési hozzájárulásra való jogosultságát, tehát anyagi jogi jogviszonyt érint.
- [57] Az indítványozó vitatja ugyan, hogy az Szt. 34/A. § (2) bekezdése finanszírozási szabály lenne, tehát, hogy azt a támogatásra való jogosultság vizsgálata során egyáltalán figyelembe lehet-e venni. E kérdésben azonban az Alkotmánybíróság nem foglalhat állást, ugyanis „[a]z alkalmazandó jog megállapítása a rendes bíróság – a konkrét perben eljáró bíró – hatásköre, az Alkotmánybíróság általában tartózkodik attól, hogy e mérlegelésbe beavatkozzon. A bíró feladata és hatásköre ugyanis eldönteni, hogy mely jogszabályok és konkrét jogszabályi rendelkezések alapján, illetve alkalmazásával dönt a benyújtott kereset (előterjesztett vád) tárgyában” {28/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [33]}. Következésképpen az Alkotmánybíróság csak azt vizsgálhatja, hogy a támadott törvényi rendelkezés valóban visszaható hatállyal változtatta-e meg a jogosultság feltételeit.
- [58] 4.2. A támadott jogszabályi rendelkezés nem lépett visszamenőlegesen hatályba, ezért az vizsgálendő, hogy az új szabály létrehoz-e a hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokban változást.
- [59] Az Szt. támadott 34/A. § (2) bekezdését beiktató jogszabályt 2015. június 4-én hirdették ki, és az 2015. június 12-én lépett hatályba. Az érintett intézmény-fenntartó vonatkozásában ez azt jelentette, hogy a jogszabálymódosításra a 2013-ban az állammal megkötött és – módosításokkal – 2019. augusztus 31-ig érvényes szakkép-



zési megállapodás létrejött, illetve a 2015/2016-os tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti rendelet 2015. február 11-ei hatályba lépése után, de még a 2016/2017-es tanévre szóló szakmaszerkezeti rendelet 2015. október 21-ei hatályba lépése és a 2016-os évre szóló támogatás igénylése, valamint a támogatási határozat meghozatala (2016. március 16.) előtt került sor.

- [60] Az eljáró hatóságok és bíróságok is egyöntetűen úgy foglaltak állást, hogy a megállapodás hatálya alatt, az abban foglaltaknak megfelelően már elindult képzésekre az új feltétel nem vonatkozik, és az 50–50%-os arányt csak az ezt követően beiskolázott tanulók esetében kell vizsgálni, tehát azokra, akiknek ezt követően keletkezett a tanulói jogviszonyuk. A már végbement teljesítéseket és megindult képzéseket nem bolygatta a módosítás, de a jövőben történő új beiskolázásokra már kihatott. Tehát, bár egy, a múltban megkötött együttműködési megállapodást érintett, két értelemben is a jövőre nézve szolt az új feltétel: csak a jövőben létrejövő tanulói jogviszonyok tartoztak a hatálya alá, és csak a jövőben megítélendő állami támogatást befolyásolta a módosítás.
- [61] A helyzet megítélését bonyolítja az Szt. 34/A. § (2) bekezdésébe foglalt hároméves átlag szabály értelmezése. A Kúria döntése szerint ez az előírás a módosítás hatályba lépését megelőző évek adatainak átlagolása mellett azonnal alkalmazható (a Kúria más ügyekben is ekként foglalt állást, lásd például: Kvf.IV.35.465/2018/3. számú ítélet, Indokolás [17]–[21]; Kfv.IV.35.189/2019/5. számú ítélet, Indokolás [40]–[43]).
- [62] Egyrészt, ha a fenntartó azonnal meg is tett minden szükséges intézkedést, hogy az új jogszabályi feltételnek a jövőben megfelelően, a megelőző évek vonatkozásában ez bizonyosan nem állt módjában. Másrészt a bírói kezdeményezés a tényállás részeként állapítja meg, hogy az érintett iskola működési modellje felnőttoktatásra épült, nappali rendszerű oktatást korábban nem is végzett. Ez azt jelenti, hogy a jogszabály által előírt tanulói létszamarány számára csak a nappali rendszerű oktatásban részt vevő tanulók arányának a növelésével volt elérhető, viszont a 2015. szeptember 1. napján kezdődő 2015/2016-os tanévben a felvételi eljárások végeredményét a FelvételiR. 2. melléklete alapján már a törvénymódosítás előtt, 2015. április 22. napjáig ki kellett alakítani.
- [63] Összefoglalva: az alkotmányjogi panasz és a bírói kezdeményezés útján az Alkotmánybíróság elé terjesztett két ügy egy többéves, folyamatos, határozott idejű szerződésen és szakmaszerkezeti rendeleteken alapuló, tartós együttműködést érint. A támadott jogszabályi rendelkezés pedig az állami támogatásra való jogosultságnak egy, sem a szakképzési megállapodás megkötésekor, sem a 2015/2016-os szakmaszerkezeti rendelet kibocsátásakor még nem létező feltételét vezette be, azonnali hatállyal megváltoztatva ezzel a múltban keletkezett, de a jövőre szóló finanszírozási ígérvény feltételeit. Ráadásul a Kúria értelmezésében az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben a törvénymódosítást megelőzően létrejött – utólag már nem befolyásolható – tényekhez kötődött a támogatás.
- [64] 4.3. Általánosságban vizsgálva az állami támogatás feltételeit, megállapítható, hogy új támogatási jogcím bevezetése esetén vagy új támogatási jogviszony esetében a jogalkotónak lehetősége van arra, hogy a jogosultság feltételeit viszonylag szabadon meghatározza. Ezek a feltételek – az alapvető jogok tiszteletben tartása mellett – akár a múltban keletkezett tények vagy körülmények is lehetnek anélkül, hogy az a visszaható hatályú jogalkotással összefüggő alkotmányossági aggályt vetne fel. Az előírt feltételeknek egyesek eleve megfelelnek, mások pedig azokhoz szándékaik vagy lehetőségeik szerint a jövőben alkalmazkodhatnak. Kivételt az jelent csak, hogy „az új szabály a hatálybalépése előtt jogerősen már minősített magatartáshoz [...] újabb joghátrányt – a visszaható hatályú jogalkotás tilalma miatt – általában nem fűzhet” {20/2018. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [34]; a legutóbbi gyakorlatból lásd: 35/2019. (XII. 31.) AB határozat}.
- [65] Ebből következően a jogalkotó nagy szabadságot élvez abban, hogy mely szakképzéseket, milyen feltételek fennállása esetén és milyen keretszámok vonatkozásában támogat. A költségvetési támogatáshoz való jog nem (alap)jog, ezért – amint azt a Kúria is kifejtette az indítványozó által támadott döntésében – egy, az Szt. 34/A. § (2) bekezdésébe foglaltakhoz hasonló feltétel alapvetően nem visszaható hatályú akkor sem, ha az a hatályba lépését megelőző évek tanulói létszámát rendeli figyelembe venni.
- [66] A korábban bevezetett, már működő, időszakonként visszatérően igénybe vett támogatási formák feltételeinek a megváltoztatása esetében viszont alkotmányossági aggály nem zárható ki azon az alapon, hogy az állami támogatás feltételeit a jogalkotó gazdasági, szociális vagy más megfontolásokhoz igazíthatja. Bár azt nem lehet elvitatni a jogalkotótól, hogy olyan jogszabályt alkosson, amely megváltoztatja a szakképzés állami finanszírozásának feltételeit vagy akár a finanszírozási rendszer teljes átalakításához vezessen, de ennek során figyelemmel kell lennie minden fél méltányos érdekeire, különösen, ha a jogalkotói beavatkozás az állammal korábban

kötött szerződés másik felét érinti. A jogalkotói hatalom nem használható arra, hogy az állam (végrehajtó hatalom) az általa szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítése alól mentesüljön.

- [67] A szakképzési megállapodás esetében a költségvetési hozzájárulásra való jogosultság akkor áll fenn, ha a fenntartó megfelel a Köznev. tv. és az Szt. rendelkezéseinek, valamint a szakmaszerkezeti döntésben foglaltaknak. Ez a megállapodás keretjellegré és annak a tervezésben, az előreláthatóság biztosításában betöltött általános jellegű szerepére utal. Ugyanakkor a szakképzési megállapodás – amint az fentebb kifejtésre került – határozott időre szól, és kifejezett, egyértelmű kötelezettségvállalást tartalmaz az állam részéről a költségvetési hozzájárulás nyújtására [SzakképzésiR. 3. § (1) bekezdés *f* pont], annak megállapításakor a szakképzési megállapodásban foglaltak figyelembe vételével kell eljárni [SzakképzésiR. 5. § (7) bekezdés], továbbá a fenntartó a szakképzési megállapodás alapján támogatott képzés tekintetében az adott képzés kifutásáig jogosult költségvetési hozzájárulásra, függetlenül a szakképzési megállapodás későbbi megszűnésétől vagy módosításától [SzakképzésiR. 10. § (3) bekezdés]. A szakmaszerkezeti rendelet pedig ezzel összhangban, mintegy ezt konkretizálva (jellemzően az ágazaton belül a szakképesítéseket is megjelölve) évente, fenntartónkénti bontásban szabályozza a konkrét, támogatott szakképzési keretszámokat. Amennyiben egy jogszabály-módosítás az így meghatározott támogatás feltételrendszerére vonatkozik, akkor nem pusztán egy általános, jövőbeni finanszírozási ígérvényt, hanem egy fennálló – a konkrét oktatási év szempontjából lezártnak is tekinthető – jogviszonyt érint.
- [68] Jelen ügyben a módosítás nem egy lezárt, teljesezésbe ment jogviszonyt érintett – valódi visszaható hatályú jogalkotásnak ezért nem tekinthető –, hanem egy, még folyamatban lévőre vonatkozott azonnali hatállyal. A szerződéses kötelezettséggel megerősített jogalkotói ígérvény nem jelenti azt, hogy a jogalkotó megfelelő súlyú alkotmányos indokkal (és különösen a jövőre nézve) ne változtathatná meg a szabályozási környezetet {lásd például: 3244/2014. (X. 3.) AB határozat, Indokolás [38]}. Ilyen esetekben alapvetően nem a korábbi rendszer megváltoztatása jelenti az alkotmányossági problémát, hanem az, ha ezt minden átmenet nélkül váltja fel egy más feltételek alapján működő rendszer. Az Alkotmánybíróságnak ezért azt kellett megvizsgálnia, hogy ennek a feltételei fennálltak-e.
- [69] 4.4. A jogbiztonság követelménye – amint az fentebb kifejtésre került – nem értelmezhető akként, hogy a múltban keletkezett jogviszonyokat soha nem lehet alkotmányos szabályozásokkal megváltoztatni, de a jogalkotó a már fennálló jogviszonyokba nem avatkozhat be korlátlanul. Figyelembe kell vennie a bizalomvédelem, illetve ezzel összefüggésben a kellő felkészülési idő követelményét. A bizalomvédelem egy jogszabály változatlan fennmaradásához (hatályban maradásához) fűzött megalapozott, a jog által védett várakozást jelenti, a kellő felkészülési idő pedig ebben a helyzetben a jogalkotói beavatkozás módjával összefüggő követelmény.
- [70] A köznevelési intézmények működtetéséhez számos tárgyi és személyi feltétel biztosítása szükséges, amelyekről előzetesen kell gondoskodni, ezért a hatályos szabályok egy komplex jogviszony-rendszert intézményesítenek. E területen a kiszámíthatóság érdekében hosszabb távú, jogszabályi rendelkezéseken és egyedi megállapodásokon alapuló tervezés és együttműködés zajlik az állam és a nem állami fenntartók között: a támogatás konkrét kiutalását több évre szóló, jogokat és kötelezettségeket megalapozó szakképzési megállapodások és évente kiadott szakmaszerkezeti rendeletek alapozzák meg. Mindez nemcsak az iskola és a fenntartó, hanem a tanulók érdekét is szolgálja.
- [71] Emiatt az Alkotmánybíróság megítélése szerint az érvényes szakképzési megállapodással rendelkező nem állami fenntartó indítványozó alappal bizakodhatott a jogi helyzet viszonylagos változatlanságában. Különösen, mivel egyrészt határozott idejű megállapodást kötött az állammal, és a rövid, meghatározott időre szóló szolgáltatások a belátható bizalmi idő miatt is fokozott védelmet élveznek. Másrészt pedig mivel már az adott tanévre vonatkozó szakmaszerkezeti rendeletet is kiadták, amely véglegesítette az egyes ágazatokon belül a támogatható szakképesítéseket.
- [72] A szabályozás viszonylagos változatlansága ilyen helyzetben ésszerűen elvárható, és az indítványozónak megalapozott érdeke is fűződött a jogi szabályozás állandóságához, kiszámíthatóságához. Ilyenkor ugyanis már – bízva az állami támogatásban, annak kihirdetett feltételeiben is és számolva azzal – megtervezte a működését, és olyan, az iskola működésével összefüggő, adott esetben anyagi következményekkel is járó előkészületeket tett, gazdasági döntéseket hozott, amelyek egyrészt nem tették lehetővé a működés azonnali, strukturális jellegű átalakítását, másrészt ez a (jövőbeni) tanulók számára is bizonytalanságot okozott volna. A bizalomvédelem követelményére tekintettel ezért ebben az esetben nem állnak fenn az állami támogatás feltételei azonnali hatályú megváltoztatásának alkotmányos feltételei. Különösen nem áll összhangban a bizalomvédelem követelményével az a jogszabály-módosítás, amely ilyen esetben múltbeli tényekhez köti a támogatást.

- [73] A jogalkotónak lehetőséget kell biztosítania az érintettek számára a jogszabály alkalmazására való felkészülésre, és arra, hogy eldöntsék, miként alkalmazkodjanak a jogszabály rendelkezéseire. A jogbiztonságot súlyosan sérti, ha az új, illetve többletkötelezettségeket előíró jogszabályi rendelkezés egyrészt megváltoztatja a létrejött, de még le nem zárt jogviszonyok jogi megítélését azzal, hogy utólag múltbeli tényekhez köti az egyik fél teljesítését. Másrészt azzal, ha a kihirdetése és hatályba lépése közötti felkészülési idő elmarad, vagy olyan rövid, hogy nyilvánvaló, hogy a jogszabály címzettjei jóhiszeműségük, legjobb szándékuk és igyekezetük ellenére sem – vagy csak rendkívüli erőfeszítések árán – tudnának kötelezettségeiknek eleget tenni.
- [74] Jelen ügyben nyilvánvaló, hogy a jogszabály címzettjei közül a korábbi szabályok alapján működő, az állammal szerződött iskolafenntartók (mint az indítványozó is) jóhiszeműségük, legjobb szándékuk és igyekezetük ellenére sem tudtak volna a múltbeli tanulói összetételre vonatkozó, újonnan előírt kötelezettségnek eleget tenni. E szabály változást jelentett az állammal fennálló jogviszonyukban az állami támogatásra való jogosultság feltételei tekintetében. A jövőbeni alkalmazkodást pedig a jogszabály kihirdetése és alkalmazása közötti idő rövidsége nehezítette: az új követelmény alkalmazásához a működési struktúra átalakítására volt szükség, amely köznevelési intézmények esetében – figyelemmel a hosszabb távú tervezésre és a felvételi időszakok kötöttségére is – hosszabb folyamat is lehet.
- [75] A jogalkotó az új támogatási formák bevezetése, új támogatási jogviszonyok keletkezése esetében irányadó alkotmányos szempontok figyelembe vételével döntött a jogszabály-módosításról, és nem volt tekintettel arra, hogy ez fennálló, határozott időre szóló, és ezért nagyobb védelmet élvező jogviszonyokban is változást eredményezett, amely más megközelítést tesz szükségessé. Nem volt tekintettel a határozott idejű szakképzési megállapodásokból eredő elvárásokra és a köznevelés területén működő komplex jogviszonyok természetére, valamint nem adott reális lehetőséget és kellő időt a vele korábban szerződött és az állami támogatás nyújtásában megalapozottan bízó fenntartóknak arra, hogy működési modelljüket átalakítva a jövőben meg tudjanak felelni az új követelménynek. A módosított feltételek múltbeli tényekhez kötése és az azonnali, felkészülési idő nélküli bevezetése ezért ebben a konkrét helyzetben sértette az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.
- [76] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 2015. június 12. és 2018. december 31. napja között hatályos 34/A. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenes volt.
- [77] Figyelemmel az Abtv. 45. § (2) bekezdésére az Alkotmánybíróság alkalmazási tilalmat állapított meg az eljárásra okot adó két ügyben, ezzel összhangban pedig – mivel az alaptörvény-ellenességet a jogszabályi rendelkezés okozta – a Kúria Kfv.IV.35.466/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasította. Az alkotmányjogi panasz orvoslásának eljárási eszközét a polgári perrendtartás előírásai szerint – az Alkotmánybíróság határozata alapján és a vonatkozó eljárási szabályok megfelelő alkalmazásával – a Kúria állapítja meg.
- [78] Hangsúlyozza végezetül az Alkotmánybíróság: jelen határozat nem jelent állásfoglalást abban a kérdésben, hogy az érintett nem állami fenntartó jogosult-e állami támogatásra, illetve hogy visszafizetési kötelezettsége ténylegesen fennáll-e. Az Alkotmánybíróság döntéséből csak az következik, hogy az ügyeket az alaptörvény-ellenesnek minősített jogszabályi rendelkezés alkalmazása nélkül kell elbírálni.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,*  
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Salamon László s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1161/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3004/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.517/2018/14. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gellér Balázs József ügyvéd, Gellér és Bányos Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Kúria Bfv.II.842/2018/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását a Zalaegerszegi Járásbíróság 5.B.98/2017/27. számú ítéletére és a Zalaegerszegi Törvényszék Bf.494/2017/17. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Kérte továbbá mindhárom bírósági határozat megsemmisítését az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, C) cikk (1) bekezdésének, I. cikk (3) bekezdésének, II. cikkének, valamint XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdésének a megsértése miatt.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményeit érintően az alábbiakat adta elő. Az – egyéb terheltek mellett az – indítványozó ellen folyt büntetőeljárásban első alkalommal a Zalaegerszegi Járásbíróság 14.B.641/2012/116. számon 2014. január 17-én hozott elsőfokú ítéletet, amelyet a Zalaegerszegi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2015. január 16-án kelt Bf.412/2014/420. számú végzésével hatályon kívül helyezett, egyúttal az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A megismételt eljárásban a Zalaegerszegi Járásbíróság 5.B.98/2017/27. számon 2017. július 3-án hozott elsőfokú ítéletet, amely a Zalaegerszegi Törvényszék mint másodfokú bíróság Bf.494/2017/17. számú ítéletével 2018. március 2-án emelkedett jogerőre. A megismételt eljárásban a Zalaegerszegi Járásbíróság az indítványozót bűnösnek mondta ki kétféle folytatólagosan elkövetett csalás bűntettében mint bűnsegédet [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény, a továbbiakban: régi Btk., 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (6) bekezdés b) pont alapján]; 76 rendbeli közokirat-hamisítás bűntettében mint bűnsegédet, amely 32 esetben folytatólagos [a régi Btk. 274. § (1) bekezdés b) pontja alapján]; 26 rendbeli közokirat-hamisítás bűntettében mint bűnsegédet [a régi Btk. 274. § (1) bekezdés a) pontja alapján]; 38 rendbeli folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében mint bűnsegédet [a régi Btk. 276. § alapján]. Mindezek miatt az indítványozót mint bünszervezetben elkövetőt halmazati büntetésül 3 év fegyházbüntetésre ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható, és 4 évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától, továbbá egy évre eltiltotta a közúti járművezetéstől. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az indítványozót érintően helyben hagyta. A Kúria az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elutasította.
- [3] Az ítéletekben rögzített tényállás értelmében az indítványozó egy olyan bünszervezetben vett részt, amely 2011 nyarától 2012 januárjáig működött, és amely tagjainak a tevékenysége abban állt, hogy hamis okiratokkal, kis vagy jelképes kezdőösszeg befizetése után, előfizetéssel nagy értékű mobiltelefonokat vásároltak, majd azokat másoknak értékesítették. Az indítványozó tevékenysége részben a hamis okiratok, bélyegzők elkészítésére, részben társai szállítására terjedt ki. Tisztában volt azzal, hogy az okiratok és a bélyegzők hamisak, és azokat mire fogják felhasználni, továbbá azzal is, hogy szállított társai milyen büncselekményt követnek el.
- [4] Az ítéletekben a bíróságok a bünszervezet törvényi fogalmát a 4/2005. Büntető jogegységi határozatra figyelemmel alkalmazták, megállapítva, hogy a törvényi fogalom világos jogi norma, és a jogegységi határozat sem tartalmaz alaptörvény-ellenes megállapításokat.
- [5] Az indítványozó szerint a Kúria sérelmezett végzésének – továbbá a Zalaegerszegi Törvényszék és a Zalaegerszegi Járásbíróság támadott ítéleteinek – ezen, a bünszövetség fogalmával és annak konkrét ügyre történt alkalmazásával összefüggő megállapításai több alkotmányjogi aggályt, illetve alapvető alkotmányossági kérdést vetnek fel.

- [6] A bünszervezet fogalmi ismérveit érintően a Legfelsőbb Bíróság és a Kúria határozatait áttekintve az indítványozó álláspontja szerint megfigyelhető a bünszervezeti elkövetés rendkívüli expanziója. Az alsóbb bíróságok ugyan törekednek a bünszervezet fogalom szűkítésére, a legfelső bírói fórumok tevékenysége azonban ezzel ellentétes. Ennek eredményeként az egymásnak ellentmondó határozatok már a jogbiztonságot fenyegetik.
- [7] Nemzetközi és hazai szakirodalmi álláspontokra hivatkozva fejtette ki az indítványozó, hogy az adott súlyú büntetőjogi fellépés a szervezett bűnözés olyan formáival kapcsolatban indokolt, ahol határon átnyúló jelleggel, nagyszámú bűncselekményt követnek el, a bűnözésből realizált haszon révén a bűnözők beépülnek a politika vagy a gazdaság világába, a szervezet pedig a tagoktól elkülönülő, önálló hatalommá válik. Hivatkozása szerint helytállóan mutatott rá a Fővárosi Ítéletábrla – a 4.Bf.21/2015/146. számú ítéletében –, hogy a társas bűnelkövetési formák közül a határokon átnyúló szervezett bűnelkövetés és a kifejezetten bűnelkövetésre szerveződött csoportok megjelenése kényszerítette ki a jogalkotói fellépést és a bünszervezet szabályozását. Erre az összefüggésre utalt továbbá az Alkotmánybíróság is a 3031/2017. (III. 7.) AB határozatban (Indokolás [71]).
- [8] A Kúria ugyanakkor az indítványozó szerint formálisan értelmezi a törvényi fogalmi elemeket, és ezáltal egyre tágítja a bünszervezet fogalmát.
- [9] A BH2008. 139. számon közzétett, és a támadott kúriai végzésben is hivatkozott (Kúria végzése, Indokolás [113]) határozat elvi érveléssel rögzítette, hogy a fogalmi ismérvek törvényi meghatározása kimerítő, azok más – így például nemzetközi jogi aktusokból fakadó – ismérvekkel nem bővíthetők. Nem része tehát a törvényi fogalomnak a jogtalan vagyoni haszonszerzés célzata, a „bűnös profitszerzés” vagy az erre való törekvés. A BH2016. 234. számú döntés értelmében pedig a bünszervezeten belüli személyes ismeretség valamennyi elkövetővel nem feltétele a bünszervezeten belüli elkövetés megállapításának, és a bünszervezetnek nem törvényi kritériuma a hierarchikus kapcsolat sem. A BH2011. 299., BH2009. 96. számú döntések értelmében pedig az összehangoltság meglétének nem feltétele a más cselekvők kilétének ismerete, a bünszervezeten belüli közvetlen, illetve személyes kapcsolat, ilyen elvárást a törvény sem kíván meg. A BH2018. 106. számú döntés értelmében továbbá „a bünszervezetben elkövetésre vont jogkövetkeztetésnek van helye (az egyéb törvényi feltételek megléte esetében), ha az elkövetési magatartások egymást kiegészítő jellegűek, azok kapcsolódása a célzott és végrehajtott bűncselekményhez kölcsönös, az adott tényállászerű elkövetési magatartás keretei közé illeszkedő cselekmény más személy előző cselekményéhez társul, avagy a célzott bűncselekmény megvalósulásához további láncolatot tevékenységet feltételez”.
- [10] A BH2008. 139. számon közzétett határozatban a bíróság ugyanakkor rögzítette, hogy a bünszervezet léte megállapítható akkor is, ha a hosszabb időre szervezett és összehangoltan működő, legalább három főből álló csoport, beleértve a büntetendő előkészületet és a kísérletet is, még egyetlen bűncselekményt sem követett el, de több, a törvényben meghatározott súlyú bűncselekmény elkövetése a célja. Az indítványozó úgy véli, hogy ezzel a döntéssel a Legfelsőbb Bíróság egyrészt eloldotta a magyar törvényi fogalmat a megalkotás alapjául szolgáló nemzetközi kötelezettségektől, másrészt mind a bűncselekmények számát, mind azok stádiumát illetően kiterjesztette a bünszervezet alkalmazási körét. Ez a kiterjesztés pedig a törvényhozói akarattal is ellentétes volt, hiszen a kapcsolódó miniszteri indokolás szerint legalább kísérleti stádiumba kellett juttatni a cselekményt, azaz az előkészületet a törvényalkotó nem kívánta a bünszervezet körében értékelni.
- [11] A bünszervezetben elkövetés megállapításának a kiterjesztését a Legfelsőbb Bíróság az indítványozó szerint a 4/2005. Büntető jogegységi határozatban is folytatta, még hozzá elkövetői oldalról. A jogegységi határozat szerint bünszervezetben való elkövetés megállapítható azzal szemben is, aki – eseti jelleggel – akár egyetlen cselekményt tettesként vagy részesként valósít meg. Az indítványozó álláspontja az, hogy ez a megközelítés szintén túlmutat a törvényalkotó szándékán.
- [12] Az indítványozó további érve értelmében a törvényi definíció szerint a bünszervezet célja legalább 5 évi szabadságvesztéssel fenyegetett szándékos bűncselekmények elkövetése, amiből világosan következik, hogy minimálisan két, egyenként is legalább 5 évi szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény elkövetésének célja szükséges a bünszervezet megállapításához. A Legfelsőbb Bíróság azonban folytatólagosan elkövetett bűncselekmény esetén is lehetőséget látott a bünszervezetben való elkövetés megállapítására. Ez a következtetés az indítvány értelmében nemcsak a bünszervezet, hanem a folytatólagosság törvényi fogalmával is ellentétes.
- [13] Mindennek következtében a Kúria számos, önmagában közepes vagy akár csekélyebb súlyú bűncselekmény kapcsán teszi alkalmazhatóvá azon hátrányokat, amelyek bünszervezeti elkövetés esetén állnak fenn. Az indítványozó úgy véli, hogy ennek eredményeként a hazai bünszervezet-fogalom nemcsak a köznapi és kriminológiai fogalmától távolodik, hanem azoktól a nemzetközi instrumentumoktól is, amelyek a bünszervezet-fogalom módosítását szükségessé tették. A Kúria értelmezése ezen felül messze túlmutat a jogalkotói célra is.

- [14] A fogalom értelmezésének a kiterjesztése pedig alkotmányos problémákat vet fel. A bünszervezet fogalmának, valamint az azzal együtt járó és az elkövetőre nézve súlyosan hátrányos jogkövetkezményeknek a kiterjesztő jellegű alkalmazása ugyanis már önmagában is ellentétes az alapjogok korlátozásának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti tesztjével, ami konkrét eljárásban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes eljáráshoz való jog egyik részjogosítványának, a bírói függetlenségnek a megsértéséhez vezet.
- [15] A kiterjesztő értelmezés ezen felül ellentétes a jogbiztonságból fakadó és a normatartalommal szemben támasztható követelményekkel, továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével, mivel az alkalmazható jogkövetkezményt kiszámíthatatlanná teszi.
- [16] Az a tény, hogy a Legfelsőbb Bíróság és a Kúria jogértelmezése több ponton is eltér a bünszervezet fogalmától, felveti az indítványozó szerint annak a lehetőségét is, hogy a bíróságok nem csupán jogértelmezést végeznek és jogot alkalmaznak, hanem a jogalkotó helyébe lépve – jogot alkotva – a normát a jogalkotó szándékán túlmutató tartalommal töltik meg. Ez utóbbi esetben ugyanis sérül az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése szerinti hatalommegosztás elve.
- [17] Az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jog megsértését az indítványozó a bünszervezet céljával, a szándékossággal és a bűnfelelősség elvével összefüggésben felmerülő aggályokkal kívánta igazolni. Hivatkozása szerint a Kúria sérelmezett döntésében rögzítette, hogy „a bünszervezet tagjainak nem a bünszervezet által elkövetett bűncselekmény büntetési tételét, hanem az elkövetett bűncselekmény alapjául szolgáló tényeket kell ismernie”. Nem kell tehát tudnia az elkövetőnek, hogy a jelentős kárt okozó csalás büntetési tétele 1–5 évig terjedő szabadságvesztés, azzal azonban tisztában kell lennie, hogy a cselekménnyel 5,50 vagy 500 millió Ft kárt okoznak. Ehhez azonban az indítvány szerint folyamatosan össze kellett volna vetnie az ország különböző pontjain különböző forgalmazók által az egyes konkrét mobiltelefonok vonatkozásában alkalmazott árakat. Az indítványozó szerint ezen felül különös jelentőséggel bír, hogy ezen összeg nagysága szorosan összefüggött a minősítési és rendbeliségi kérdésekkel. A bünszervezet feltételét képező ötéves büntetési tétel ugyanis a folytatóság szabálya alapján vált az ügyben alkalmazhatóvá. Mindennek ismeretében kérdésként merül fel, hogy ha a bíróság ítélezése az összeg megállapításával kapcsolatos ilyen összefüggéseken alapult, mennyiben érvényesülhetett esetében az előreláthatóság követelménye.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [19] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem volt befogadható.
- [20] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Kúria tájékoztatása szerint a támadott végzést az indítványozó 2018. december 27-én, a védő 2019. január 8-án vette át. A panaszt így az indítványozó jogi képviselője 2019. március 8-án határidőben adta postára.
- [21] Az indítványozó jogi képviselője eljárási jogosultságát az indítványhoz csatolt meghatalmazással megfelelően igazolta, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (6) bekezdése szerinti előírásnak is megfelelt.
- [22] Részben tesz eleget ugyanakkor az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, C) cikk (1) bekezdés, I. cikk (3) bekezdés, II. cikk, valamint XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdés], illetve az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírósági határozatokat, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a megsemmisítésükre.
- [23] Nem tartalmaz azonban egyértelmű indokolást az indítvány arra vonatkozóan, hogy a támadott bírósági határozatok miért állnak ellentétben az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítványozó részletesen kifejtette ugyanis, hogy a Kúria gyakorlata miért nem felel meg az Alaptörvényből levezethető követelményeknek. Nem adott választ ugyanakkor az indítványozó arra, hogy a konkrét bírósági határozatok alaptörvény-ellenesége – az indítványozó által alaptörvény-ellenesnek minősített kúriai joggyakorlatból fakadóan – mely konkrét, az adott esetben fennálló indokok alapján állapítható meg. Az indítvány ezen hiányossága már önmagában is akadályozza az indítvány érdemi vizsgálatának, amely ugyanakkor az alábbi okok miatt sem volt lefolytatható.

- [24] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai értelmében az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén [lásd pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]] – lehet alapítani. Tekintettel arra, hogy az indítványozó kifogásai nem esnek ezen kivételes esetek alá, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított indítványi elem érdemben nem volt vizsgálható. Önállóan nem szabályoz az indítványozó számára biztosított alapjogot az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, valamint a C) cikk (1) bekezdése sem. Az I. cikk (3) bekezdése az Alkotmánybíróság gyakorlatában kikristályosodott általános alapjogvédelmi tesztet deklarálja. A C) cikk (1) bekezdése a magyar állam működésének alapjaként nevesíti a hatalom megosztásának elvét, alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés sem deklarál. Erre tekintettel nem volt helye az utalt indítványi elemek érdemi vizsgálatának sem.
- [25] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [26] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. §-ából fakadó feltételeknek, mivel a büntetőeljárást lezáró jogerős határozat ellen irányul. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A támadott döntéseket érintően továbbá az indítványozó alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok alapjául szolgáló büntetőeljárásnak terheltje volt, nyilvánvalóan érintett is.
- [27] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [28] 4.1. Az indítványozó okfejtése szerint a bünszervezet-fogalom értelmezésének a kiterjesztése – egyebek mellett – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben vet fel alkotmányos problémákat. A bünszervezet fogalmának, valamint az azzal együtt járó és az elkövetőre nézve súlyosan hátrányos jogkövetkezményeknek a kiterjesztő jellegű alkalmazása ugyanis már önmagában is ellentétes az alapjogok korlátozásának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti tesztjével, ami konkrét eljárásban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes eljáráshoz való jog egyik részjogosítványának, a bírói függetlenségnek a megsértéséhez vezet.
- [29] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt vádról, vagy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül döntsön. Az alkotmányos szabály – egyebek mellett – azt kívánja meg, hogy a büntetőügyekben emelt vádról olyan bíróság hozzon döntést, amely független és pártatlan. A törvény által felállított bíróság függetlensége és pártatlansága olyan általános jogelv, amely az emberi jogok védelme érdekében megkötött valamennyi jelentősebb univerzális és regionális nemzetközi egyezménynek sajátja {részletesen lásd: 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [30] „Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a tisztességes bírói eljárásokhoz tartozó függetlenség és pártatlanság két különböző, önálló követelmény, amelyek ugyanakkor az egyes bírósági eljárásokban kizárólag egymásra tekintettel nyerhetnek értelmet a következők szerint. [...] A bírói hatalom függetlensége olyan alkotmányos érték, amelynek érvényesülését egyfelől az intézményi-szervezeti, pénzügyi és döntéshozatali autonómia, másfelől pedig az egyes bírák függetlensége tekintetében megfogalmazott szabályoknak szükséges biztosítaniuk. [...] A bíróság pártatlan eljárása a függetlenség alkotmányos értékéhez szorosan kapcsolódik: kizárólag egy független bíróság képes az egyedi ügyekben pártatlanul eljárni. A függetlenség követelményéhez képest a pártatlanság az ügyben eljáró bíróval szemben egyfelől azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a megítélendő ügy tekintetében ne rendelkezék előítéletekkel, másfelől pedig az ügyben szereplő egyik fél javára, avagy hátrá-

- nyára se legyen elfogult [erről lásd: ENSZ Emberi Jogi Bizottságának (a továbbiakban: Emberi Jogi Bizottság) 387/1989. számú, *Arvo O. Karttunen kontra Finnország* ügyben hozott döntésének 7.2. pontját]” {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [31] Független és pártatlan bíráskodás hiányában az egyéni jogok érvényesítése szenved csorbát. Mindebből következik, hogy a tisztességes eljárás követelményrendszerének szerves részét alkotó függetlenség és pártatlanság a demokratikus jogállamokban feltétlen érvényesülést kívánó alkotmányos igényként jelentkezik {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [28], lásd erről még: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [32] Figyelemmel a függetlenség követelményének fentiekben meghatározott alkotmányos tartalmára, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó okfejtése olyan általános, és jórészt az alapjogok korlátozásának általános tesztjével összefüggő megállapításokat tartalmaz, amelyek alapján a független bíróhoz való jog érvényesülését érintően alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség nem merült fel. Így az indítvány ezen eleme alapján nem volt megállapítható az Abtv. 29. §-a szerinti feltételek egyikének a fennállása sem. A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés hiányában pedig az indítvány befogadásának az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem volt helye.
- [33] 4.2. A bünszervezet fogalmának kiterjesztő értelmezése ezen felül az indítványozó megállapítása szerint ellentétes a jogbiztonságból fakadó és a normatartalommal szemben támasztható követelményekkel, továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével, mivel az alkalmazható jogkövetkezményt kiszámíthatatlanná teszi.
- [34] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének az alkotmányos tartalmát az Alkotmánybíróság a 16/2014. (V. 22.) AB határozatban rögzítette. Érvelése szerint „[a] jogbiztonság követelményéből kiolvasható visszaható hatályú jogalkotás korlátozott lehetőségéhez hasonló alapjogi mércét határoz meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében rejlő visszaható hatályú büntetőjogi jogalkotás tilalma. [...] A *nullum crimen sine lege* és a *nulla poena sine lege* elveket megfogalmazó alkotmányos szabály a jogállamok egyik legnagyobb múltra visszatekintő garanciáját jeleníti meg: az állami büntetőhatalom gyakorlásának korlátját és gyakorolhatóságát övező feltételek előre megismerhetőségének követelményét. Ebből az is következik, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdéséből fakadó követelmények, így a visszaható hatályú büntetőjogi jogalkotás és jogalkalmazás tilmának védelmi körébe tartozik a büntetőjog valamennyi olyan szabálya, amely az egyéni büntetőjogi felelősség megállapítása szempontjából jelentős.” (Indokolás [33])
- [35] Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó csupán megállapította, hogy a bünszervezet fogalmának a bíróságok általi kiterjesztése az adott alaptörvényi rendelkezés sérelmére vezet, nem határozta meg ugyanakkor sem a következtetése alapjául szolgáló indokokat, sem azt, hogy a bünszervezet-fogalom értelmezése a vele szemben folytatott büntetőeljárásban miért vezetett jogsérelemre.
- [36] Ezért az indítvány alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével összefüggésben sem merült fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, amely az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozta volna.
- [37] 4.3. Az indítványozó végül az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltósághoz való joga megsértését állította.
- [38] Az emberi méltósághoz való jog az Alkotmánybíróság megfogalmazásában „azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva – a klasszikus megfogalmazás szerint – az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá. A méltósághoz való jognak ez a felfogása különbözteti meg az embert a jogi személyektől, amelyek teljesen szabályozás alá vonhatók, nincs »érinhetetlen« lényegük” [902/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 2025, 2029].
- [39] Az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jog megsértését az indítványozó a bünszervezet céljával, a szándékossággal és a bűnfelelősség elvével összefüggésben felmerülő aggályokkal kívánta igazolni.
- [40] Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint ezek az aggályok nem állnak értékelhető összefüggésben az emberi méltósághoz való jog alkotmányos tartalmával. Így az alkotmányjogi panasz ezen elemei kapcsán sem merült fel sem az ügyet érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, amely alapján az indítványi elem érdemi vizsgálatát el kellett volna végezni.



- [41] 5. Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjaira figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Juhász Imre s. k.,*  
helyettes tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Czine Ágnes s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/538/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3005/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Beüf.1049/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Sipka Péter ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Beüf.1049/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességét és – a Miskolci Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 5.F.279/2018/14. számú végzésére kiterjedően – semmisítse azt meg, mert sérti az Alaptörvény Q) cikk (2)–(3) bekezdéseit, valamint a I. cikk (1)–(3) bekezdésben, a IV. cikk (1)–(2) bekezdésben, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésben biztosított jogait, továbbá az Alaptörvény 28. cikkét.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [4] Az indítványozót több büntetőeljárásban ítélték szabadságvesztésre, majd ezeket a büntetéseket összbüntetésekbe foglalták, így azokat az indítványozó a mai napig folyamatosan tölti.
- [5] Az indítványozót a Debreceni Városi Bíróság 2006. november 6-án kelt, és ugyanazon a napon jogerőre emelkedett 38.B.1259/2004/26. számú ítéletével garázdaság büntette és más bűncselekmények miatt 1 év 2 hónap börtönbüntetésre ítélte, amelynek végrehajtását 4 év próbaidőre felfüggesztette (a továbbiakban: I. számú szabadságvesztés).
- [6] A Debreceni Városi Bíróság 2008. szeptember 29-én kelt, és ugyanazon a napon jogerőre emelkedett 60.B.2565/2005/18. számú ítéletével csalás büntette miatt az indítványozót 2 év, végrehajtásában 3 év próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetésre ítélte (a továbbiakban: II. számú szabadságvesztés).
- [7] A Debreceni Városi Bíróság 2012. május 2-án kelt 20.B.1944/2009/45. számú ítéletével – amely a Debreceni Törvényszék 3.Bf.514/2012/8. számú határozatával 2013. október 10-én jogerőre emelkedett – az indítványozót garázdaság büntette és más bűncselekmények miatt 10 hónapi szabadságvesztésre ítélte (a továbbiakban: III. számú szabadságvesztés) és elrendelte korábbi – I. és II. számú – végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztésének végrehajtását.
- [8] Az indítványozó büntetéseit 2014. január 13-án kezdte el letölteni, majd az I. számú szabadságvesztéséből a Nyíregyházi Törvényszék büntetés-végrehajtási bírója (a továbbiakban: bv. bíró) F.103/2015/3. számú határozatával 2015. július 13-ával számára feltételes szabadságra bocsátást engedélyezett.
- [9] Az indítványozó azonban ténylegesen nem került szabadlábra, mert foganatba vették a II. számú szabadságvesztést. A bv. intézet a II. számú szabadságvesztés tekintetében – 2016. február 16-án – előterjesztést tett az indítványozó feltételes szabadságra bocsátására. A Miskolci Törvényszék bv. bírója 2016. április 20-án jogerőre emelkedett F.62/2016/7. számú határozatával, mivel nem találta az indítványozót arra érdemesnek, a II. számú szabadságvesztésből nem bocsátotta feltételes szabadságra. Az indítványozó ezért ezt a büntetését teljes egészében kitöltötte 2016. szeptember 12-én. Az indítványozó azonban ekkor sem szabadult, mert foganatba vették a III. számú – 10 hónap időtartamú – szabadságvesztését.
- [10] A Debreceni Járásbíróság 2016. szeptember 5-én jogerőre emelkedett 60.Beü.726/2016/8. számú ítéletével az indítványozó I. és II. számú büntetését összbüntetésbe foglalta, és a szabadságvesztés tartamát – a két büntetés együttes tartamánál kedvezőbben – 2 év 5 hónapban állapította meg (a továbbiakban: 1. számú összbüntetés).
- [11] Az 1. számú összbüntetésről szóló értesítő a Sátoraljaújhegyi Fegyház és Börtönbe (a továbbiakban: bv. intézet) 2016. október 4-én érkezett, ahol ekkor észlelték, hogy az indítványozónak az összbüntetésbe foglalás folytán 3 hónap 1 nap „túltöltése” keletkezett. A túltöltést – a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések

- és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 112. § (1) bekezdése alapján – beszámították a folyamatban lévő III. számú, 10 hónap szabadságvesztésbe.
- [12] A Debreceni Törvényszék az indítványozó további elítéléseit 2018. május 7-én kelt – és a Debreceni Ítélet tábla 2018. július 12-én jogerőre emelkedett Beüf.II.432/2018/2. számú határozatával helybenhagyott – 24.Beü.126/2018/28. számú határozatával 8 év 10 hónap összbüntetésbe foglalta (a továbbiakban: 2. számú összbüntetés). Ennek az összbüntetésnek a részét képezte a III. számú, folyamatosan töltött szabadságvesztés is. Az indítványozó a 2. számú összbüntetésből a feltételes szabadság kedvezményével leghamarabb 2021. szeptember 20-án szabadulhat.
- [13] Az indítványban foglaltak szerint az indítványozó 2017 végén – vagyis az 1. számú összbüntetés kitöltését követő évben – többször kérelmezte a 2. számú összbüntetést végrehajtó bv. intézettől, hogy az 1. számú összbüntetés vonatkozásában tegyen előterjesztést a feltételes szabadságra bocsátással kapcsolatban. Az indítványozó érvelése szerint az 1. számú összbüntetést megállapító ítélet ugyanis nem zárta ki őt a feltételes szabadságra bocsátás kedvezményéből. Álláspontja szerint ezért nem lenne akadálya annak, hogy az 1. számú – már kitöltött – összbüntetésből a feltételes szabadságra bocsátás folytán esetlegesen elengedhető büntetésrészét beszámítsák a folyamatban lévő 2. számú összbüntetésbe, mivel szabadságvesztéseit folyamatosan tölti. Amennyiben tehát az 1. számú összbüntetésből történő feltételes szabadságra bocsátását engedélyeznék, akkor ennek következtében újabb „túltöltés” keletkezne, amely beszámítható lenne a 2. számú összbüntetésbe.
- [14] A bv. intézet 2018. február 7-én kelt 30524/732-1/2017. számú levelében az indítványozót arról tájékoztatta, hogy nem követett el jogszabálysértést, amikor az 1. számú összbüntetés tekintetében utólag nem tett előterjesztést a feltételes szabadságra bocsátására.
- [15] A bv. intézet hivatkozott a szabadságvesztés, az előzetes letartóztatás és a rendbíróság helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól szóló 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 137. § (1) bekezdésére, amely szerint a feltételes szabadságra bocsátás esedékessége előtt három hónappal, vagy, ha ennél kevesebb idő áll rendelkezésre, akkor a bv. intézetnek haladéktalanul kell előterjesztést tennie a bv. bíró számára a feltételes szabadságra bocsátás kérdésében. A bv. intézetnek nem volt módja a feltételes szabadságra vonatkozó előterjesztés megtételére, mert ilyen előterjesztést a büntetés végrehajtásának tartama alatt kell megtennie. A Debreceni Járásbíróság 1. számú összbüntetési ítélete 2016. szeptember 5-én emelkedett jogerőre. Az erről szóló értesítés 2016. október 4-én érkezett a bv. intézethez. Az 1. számú összbüntetésbe foglalt büntetéseket azonban az indítványozó 2016. szeptember 12-én már teljesen kitöltötte.
- [16] A bv. intézet határidőben tehát csak a II. számú szabadságvesztés tekintetében – 2016. február 16-án – tudott előterjesztést tenni a feltételes szabadságra bocsátás tekintetében, amelyet a Miskolci Törvényszék bv. bírója elutasított.
- [17] Az indítványozó az ügyészséghez panaszt nyújtott be, mert álláspontja szerint a bv. intézet mulasztást követett el, amikor az 1. számú összbüntetés vonatkozásában annak kitöltése után, utólag nem tett előterjesztést a feltételes szabadságra bocsátásra és az ebből eredő esetleges „túltöltés” beszámítására is.
- [18] A panaszt az ügyészség elutasította. Az indítványozó a jogi képviselője útján, 2018. június 5-én a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: régi Be.) 557. § (1) bekezdése alapján a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezés utólagos módosítása iránti különleges eljárás lefolytatására irányuló kérelmet nyújtott be a Miskolci Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjához.
- [19] A Miskolci Törvényszék 2018. szeptember 26-án kelt, 5.F.279/2018/14. számú végzésével az indítványozó kérelmét elutasította. Az első fokon eljáró Miskolci Törvényszék álláspontja szerint az 1. számú összbüntetési ítéletbe foglalt büntetést az indítványozó teljes egészében 2016. szeptember 12-én kitöltötte. Az indokolás lényege szerint a Bv. tv. 57. § (1) bekezdése alapján a bv. bíró a feltételes szabadságra bocsátásról a bv. intézet előterjesztése alapján dönt. A kedvezmény megadásáról csak a még végre nem hajtott szabadságvesztés büntetés időtartama alatt lehet dönteni, a büntetés teljes kitöltése után a feltételes szabadságra bocsátás már nem lehetséges (támadott határozat 2–3. oldal).
- [20] A Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 2018. november 13-án jogerőre emelkedett, 3.Beüf.1049/2018/2. számú végzésében az elsőfokú határozatot helybenhagyta. Indokolása szerint a Bv. tv. 112. § (1)–(3) bekezdései kizárólag a törvényi rendelkezésben rögzített esetekben bekövetkező túltöltés beszámítására adnak lehetőséget és a feltételes szabadság tekintetében ilyen kedvezményről nem rendelkeznek. A Bv. tv. 57. § (1) bekezdés értelmében „a feltételes szabadságra bocsátásról a büntetés-végrehajtási bíró a bv. intézet előterjesztése alapján, a feltételes szabadságra bocsátás lehetséges időpontja előtt – kivéve, ha az elítélt annyi időt töltött előzetes fogvatartásban, hogy az esedékesség már bekövetkezett – az elítélt meghallgatása után határoz”. A Miskolci

Törvényszék álláspontja szerint a szabadságvesztés kitöltése után a feltételes szabadságra bocsátással kapcsolatosan az általános szabályokhoz képest eltérő rendelkezést a Bv. tv. nem tartalmaz (támadott végzés 3. oldal 4. és 7. bekezdések).

- [21] 2. Az indítványozó 2019. január 30-án az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, mert állítása szerint a Miskolci Törvényszék támadott határozatai megsértették az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseit, IV. cikk (1)–(2) bekezdéseit, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint a Q) cikk (2) és (3) bekezdését, továbbá a 28. cikket.
- [22] Az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdés, a IV. cikk (1)–(2) bekezdés, 28. cikk tekintetében érdemi indokolást nem adott elő. A Q) cikk (2)–(3) bekezdése tekintetében az indítványozó hivatkozott az Emberi Jogok Európai Egyezménye 5. cikkében foglalt szabadsághoz és biztonsághoz való jogra, valamint a 6. cikkben rögzített tisztességes eljáráshoz való jogra, de jelezte, hogy tudatában van annak, hogy ebben a tekintetben nincs joga az Abtv. 32. § szerinti eljárás kezdeményezésére, így erre vonatkozó érveit sem fejtette ki.
- [23] Az indítványozó érvelése szerint a támadott bírósági határozatok az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértik. Álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok nem azért ütköznek az Alaptörvénybe, mert a bíróságok nem bocsátották feltételes szabadságra a teljesen kitöltött, 1. számú összbüntetésből, hanem azért, mert a feltételes szabadságra bocsátás iránti kérelmét érdemben meg sem vizsgálták, annak ellenére, hogy a vonatkozó jogszabályok kifejezetten nem tiltják, vagyis saját értelmezése szerint lehetővé tennék az érdemi vizsgálatot. Az indítványozó szerint az 1. számú összbüntetési ítéletben nem szerepelt olyan rendelkezés, amelynek alapján a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségéből ki van zárva, így erről a kérdésről a bíróság utólag is határozhat. Véleménye szerint a *contra legem* bírói jogértelmezés olyan fokot ért el, amely nem egyszerűen törvényellenességet valósít meg, hanem az Alaptörvényben rögzített tisztességes eljáráshoz való jogát sérti. Az indítványozó szerint a támadott bírósági határozat a bírói indokolási kötelezettséget sérti, mert a másodfokú bíróság nem adott megfelelő magyarázatot arra, hogy miért érdemi vizsgálat nélkül utasította el a kérelmét. A sérelmezett bírói döntések a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogát azért sértik, mert érdemi indokok hiányában nem tudja azokat jogorvoslattal támadni. Az indítványozó általánosságban utalt továbbá a tisztességes eljárással kapcsolatos 7/2013. (III. 1.) AB határozat, a 20/2017. (VII. 18.) AB határozat és a 24/2018. (XII. 28.) AB határozat érvrendszerére, de álláspontját ezen elvek alkalmazása mentén nem fejtette ki.
- [24] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett vizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tett-e.
- [25] 3.1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy a támadott bírósági határozat az ügy érdemében hozott döntésnek vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek tekinthető-e. Az Alkotmánybíróság több határozatában rögzítette, hogy alkotmányjogi panasz keretében csak az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók {legutóbb például: 3057/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [7], korábban: 3040/2015. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [30]; 3002/2014. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]}.
- [26] A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének utólagos megvizsgálása érdekében lefolytatott eljárás a Bv. tv. 50. §-a szerint olyan bv. bírói eljárás, amelyben a bíróság végzéssel határoz. A végzéssel szemben a jogorvoslati lehetőség biztosított, továbbá a végső határozat jogerőre képes, tehát mindezekre figyelemmel egy önálló bírósági eljárásnak tekinthető. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ezért az Abtv. 27. § második fordulatában meghatározott feltételnek jelen ügyben a másodfokú jogerős végzés megfelel, így ellene alkotmányjogi panaszt lehet benyújtani {legutóbb hasonlóan: 3314/2017. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [19], eredetileg: 3119/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [10]}.
- [27] 3.2 A Miskolci Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 5.F.279/2018/14. számú végzése vizsgálatának azonban jelen esetben nem volt helye. Az Abtv. 27. §-a alapján ugyanis alkotmányjogi panasz keretében csak az ügyek érdemében hozott végső döntések és a bírósági eljárást befejező egyéb döntések vizsgálhatók. Ez a lehetőség azonban a fentiek értelmében csak az adott eljárást befejező döntéssel szemben biztosított. Ezért az indítványozó kizárólag a Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Beüf.1049/2018/2. számú végzése alkotmánybírósági vizsgálatát jogosult indítványozni.

- [28] 3.3. Az Alkotmánybíróság a befogadhatóság további feltételeinek vizsgálata során megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 27. §-án alapuló törvényi feltételeknek csak részben tett eleget.
- [29] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítványozó az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdéseire, a IV. cikk (1)–(2) bekezdéseire, valamint a 28. cikkre csak hivatkozott és ezek tekintetében indokolást nem adott elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítványi elem nem alkalmas érdemi elbírálásra {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}. Az indítvány tehát csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában tett eleget ennek a feltételnek.
- [30] Az indítványozó hivatkozott továbbá az Alaptörvény Q) cikk (2) és (3) bekezdésére, valamint az EJE 5. és 6. cikkeinek a sérelmére. Az Alkotmánybíróság – ahogy arra az indítványozó is utalt – az e körben előadott hivatkozásokat nem tekinti önálló, érdemi elbírálásra alkalmas indítványi elemeknek. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja alapján ugyanis kizárólag jogszabály (és nem bírói ítélet) nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálata kérhető, és az is csak az Abtv. 32. § (2) bekezdésében meghatározott indítványozói kör által, nem alkotmányjogi panasz keretében {3327/2018. (X. 16.) AB végzés, Indokolás [22]}. Nincs hatásköre az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára {3258/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [16]; 3203/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [31] 4. Az Alkotmánybíróság ezután az Abtv. 29. §-ában rögzített, az indítvány befogadásához szükséges további feltételek fennállását vizsgálta.
- [32] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [33] Az indítványozó azt kifogásolta, hogy a bíróság érdemben nem vizsgálta az 1. számú összbüntetéssel kiszabott szabadságvesztésből történő feltételes szabadságra bocsátás iránti kérelmét, és ezzel megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírósághoz forduláshoz való jogát.
- [34] Az indítványozó hivatkozott a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban foglalt szempontrendszerre. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság értelmezésében a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen. Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása ugyanis nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést. A tisztességes eljárás követelménye magában foglalja a hatékony bírói jogvédelem igényét is. Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy a tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerét kielégítő hatékony bírói jogvédelem attól függ, hogy az eljárási szabályok értelmében a bíróság mit vizsgálhat felül (Indokolás [24]).
- [35] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint jelen esetben a bírósághoz forduláshoz való jog tekintetében az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételye nem merül fel. A rendes bíróságnak az ügy vizsgálata során ugyanis az egyik feladata annak az eldöntése, hogy a kérelem érdemi vizsgálatának az előfeltételei fennállnak-e. A másodfokú bíróság határozatának az indokolásából kitűnik, hogy ezt az értékelést elvégezte és az érdemi vizsgálat akadályaként több indokot határozott meg. A másodfokú bíróság szerint az elítéltnak és a védőjének eljárás-kezdeményezési joga csak abban az esetben van, ha a bv. bíró úgy döntött, hogy a feltételes szabadságra bocsátást mellőzi. Ehhez a bírói döntéshez szükséges az bv. intézet által a feltételes szabadságra vonatkozó előterjesztés megtétele. Jelen esetben a már kitöltött összbüntetés tekintetében a feltételes szabadságra bocsátás tárgyában a bv. intézet részéről előterjesztés és a Bv. tv. 57. §-a szerinti bv. bírói döntés nem született. Ezért a másodfokú bíróság szerint a Bv. tv. 71. § (1) bekezdésén alapuló utólagos eljárásnak sincs helye.
- [36] A másodfokú bíróság ugyanakkor rögzítette azt is, hogy a Bv. tv. 57. § (1) bekezdése alapján a bv. intézet nem követett el jogszabálysértést, amikor utólag nem tett előterjesztést az 1. számú összbüntetésből történő feltételes szabadságra bocsátásra, mert a bv. bíró érdemben nem is dönthetett volna a kérelemről. A feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének érdemi vizsgálatára ugyanis csak az adott szabadságvesztés tekintetében – amely

jelen esetben az 1. számú összbüntetés végrehajtása – és csak annak tartama alatt – nem pedig kitöltése után – van törvényes lehetőség.

- [37] A másodfokú bíróság a jogi képviselőnek azt az álláspontját sem fogadta el, hogy az összbüntetés tekintetében a Bv. tv. által biztosított túltöltési kedvezményt analógiaként a kitöltés utáni feltételes szabadságra bocsátás tekintetében is alkalmazni lehet, mivel a Bv. tv. a kitöltés után a feltételes szabadsággal kapcsolatban az általános szabályokhoz képest eltérő rendelkezést nem tartalmaz. Mindezek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntését – a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségének utólagos megvizsgálása érdekében lefolytandó bv. bírói eljárásra irányuló kérelem elutasítását – helyben hagyta (lásd erre vonatkozóan a támadott másodfokú ítélet 3. oldal 1–2, 7–8. bekezdéseit).
- [38] Az Alkotmánybíróság többször hangsúlyozta azon álláspontját, hogy az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belüli újabb jogorvoslati fórumnak, a jogorvoslattal már nem támadható bírósági határozatok által okozott jogsérelem orvoslása eszközének. A jogszabályokat ugyanis a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság mindezek figyelembevételével rögzítette, hogy az eljáró másodfokú bíróság az utólagos bv. bírói eljárás megindításának előfeltételeit megvizsgálta, és az elutasítás indokait részletesen kifejtette. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint ennek következtében nem merül fel annak kéteyle, hogy a másodfokú bíróság a bírósághoz fordulás lényeges tartalmát képező hatékony bírói jogvédelmet megtagadta volna az indítványozótól, mert csupán – feladatának megfelelően – a Bv. tv.-t és az eljárési szabályokat értelmezte, és erről a támadott másodfokú határozat indokolásában számot adott. Az indítványban foglaltak a jogorvoslathoz való jogtól megfosztás gyanúját pedig azért nem alapozzák meg, mert ténykérdés, hogy az indítványozó a – számára kedvezőtlen – elsőfokú bírói értelmezés ellen fellebbezhetett, annak indokait vitathatta, vagyis a rendes jogorvoslathoz való jogát ténylegesen gyakorolta.
- [39] Az Alkotmánybíróság összefoglalóan rögzíti, hogy az alkotmányjogi panaszban kifejtett indokok – sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt bírósághoz fordulás, valamint ezen bekezdésből levezetett bírói indokolási kötelezettség, sem pedig a XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tekintetében – a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem alapozzák meg, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetnek fel.
- [40] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében és az Abtv. 29. §-ában foglaltakra – az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Juhász Imre s. k.,*  
helyettes tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Czine Ágnes s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/257/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3006/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.II.407/2018/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Bfv.II.407/2018/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az első fokon eljáró Debreceni Törvényszéknél.
- [2] A Debreceni Törvényszék mint elsőfokú bíróság 19.B.181/2015/109. számú, 2016. április 29-én kelt ítéletével az indítványozót mint II. rendű terheltet bűnösnek mondta ki a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 160. § (1) bekezdésébe ütköző és a (2) bekezdés *a), d), i)* pontja szerint minősülő bűnsegédként, előre kitervelten, különös kegyetlenséggel, tizennegyedik életévét be nem töltött személy sérelmére elkövetett emberölés büntetében. Az elsőfokú bíróság az indítványozót 12 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte.
- [3] A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.II.545/2016/8. számú, 2016. október 24-én jogerőre emelkedett ítéletével az indítványozó tekintetében a bűncselekmény minősítését megváltoztatta oly módon, hogy a Btk. 160. § (2) bekezdés *d)* pontjára utalást (a különös kegyetlenséggel történő elkövetést) mellőzte és a szabadságvesztés büntetés mértékét 10 évre enyhítette. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet egyebekben helyben hagyta.
- [4] A Kúria a felülvizsgálat során a Bfv.II.407/2018/5. számú, 2018. szeptember 26-án kelt végzésével az indítványozó tekintetében az első- és a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [5] Az indítványozó felülvizsgálati indítványát később kiegészítette, amely kiegészítést a Kúria 2019. április 1-jén kelt Bfv.II.238/2019/3. számú végzésével mint törvényben kizártat, érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mert a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 652. § (6) bekezdése alapján minden jogosult – a (3)–(5) bekezdésekben foglalt kivételekkel, amelyek jelen esetben nem álltak fenn – csak egyszer nyújthat be felülvizsgálati indítványt.
- [6] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be 2018. november 29-én az elsőfokú bíróságnál, mert álláspontja szerint a Kúria Bfv.II.407/2018/5. számú végzése sérti az Alaptörvény E) és Q) cikkeit, valamint III. cikk (1) bekezdésében, a XV. cikk (1) bekezdésében, a XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdéseiben foglalt jogait. Az indítványozó kérelmének indokolásaként az ügyében hozott ítéleteknek és a Kúria végzésének a kritikáját fogalmazta meg, valamint a börtönök túlzásfoltosságát és az álláspontja szerint helytelen büntetőjogi szabályozási környezetet sérelmezte. Az Alkotmánybíróság felhívására az indítványozó alkotmányjogi panaszát hiánypótlás keretében kiegészítette, amelyben az alkotmányjogi sérelmeket továbbra is a bizonyítás vélt hiányosságaival, cselekményének – álláspontja szerint – helytelen minősítésével és az eltúlzottnak tartott mértékű szabadságvesztés büntetésére vonatkozó érvekkel kívánta alátámasztani. Továbbra is hangsúlyozta a büntetés-végrehajtási intézetek túlzásfoltosságával és az elhelyezési körülményekkel összefüggő panaszait.
- [7] Az indítványozó 2019. március 22-én a Kúriához érkezett beadványában a felülvizsgálati indítványát kiegészítette. Az Alkotmánybíróság ennek következtében – egyesbíróként eljárva – 2019. május 10-én kelt, IV/142/2019. számú végzésében az indítványozó alkotmányjogi panaszát visszautasította, mert amíg az ügyben felülvizsgálati eljárás van folyamatban, addig a panasz érdemi elbírálására az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 32. § (3) bekezdése alapján nincs lehetőség.
- [8] Az indítványozó 2019. május 28-án, június 11-én, június 21-én és június 28-án az Alkotmánybírósághoz érkezett beadványaiban a Kúria korábbi, Bfv.II.407/2018/5. számú végzésével szemben benyújtott és kiegészített

alkotmányjogi panaszát változatlan indokolással fenntartotta. A felülvizsgálati indítvány kiegészítését elutasító, a Kúria Bfv.II.238/2019/3. számú végzése tekintetében külön indokolást nem terjesztett elő, mert álláspontja szerint a 3. számú végzés nem tartalmaz érdemi elbírálást. Az indítványozó 2019. július 17-én, augusztus 23-án, október 3-án érkezett beadványában a korábban benyújtott alkotmányjogi panasz soron kívüli elbírálását kérte, 2019. november 26-i beadványában pedig a Be. 665. § (3) bekezdése alapján büntetése félbeszakítását vagy felfüggesztését kérte.

- [9] 3. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [10] Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.II.407/2018/5. számú végzésével szemben benyújtott és kiegészített alkotmányjogi panasz vizsgálata során megállapította, hogy a panasz határidőben érkezett és részben eleget tett az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek. Az indítvány tartalmazta az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény E cikk (1)–(4) bekezdéseit, a Q) cikk (3) bekezdését, a III. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdéseit], a támadott bírósági határozatot (Kúria Bfv.II.407/2018/5. számú végzése), valamint az indokolást arra nézve, hogy a támadott bírósági határozat miért ellentétes az Alaptörvény rendelkezéseivel.
- [11] Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmazott arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a kúriai végzés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt, így a határozott kérelem alkotmányos feltételeinek ebben a vonatkozásban is eleget tett.
- [12] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó érintettnek minősül, továbbá a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [13] Az indítványozó az Alaptörvény E cikk (1)–(4) bekezdései és a Q) cikk (3) bekezdése megsértésére is hivatkozott, mert álláspontja szerint a támadott kúriai határozat az Európai Unió Alapjogi Chartájának 4., 20., 47. cikkét, 48. cikk (2) bekezdését, 49. cikk (3) bekezdését, valamint az Emberi Jogok Európai Egyezménye 3., 6., 13. cikkét, valamint a 7. Kiegészítő Jegyzőkönyv 2. cikkét automatikusan megsértette. Az Alkotmánybíróság az e körben előadott hivatkozásokat nem tekintette önálló, érdemi elbírálásra alkalmas indítványi elemeknek. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *f*) pontja alapján ugyanis kizárólag jogszabály (és nem bírói ítélet) nemzetközi szerződésbe ütközésének a vizsgálata kérhető, és az is csak az Abtv. 32. § (2) bekezdésében meghatározott indítványozói kör által, és nem alkotmányjogi panasz keretében {3327/2018. (X. 16.) AB végzés, Indokolás [22]}. Nincs hatásköre az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz alapján indult eljárásban a bírói döntés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára {3258/2017. (X. 10.) AB végzés, Indokolás [16]; 3203/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírósági határozat azért sérti az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalmat, mert elítélése következtében a büntetés-végrehajtási intézetben zsúfolt, emberhez méltatlan körülmények közé került. Tekintettel arra, hogy a Kúria felülvizsgálati végzése által helyben hagyott szabadságvesztés büntetés nem egy meghatározott büntetés-végrehajtási intézetben történő elhelyezésére szól, így a támadott határozat és az indítványozó panasz között közvetlen, alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem mutatható ki. Az Alkotmánybíróság a panaszt ebben vonatkozásban ezért az alkotmányjogi összefüggés hiánya miatt nem vizsgálta.
- [15] Az indítványozó azt állította, hogy büntetése a bírói gyakorlatban szokásos mértékhez képest súlyosabb, ezért sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőséghez való jogát. Ezt az állítását azonban semmilyen, alkotmányos szempontból értékelhető okfejtéssel nem támasztotta alá, így az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a panasz ebben a tekintetben érdemi vizsgálatra nem alkalmas.
- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszának kifejezett kérelemre vonatkozó részében – utalásszerűen – olyan további indítványokat is megfogalmazott, amelyeket az Alkotmánybíróság nem az indítványozó által kezdeményezett, az Abtv. 27. §-a, hanem az Abtv. 26. § (1) bekezdés vagy (2) bekezdése szerinti eljárásokban bírálhat el. Az ilyen típusú alkotmányjogi panaszeljárások lefolytatásához szükséges törvényi feltételek – a jogalap, az érintettség és az alkotmányjogi indokolás kifejtése – hiánya miatt azonban ezeket az indítványozói felvetéseket nem vizsgálta. (Így például az újszülött sérelmére elkövetett tényállás privilegizált esetté nyilvánításának kétségbe vonása, a büntetés-végrehajtási körülmények miatt nyújtott jogszabályi kártérítés összegének felemelésére irányuló felvetés). Ezen túlmenően az indítványozó olyan kérelmeket is előterjesztett, amelyek vizsgálata



nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe, így például, hogy az Alkotmánybíróság a büntetés-végrehajtási intézetek részére napi, rendszeres értékelést írjon elő.

- [17] Az indítványozó a felülvizsgálati kérelem kiegészítését érdemi vizsgálat nélkül elutasító Bfv.II.238/2019/3. számú kúriai végzés tekintetében érdemi indokolást nem terjesztett elő, annak alkotmányos vizsgálatát nem kérte, így annak befogadhatóságát az Alkotmánybíróság nem vizsgálta.
- [18] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott panasz befogadási feltételeit a továbbiakban csak a Kúria Bfv.II.407/2018/5. számú végzése tekintetében és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdéseire vonatkozó indítványokra, indítványi elemekre nézve vizsgálta.
- [19] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [20] Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszának indokolásában a támadott kúriai végzésen keresztül a bűnösségét kimondó ítéletek, valamint a kúriai végzés felülvizsgálatát és megsemmisítését kívánja elérni. Ennek érdekében azonban nem alkotmányossági, hanem kizárólag törvényességi kifogásokat sorakoztat fel. Az indítványozó kifogásai a büntetőeljárás szabályok állítólagos megszegésére (pl. pszichikai nyomás alatt tett vallomást), a tényállás megállapítására, a bizonyítékok bírói mérlegelésére (pl. az I. rendű terhelt rá nézve terhelő nyilatkozatainak bírói értékelését vitatja), a bűncselekmény minősítésére (pl. az előre kiterveltség, a pszichikai bűnsegély, a különös kegyetlenség szerinte nem állapítható meg), és a büntetés kiszabására (pl. a terheltnek esetében a fiatal felnőtt kort és a sértettnél a 14 éven aluli kort a bíró helytelenül értékelte) vonatkoznak. Álláspontja szerint mindezek folytán sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárásról való joga.
- [21] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva kizárólag a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. A tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy a bírósági szervezet felett hagyományos, negyedfokú jogorvoslati fórumként járjon el {3352/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések ugyanis nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; 3065/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [5]; 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]; 3391/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [25]; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. Kétségtelen, hogy a törvényességi sérelmek is lehetnek kivételes esetben olyan kirívóak, amelyek felvetik az alkotmányos vizsgálat szükségességét. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint azonban jelen alkotmányjogi panaszban foglalt törvényességi kifogások nem vetnek fel olyan szintű eljárási, bizonyítási, jogszabály-értelmezési vagy büntetés kiszabási hiányosságot, amely az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét megalapozná vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel.
- [22] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből levezetett bírói indokolási kötelezettség megszegését is állította, mert álláspontja szerint a bíróságok nem adtak számot a döntés indokairól megfelelő részletességgel és nem reagáltak az általa felvetett minden kérdésre. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. A bíróságok indokolási kötelezettségéből azonban nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása (30/2014. (IX. 30.) AB határozatban, Indokolás [89]). Jelen ügyben az Alkotmánybíróság a bírósági határozatok indokolásának ismeretében nem talált olyan indokolási hiányosságot, amely a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét megalapozná.
- [23] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban az észszerű határidőn belüli elbíráláshoz való joga sérelmét is felvetette. Az indítványozó elleni eljárás 2014. július 9-től – őrizetbe vételétől és

- gyanúsítottként történő kihallgatásától kezdve – 2018. szeptember 26-ig, vagyis 4 év 3 hónapig tartott, amikor a Kúria a felülvizsgálati indítvány kiegészítését is elutasította. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az ügy észszerű időn belül történő elbírálásához való jog sérelmének orvoslására a büntetőügyben eljáró bíróságnak van lehetősége azáltal, hogy észlelése esetén a kiszabott büntetés mérséklésével kompenzációt nyújt. Amennyiben az eljárás elhúzódása az ügy érdemére nem hatott ki, az Alkotmánybíróságnak nincs eszköze arra, hogy az eljárás elhúzódását orvosolja {3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [76]}. Jelen ügyben az indítványban foglalt körülmények – figyelemmel arra is, hogy csökkentették másodfokon az indítványozó büntetését – nem támasztják alá azt, hogy az eljárás hossza vagy esetleges elhúzódása közvetlen összefüggésben lenne az ügy érdemével, vagyis a bűnösség megállapításával és a büntetés kiszabásával.
- [24] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jogának sérelmét is állítja, mert álláspontja szerint kirendelt védője a védői kötelezettségeit folyamatosan és súlyosan elmulasztotta. Az Alkotmánybíróság a védelemhez való jog tartalmát határozataiban részletesen kibontotta és rögzítette, hogy a védelemhez való jog alkotmányos büntetőeljárás alapelve az eljárás egész menetében számtalan részletszabályban ölt testet {8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [25]–[27]}, így különösen a bűnygyben eljáró hatóságoknak igazolható módon biztosítani kell annak lehetőségét, hogy a terhelt kihallgatásán az érdekében kirendelt védő jelen lehessen, és a terhelttel a kapcsolatot felvehesse, valamint az eljárási törvényben biztosított egyéb jogait gyakorolhassa {8/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [38]}. A büntetőeljárásban törvényi lehetőség van arra, hogy a terhelt kifogásolja a védelemmel kapcsolatos kirendelt védői feladatok nem megfelelő ellátását. Annak vizsgálata azonban, hogy a kirendelt védő a büntetőeljárásban milyen színvonalú munkát végzett, nem az Alkotmánybíróság feladata {3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [94]}. Az indítványban foglaltak vizsgálatának ebben a vonatkozásban ezért nincs helye. Az Alkotmánybíróság ennek következtében a védelem ellátásának minőségét nem vizsgálta.
- [25] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésben foglalt jogorvoslati jogának sérelmével kapcsolatban kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság – bár 12 évről 10 évre csökkentette büntetését –, de szerinte ügyét érdemben nem vizsgálta meg és „mindössze fél óra alatt hozott döntést”. Az indítványozó azon állítása, hogy a nyilvános ülés mindössze fél óráig tartott, önmagában nem vet fel alaptörvény-ellenességet, hiszen a másodfokú döntést egy hosszabb, nem nyilvános előkészítő munka előzte meg, az előzőleg részletesen átvizsgált iratok alapján történt.
- [26] Az Alkotmánybíróság szerint mindezek alapján az alkotmányjogi panasz nem alapozza meg a jogorvoslatához való jog állított sérelmével összefüggésben sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vet fel.
- [27] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában foglaltakra – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.
- [28] Az indítványozó alkotmányjogi panaszbeadványában kérte az Alkotmánybíróságot, hogy a sérelmezett bírósági ítéletek végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel az eljáró bíróságokat, továbbá az eljárást soron kívül folytassa le. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz befogadása visszautasításra került, így az Alkotmánybíróság nem tartotta indokoltnak a soron kívüli eljárást és mellőzte a felfüggesztés iránti kérelem vizsgálatát is.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Juhász Imre s. k.,*  
helyettes tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Czine Ágnes s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/920/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3007/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 67.Pf.636.352/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Várhelyi Tamás ügyvéd) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Fővárosi Törvényszék 67.Pf.636.352/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege, hogy a felperes mint lízingbeadó és az indítványozó mint lízingbevevő 2008-ban zártvégű lízingszerződést kötöttek egy személygépkocsira. A szerződés alapján a lízingtárgy bruttó ára 3.490.000 forint, a kezdő lízingdíj 490.000 forint, a finanszírozott összeg 3.000.000 forint volt. A szerződés 1.5. pontja alapján a lízing jellege változó törlesztésű deviza alapú lízing, a törlesztőrészletek száma 120, az 1–119. törlesztőrészlet összege 38.006 forint, a 120. törlesztőrészlet összege 38.000 forint volt. A törlesztőrészletek esedékességének naptári napja minden hónap 8-a, az ügylet kamat 9,00%, a devizanem CHF.
- [3] A lízingszerződést a felperes díj nem fizetése miatt 2011-ben felmondta.
- [4] A felperes a megismételt eljárásban a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2. tv.) szerinti elszámolási kötelezettségét követően előterjesztett módosított kereseti kérelmében az indítványozót a lízingszerződésből eredő tartozás jogcímén 2.879.922 forint, valamint ezen összeg után késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni.
- [5] Az indítványozó érdemi ellenkérelmében kérte a felperes keresetének elutasítását. Az indítványozó a svájci frank tartozás jogalapját ésösszepszerúségét vitatta. Álláspontja szerint, mivel sem a lízingszerződés egyedi részében, sem az ÁSZF-ben nem található olyan kikötés, amelyből megállapítható lenne a svájci frank tartozása, a kamat mértéke, valamint a törlesztőrészletek összege, így a szerződés a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), c) és e) pontja alapján érvénytelen.
- [6] Az indítványozó a régi Hpt. 213. § perben történő alkalmazhatóságának hiányában a régi Hpt. 210. §-t is megjelölte jogszabályi hivatkozásként. E körben előadta, hogy a régi Hpt. 210. § (2) bekezdése alapján a pénzügyi és kiegészítő pénzügyi szolgáltatásra irányuló szerződésben meg kell határozni a lízingtőke tartozás és a havi lízingdíjak összegét is. Ennek alapján álláspontja szerint a szerződés a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 217. § (1) bekezdése alapján is érvénytelen.
- [7] A megismételt eljárás során a Pesti Központi Kerületi Bíróság 37.P.302.461/2016/29-I. számú közbenső ítéletében megállapította, hogy a felperes és az indítványozó között megkötött lízingszerződés forint alapú szerződés-ként érvényesen létrejött. Kifejtette, hogy mivel a közbenső ítélet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 213. § (3) bekezdésén alapul, ezért a bíróság a közbenső ítélet jogerőre emelkedését követően a tárgyalást a felperesi keresetösszepszerúségének elbírálása körében folytatja.
- [8] Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a felperes terjesztett előfellebbezést, amelyben a közbenső ítélet megváltoztatását kérte annak megállapításával, hogy a felek között létrejött zártvégű pénzügyi lízingszerződés érvényes deviza (svájci frank) alapú szerződés. Sérelmezte továbbá a közbenső ítélet meghozatalát, fenntartva korábbi

kereseti kérelmét. Véleménye szerint a finanszírozási összeg egyértelműen meghatározásra került a szerződésben. A devizaalapúság vonatkozásában előadta, hogy az egy elszámolási módot jelent arra, hogy a lízingdíj tőke- és kamatrész elszámolása milyen árfolyamon történik.

- [9] Az indítványozó fellebbezési ellenkérelmében a közbenső ítélet helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság teljeskörűen eleget tett a másodfokú bíróság hatályon kívül helyező végzésében foglalt iránymutatásnak, és ennek eredményeképpen állapította meg, hogy a felek forint alapú lízingszerződést kötöttek. Nem értett egyet azzal a felperesi állásponttal, hogy a lízingszerződésben a lényeges tartalmi elemek meghatározásra kerültek.
- [10] A másodfokú bíróság nem osztotta az elsőfokú bíróság döntését és annak indokait, ezért az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatta, és kötelezte az indítványozót, hogy fizessen meg a felperesnek 2.879.922 forintot és ezen összeg után késedelmi kamatot.
- [11] A másodfokú bíróság kiegészítette az elsőfokú bíróság által rögzített tényállást azzal, hogy a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 67.Pf.630.854/2016/4. számú végzésével az elsőfokú bíróság 18.P.300.729/2013/25. számú ítéletét hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. A másodfokú bíróság határozatában rögzítette, hogy a lízingszerződés jellegéből adódóan a kamat meghatározásának hiánya nem eredményezi a szerződés létre nem jöttét. A megismételt eljárásra előírta, hogy az elsőfokú bíróság vizsgálja az indítványozó ellenkérelmében előterjesztett érvénytelenségi kifogásokat.
- [12] A másodfokú bíróság mindenekelőtt a per tárgyát képező szerződés jellegét vizsgálta meg, és megállapította, hogy a perbeli szerződés pénzügyi lízingszerződésnek minősül.
- [13] Ezt követően a másodfokú bíróság a szerződés létrejöttét és annak tartalmát vizsgálta.
- [14] Az elsőfokú bíróság azon megállapításával kapcsolatosan, hogy a szerződés a devizanem svájci frankban történő megjelölésén és a lízing jellegének változó törlesztésű deviza alapú lízingként történő feltüntetésén túl nem foglal magában egyéb olyan tartalmi elemet, amiből a fogyasztó számára egyértelműen megállapítható lenne, hogy a szerződés kirovó pénznemként devizában kifejezett pénzösszeg valójában milyen összeget takar, rámutatott a másodfokú bíróság arra, hogy bár a Kúria 1/2016. számú és 6/2013. számú Polgári jogegységi határozata alapvetően a kölcsönszerződésekre és azok érvénytelenségére vonatkozik, azonban az ott kifejtettek a lízingdíj meghatározása vonatkozásában is helytállóak, ezért alkalmazhatóak a lízingszerződés lényeges tartalmi elemeinek, így a lízingszerződés létre nem jöttének vizsgálata körében is. Mindezek alapján a másodfokú bíróság megállapította, hogy a perbeli lízingszerződés a pénzügyi lízingre irányuló valamennyi lényeges tartalmi elemet tartalmazta, és az egyedi szerződés, az ÁSZF és a jóváhagyási értesítő rendelkezésének együttes vizsgálata alapján a felek között a lízingszerződés az elsőfokú bíróság megállapításával ellentétben svájci frank alapon jött létre. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helytelenül állapította meg, hogy a felek között a szerződés forint alapon jött létre, és ebben a körben indokolatlanul alkalmazta a régi Ptk. szerződésmódosításra vonatkozó 241. §-át.
- [15] Ezt követően a másodfokú bíróság az alperes érvénytelenségi kifogásait vizsgálta.
- [16] Figyelemmel arra, hogy a régi Hpt. 213. § (1) bekezdésének tárgyi hatálya kizárólag a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződésekre terjed ki, a pénzügyi lízingszerződés pedig nem sorolható sem a fogyasztási kölcsön, sem a lakossági kölcsön keretei közé, ezért a lízingszerződésekre a régi Hpt. 213. §-ának a fogyasztási kölcsönre vonatkozó rendelkezései nem alkalmazhatóak. Erre tekintettel helyesen járt el az elsőfokú bíróság, amikor az indítványozó régi Hpt. 213. §-ára alapított érvénytelenségi kifogásait érdemben nem vizsgálta.
- [17] Az indítványozó régi Hpt. 210. § (2) bekezdésére történő hivatkozásával kapcsolatosan rámutat a másodfokú bíróság a BDT2015.3328. számú eseti döntésre utalással, hogy a jogszabály a régi Hpt. 210. § (2) bekezdésének megsértéséhez nem fűzi az érvénytelenség jogkövetkezményét, ezért arra alapítva a szerződés érvénytelensége nem állapítható meg. A régi Hpt. 210. § (2) bekezdése jellegében a régi Hpt. 3. § (1) bekezdésében meghatározott pénzügyi szolgáltatások közül a hitel- és pénzkölcsönszerződés lényeges és jellemző tartalmi elemét a kamatot emeli ki. A fent kifejtettek értelmében azonban a pénzügyi lízingszerződésnek a kamat – jellegéből adódóan – nem tartalmi eleme, ezért az indítványozó ezen hivatkozása sem alapos.
- [18] Mindezek alapján a másodfokú bíróság megállapította, hogy a kereset jogalapja fennáll.
- [19] Figyelemmel arra, hogy a felperes a kereseti kérelmét a fellebbezési eljárásban is változatlanul fenntartotta, sérelmezve a közbenső ítélet meghozatalát, a másodfokú bíróság érdemben vizsgálta a kereset összecszerűségét.

- [20] A kereset összecszerúsége körében rögzíti a másodfokú bíróság az elsőfokú eljárás irataiból, hogy a felperes által az indítványozó részére megküldött DH2. tv. szerinti felülvizsgált elszámolás az elsőfokú eljárás során csatolásra került. A felülvizsgált elszámolás szerint az indítványozó fennálló tartozása az elszámolás időpontjában 2.769.190 forint. A DH2. tv. 18. § (5) bekezdése és 29. § értelmében a felülvizsgált elszámolás nem vitatható. A felperes a 12. számú beadványában a felülvizsgált elszámolásra is figyelemmel tételesen levezetve részletesen kimunkálta a kereset összecszerúségét. Az indítványozó a felperes által ily módon részletesen kimunkált összecszerúség körében annak egyes tételeire vonatkozó konkrét vitatást nem terjesztett elő, nem adta elő, hogy a felperesi kimutatásban szereplő egyes tételek véleménye szerint mennyiben és milyen okból nem lennének alaposak. Rámutat a másodfokú bíróság a BDT2010.2212. számú eseti döntésre utalással, hogy az összecszerúség körében előterjesztett általános jellegű vitatás nem teszi a felperes tényállításait kétségesé.
- [21] Mindezekre tekintettel megállapította a másodfokú bíróság, hogy a kereset jogalapja és összecszerúsége is bizonyított.
- [22] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Fővárosi Törvényszék 67.Pf.636.352/2018/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [23] Az indítványozó azt sérelmezte, hogy a Fővárosi Törvényszék nemcsak abban döntött, hogy a lízingszerződés forint vagy deviza alapú-e, hanem a tartozás összecszerúségében is állást foglalt, és az indítványozót 2.879.922 forint és ezen összeg után késedelmi kamat megfizetésére kötelezte. Az indítványozó szerint a megismételt eljárás során meghozott közbenső ítéletet megelőző bírósági eljárás során a kereset összecszerúsége körében a felek tényelőadásaikat nem tették meg, e körben érdemi bizonyítás nem került felvételre, a felperes fellebbezése az összecszerúségre nézve pedig fellebbezési kérelmet nem tartalmazott. Az indítványozó szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérült azáltal, hogy a Fővárosi Törvényszék bizonyítási eljárás és elsőfokú ítélet hiányában, a fellebbezési kérelem korlátain túlterjeszkedve hozott másodfokú ítéletet, amivel megfosztotta nyilatkozattételi, bizonyítás-indítványozási, észrevételezési jogától. A Fővárosi Törvényszék ítélete sérti a jogorvoslathoz való jogát is, mivel olyan kérdésben döntött, amelyről az elsőfokú bíróság ítélete nem rendelkezett.
- [24] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [25] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Fővárosi Törvényszék 67.Pf.636.352/2018/4. számú ítélete ellen benyújtott alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, és azt az Abtv. 27. §-a szerint benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogai kimerítését követően.
- [26] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésre jutott.
- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány részben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában meghatározott feltételnek, mivel az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való joggal összefüggésben alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érvelést nem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, ezért annak elbírálására nincs lehetőség {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [28] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [29] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [30] A támadott bírósági ítélettel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel” {3170/2014 (VI. 3.) AB végzés, Indoko-

- lás [8]}. „A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat.” {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}
- [31] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasa valójában a bíróság döntésének felülbírálatára irányul. Az indítványozó panasa nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróság tényállás-megállapításának, bizonyítékértékelésének, jogértelmezésének, valamint jogalkalmazásának helytállóságát vitatja.
- [32] Mindezek alapján az indítványozó által az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé, mert az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [33] 3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Juhász Imre s. k.,*  
helyettes tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Czine Ágnes s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1018/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3008/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VII.20.209/2018/7. számú ítélete, valamint ezzel összefüggésben a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 2010. június 11-től november 26-ig hatályos 3. § (1) bekezdés *b*) és *f*) pontjai, valamint a 2. számú melléklet I.10.1. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Aradszki Dea ügyvéd) útján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó elsődlegesen az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Pfv.VII.20.209/2018/7. számú ítélete, valamint az ennek alapjául szolgáló Fővárosi Törvényszék 2.Gf.75.367/2017/7. számú ítélete és a Pesti Központi Kerületi Bíróság 37.G.302.945/2015/29. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdését, R) cikk (1)–(3) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint 28. cikket. Az indítványozó másodlagosan az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 2010. június 11-től november 26-ig hatályos 3. § (1) bekezdés *b*) és *f*) pontja, valamint a 2. számú melléklet I.10.1. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege, hogy az indítványozó mint hitelfelvevő és az alperes mint hitelnyújtó között 2010-ben több millió forint összegben forgóeszköz finanszírozás céljából folyószámlahitelként igénybe vehető hitelkeret-szerződés jött létre (a továbbiakban: 2010/154. számú szerződés).
- [4] Az alperes az indítványozó részére 2011. január 30-án több millió forint összegben bankgaranciát nyújtott (a továbbiakban: önálló bankgarancia szerződés).
- [5] A felek 2011. május 2-án 400.168,50 EUR értékű bankgarancia szerződés kötöttek (a továbbiakban: bankgarancia-szerződés).
- [6] A felek 2011. augusztus 30-án több millió forint összegben bankgarancia kibocsátás céljából, bankgarancia formájában igénybe vehető hitelkeretre újabb hitelkeret szerződést kötöttek (a továbbiakban: 2011/171. számú szerződés). A 2010/154. számú és a 2011/171. számú szerződések 6. pontja a következő rendelkezést tartalmazta: „Megállapodás a számlaforgalomról. Az Ügyfél kötelezettséget vállal arra, hogy a Banknál lebonyolított éves jóváírási fizetési forgalmának az összes banki jóváírási fizetési forgalmához viszonyított aránya nem lesz kisebb, mint a Bank által nyújtott hitelek aránya az összes banki kötelezettségvállaláshoz viszonyítva. Az Ügyfél ezen kötelezettségvállalása naptári évekre vonatkozik. Amennyiben az Ügyfél a jelen bekezdésben meghatározott kötelezettségeit megszegi, úgy a Bank jogosult minden naptári évben a vállalt éves jóváírási számlaforgalom és az éves tényleges jóváírási számlaforgalom különbözete 1%-ának, azaz egy százalékanak összegében egy egyszeri kezelési költséggel megterhelni az Ügyfél Banknál vezetett számláját (a továbbiakban: számlaforgalmi kovenáns)”.
- [7] Az alperes bank az indítványozó bankszámláját 2013. május 3-án 28.736.450 forint összeggel megterhelte. A levonás következtében a felek között a hitelkeret szerződések 6. pontjával, a számlaforgalmi kovenánssal kapcsolatban értelmezési vita alakult ki.
- [8] Az indítványozó keresetet terjesztett elő a Pesti Központi Kerületi Bíróságnál, melyben 28.736.450 forint és járulékaik megfizetésére kérte az alperes kötelezését a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 318. § (1) bekezdése és 339. § (1) bekezdése alapján szerződésszegésből eredő kártérítés jogcímén. Arra hivatkozott, hogy az alperes jogosulatlanul terhelte meg a bankszámláját.

- [9] Az értelmezési vita lényege, hogy a hitelhányados számlálójába, a bank által nyújtott hitelek fogalmába beletartozik-e a bankgarancia, azaz a felek akarata és a jogszabályok alapján a bankgarancia hitelnek minősül-e.
- [10] Az indítványozó szerint a bankgarancia a számlálóba nem számítható be, az nem minősül hitelnek, mert a szerződéskötéskor hatályos Hpt. 3. § (1) bekezdés *b)* és *f)* pontja szerint a hitel és a bankgarancia nem azonos pénzügyi szolgáltatások, hanem önálló jogi intézmények. Ezt az értelmezést támasztják alá az alperes indikatív finanszírozási ajánlatában, az Általános Hitelnyújtás Feltételei (ÁSZF) és a Garanciaügyletek Általános Feltételeiben (GÁSZF) foglaltak. Azok értelmében a bankgarancia nem hitel, hanem hitel-jellegű termék. Az indítványozó szerint a bankgarancia szerződésben nem szerepelt számlaforgalmi kovenáns, így a bank számlaforgalmi kötelezettségvállalás nélkül biztosította részére a bankgaranciát. A 2011/171. számú szerződés ezen bankgarancia szerződést váltotta fel, ezért ezt valójában bankgarancia-szerződésnek kell tekinteni. Ekként értelmezve a hitelkeret szerződések 6. pontját, az indítványozó teljesítette az általa vállalt számlaforgalmat, ezért az alperes jogszerűen szedte be a kezelési költséget.
- [11] Az alperes bank ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte. Előadta, hogy a banki gyakorlatban általánosan elterjedt számlaforgalmi kovenáns azt az elvárást támasztja az adóssal szemben, hogy az adott hitelező által biztosított finanszírozásra (kockázatvállalásra) tekintettel, az ezzel arányos számlaforgalmát ennél a hitelezőnél bonyolítsa le. Az értelmezési vitában a Ptk. 207. § (1) bekezdése szerint vizsgálni kell a felek feltehető akarátát és az eset összes körülményeit. Az indítványozó saját nyilatkozata szerint is tisztában volt a vitatott számlaforgalmi kovenáns céljával és értelmezésével. Az alperes véleménye szerint az indikatív ajánlat 2.2. pontja, a Hpt. 2. számú melléklet I.10.1. pontja és a GSZÁF 2. pontja az alperes értelmezését támasztja alá, amely szerint a hitelhányados számlálójában a 2011/171. számú szerződés alapján bankgarancia formájában igénybe vehető hitel is beleszámít, azaz a hitelarányos számlaforgalom meghatározásakor figyelembe veendő. Ezen értelmezés mellett szerződésszerűen járt el az egyszeri kezelési költség levonásakor.
- [12] Az első fokon eljáró Pesti Központi Kerületi Bíróság 37.G.302.945/2015/29. számú ítéletével a keresetet elutasította.
- [13] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék 2.Gf.75.367/2017/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A jogerős ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be. A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [14] A Kúria kifejtette, hogy a perben kizárólag abban a kérdésben kellett az eljáró bíróságoknak állást foglalniuk, hogy a 2011/171. számú hitelkeret-szerződés 6. pontjának mi a helyes értelmezése. Figyelemmel a Ptk. 207. § (1) bekezdésében foglaltakra, az indítványozónak hogyan kellett az alperes feltehető akarataira és az eset körülményeire tekintettel, a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint értelmeznie a hivatkozott pontban szereplő a „bank által nyújtott hitelek” és az „összes banki kötelezettségvállalás” kifejezéseket. A bank által nyújtott hitelek fogalmába beletartozik-e a hitelkeret-szerződés terhére nyújtott bankgarancia.
- [15] A perben eljáró bíróságok e tekintetben egyezően akként foglaltak állást, hogy a bank által nyújtott hitelek fogalmába ez utóbbi is beleértendő. E körben a jogerős ítélet az indikatív finanszírozási ajánlat 2.2. pontjában foglaltaknak, a Ptk. 522. § (1) bekezdésében és a Hpt. 2. számú melléklet I.10.1. pontjában írtaknak tulajdonított kiemelt jelentőséget.
- [16] A Ptk. 522. § (1) bekezdéséből és a Hpt. mellékletének hivatkozott e körben egyező tartalmú rendelkezése szerint bankhitelszerződés alapján a bank által rendelkezésre tartott hitelkeret terhére nem kizárólag kölcsön-szerződés köthető, hanem egyéb hitelművelet is végezhető. A Hpt. értelmező rendelkezései szerint a hitelkeret rendelkezésre tartása és abból egyéb hitelművelet végzése hitelnyújtásnak minősül.
- [17] A Kúria egyetértett a jogerős ítéletben kifejtett azon jogi állásponttal, miszerint a jogszabályi rendelkezésektől eltérő jogértelmezésre, a felek attól eltérő akarataira a szerződéskötés körülményei sem engednek következtetni. A 2011/171. számú hitelkeret-szerződés 1.1. pontja és az abban hivatkozott 2. pont egyértelműen rögzíti, hogy az alperes az indítványozó részére kizárólag bankgarancia kibocsátása útján igénybe vehető hitelkeretet tart rendelkezésre. Az indikatív finanszírozási ajánlat 2.2. pontja tartalmazza a „hitelezés”, ezen belül a rövid lejáratú hitelezés keretében végezhető ügyletek felsorolását, melynek harmadik francia bekezdésében szerepelnek az egyéb hitel-jellegű termékek, köztük a bankgaranciák. A 2011. május 2-án kötött bankgarancia szerződés nem tartalmazott számlaforgalmi kovenánst, azonban az azt felváltó 2011/171. számú hitelkeret-szerződés már igen, hasonlóan a 2010/154. számú hitelkeret-szerződéshez. A rendelkezésre álló okiratok tartalmából tehát az következik, hogy az adott konstrukcióban, tehát a hitelkeret terhére bankgarancia formájában nyújtott szolgáltatás is banki hitelnek minősül, azt az alperes ennek tekintette. Ezt nem cáfolja a felülvizsgálati kérelemben



hivatkozott Hpt. 3. § (1) bekezdése, amely a hitel nyújtását és a bankgarancia vállalására irányuló tevékenységet nem egy pontban tünteti fel, illetve az indítványozó által hivatkozott Hitelintézeti fogalomtár tartalma.

- [18] A Kúria megítélése szerint a fentiek, vagyis az, hogy az alperes mit értett bank által nyújtott hitelek alatt, az írásbeli dokumentumok alapján egyértelműen megállapítható volt. Ebből az is következik, hogy az indítványozó az adott esetben a 6. pontban szereplő „bank által nyújtott hitel” és az „összes banki kötelezettségvállalás” fogalmakat tévesen értelmezte az alperes tekintetében rész-egész viszonyban álló fogalmakként. Amennyiben az indítványozó számára a 2011/171. számú szerződésbe foglalt számlaforgalmi kovenáns pontos tartalma, az adott hitelkeret-szerződésben betöltött szerepe nem volt érthető, vagy egyértelmű, úgy erről tájékoztatást kellett volna kérnie, amint arra helytállóan mutatott rá a másodfokú bíróság.
- [19] A fentiekből következik, hogy a per érdemi eldöntéséhez szükséges bizonyítékok rendelkezésre álltak.
- [20] Mindezekre tekintettel a Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [21] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [22] Az indítványozó az Abtv. 27. §-ához kapcsolódóan kifejtette, hogy véleménye szerint a bíróságok, amikor ítéleteikben a bankgaranciát hitelként értelmezve az alperes javára döntöttek, akkor a Hpt. támadott rendelkezéseit és a bankszakma általánosan elfogadott fogalmait oly mértékben alaptörvény-ellenesen értelmezték, hogy azok sértik az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdését, R) cikk (1)–(3) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét. Álláspontja szerint a bíróságok tévesen hivatkoztak arra, hogy az indítványozó tisztában volt azzal, hogy a számlaforgalmi kovenáns bankként különböző tartalmú lehet, valamint, hogy abban az esetben, ha eltérően értelmezte a szerződéseket, akkor azok megkötésekor külön tájékoztatás kellett volna kérni az alperestől. Az alperes hitelintézet információ-erőfölénnyel rendelkezett a szerződések vonatkozásában. Az alperes az alkalmazottai által adott tájékoztatástól és a bankszakma gyakorlatától (Hitelintézeti fogalomtár, MMB tájékoztatás) eltérően értelmezte a szerződések rendelkezéseit. Véleménye szerint a Hpt. ellentmondásos és homályos rendelkezéseinek téves értelmezése vezetett pervesztességéhez. A bíróságok figyelmen kívül hagyták, hogy a hitel értelmezésekor a bankgarancia szó nem jelenik meg az alkalmazandó rendelkezésekben, a bíróságok értelmezése ellentétes a Hpt. szerkezeti felépítésével és indokolásával is.
- [23] Az indítványozó másodlagosan az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a Hpt. 2010. június 11-től november 26-ig hatályos 3. § (1) bekezdés *b*) és *f*) pontja, valamint a 2. számú melléklet I.10.1. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását kérte, mert az véleménye szerint sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését.
- [24] Az indítványozó szerint téves a bíróságok azon jogértelmezése, hogy a Hpt. 3. § (1) bekezdésének *b*) és *f*) pontjai egymással rész-egész viszonyban állnak. A támadott rendelkezésekből nem vezethető le, hogy a hitel fogalmába a bankgarancia beletartozik. Az indítványozó szerint a bíróságok jogértelmezésétől eltérően a hitel és a bankgarancia nem azonos pénzügyi szolgáltatások, hanem önálló jogi intézmények, mivel azok a Hpt. 3. § (1) bekezdésének elkülönült *b*) és *f*) pontjaiban található. Ezt az értelmezést támasztja alá a Hpt. 2. számú melléklet I.10.1. pontja is.
- [25] A szerződéskötést megelőzően a banki alkalmazottak részéről adott tájékoztatás továbbá ellentétes a bíróságok általi jogértelmezéssel. A bankszakmai gyakorlat (Hitelintézeti fogalomtár, MNB tájékoztatás) az indítványozó értelmezését erősíti. Véleménye szerint a fenti jogértelmezéssel sérült az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt, a jogállamiság elvéből levezetett normavilágosság elve, hiszen a Hpt. 3. § (1) bekezdés *b*) és *f*) pontjai, valamint a 2. számú melléklet I.10.1. pontja egymással ellentmondásos, nem világos és nem egyértelmű rendelkezéseket tartalmaznak.
- [26] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26–27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz határidőben érkezett és azt a benyújtásra jogosult és érintett nyújtotta be jogorvoslati jogának kimerítését követően.
- [28] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [29] Az indítványozó az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezés vonatkozásában elsődlegesen az Abtv. 27. §-át jelölte meg, másodlagosan az Abtv. 26. § (1) bekezdésre is hivatkozott. Ez utóbbi kérelemmel összefüggésben az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, a normavilágosság sérelmére hivatkozott. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panaszt

csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}. Mivel jelen esetben az indítvány ilyen irányú indokolást nem tartalmazott, ezért a B) cikk (1) bekezdésének sérelme érdemben nem vizsgálható. Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy az indítvány a támadott rendelkezésekkel összefüggésben nem tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának megfelelő indokolást. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint az indítványozó ténylegesen a bíróságok döntéseiből eredezteti jogsérelmét, ezért a támadott rendelkezésekkel szembeni érvelése tartalmilag a Kúria ítéletére vonatkozik. Az indítvány tartalma alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza valójában a kifogásolt döntés törvényességi felülvizsgálatára irányul, alkotmányjogi szempontból értékelhető érvelést azonban ténylegesen nem tartalmaz. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiánya miatt a kérelem nem felel meg a határozottság és egyértelműség Abtv. 52. § (1) és (1b) bekezdésében előírt követelményének {3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]}.

- [30] Az indítvány további részei tekintetében az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a alapján folytatta le eljárását.
- [31] Az Abtv. 27. § a) pontja úgy rendelkezik, hogy alkotmányjogi panasz kezdeményezésére olyan bírói döntéssel szemben van lehetőség, amely Alaptörvényben biztosított jogot sért. Az indítványozó a bírói döntés alaptörvény-ellenességét – többek között – az Alaptörvény M) cikk (2) bekezdésével, R) cikk (1)–(3) bekezdésével és 28. cikkével kapcsolatban állította. Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy valamely államcél vagy egyéb alaptörvényi rendelkezés megsértésének a megállapítása alkotmányjogi panasz keretében nem indítványozható. Az Alaptörvény hivatkozott rendelkezései nem minősülnek Alaptörvényben biztosított jognak, a felhívott alaptörvényi rendelkezések címzettje nem az indítványozó, nem biztosítanak számára jogot, ezért alkotmányjogi panaszt sem lehet közvetlenül ezekre alapítani {3088/2015. (V. 19.) AB végzés, Indokolás [31]; 3065/2015. (IV. 10.) AB végzés, Indokolás [18]; 3249/2018. (VII. 11.) AB végzés, Indokolás [9]}. Ezért az utalt alaptörvényi rendelkezésekkel összefüggésben érdemi vizsgálat lefolytatásának nincs helye.
- [32] Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [33] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [34] „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.” {3177/2019. (VII. 10.) AB végzés, Indokolás [27]} Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza valójában a bírósági eljárás felülbírálatára irányul. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozó panasza egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és magát a támadott ítéletben foglalt döntést, annak hátrányos voltát tekintik alapjogi sérelemnek, a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében. A fentiekre figyelemmel az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését.
- [35] 3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósági vizsgálatának eredményeként arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában, 52. § (1b) bekezdés e) pontjában és 29. §-ában meghatározott törvényi feltételeknek, ezért az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján

benyújtott alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja, az Abtv. 27. §-ára alapozott alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Juhász Imre s. k.,*  
helyettes tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Czine Ágnes s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/883/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3009/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.VII.30.292/2018/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. A Gremsperger Ügyvédi Iroda által képviselt gazdasági társaság indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett az Alkotmánybíróság elé a Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.462/2017/5. számú ítélete és a Kúria Gfv.VII.30.292/2018/8. számú ítélete ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve. Az indítványozó szerint a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az M) cikk (1) és (2) bekezdéseit, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a 28. cikket.
- [2] Az indítványozó mint felperes 2009-ben kártérítés iránt keresetet nyújtott be az alperes és mások ellen. A kártérítési perben kirendelt igazságügyi szakértő megállapította, hogy az alperes mint tervező hibájára vezethetők vissza 70%-os mértékben a perben szereplő ingatlan pinceszintjén tapasztalt hibajelenségek. Az elsőfokú bíróság ítéletében az alperest más alperesekkel együtt egyetemlegesen kötelezte, hogy fizessen meg a felperes számára 15 napon belül 67.012.501 Ft tőkét és járulékait. Az alperes nem fellebbezte meg az elsőfokú ítéletet, azonban más alperesek fellebbezést nyújtottak be, ezért az alperes fizetési kötelezettségét a másodfokú ítélet nem érintette. Az alperes nem tett eleget a vele szemben jogerőre emelkedett ítéleti kötelezésnek, ezért az indítványozó felszámolási eljárást kezdeményezett az alperessel szemben. A felszámolási eljárásban a felszámoló – arra hivatkozva, hogy az adós vezető tisztségviselője az iratokat nem adta át a részére, és az adós fellelt vagyona a felszámolási költségek fedezetére sem elegendő – az eljárás egyszerűsített módon történő befejezése iránt kérelmet terjesztett elő, amelynek alapján a bíróság a felszámolási eljárást egyszerűsített módon fejezte be, és az adóst jogutód nélkül megszüntette.
- [3] Az indítványozó által indított eljárások időtartama alatt az alperes házastársával megalapított egy másik korlátozott felelősségű társaságot, amelynek tevékenysége megegyezett az alperes által folytatott tevékenységgel. Az indítványozó a csődeljárásról és felszámolási eljárásról szóló 1991. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Cstv.) 33/A. § (1) bekezdése alapján annak megállapítását kérte a bíróságtól, hogy az alperes vezető tisztségviselője a társaság fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetének bekövetkeztét követően ügyvezetési feladatait nem a hitelezők érdekeinek elsődlegessége alapján látta el, és ezáltal az alperes vagyona 24.421.000 Ft-tal csökkent, melynek következtében a felszámolási eljárásban a hitelező követelésének teljes mértékben történő kielégítése meghiúsult.
- [4] A vezető tisztségviselő felelősségének megállapítása iránti perben a Miskolci Törvényszék 25.G.40.232/2016/28. számú ítéletében (a továbbiakban: elsőfokú ítélet) megállapította az alperes volt ügyvezetőjének felelősségét. A másodfokon eljáró Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.462/2017/5. számú, jelen alkotmányjogi panasszal támadott ítéletében (a továbbiakban: másodfokú ítélet) az elsőfokú ítéletet megváltoztatta és az indítványozó keresetét elutasította. A másodfokú ítélet indokolásában rögzítette, hogy az alperes nem teljesítette irat- és vagyonátadási kötelezettségét, így a Cstv. 33/A. § (3) bekezdése szerinti vélelem fennállása adott esetben megállapítható volt, azonban a Cstv. 33/A. § (1) bekezdése a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezése után tanúsított ügyvezetői magatartások esetében teszi lehetővé a felelősség megállapítását, ezért a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezésének bizonyítása előfeltétele a felelősség megállapításának, amely bizonyításnak az indítványozó nem tett eleget. Az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria Gfv.VII.30.292/2018/8. számú ítéletében (a továbbiakban: kúriai ítélet) megállapította, hogy egy követelés érvényesítése érdekében indított eljárásban beszerzett szakértői vélemény önmagában nem elegendő a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezésének megállapításához, ezért a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.

- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 27. §-a alapján azt sérelmezte, hogy a másodfokú ítélet és a kúriai ítélet sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az M) cikk (1) és (2) bekezdéseit, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a 28. cikket.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott bírói ítéletek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseinek kiüresítését jelentik azáltal, hogy az alkotmányos keretek között megalkotott hitelezővédelmi szabályok érvényesülése, ily módon a vállalkozás szabadsága és a tulajdonjog védelme nem érvényesülhetett.
- [7] Az indítványozó szerint a jogállamiság tétele értelmében a jogalkotó a felelősségi rendelkezéseket és a kapcsolódó hátrányos jogkövetkezményeket minden esetben köteles a normavilágosság elvének megfelelően pontosan körülhatárolni. Az indítványozó szerint a fizetésképtelenséggel fenyegető helyzet fogalmát a jogszabályok konkrét definíció nélkül használják. Álláspontja szerint egy ilyen helyzetben a vezető tisztségviselőnek a hitelezői érdekeket is figyelembe kell vennie, ezért nem alapíthat azonos tevékenységet gyakorló vállalkozást, mert az az alkotmányos hitelezővédelem, tulajdonjog, tisztességes gazdasági verseny alkotmányos követelményét és az ezeket érvényesítő Cstv. 33/A. §-át sérti és üresíti ki.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítéletek az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését azért sértik, mert a megjelenített és törvényesen érvényesített, összegszerűen meghatározott hitelezői érdeket olyan törvényben meg nem határozott feltételhez kötik, amely feltételezi legalább egy elsőfokú ítélet meghozatalát, annak ellenére, hogy a peres eljárások ideje, eredményük kiszámíthatatlansága okán azt a jogalkotó nem kívánta meg.
- [9] Az indítványozó szerint a támadott ítéletek az Alaptörvény M) cikk (1) és (2) bekezdéseit azért sértik, mert az általa törvényesen érvényesített hitelezői érdek a vállalkozás jogának egyik részeleme, ezáltal a tisztességes gazdasági verseny alapja.
- [10] Az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének megsértését abban látja, hogy az általa törvényesen érvényesített hitelezői érdek- és igényérvényesítést a támadott ítéletek kiüresítik és elvonják.
- [11] Az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének megsértését azon okból kifogásolja, hogy a támadott ítéletek a hitelezői érdek- és igényérvényesítést törvényben meg nem határozott feltételhez kötik.
- [12] Az indítványozó az Alaptörvény 28. cikkének megsértését abban látja, hogy a támadott ítéletek nem voltak figyelemmel a jogszabályok szövegének alkalmazása során azok céljára és az Alaptörvénnyel való összhangban álló értelmezésre.
- [13] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [14] Az Abtv. 27. § a) és b) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány határidőben került benyújtásra. Az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [16] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést. Az indítványozó megjelölte továbbá az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként a B) cikk (1) bekezdését, az M) cikk (1) és (2) bekezdéseit, a XIII. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, valamint a 28. cikket.
- [17] Az Alkotmánybíróság előjáróban arra mutat rá, hogy az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére az indítványozó által hivatkozott tartalommal nem alapítható alkotmányjogi panasz, mert az nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a B) cikk (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt csak két kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára alapított indítványok esetében – vizsgálja érdemben {3033/2013. (II. 12.) AB határozat, Indokolás [7]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a B) cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem ezen esetekre alapította, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem felel meg az Abtv. 27. §-a szerinti befogadhatósági feltételeknek.
- [18] Az indítványozónak az Alaptörvény M) cikk (1) és (2) bekezdésének megsértésére vonatkozó kifogása kapcsán az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy következetes gyakorlata alapján nem tekinthetők az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogának, ezért ezekre alkotmányjogi panasz nem alapítható {3267/2014. (XI. 4.) AB végzés, Indokolás [13]; 3108/2016. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [23]}. Mindazonáltal az Alkotmánybíróság

- hangsúlyozza, hogy „az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására” [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].
- [19] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, a bíróságoknak címzett jogértelmezési segéd szabály nem tekinthető olyan Alaptörvényben biztosított jognak, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani [3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]].
- [20] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése előírja, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglaltakat. Az Abtv. 52. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság által lefolytatott vizsgálat az indítványban megjelölt alkotmányossági kérelemre korlátozódik.
- [21] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerint a kérelem akkor tekinthető határozottnak, ha alkotmányjogi panasz esetén egyértelműen megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, illetve az e) pont szerint egyértelműen indokolni kell, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [22] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában tartalmaz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti indokolást. Az indítványozó alapvetően az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog, valamint a XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tulajdonhoz való jog sérelmére hivatkozott.
- [23] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése nem a bírósági eljárásra, hanem a közigazgatási hatósági eljárásra vonatkozik. Mivel azonban az indítvány a bíróságok eljárásával és döntéseivel kapcsolatban tartalmaz indokolat a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vonatkozóan, ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítványi elemet tartalma szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét állító indítványi elemként bírálta el.
- [24] 4. Az Abtv. 29. §-a értelmében alapvető feltétel, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel.
- [25] Az Alkotmánybíróság előjáróban kiemeli, hogy feladata az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, és nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazását felülbírálni, hiszen a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása a bíróságok, elsősorban a Kúria feladata [3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]].
- [26] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének megsértése körében hivatkozott érvei vonatkozásában utal arra, hogy a másodfokú ítélet – amelyet a kúriai ítélet hatályában fenntartott – a bírói gyakorlatból [lásd: Kúria Gfv. VII.30.059/2015. számú ítélete] kiindulva helyezkedett arra az álláspontra, hogy a Cstv. 33/A. § (3) bekezdése szerinti vélelem a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet fennállására, illetve bekövetkezésének időpontjára nem vonatkozik. E tekintetben a másodfokú ítélet és a kúriai ítélet az indítványozó érvelését azért nem fogadta el, mert önmagában az elsőfokú bírósági eljárásban készült szakértői véleményt nem tartotta elegendő bizonyítéknak a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezésének megállapításához.
- [27] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való joga sérelmére vonatkozó érvelése vonatkozásában arra mutat rá, hogy szakjogi-törvényességi kérdésnek minősül annak megítélése, hogy az indítványozó hitelezői érdek- és igényérvényesítése körében elegendő bizonyítékkal szolgál-e a Cstv. 33/A. §-a szerinti felelősség érvényesítéséhez, amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel. Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy „a jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki” [3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]].
- [28] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban látta, hogy a támadott ítéletek a hitelezői érdek- és igényérvényesítést törvényben meg nem határozott feltételhez kötik.
- [29] Az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy a Kúria ítélete szerint egyetértett a másodfokú bírósággal abban, hogy a szakértői vélemény önmagában nem elegendő a fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzet bekövetkezésének megállapításához, ehhez a rendelkezésre álló bizonyítékok összességét kell figyelembe venni. Ugyanakkor a Kúria arra figyelemmel nem vizsgálhatta, hogy a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével helytálló következtetésre jutott-e, mivel az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a másodfokú bíróság bizonyítékértékelését nem vitatta. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértését állító indítványi résszel összefüggésben az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy nem foglalhat állást a bíróság döntési

jogkörébe tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.

- [30] Az Alkotmánybíróság szerint a Kúria és a másodfokú bíróság ítéleteikben az indítványozóval ellentétes jogi álláspontra helyezkedtek, a döntésüket alátámasztó érveikről számot adtak, továbbá a Kúria a másodfokú bíróság bizonyítékértékelésének a felülmérlegelésére nem látott jogszerű lehetőséget. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tartózkodik az indokolásban megjelenő érvek megalapozottságának vizsgálatától, mert a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárásjogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [31] Az indítványozó a támadott ítéletek alaptörvény-ellenességét egyebekben nem indokolta, az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet a tulajdonhoz való joggal, illetve a tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal összefüggésben, alkotmányos jelentőségű eljárási szabályok érvényesülését érintő, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni.
- [32] 5. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az alkotmányjogi panaszt – részben az Abtv. 27. §-a szerinti, részben pedig az Abtv. 29. §-ában írt befogadási feltétel teljesülése hiányában – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Juhász Imre s. k.,*  
helyettes tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Czine Ágnes s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/587/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3010/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VI.37.785/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] Az indítványozó jogi képviselője (Szűcs A. Gábor Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Szűcs A. Gábor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján, amelyben kérte a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 13.K.31.023/2019/5. számú ítélete és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.37.785/2019/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény L) cikkének (1) bekezdését és a XXVIII. cikkének (1) bekezdését.
- [2] 1. A támadott bírósági határozatok, valamint a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (a továbbiakban: BMH vagy hatóság) Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatóság Idegenrendészeti Hatósági Osztályának 106-1-22581/7/2019-Ké számú határozata alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. A BMH hivatkozott számú, 2019. március 13-án kelt határozatával az indítványozót az Európai Unió tagállamainak területéről Nigéria területére kiutasította és kötelezte őt arra, hogy 2019. március 20. napján 24.00 óráig az Európai Unió tagállamainak területét bármely határátkelőn keresztül hagyja el. A hatóság a kiutasítással együtt 1 év időtartamra beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el az indítványozóval szemben.
- [4] A határozatban foglaltak szerint az indítványozó a dán hatóságok által kiállított, 2018. 03. 03. napjától 2018. 05. 29. napjáig érvényes vízummal 2018. márciusában érkezett Dániába. A vízum érvényességének lejártá előtt három nappal, 2018. május 26-án az indítványozó Dániában házasságot kötött egy magyar állampolgárral, akivel 2017-ben egy közösségi oldalon ismerkedtek meg, és akivel az indítványozó személyesen először az esküvő előtt néhány nappal találkozott. A házasságkötést követően a magyar állampolgár visszautazott Magyarországra.
- [5] Az indítványozó ezt követően 2019. március 6-án érkezett Dániából autóbusszal Magyarországra, majd 2019. március 8-án méltányossági, illetve családi együttélés célú tartózkodási engedély kiadása iránti kérelmet terjesztett elő a BMH ügyfélszolgálatán. Mivel azonban az indítványozónak a dán hatóságok által kiállított vízuma 2018. május 29. napján lejárt, az indítványozót átkísérték a BMH ügyeletére idegenrendészeti eljárás lefolytatása céljából. Ennek során a hatóság megállapította, hogy az indítványozó a dán hatóságok által kiállított vízummal utazott be az Európai Unió területére, azonban a vízum érvényességének lejártát követően jogszerűtlenül tartózkodott Dániában, és onnan jogszerűtlenül utazott be Magyarországra. Éppen ezért az indítványozó méltányossági alapon előterjesztett kérelme a hatóság szerint az engedélyügyi eljárás szempontjából nem tekinthető előkérdésnek, a hatályos jogszabályi rendelkezések szerint ugyanis a tartózkodási engedély iránti kérelmet annál a konzuli tisztviselőnél vagy tartózkodási engedély iránti kérelem átvételére felhatalmazott egyéb helyen kell benyújtani, amely a kérelmező állandó, vagy szokásos tartózkodási helye, illetve állampolgársága szerinti országban működik. Ebből következően jogellenes beutazással nem lehet kész helyzet elé állítani a hatóságokat, a jogszerű beutazás feltételeit még az országba történő beutazás előtt kell megteremteni – mondta ki a határozat. A BMH az indítványozóval szemben elrendelt kiutasítást a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 43. § (2) bekezdésének b) pontjára alapította.



- [6] 1.2. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletével az indítványozónak a BMH határozata ellen előterjesztett keresetét elutasította.
- [7] Az ítéletben foglaltak alapján az indítványozó kereseti kérelmében jogsértésként az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 62. §-át jelölte meg, amely szerint, ha a döntéshozatalhoz nem elegendőek a rendelkezésre álló adatok, a hatóság bizonyítást folytat le. A bíróság az iratokat megvizsgálva megállapította, hogy a hatóság a döntése alapját képező bizonyítást a következők szerint lefolytatta: az indítványozót és az indítványozó férjét meghallgatta, megvizsgálta a származási országra vonatkozó, a menekültügyi osztály által kiadott állásfoglalást a visszaküldés tilalma vonatkozásában, úgyszintén vizsgálta a hatóság a családtagként történő tartózkodási engedély kiállítása iránti kérelem előkérését, mely utóbbit illetően azt állapította meg, hogy a jogszerűtlen tartózkodás erre hivatkozással nem tehető legálissá, továbbá a határozat idézte az indítványozó férje által tett azon nyilatkozatot is, miszerint kiutasítás esetén az indítványozóval tartana. Mindezek alapján a bíróság a jogszabálysértést az Ákr. 62. §-át illetően nem látta megállapíthatónak.
- [8] A bíróság megállapította továbbá, hogy az indítványozó bizonyítási indítványát nem a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 275. § (1) bekezdése alapján terjesztette elő, indítványa a tanúmeghallgatást illetően nem felelt meg a Pp. 284. § (1) bekezdésében és a 285. § (1) és (2) bekezdésében foglaltaknak. Az országinformációt illetően a bíróság arra az álláspontra helyezkedett, hogy a bizonyítási indítvány nem indokolta röviden annak bizonyításra való alkalmasságát, az indítványozó saját ilyen tartalmú okirati bizonyítékát nem csatolta, egyebekben pedig a bíróság megállapítása szerint a hatályos jogszabályi rendelkezések alapján a menekültügyi hatóság véleménye köti az eljáró idegenrendészeti hatóságot.
- [9] 1.3. A Kúria az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati kérelem befogadását a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (2) bekezdésére alapozva megtagadta. Végzésében a Kúria arra hivatkozott, hogy az indítványozó a Kp. 118. § (1) bekezdés *a)*, *b)* és *d)* pontjai alapján kérte a felülvizsgálati kérelem befogadását, azonban e jogszabályhelyeket csupán megjelölte, de az ott írt feltételek fennállását érdemben nem indokolta, hanem lényegében csak az ügyében eljáró bíróság jogértelmezését vitatta. A Kúria végzése szerint nem hozott fel az indítványozó olyan érveket, amelyek a felvetett jogkérdés különleges súlyát, illetve társadalmi jelentőségét alátámasztották volna, továbbá a Kúria gyakorlatától eltérő ítéleti rendelkezésre vonatkozó állítást sem konkretizálta, egyetlen releváns kúriai határozatot sem jelölt meg hivatkozása alátámasztására.
- [10] 2. Az indítványozó az Alaptörvény L cikkére és XXVIII. cikkének (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a Harmtv. 17/A. § (1) bekezdése lehetővé teszi, hogy különös méltánylást érdemlő esetben a kérelmet Magyarországon terjesszék elő, így az indítványozó – mivel kérelme elbírálását megelőzően kiutasításáról döntött a hatóság – elesett a méltányossági kérelme elbírálásától. Az indítvány szerint a BMH nem várta meg a dán hatóságok válaszát sem, ráadásul az idegenrendészeti hatóság eltért a menekültügyi hatóság állásfoglalásától, mivel figyelmen kívül hagyta az országjelentésben szereplő biztonsági kockázatokat. Sérelmezte az indítványozó, hogy mindezeket értékelése során a bíróság figyelmen kívül hagyta, ahogyan sérelmezte azt is, hogy a bíróság a tanúbizonyítási indítványt is elutasította. Az indítványozói álláspont szerint ugyanis az indítvány szabályszerű volt, mivel a Pp. 285. §-a úgy rendelkezik, hogy ha valamennyi peres fél ismeri a tanúk adatait, úgy a tanúbizonyítási indítvány külön lapon való feltüntetése mellőzhető. Az indítványozó szerint az Alaptörvény L cikkében foglaltak alapján az, hogy Magyarország támogatja a házasságot és a családot, nemcsak a saját állampolgáira vonatkozik, ezért a kiutasítás tekintettel a családi együttéléshez fűződő alapjog sérelmének – úgyszólván, mint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek – a vizsgálata elengedhetetlen. A panasz szerint, mivel a bíróság a tisztességes eljáráshoz való jogot sértve nem tárta fel a tényállást, nem hallgatta meg az indítványozót és férjét, továbbá kizárólag a BMH tényállását vette alapul, döntésével megfosztotta az indítványozót attól, hogy férjével családot alapíthasson. Az indítványozó úgy vélte, hogy a bíróság azért hozott ilyen „sablonyszerű” döntést, mert arra az álláspontra helyezkedett, hogy az indítványozó és férje kapcsolata – a rövid időtartamú személyes ismeretségre tekintettel – nem lehet valós. Az indítványozói állítás szerint azonban ma már a kapcsolatok egy része az interneten keresztül kezdődik, és egyáltalán nem elképzelhetetlen, hogy két személy ekkora távolságból egymásba szeressen, közös jövőt, családot tervezzen, így ettől a lehetőségtől fosztotta meg az indítványozót a bíróság döntése.

- [11] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenképp az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [12] Az indítványozó a Kúria 2019. július 3-án kelt végzése elleni alkotmányjogi panaszt 2019. augusztus 29-én – az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül – nyújtotta be. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntéseket, az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, és a hatóság határozatát, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság ítéletét illetően tartalmazza az indítvány az Alaptörvény L cikkében és XXVIII. cikkének (1) bekezdésében biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá kifejezett kérelmet a bírósági döntések megsemmisítésére. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntés alapjául szolgáló közigazgatási peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [13] Az Abtv. 27. §-ában foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdekében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [14] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a hatóság által megállapított tényállást, az abból levont jogi következtetéseket, a hatóság döntésének és jogértelmezésének a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság által történt elfogadását, valamint e bíróságnak az indítványozói bizonyítással kapcsolatos elutasító döntését tette kifogás tárgyává. Az indítványozó azonban – bár kérte a Kúria végzésének megsemmisítését – nem indokolta e döntésének mint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek az alaptörvény-ellenességét.
- [15] 4. Az Alkotmánybíróság mindezeket figyelembe véve, az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján mérlegelve úgy döntött, hogy az eljárás tárgyát képező alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. §-ában meghatározott feltételnek, ezért az indítványt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Juhász Imre s. k.,*  
helyettes tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

*Dr. Czine Ágnes s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1495/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3011/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 2.Pkf.20.161/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenessége megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Papp Gábor Végrehajtói Irodája indítványozó (a továbbiakban: indítványozó vagy indítványozói) és Tichy Rács Ádám (a továbbiakban: indítványozó2) alkotmányjogi panaszt nyújtottak be az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszukban a Szegedi Törvényszék 2.Pkf.20.161/2019/2. számú végzése és a Hódmezővásárhelyi Járásbíróság 0603-3.Vh.443/2016/10. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, mivel az véleményük szerint ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, a Q) cikk (2) bekezdésével, a Q) cikk (3) bekezdésével, a XIII. cikk (1) bekezdésével, a XV. cikk (2) bekezdésével, a XXIV. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (7) bekezdésével és a 26. cikk (1) bekezdésével.
- [3] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (továbbiakban: Abtv.) 26. §-ára – feltehetően (1) bekezdésére – és 27. §-ára is hivatkoztak. Mivel a 26. § tekintetében semmilyen további kérelmet, indokolást nem tartalmaz az alkotmányjogi panasz, az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszként bírálta el az indítványt.
- [4] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – amelyben az indítványozó egy végrehajtói iroda, illetve annak alkalmazottja egy önálló bírósági végrehajtó helyettes, az ügyben előterjesztett beadvány és a bíróságok által hozott határozatok alapján az alábbiakban összegezhető.
- [5] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben a felperes jogelődjének kérelmére egy közjegyző 2010. július 2. napján végrehajtási záradékot bocsátott ki 2.800.000 Ft és járulékai behajtása érdekében az adóssal szemben. A végrehajtási eljárást ekkor még nem az indítványozó, hanem más végrehajtói iroda (a továbbiakban: Végrehajtói Iroda I.) fogatosította. Az eljárás során, 2011. április 29-én a Végrehajtói Iroda I. egyik végrehajtója 46.V.800/2010/20. szám alatt az adós tulajdonát képező ingatlan becsértékét lakottan 3.850.000 Ft-ban, beköltözhetően 5.500.000 Ft-ban határozta meg. Az ingatlan becsértékével szemben a felek kifogást nem terjesztettek elő. A felperes jogelődje az ingatlan árverését kérte, ezért a Végrehajtói Iroda I. 2011. szeptember 21. napján ingatlan-árverési hirdetményt bocsátott ki, majd a végrehajtó megállapította 34. számú jegyzőkönyvében, hogy az árverés időtartama alatt ajánlat nem érkezett, így az árverés eredménytelen volt. A végrehajtó ezt követően ismételt ingatlan-árverési hirdetményt tett közzé, melyben az ingatlan becsértékét a korábbiak szerint határozta meg. A 2012. február 28. napjára kitézött árverés is eredménytelenül zárult, tekintettel arra, hogy a végrehajtást kérő az adóssal megállapodást kötött, ezért a végrehajtást kérő kérte a végrehajtási eljárás szünetelését.
- [6] Az adóssal szemben a végrehajtás – ügyatosztás folytán – az indítványozó előtt folytatódott. A követelés behajtása érdekében a végrehajtást kérő 2016. október 19. napján kérte a végrehajtót a végrehajtási eljárás folytatására, továbbá az adós tulajdonát képező ingatlan tekintetében újabb árverés kitézésére. A végrehajtást kérő 2017. február 17. napján az árverés ismételt kitézését kérte, melyet 2017. május 11. napján megismételt. A végrehajtó újabb árverést nem tűzött ki.
- [7] A végrehajtást kérő 2018. január 26. napján, majd 2018. március 13. napján kérte a végrehajtót az adós tulajdonát képező ingatlan becsértéke ismételt megállapítására, és ennek közlésére. A végrehajtó 2018. március 21. napján többek között közölte a végrehajtást kérővel, hogy a jogelődje által kezdeményezett eljárásában az ingatlan becsértékét már 2011. április 29. napján közölték. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény

(a továbbiakban: Vht.) 140. § (8) bekezdése szerint a becsérték ismételt megállapítására a Vht. 305. § (3) bekezdése és az egyes igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2012. évi CCXI. törvény 16. § *d*) pontjára figyelemmel nincs mód. A Vht. 159. § (1) bekezdés szerinti kérelmére jelen eljárásban ismételt árverési hirdetés kibocsátására kerülhet sor a korábbi, 2011. április 29. napján kelt becsérték közlésben megállapított értéken. Tájékoztatta a végrehajtást kérőt, hogy ameddig az ismételt becsérték közlés iránti kérelmét fenntartja, úgy jelen eljárásban ingatlanárverés ismételt kitűzésének helye nincs.

- [8] A végrehajtást kérő végrehajtási kifogására tekintettel a Hódmezővásárhelyi Járásbíróság 0603-3.Vh.443/2016/10. számú végzésével kötelezte indítványozó1-et az ingatlan vonatkozásában az ingatlan becsértékének ismételt megállapítására és közlésére, majd újabb árverés kitűzésére. A végzés indokolása szerint a Vht. 140. § (8) bekezdésében foglaltak alapján, ha a becsérték megállapítása óta 3 év eltelt, és az ingatlan még nem került értékesítésre, a végrehajtó bármelyik fél kérelmére az árverés kitűzése előtt a becsértéket az (1) és (2) bekezdésben foglaltak alkalmazásával ismételten megállapítja. E rendelkezés a bírósági végrehajtással kapcsolatos és egyéb igazságügyi tárgyú törvények módosításáról szóló 2011. évi CLXXX. törvénnyel (a továbbiakban: módosító törvény) került beiktatásra a Vht. szövegébe. A Vht. 305. § (1) bekezdése szerint e törvénynek a módosító törvénnyel megállapított rendelkezéseit a (2) bekezdésben foglalt eltérésekkel a módosító törvény hatályba lépésének időpontjában folyamatban lévő végrehajtási eljárásokban is alkalmazni kell. E törvény a Vht. 305. § (3) bekezdése szerint az ingatlan becsértékének megállapítására vonatkozó, a módosító törvénnyel megállapított rendelkezéseket azokban az ügyekben kell alkalmazni, amelyben a módosító törvény hatályba lépését követően történik meg a becsérték közléséről történő tájékoztatás. Ha az ingatlan árverésére vagy az ingatlan-árverési hirdetés közzétételére már a módosító törvény hatályba lépése előtt kerül sor, a következő árverés kitűzésére az annak alapján folytatott árverésre és a soron következő végrehajtási cselekményre kell a törvénynek a módosító törvénnyel megállapított rendelkezéseit alkalmazni. A Vht. 305. § (3) bekezdésének 2. mondatát az eljáró bíróság akként értelmezte, hogy a végrehajtást kérő a Vht. 140. § (8) bekezdésben foglaltak alapján az ingatlan becsértékének ismételt megállapítását kérheti. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság a Vht. 217. § (5) bekezdése szerint végrehajtási kifogásnak helyt adott és a végrehajtót az ingatlan becsértékének ismételt megállapítására és közlésére és újabb árverés kitűzésére kötelezte.
- [9] A végzéssel szemben a végrehajtó terjesztett elő fellebbezést, amelyben a bíróság végzésének megváltoztatásával a kifogás elutasítását kérte, mivel álláspontja szerint a „támadott végzés iskolapéldája annak, hogy a törvényszék, mint másodfokú bíróság egyetlen – álláspontja szerint téves – döntése, hogyan képes lyukat ütni a joggyakorlat szövetén”. E körben hivatkozott a Szegedi Törvényszék 2.Pkf.21.684/2018/2. számú határozatára, amely „ellentétes a korábban, 6 és fél év óta országosan bevett, a végrehajtói kar és a jogalkotó által is megerősített, kialakult egységes és töretlen jogértelmezéssel”. Álláspontja szerint a Vht. 305. § (3) bekezdése alapján nincs helye ismételt becsértékközlésnek akkor, ha az eredeti becsérték közlése 2012. szeptember 1. napját, a Vht. 140. § (8) bekezdését beiktató törvény hatályba lépését megelőzően került sor, továbbá akkor sem, ha a kérelmező fél az árverési hirdetményt már átvette. Mivel az ingatlan becsértékének közlése 2011. április 29. napján megtörtént, ebből következően az ismételt becsérték közlés kizárt, így indokolt az elsőfokú bíróság végzésének megváltoztatása. Annak nincs akadálya, hogy az eredeti becsértékközlés alapján a Vht. 159. § (2) bekezdésének alkalmazása mellett ismételt árverés kitűzésre kerüljön sor.
- [10] A végrehajtást kérő az elsőfokú bíróság végzésének a helybenhagyását kérte, annak mindenben helyes indokai alapján, álláspontja szerint a végrehajtó tévesen értelmezi a Vht. 305. § (3) bekezdésének 2. mondatát.
- [11] A Szegedi Törvényszék 2.Pkf.20.161/2019/2. számú végzése a fellebbezést elutasította. A másodfokú bíróság a fellebbezést alaptalannak találta, és megállapította, hogy az elsőfokú bíróság helyes tényállást állapított meg és a végrehajtási kifogás elbírálása során helyesen értelmezte a Vht. 140. § (8) bekezdését és a Vht. 305. § (3) bekezdését.
- [12] A Vht. 140. § (8) bekezdése szerint, ha a becsérték megállapítása (kifogás esetén a bíróság általi jogerős megállapítás) óta 3 év eltelt és az ingatlan még nem került értékesítésre, a végrehajtó bármelyik fél kérelmére az árverés kitűzése előtt a becsértéket a Vht. 140. § (1)–(2) bekezdésben foglaltak alkalmazásával ismételten megállapítja. E jogszabályhelyet a módosító törvény 36. §-a iktatta a Vht. rendelkezései közé, amely 2012. szeptember 1. napjától kezdődően hatályos. A Vht. 305. § (3) bekezdés szerint a lefoglalt ingatlan becsértékének megállapítására vonatkozó, a módosító törvénnyel megállapított rendelkezéseket azokban az ügyekben kell alkalmazni, amelyekben a módosító törvény hatályba lépését követően történik meg a becsértékközlésről történő tájékoztatás. Ha az ingatlan árverésére vagy az ingatlanárverési hirdetés közzétételére már a módosító törvény hatálybalépése előtt került, a következő árverés kitűzésére, az annak alapján lefolytatott árverésre és a soron

következő végrehajtási cselekményre kell az e törvények a módosító törvénnyel megállapított rendelkezéseit alkalmazni. A törvény indokolása szerint a sikeres árverés egyik előfeltétele az ingatlan becsértékének reális megállapítása, amelyre akkor van a legnagyobb esély, ha a becsérték-megállapítás és az értékesítés között nem telik el észszerűtlenül hosszú idő.

- [13] A végrehajtást kérő a Vht. 140. § (8) bekezdése alapján az ingatlan becsértékének ismételt megállapítását jogszerűen kérte a végrehajtótól, hiszen a becsérték megállapítása (2011. április 29.) óta 3 év eltelt. A rendelkezésre álló iratokból megállapítható, hogy a végrehajtási eljárásban a korábban eljáró végrehajtó az ingatlanbecsérték-megállapítását követően több árverési hirdetményt tett közzé, amelyek alapján azonban az árverés eredményre nem vezetett.
- [14] A Vht. 305. § (3) bekezdésének második mondata alapján ezért a Vht. 140. § (8) bekezdése a jelen végrehajtási eljárásban is alkalmazható, hiszen a módosító rendelkezés hatályba lépését megelőző sikertelen ingatlanárverés után a Vht. 140. § (8) bekezdése hatályba lépését követően kerülhet sor újabb ingatlanárverés kitézésére. A fenti miniszteri indokolás mellett az Alaptörvény 28. cikkében foglaltaknak is ez a jogértelmezés felel meg. A másodfokú bíróság a fellebbezés kapcsán rámutatott, hogy ettől eltérő jogszabály-értelmezésen alapuló, a bíróságok számára kötelezően alkalmazandó jogegységi határozatot [Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdés] vagy a jogegység alkalmazása érdekében közzétett elvi bírósági határozatot [a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 31. § (2) bekezdés] vagy elvi bírósági döntést a fellebbező fél nem jelölt meg.
- [15] A becsérték ismételt megállapítása iránti kérelem nem késett el, hiszen a felek csak az ingatlanárverési hirdetmény közzétételéből értesülhetnek arról, hogy a végrehajtó ingatlanárverést kíván kitézni, ezért az árverési hirdetmény kézbesítését megelőzően nincsenek abban a helyzetben, hogy kérjék az ingatlan becsértékének ismételt megállapítását. Megjegyzi a másodfokú bíróság, hogy jelen esetben a végrehajtást kérő az ismételt árverési hirdetmény kibocsátását megelőzően kérte a becsérték ismételt megállapítását a végrehajtótól.
- [16] Minderre figyelemmel az elsőfokú bíróság a Vht. 217. § (5) bekezdésének második mondata alapján helyesen kötelezte a végrehajtót az elmulasztott intézkedés megtételére. Az elsőfokú bíróság azonban a Vht. 217/B. § (1) bekezdésében foglalt jogkövetkezményt, azaz a munkadíj 20%-ának megfizetésére kötelezést elmulasztotta alkalmazni, holott ez a törvény szövege alapján mellőzhetetlen abban az esetben, amennyiben a végrehajtó intézkedése vagy annak elmulasztása lényegesen jogszabálysértő. Jelen esetben az is megállapítható, hogy a Vht. 217/B. § (2) bekezdése szerinti kivételek nem vehetőek figyelembe az alapos végrehajtási kifogás jogkövetkezményének alkalmazása során, mert a lényeges eljárási szabálysértéshez nem a végrehajtó érdekkörén kívül felmerülő ok vezetett, illetőleg nem kifogás elbírálása keretében történt meg az ingatlan forgalmi értékének bírósági meghatározása.
- [17] A fentiek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság végzését a Vht. 224. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 259. §-a alapján alkalmazandó 253. § (2) bekezdése alapján a rendelkező rész Vht. 217/B. § (3) bekezdésében foglalt kiegészítésével hagyta helyben.
- [18] 2. Az indítványozók ezt követően terjesztették elő az Abtv. 27. §-a alapján az alkotmányjogi panaszukat. A főtitkár tájékoztatta az indítványozókat, hogy indítványuk nem alkalmas az alkotmányjogi panasz befogadására.
- [19] Az indítványozók a főtitkár tájékoztatását követő 30 napon belül alkotmányjogi panaszukat kiegészítve előterjesztették a panasz befogadása mellett szóló érveiket.
- [20] Indítványukban a támadott határozatok megsemmisítését arra tekintettel kérték, hogy azok megítélésük szerint sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, Q) cikk (2) bekezdését, Q) cikk (3) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (2) bekezdését, XXIV. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (1) bekezdését, XXVIII. cikk (7) bekezdését, és 26. cikk (1) bekezdését.
- [21] Nehezményezték az indítványozók, hogy a másodfokú bíróság ügyükben nem a megítélésük szerint értelmezte a jogszabályokat, és nem tett eleget az Alaptörvény 25. cikke (2) bekezdésében foglalt, a jogegység kialakítására vonatkozó kötelezettségének.
- [22] Álláspontjuk szerint pusztán önmagában azért szankcionálni a végrehajtót, mert valamely jogszabály tekintetében a felsőbb fokú bíróság másképpen értelmezi a jogszabályi rendelkezéseket önkényes, és ebből fakadóan alaptörvény-ellenes. Megítélésük szerint a végrehajtó a végrehajtási eljárás lefolytatása során a bírósághoz hasonlóan jogalkalmazói tevékenységet folytat, és elvárt tőle a befolyásmentesség. A támadott határozatok a végrehajtó pártatlanságát és függetlenségét is sértették.

- [23] Az indítványozók hivatkoztak az ügyben fennálló érintettségükre, és a 3157/2014. (V. 23.) AB határozatra, amely önálló bírósági végrehajtó által végrehajtási kifogás tárgyában benyújtott alkotmányjogi panasz volt, amelyet az Alkotmánybíróság befogadott {3157/2014. (V. 23.) AB határozat, Indokolás [11]}.
- [24] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben.
- [25] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt. A tanács vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [26] 3.1. Az indítványozó a bírósági eljárásban részt vett, így érintettsége a támadott határozattal összefüggésben megállapítható.
- [27] Az indítványozó2 tekintetében a panaszbeadvány is rögzíti, hogy az indítványozó1 alkalmazottja, aki a bírósági eljárásban nem vett részt. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy indítványozó2 nem jogosult a panasz előterjesztésére. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az alkotmányjogi panaszt indítványozó1 tekintetében vizsgálta.
- [28] Az indítvány az Abtv. 27. § b) pontjának eleget tesz, mivel indítványozó1 a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [29] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására – az Abtv. 27. §-ára hivatkozással – a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. Az Abtv. 53. § (2) bekezdése értelmében pedig az indítványt – a 26. § (2) bekezdése szerinti eset kivételével – az ügyben első fokon eljáró bíróságnál kell az Alkotmánybírósághoz címezve benyújtani.
- [30] A Szegedi Törvényszék 2.Pkf.20.161/2019/2. számú végzését – az első fokon eljáró bíróság tájékoztatása szerint – 2019. február 26. napján elektronikus úton kézbesítették indítványozó1-nek, míg alkotmányjogi panaszát 2019. április 9-én nyújtotta be az ügyben első fokon eljáró bírósághoz.
- [31] Az indítványozó tehát az alkotmányjogi panaszt a Szegedi Törvényszék 2.Pkf.20.161/2019/2. számú végzésével szemben a törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [32] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, ennek feltételeit az 52. § (1b) bekezdése részletezi. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó kérelme e feltételeknek csak részben felel meg.
- [33] Az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog vélt sérelmének lényegét és az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit. Megjelöli a sérelmezett bírói döntést, továbbá kifejezett kérelmet terjeszt elő annak megsemmisítésére.
- [34] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában szereplő, megsértettnek állított rendelkezések nem mindegyike alapjog vagy alaptörvényben biztosított jog, így az Alaptörvény Q) cikkének (2) bekezdése, Q) cikkének (3) bekezdése, 26. cikkének (1) bekezdése nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz nem alapítható, ahogyan az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint alkotmányjogi panaszt az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére is csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani {3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]}.
- [35] Az indítványozó beadványában nem hivatkozott a visszaható hatályú jogalkotásra és a felkészülési idő hiányára, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz ebben a vonatkozásban sem felel meg a törvényi feltételeknek.
- [36] Az Alkotmánybíróság továbbá megállapította, hogy bár az indítványozó kifejtette, hogy az álláspontja szerint az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tulajdonhoz való joga, a XXIV. cikk (1) bekezdésben írott tisztességes hatósági eljáráshoz való joga és a XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslatihoz való joga tekintetében is sérelmet szenvedett, érvei tartalmilag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra vonatkoznak.

- [37] 4. Az Alkotmánybíróság tehát az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített diszkrimináció tilalma és a XXVIII. cikk (1) bekezdésében írott tisztességes bírósági eljáráshoz való joga tekintetében vizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt további feltételeinek való megfelelést. Vizsgálata során a következőket állapította meg.
- [38] Az indítványozó, bár kifejtette, hogy az álláspontja szerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdés és a XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti alapjogai sérelmet szenvedett, érvei tartalmilag törvényességi kérdéseket érintenek.
- [39] Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó – Alaptörvényben biztosított – jogát sérti [a] pont].
- [40] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése alapján az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia.
- [41] Az indítványozó által kifejtettek lényege szerint, a másodfokú bíróság végzésével, mivel a végrehajtó munkadíját részben megvonta, a végrehajtó egyedi szankcionálását valósította meg, amely – a panasz szerint – nem szükséges, és nem indokolt. Ez a végrehajtó fegyelmezésére szolgáló szankciós eszköz, amely azonban – az indítványozó álláspontja szerint – szükségtelen és indokolatlan beavatkozás a független végrehajtói tevékenységbe. Ezáltal sérül a végrehajtó függetlensége és pártatlansága.
- [42] Az indítványozó hivatkozott a 3079/2017. (IV. 28.) AB határozatra, miszerint az a Vht. általa felhívott jogszabályok helyes értelmezését meghatározza, és azok időbeli hatálya tekintetében is helyes értelmezést adott. Megítélése szerint a támadott határozat az Alkotmánybíróság értelmezésével szemben éppen ellentétes jogértelmezést tartalmaz.
- [43] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint, amelyet az indítványozó által is hivatkozott 3079/2017. (IV. 28.) AB határozat is idéz, nem bővíthető korlátlanul az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése tekintetében az Alaptörvény szerinti felsorolás. E határozatban is megerősítette az Alkotmánybíróság: „Az Alkotmánybíróság a 3206/2014. (VII. 21.) AB határozatban az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésére vonatkozóan megállapította, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza. A tételesen felsorolt tulajdonságok mellett az »egyéb helyzet szerinti különbségtétel« fordulat nyújt garanciát ahhoz, hogy az előre nem látható, de a felsorolásban szereplő tulajdonságokhoz döntő hasonlóságot mutató helyzetben élő személyeket se érhesse hátrányosan sújtó különbségtétel. Ez a nyílt felsorolás korlátlanul nem bővíthető, nem nyújt ugyanis védelmet olyan személyeknek, akiket valamely szabály éppen hátrányosan érint, de mégsem diszkriminál. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtilalom ugyanis csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítéllettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkriminációtilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja.” {3079/2017. (IV. 28.) AB határozat, Indokolás [16]}
- [44] A hatályos jogszabályok értelmezésének vitatásán túl tehát az további érveket az indítvány nem tartalmaz.
- [45] Rámutat az Alkotmánybíróság, hogy amennyiben az egységes joggyakorlat kialakítása azt indokolná, arra irányuló indítvány esetén – az Alaptörvény 25. cikkének (2) bekezdése alapján – a jogegységi határozat meghozatala a Kúria hatáskörébe tartozik. Ennek megítélése azonban a Kúria hatáskörébe tartozó kérdés.
- [46] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panaszindítvány akkor fogadható be, ha az abban kifejtettek a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet támasztanak alá, vagy ha alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetnek fel.
- [47] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg ezeknek a követelményeknek, mert az indítványozó egyértelműen az ügyében eljáró bíróságok jogértelmezését tartotta alaptörvény-ellenesnek.
- [48] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata értelmében az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntést törvényességi szempontból nem vizsgálhatja felül. „Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.” {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}
- [49] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A bírósági döntéseket – az Alaptörvény felhatalmazása alapján – az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata során.

- [50] Az Alkotmánybíróság ezúton is hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint „[a] bírósági joggyakorlat egységének biztosítása sem az Alkotmánybíróság, hanem a bíróságok, kiemelten pedig a Kúria feladata [Alaptörvény 26. cikk (3) bekezdése, a Bszi. III. fejezete], ezt az Alkotmánybíróság a jogbiztonságra és az alapjogokra figyelemmel sem vonhatja magához. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el.” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}
- [51] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [52] 5. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében, valamint 29. §-ában foglaltak, illetve az Ügyrend 30. § (2) bekezdésének a) c) és h) pontjai alapján visszautasította.
- [53] Az alkotmányjogi panasz befogadásának visszautasítása okán a támadott ítélet végrehajtásának felfüggesztéséről az Alkotmánybíróságnak nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Juhász Imre s. k.,*  
helyettes tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

*Dr. Czine Ágnes s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/719/2019.





## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3012/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.V.35.019/2019/5. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 11.Kpkf.670.814/2018/2. számú végzése, valamint a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.31.904/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó csatolt meghatalmazással igazolt jogi képviselője, dr. Palatics Edit ügyvéd (Németh és Palatics Ügyvédi Iroda) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal élt a Kúria Kfv.V.35.019/2019/5. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 11.Kpkf.670.814/2018/2. számú végzése és a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 10.K.31.904/2018/2. számú végzése ellen, azok alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [3] Az alapul szolgáló ügyben az indítványozóval szemben a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Dél-budapesti Adó- és Vámigazgatósága a 13/43/390022/1461. számú megbízólevéllel 2011. január-március időszak vonatkozásában általános forgalmi adónemben bevallások utólagos vizsgálatára irányuló ellenőrzést folytatott le. A 2004141438 iktatószámú elsőfokú határozatával az indítványozó terhére 215.597.000 Ft összegű adókülönbötet állapított meg, amelyből 194.708.000 Ft-ot adóhiánynak, 20.889.000 Ft-ot jogosulatlan visszaigénylésnek minősített. Megállapított továbbá 56.287.000 Ft következő időszakra átvihető követelés különbötet, illetve 161.697.000 Ft adóbírságot és 55.364.000 Ft késedelmi pótlékot szabott ki. Az indítványozó fellebbezése folytán a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága a 2016. december 13. napján kelt, 2154088524 iktatószámú másodfokú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A másodfokú határozat az indítványozó részére postai úton, 2017. január 9. napján került kézbesítésre.
- [4] Az indítványozó a másodfokú határozattal szemben a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése szerint a közléstől számított 30 napon belül, 2017. február 7. napján keresetet terjesztett elő postai ajánlott küldeményként az első fokon eljáró adóhatóságnál.
- [5] Ezt követően 2017. június 6. napján került kézbesítésre az indítványozó/felperes részére a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 29.K.31.394/2017/3. számú idéző végzése, illetve annak mellékleteként a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága alperesnek a 2017. május 11. napján kelt alperesi nyilatkozata. Az alperes ezen nyilatkozatában előadta, hogy a felperes keresetlevele elkésett, ezért kéri a per megszüntetését, mivel álláspontja szerint a másodfokú határozat kézbesítési vélelem útján, 2016. december 29-én került kézbesítésre, így a 2017. február 7-én előterjesztett kereset 30 napon túl került benyújtásra.
- [6] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2017. szeptember 20. napján tartott tárgyaláson a felperes az alperes permegszüntetési kérelmére védekezést adott elő, amelyet követően a bíróság a pert nem szüntette meg, hanem később a per tárgyalását az előző időszak jogerős adóhatósági határozata felülvizsgálatának jogerős elbírálásáig felfüggesztette. Tanácsváltás következett be, majd az előző időszakra vonatkozó jogerős adóhatósági határozat elbírálását követően az eljáró tanács – tárgyaláson kívül – a 10.K.31.904/2018/2. számú végzésével a pert megszüntette.
- [7] Az elsőfokú bíróság elfogadta azt az alperesi álláspontot, miszerint azáltal, hogy az indítványozó 2016. december 16-án visszavonta a postai küldemények átvételére szóló meghatalmazásait, csak az ügyvezető volt jogosult átvenni a társaság nevére érkezett hivatalos iratokat, azonban az ügyvezető az adóhatóság személyes kézbesítési kísérletekor, 2016. december 29. napján éppen nem tartózkodott a társaság székhelyén, a kézbesítést valójában megtagadta. Hivatkozott az adózás rendjéről szóló 2003. évi XCII. törvény (a továbbiakba: Art.) 1. § (5) bekezdése szerinti jóhiszemű joggyakorlási kötelezettségre. Rögzítette, hogy a cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 7. § (1) bekezdéséből

következik, hogy jogi személyektől elvárható, hogy a székhelyükre érkezett, üzleti életben szokásos küldemények átvételét biztosítsák. Megállapította, hogy a felperes mint gazdasági társaság a kézbesítés időpontjában – az ügyvezetői átvétel kivételével – nem rendelkezett olyan meghatalmazottal, aki az ügyvezető távollétében a küldemény átvételére jogosult lett volna, azaz a felperes a Ctv. 7. § (1) bekezdése szerinti kötelezettségét megszegte.

- [8] Megjegyezte továbbá, hogy a felperes a postaládában 2016. december 23-án, és 2017. január 2-án elhelyezett értesítők ellenére sem biztosította a küldeménynek a cégektől elvárható legrövidebb időn belüli átvételét, annak ellenére, hogy 2017. január 2-án ismételen postai átvételre irányuló meghatalmazást jelentett be. Álláspontja szerint a felperes a küldemény átvétele során az Art. 2. § (1) bekezdése szerinti rendeltetésszerű joggyakorlást nem teljesítette, így az Art. 124. § (2) bekezdése értelmében a 2016. december 29. napján megkísérelt sikertelen kézbesítésre a megtagadás jogkövetkezményeit kell alkalmazni. Minderre tekintettel a keresetlevél elkészítését állapította meg és a pert megszüntette.
- [9] Az indítványozó a permegszüntető végzéssel szemben fellebbezést terjesztett elő, a másodfokon eljáró Fővárosi Törvényszék 11.Kpkf.670.0814/2018/2. számú végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta és utalt arra, hogy az elsőfokú végzés által megállapított tényállással és a döntés indokaival egyetért.
- [10] Az indítványozó ezt követően felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriánál. A Kúria a Kfv.V.35.019/2019/5. számú végzésével a Fővárosi Törvényszék 11.Kpkf.670.0814/2018/2. számú végzését annak helyes indokaira hivatkozva hatályában tartotta.
- [11] Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal élt. Az indítványozó álláspontja szerint azzal, hogy az adóhatóság nem tájékoztatta arról, hogy a kézbesítés az Art. 124. § (2) bekezdése alapján már 2016. december 29. napján bekövetkezett, és erre tekintettel a keresetlevél elkészítése címén a per megszüntetésre került, sérült az Alaptörvény Nemzeti Hitvallása, B) cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, valamint 28. cikke.
- [12] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a értelmében tanácsban eljárva megvizsgálta az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényi feltételeit.
- [13] Az Abtv. 27. §-a szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett bírósági végzéssel zárult ügyben felperes volt, személyét hátrányosan érintő döntés született, amely ellen jogorvoslati lehetőségét kimerítette.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panasz benyújtására a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül van lehetőség. A Kúria Kfv.V.35.019/2019/5. számú végzésének kézbesítése – a letöltési tanúsítvány szerint – 2019. május 6. napján történt, az alkotmányjogi panaszt 2019. július 4-én adták postára az elsőfokú bíróságnak címezve. Az alkotmányjogi panasz előterjesztésére a törvényes határidőn belül került sor, az ügyben perújítási eljárás nincs folyamatban.
- [15] Az Abtv. 52. §-a értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontját, és az Abtv. 27. §-át, amely alapján az alkotmányjogi panasz eljárást kezdeményezte, valamint a megsemmisíteni kért bírósági végzéseket, és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit. Beadványában előadta, hogy álláspontja szerint a bírósági végzések miatt ellentétesek az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel, ezzel részben eleget tett a határozott kérelem törvényi feltételeinek.
- [16] Az alkotmányjogi panasz befogadásához szükséges törvényi feltételek vizsgálata során az Alkotmánybíróság észlelte, hogy ugyanezen indítványozó a korábbi, 2010. április-december időszakra vonatkozó adóhatósági vizsgálat eredményéről szóló adóhatósági határozat, és bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panaszát a 3210/2019. (VII. 16.) AB végzésével visszautasította. Ezen beadványában az indítványozó azt sérelmezte, hogy az adóhatóság nem tájékoztatta őt arról, hogy a kézbesítési vélelem 2016. december 29-én beállt. Erről csak akkor szerzett tudomást, amikor 2017. július 13-án számára kézbesítették az elsőfokú bíróság idéző végzését, valamint annak mellékleteként az adóhatóság azon nyilatkozatát, miszerint a kereset elkészült.
- [17] A korábbi – a jelen üggyel megegyező jogi érvelésre alapozott – beadványt az Alkotmánybíróság azzal utasította vissza, hogy miután az eljáró bíróságok figyelemmel voltak az indítványozó által előadott jogi érvekre,

és értelmezték a hivatkozott jogforrásokat, bemutatták, hogy milyen tényállás, bizonyítékok és indokok alapján látták úgy, hogy az indítványozó a keresetindítási határidőt elmulasztotta, valamint mindhárom bíróság vizsgálta, hogy az Art. 124. § (2) bekezdése alkalmazásának volt-e helye, illetve hogy a helyszínen tartózkodó személyek cselekménye a másodfokú határozat átvétele megtagadásának minősült-e; önmagában az, hogy a bíróságok a kézbesítési vélelem beállításáról szóló adóhatósági tájékoztatás indítványozó által állított elmaradását nem értékelték az indítványozó javára, nem vetett fel a panasz befogadását indokoló alkotmányossági aggályt {3210/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [18]}.

- [18] Az Abtv. 31. § (2) bekezdése értelmében amennyiben egy ügyben alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanabban az ügyben érintett indítványozó által, azonos jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozva alkotmánybírói eljárásnak nincs helye.
- [19] Tekintettel arra, hogy ugyanezen indítványozó korábbi alkotmányjogi panaszbeadványa másik időszakra vonatkozó adóhatósági határozatok tárgyában született bírósági döntések ellen irányult, valamint az Alkotmánybíróság a beadvány befogadását visszautasította, tehát érdemi vizsgálat lefolytatására nem került sor, így *res iudicata* esete nem áll fenn.
- [20] Az indítványozónak jelen alkotmányjogi panaszbeadványában az alaptörvény-ellenesség tekintetében előadott érveit illetően az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok (alkotmányjogi panasz beadvány, bírósági ítéletek) alapján – a 3210/2019. (VII. 16.) AB végzésben elfoglalt álláspontjával egyezően – arra a megállapításra jutott, hogy az indítványozó valójában nem alkotmányossági problémát tárt fel. Az alkotmányjogi panasz arra irányult, hogy az Alkotmánybíróság a kézbesítési vélelem beállítást, és ehhez kapcsolódóan a keresetindítási határidőt a hatóságoktól és a bíróságoktól eltérő módon értékelje, illetve a bíróság által elfoglalt jogi álláspontot felülvizsgálja.
- [21] Az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Ebből következően az Alkotmánybíróság a bírósági döntés irányának, a bizonyítékok körének, a bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [22] 3. Tekintettel arra, hogy a jelen ügyben nem merült fel olyan, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, mely az alkotmányjogi panasz befogadását indokolta volna, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontjára figyelemmel, az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján rövidített indokolással ellátott végzésben visszautasította.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Juhász Imre s. k.,*  
helyettes tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Czine Ágnes s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Sulyok Tamás s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1242/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3013/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Békéscsabai Járásbíróság 5.P.20.433/2016/37. számú ítélete, a Gyulai Törvényszék 2.Pf.25.460/2017/6. számú ítélete, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.222/2018/6. számú ítélete, valamint a Békéscsabai Járásbíróság 5.P.20.433/2016/59. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Becsei Zoltán ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, melyben kérte a Békéscsabai Járásbíróság 5.P.20.433/2016/37. számú ítélete, a Gyulai Törvényszék 2.Pf.25.460/2017/6. számú ítélete, a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.222/2018/6. számú ítélete, valamint a Békéscsabai Járásbíróság 5.P.20.433/2016/59. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasszal támadott döntésekben megállapított tényállás szerint az indítványozó (az alapügy alperese) 2000. november 20-tól 2010. június 1-jéig önálló képviselőre jogosult vezető tisztviselője volt az adós gazdálkodó szervezetnek. Az adós és egy bank között 2009. június 12-én bankszámlahitel-szerződés jött létre 20.000.000 Ft hitelkeret biztosítására, a megjelölt kamatláb mellett. A bankszámlahitel-szerződést az indítványozó az adós tulajdonosaként aláírta, egyúttal a szerződés záradéka szerint készfizető kezesként kijelentette a bankszámlahitel-szerződés rendelkezéseinek megismerését, amely alapján vállalta a biztosíték nyújtását. Az indítványozó 2009. június 12-én készfizető kezeséget vállalt az adós által kötött bankszámlahitel-szerződéssel kapcsolatban 20.000.000 Ft és járulékai megfizetésére. A szerződő felek a bankszámlahitel-szerződést három alkalommal módosították. A harmadik szerződésmódosítás értelmében megszűnt az adós bankszámla-hitelkeret igénybevételi lehetősége, az általa addig igénybe vett 20.000.000 Ft hitelösszeget (tartozást) a bank átvezette egy, a tartozás nyilvántartása céljából megnyitott számlára; a tartozást az adós 60 egyenlő részletben kellett hogy megfizesse. A bankszámlahitel-szerződés módosításait az indítványozó a társaság ügyvezetőjeként és készfizető kezesként is aláírta. A bank 2010. december 1-jén azonnali hatállyal felmondta az adóssal kötött bankszámlahitel-szerződést, felmondó nyilatkozatát a készfizető kezes indítványozó részére is megküldte. A bankszámlahitel-szerződésből eredő követelés biztosítására egy hitelgarancia zrt.-vel kötött készfizető kezesi szerződés alapján a kezes 2011. február 15-én 16.736.876 Ft-ot megfizetett a hitelező bank részére. A hitelgarancia zrt. és a bank 2014. november 12-én a felperesre engedményezték az adóssal kötött bankszámlahitel-szerződésből eredő követelésüket, a hitelgarancia zrt. 16.736.875 Ft és járulékai, a hitelező bank 4.406.585,9 Ft és járulékai összegében. Az engedményezésről szóló értesítést az indítványozó 2015. február 17-én átvette. A felperes részére teljesítés az engedményezett követelésből nem történt, sem az adós, sem az indítványozó részéről.
- [3] 3. A felperes módosított keresetében 5.285.000 Ft és járulékai megfizetésében kérte az indítványozó (mint alperes) marasztalását.
- [4] 4. Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az indítványozót, hogy fizessen meg a felperesnek 5.285.000 Ft tőkét és járulékait, a keresetet ezt meghaladóan elutasította. Az indítványozó fellebbezése folytán a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezésével elsődlegesen a jogszabályoknak megfelelő új határozat hozatalát, a kereset elutasítását, másodlagosan az ügyben eljáró első- vagy másodfokú bíróság utasítását kérte új eljárásra és új határozat hozatalára.
- [5] 5. A Kúria a jogerős ítéletet a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 275. § (2) bekezdése értelmében a felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta felül, ám azt nem találta jogszabály-sértőnek, és a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

- [6] 3. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Békéscsabai Járásbíróság 5.P.20.433/2016/37. számú ítélete, a Gyulai Törvényszék 2.Pf.25.460/2017/6. számú ítélete, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VII.30.222/2018/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, mert álláspontja szerint azok sértik az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdését, a VI. cikk (2) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit. Indokolása szerint a bíróságoknak az ügy lényegi részeire vonatkozó alperesi, indítványozói hivatkozásokat – a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban kifejtettek tekintetével – kellő alapossággal meg kellett volna vizsgálniuk, és mivel a felperes nem csatolta a felek közötti szerződés összes komponensét, így a bíróságok nem voltak abban a helyzetben, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő kellő alapossággal tudják megvizsgálni az alperes indítványozó hivatkozásait, a komplett szerződés nélküli ítélezési gyakorlat – álláspontja szerint – így „önmagában megalapozza az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megsértését”. Az eljáró bíróságok továbbá nem vizsgálták meg, hogy a felperes adatkezelése az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 66. § (1) bekezdésének megfelelően történt-e.
- [7] Az indítványozó 2019. február 26-án postára adott beadványában alkotmányjogi panaszát kiegészítette azzal, hogy kérelmét az időközben megszületett, a végrehajtás felfüggesztése tárgyában hozott döntés (a Békéscsabai Járásbíróság 5.P.20.433/2016/59. számú végzése) alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére is kiterjeszti.
- [8] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek.
- [9] Az Abtv. 56. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. Az Alkotmánybíróság tanácsa az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozó indítványi elem tekintetében az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy „[a]z eljárás lefolytatása, a tényállás megállapítása és értékelése, az alkalmazandó jog meghatározása és annak az értelmezése kizárólag a rendes bíróság feladata” {3037/2014. (III. 13.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [11] Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]; 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}. A fentebb kifejtettek fényében az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy a bíróság ténymegállapítási folyamatát felülbírálja, illetve a bíróság mérlegelését, annak okszerűségét megkérdőjelezze.
- [12] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy a(z) – indítványozó által hivatkozott – tisztességes eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [13] Az Alkotmánybíróság megvizsgálta, hogy a támadott ítélet részletes és a felülvizsgálati kérelem egyes elemeit érintő indokolást tartalmaz-e, és megállapította, hogy e tekintetben nem veti fel a panasz az alaptörvény-ellenesség kételyét. Az indítványozó által előadott érvek alapján ugyanis az indokolási kötelezettség megsértése nem merül fel, mivel a bíróságok az indítványozónak az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit megvizsgálták és ennek értékeléséről számot adtak. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntések alaptörvény-ellenességének alátámasztására. Ezért az indítvány e vonatkozásban sem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét {3179/2016. (IX. 26.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [14] Az indítványozó, bár kifejtette, hogy az álláspontja szerint az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésében rögzített személyes adatok védelméhez való joga is sérelmet szenvedett, érvei azonban tartalmilag törvényességi kérdé-

seket érintenek. Az indítványozónak az Infotv. hivatkozott rendelkezése figyelmen kívül hagyásával összefüggő érvei valójában az ügyben meghozott, az indítványozó számára sérelmes bírósági döntés megállapításainak tartalmi, és nem alkotmányossági kritikáján alapulnak, valamint az indítványozó számára sérelmes döntések törvényességének megítélésével összefüggő kérdések, amely kérdések elbírálására az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.

- [15] Az Alkotmánybíróság arra számos határozatában rámutatott, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy a perorvoslati bíróság felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésben állást foglaljon {elsőként: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; ezt követően megerősítette: 3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]; 3017/2013. (I. 28.) AB végzés, Indokolás [3]; 3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3098/2014. (IV. 11.) AB végzés, Indokolás [28]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban nem állított olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott alaptörvény-ellenességet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vetne fel, ami a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokoltá tenné.
- [17] 5. Az indítványozó indítvány-kiegészítésében támadott, végrehajtás felfüggesztése tárgyában hozott döntés (a Békéscsabai Járásbíróság 5.P.20.433/2016/59. számú végzése) alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló indítványi elem tekintetében az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [18] Az Abtv. 27. §-a értelmében alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés ellen fordulhat az Alkotmánybírósághoz, amennyiben valamely az Alaptörvényben biztosított jogának sérelme áll fenn. Az Alkotmánybíróságnak a végrehajtás felfüggesztése tárgyában hozott végzések elleni alkotmányjogi panasz megengedhetősége kapcsán kialakított álláspontja az, hogy a végrehajtás felfüggesztése tárgyában hozott végzések nem minősülnek érdemi határozatnak, nem a végrehajtási eljárás érdemében hozott, és nem is az azt befejező, hanem a végrehajtási eljárás során hozott bírósági döntések, amelyek ellen nincs helye alkotmányjogi panasz előterjesztésének {3197/2016. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [30]; 3168/2018. (V. 16.) AB végzés, Indokolás [45]–[46]; 3364/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [28]}. Emiatt az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ára hivatkozással a végzés tekintetében előterjesztett alkotmányjogi panasz befogadhatósága további feltételeinek vizsgálatát mellőzte.
- [19] 6. Mindezeket figyelembe véve az indítvány nem felel meg részben az Abtv. 27. §-ában, illetve részben az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadási feltételnek, így az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 27. §-ára, 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a* és *h*) pontjaira tekintettel – visszautasította.
- [20] Az indítványozó kérte, hogy az Alkotmánybíróság a jogerős ítélet végrehajtását az alkotmányjogi panasz eljárásának befejezéséig függessze fel. Az Alkotmánybíróság kivételesen, az Abtv. 61. § (1) bekezdésében foglalt körülmények fennállása esetén hívhatja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, jelen ügyben azonban a visszautasításra tekintettel erről nem kellett rendelkeznie.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Varga Zs. András s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Handó Tünde s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Pokol Béla s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szívós Mária s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/362/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3014/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Győri Törvényszék B.39/2015/14. számú ítélete, a Győri Ítéltábla Bf.37/2016/5. számú ítélete, a Győri Ítéltábla Bpi.III.174/2018/2. számú végzése, a Kúria Bpkf.I.975/2018/2. számú végzése és a Kúria Bfv.II.1401/2018/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Biczó László ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló pótmagánvádas ügyben az indítványozót a Győri Törvényszék B.39/2015/14. számú ítéletében bűnösnek mondta ki tizenkettedik életévét be nem töltött hozzátartozója sérelmére elkövetett szexuális erőszak bűntettében, és ezért öt év fegyházban letöltendő szabadságvesztésre és öt év közügyektől eltiltásra ítélte. Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Győri Ítéltábla 2016. június 7. napján a Bf.37/2016/5. számú ítéletében a minősítést megváltoztatta szexuális erőszak bűntettére, egyebekben helybenhagyta az elsőfokú ítéletet.
- [3] Az indítványozó perújítási indítványt nyújtott be a jogerős másodfokú ítélet tekintetében, amelyben kifejtette, hogy az alapügyben olyan szakértő járt el, aki az adott szakkérdésben kompetenciával nem rendelkezett, így tehát az általa adott szakvélemény figyelembe nem vehető. Ezentúl – érvelése szerint – a szakvélemény kiesése azt is jelenti, hogy a sértetti vallomás is kiesik, ugyanis – figyelemmel arra, hogy a gyermekkorú sértett kihallgatására az eljárás során nem került sor – kizárólag a szakértői véleményből volt megismerhető a sértett nyilatkozata. Végül hivatkozott arra is, hogy a nem magyar állampolgárságú indítványozónak nem biztosították azt, hogy a tárgyalásán az állampolgársága szerinti konzuli képviselője jelen lehessen.
- [4] A Győri Ítéltábla a Bpi.III.174/2018/2. számú végzésében elutasította a perújítási indítványt. Indokolása szerint a szakértői kompetencia hiányának felmerülése nem új bizonyíték, hanem egy, a bizonyítékokkal kapcsolatos új adat – melyet komplexen kell vizsgálni – önmagában nem elegendő a perújítás alaposságának megállapítására, mert önmagában nem valószínűsíti, hogy lényegesen meg kell változtatni a jogerős határozat bűnösségre vagy büntetés kiszabására vonatkozó rendelkezését, illetőleg az eljárást meg kell szüntetni. Rögzítette továbbá, hogy a szakértői vélemény kiesésén keresztül a sértetti vallomás indítványban hivatkozott tényleges kiesése sem indokolja önmagában a perújítás lefolytatását. Megállapította, hogy az eljáró bíróságok határozataikban kellő részletességgel kifejtették a rendelkezésre álló bizonyítékok tartalmát és azt is, hogy milyen bizonyító erőt tulajdonítottak az egyes bizonyítékoknak, melyek között több olyan is szerepelt, mely a sértetti elmondást tartalmazta, ezek egymást kiegészítették vagy egymással egybecsengtek és egymás erősítették. Az ítéltábla végül arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó a perújítási indítványban előadottak egy kétségkívül fontos, de nem egymagában álló és nem kizárólagos közvetett bizonyítékot emeltek ki a logikai láncból, egyértelműen az alapügyben már felmerült bizonyítékok újraértékelését és a korábbiaktól eltérő mérlegelését célozták. Az indítvány figyelmen kívül hagyta ugyanakkor, hogy a logikai lánc a kiemelt indítványozott láncszem nélkül is töretlen maradt. Végül az ítéltábla rögzítette, hogy a konzuli képviselő jelenlétének hiányát érintő érv nem minősül perújítási oknak.
- [5] Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Kúria a Bpkf.I.975/2018/2. számú – 2018. szeptember 10. napján kelt – végzésében helybenhagyta az elsőfokú – perújítási indítványt elutasító – végzést. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a – véglegessé vált – másodfokú kúriai végzéssel szemben, amelyet a Kúria a Bfv.II.1401/2018/2. számú végzésével 2018. november 5. napján – mint törvényben kizártat – elutasította.

- [6] 1.2. Ezt követően (2019. január 10. napján) nyújtott be alkotmányjogi panaszt az indítványozó, amelyben az említett bírósági határozatok Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdéseibe ütközését állította.
- [7] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét abban látta, hogy az alapügyben olyan szakértő járt el, aki az adott szakkérdésben kompetenciával nem rendelkezett. Ennek megfelelően az általa adott – bizonyítékként fel nem használható – szakvélemény szolgált az indítványozó büntetőjogi felelősségének a megállapításához.
- [8] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog egyik részjogosítványának, a fegyverek egyenlősége elvének a megsértéseként értékelte az indítványozó azt, hogy az alapügyben a gyermekkorú sértett meghallgatására nem került sor.
- [9] Szintén a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, valamint a védelemhez való jog megsértését állította az indítványozó annak okán, hogy a büntetőeljárás során a nem magyar állampolgárságú indítványozó nem kapott igazolható módon tájékoztatást arról, hogy a tárgyalásán az állampolgársága szerinti konzuli képviselője jelen lehet.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [11] 2.1. Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt rögzíti, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban a 2016. június 7. napján jogerősen befejezett pótmagánvádas eljárásban (alapügyben) eljáró bíróságok, azaz a Győri Törvényszék B.39/2015/14. számú ítéletét és a Győri Ítéltábla Bf.37/2016/5. számú ítéletét is kifogásolta. E döntésekkel szemben azonban az indítványozó azok kézbesítését követő hatvan napon belül élhetett volna alkotmányjogi panasszal, amit viszont nem tett meg, így az alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatának e döntések tekintetében helye nem volt.
- [12] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata nem zárja ki azt, hogy a perújítási indítványt elutasító bírósági döntés is önállóan támadható legyen Abtv. 27. §-a szerinti panasz benyújtásával, ebben az esetben azonban kizárólag a perújítási indítvány elbírálását elvégző bíróságok eljárásának, jogértelmezésének az alkotmányossága, így tehát a perújítási indítvány tárgyában hozott bírósági döntések Alaptörvénnyel való összhangja vizsgálható.
- [13] Az Alkotmánybíróság a továbbiakban az alkotmányjogi panasz befogadhatóságával kapcsolatos törvényi feltételek meglétét vizsgálta, az indítványnak a Győri Ítéltábla Bpi.III.174/2018/2. számú végzését, a Kúria Bpkf.I.975/2018/2. számú végzését és a Kúria Bfv.II.1401/2018/2. számú végzését támadó részét érintően.
- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételei közül megfelel az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt azon követelménynek, hogy azt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított 60 napon belül kell benyújtani.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban támasztott feltételeknek az alábbiak szerint – csak részben – felel meg.
- [16] Az indítvány tartalmaz az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást, megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit, a sérelmezett bírói döntéseket és kifejezetten kéri azok megsemmisítését, ugyanakkor a kérelem nem tartalmazza az „indítványban foglalt kérelem részletes indokolását” [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Az alkotmányjogi panaszban kifejtett érvelés ugyanis kizárólag és egyértelműen az alapügyben – azaz a Győri Ítéltábla Bf.37/2016/5. számú ítéletével 2016. június 7. napján jogerősen befejezett pótmagánvádas eljárásban – eljáró bíróságok által kifejtett tevékenységet, megvalósított eljárási cselekményeket kifogásolja, amelyek ennél fogva az alapügyben hozott ítéletek – indítványozó szerinti – alaptörvény-ellenességét okozhatták. Az alkotmányjogi panasz egyáltalán nem tér ki arra, hogy a perújítás megengedhetősége tárgyában eljáró – és az indítványozó indítványát elutasító – bíróságok tevékenysége, jogértelmezése miért sérti az említett alapjogokat.
- [17] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a bírói döntés {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]}.



- [18] 3. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt követelménynek, erre tekintettel az indítványt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Varga Zs. András s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Handó Tünde s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Pókol Béla s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szívós Mária s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/89/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3015/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 7.Bv.153/2018/18. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 3.Bpkf.680/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kollár Andor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következő volt: az indítványozó fogvatartottként kártalanítási kérelmet terjesztett elő jogi képviselője útján az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülményei miatt 2017. május 15. napján, 2015. július 29. és 2017. május 15. közötti időszak tekintetében.
- [3] Kérelmét korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is benyújtotta 2016. október 27-i dátummal, amelyet nyilvántartásba vettek.
- [4] Az indítványozó a kérelmében jellemzően az előírt élettér hiányára, ehhez kapcsolódó kínzás, kegyetlen, valamint embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülményekre hivatkozott a megjelölt időszakokkal kapcsolatosan.
- [5] Az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította, hivatkozva arra, hogy az elítélt, illetve a jogi képviselője sem nyújtott be a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. § szerinti panaszt, amely a kártalanítási kérelem előfeltétele a 2017. január 1-jével hatályba lépő a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvény (a továbbiakban: Mód. tv.) alapján, amely módosította a Bv. tv. egyes rendelkezéseit.
- [6] 1.2. A kérelmező védője fellebbezéssel élt a végzés ellen, amelyben kérte az elsőfokú döntés hatályon kívül helyezését és a bíróság érdemi vizsgálatra való kötelezését. Kifejtette, hogy az eljáró bíróság tévedett, és a 2016. december 31-ig tartó időszak tekintetében a kártalanítás érvényesítéséhez nem szükséges a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása. Ezen időszak vonatkozásában figyelemmel az EJEB-hez benyújtott kérelemre, a bíróságnak érdemben kellett volna vizsgálnia a sérelmezett időszakot, ugyanis álláspontjuk szerint az kiváltja a hiányolt panaszt.
- [7] 1.3. A másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék 3.Bpkf.680/2019/4. számú végzésében a fellebbezést alaptalannak tartotta, és az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta. Egyetértett a bíróság döntésének indokolásával, miszerint az elítélt fogvatartott nem terjesztett elő Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt a kártalanítási kérelmét megelőzően, sem azzal egyidejűleg, így hiányzik a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdésében foglalt törvényi feltétel, ami előírja, hogy a kártalanítási kérelem előfeltétele az említett panasz benyújtása.
- [8] A bíróság kifejtette, hogy a Bv. tv. 436. § (10)–(12) bekezdésében foglalt átmeneti szabályok azon elítéltekre vonatkoznak, akik az előtt szabadultak, illetve az előtt szűnt meg az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmény velük szemben, mielőtt a Mód. tv. rendelkezései 2017. január 1-től hatályba léptek. Ezek alapján a 2017. január 1. napját követően is folyamatos fogvatartásban lévő elítéltek szempontjából nem a Mód. tv. által bevezetett, ezen átmeneti rendelkezéseket kell alkalmazni.

- [9] Mindezekre tekintettel utasította el a bíróság érdemi vizsgálat nélkül a kérelmet, ugyanis a Bv. tv. 144/B. §-ban foglalt panaszt a kérelmezőnek be kellett volna nyújtania, a Bv. tv. 436. § (11) bekezdésében foglalt EJEH-hez benyújtott kérelem ebben az esetben azt tehát nem helyettesíti.
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 7.Bv.153/2018/18. számú végzése, és a Szegedi Törvényszék, mint másodfokú bíróság 3.Bpkf.680/2019/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését, III. cikk (1) bekezdését, a IV. cikk (4) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) bekezdését, valamint a 25. cikk (1) bekezdését.
- [11] Alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében az indítványozó kifejtette, hogy a Mód. tv. által bevezetett rendelkezések értelmezése során az eljáró bíróságok jogtalanul leszűkítették azt, így figyelmen kívül hagyták a törvény és a jogalkotó célját, ezáltal nincs összhang az Alaptörvény és a támadott végzések között.
- [12] Az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésében foglalt kínzás, embertelen, megalázó bánásmód tilalmának, valamint a IV. cikk (4) bekezdésében foglalt alaptalan vagy törvénytörő módon történő szabadság korlátozás esetére járó kártalanításhoz való joga megsértését abban látta, hogy a Magyar Állam számára nem biztosította megfelelően az emberhez méltó fogvatartási körülményeket, majd ez után az utólagos kompenzációhoz való jogosultságát sem a sérelmezett időszak tekintetében. Ezzel kapcsolatban az Emberi Jogok Európai Egyezménye 3. cikkének sérelmét is említette.
- [13] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való joggal kapcsolatban az indítványozó utal az Alkotmánybíróság gyakorlatára, miszerint azt csak az egész eljárásra figyelemmel lehet megítélni [6/1998. (III. 11.) AB határozat]. Előadta, hogy önmagában a bírói út formális igénybevételének lehetősége nem jelenti azt, hogy az eljárási garanciák teljesülnek. Az eljáró bíróságok döntéseinek meghozatala során ezek az immanens biztosítékok viszont nem érvényesültek, valamint a döntések meghozatala önkényes jogértelmezésen alapult, ami a tisztességes eljáráshoz való jogot sérti. Emellett álláspontja szerint nem érvényesült megfelelően a bírói jogvédelem sem, ami az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján a tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik. Az indítványozó érvelésében előadta továbbá, hogy az eljáró bíróságok nem vették figyelembe az Alaptörvény 28. cikkét, valamint a jogalkotó szándékát, és olyan feltételt követeltek meg, amelyet a törvény nem tartalmazott, tehát „jogot alkotott”, a jogból kötelezettséget formált, figyelmen kívül hagyva ezzel a törvény célját és a jogalkotó akaratát, aránytalan hátrányba hozva a fogvatartottakat, különös tekintettel azokra, akik kártalanításra lennének jogosultak. Kitért arra, hogy ezen cikk a tisztességes eljáráshoz való joggal természetes fogalmi egységet alkot, és hangsúlyozza, hogy az alkotmányjogi panasz ezen cikk érvényesülését is szolgálja. Mindezek fényében hivatkozott az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében foglalt hatalommegosztás elvének és a 25. cikk (1) bekezdésében foglalt, a bíróságok igazságszolgáltatási tevékenysége ellátásának sérelmére. Érvelésének alátámasztásául a hivatkozott rendelkezésekhez kapcsolódó alkotmánybírósági döntésekkel példálózott panaszában.
- [14] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [15] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [16] Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében foglalt hatalommegosztás elve nem biztosít az indítványozónak alanyi alkotmányos jogokat, ezért arra alkotmányjogi panaszban hivatkozni alappal nem lehet.
- [17] Az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdésével összefüggő kérelem vonatkozásában megállapítható, hogy ezen rendelkezés sem tekinthető az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának – mivel számára közvetlen, az Alaptörvényből származó jogosultságot nem biztosít –, ezért kérelme e tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjában foglaltaknak.
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése, IV. cikk (4) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.

- [19] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése, IV. cikk (4) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [20] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben – elítéltként – kártalanítás megállapítása iránti kérelme alapján indult eljárásban vett részt. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott ítélettel szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [21] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeiként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [22] Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Ebből következően az Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy törvényértelmezési és dogmatikai, szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [68]} mindaddig, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [23] 4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy – figyelembe véve az eljáró bíróságok végzésében kifejtett, folyamatos fogvatartás tényével kapcsolatos indokolását – az indítványozó panasa a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, tehát nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [24] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Varga Zs. András s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Handó Tünde s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Pokol Béla s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szívós Mária s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1179/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3016/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bvf.181/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kovács Arthur ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
  - [2] Az indítványozó 2000. október 17. napjától – először előzetes letartóztatásának, majd szabadságvesztés büntetésének végrehajtása okán – folyamatosan (jelenleg is tartó) fogvatartását tölti, jelenleg a Szegedi Fegyház és Börtönben. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó fogvatartása körülményei miatt 2017. május 10. napján jogi képviselője útján kártalanítás iránt kérelmet nyújtott be a Szegedi Fegyház és Börtönnél a 2000. október 17. napjától az elbírálás napjáig terjedő időszak vonatkozásában.
  - [3] Az indítványozó kérelmének a Szegedi Törvényszék Bv. Csoportja a 4.Bv.979/2017/13. számú végzésében részben – a 2000. október 17. napja és 2016. december 31. napja közötti időintervallum tekintetében – helyt adott és kártalanítást állapított meg, míg ezt meghaladóan a kártalanítási igényt egyéb törvényes útra utasította. A végzés indokolásának lényege szerint a 2017. január 1. napjától kezdődő időszakot azért nem vizsgálta érdemben az elsőfokú bíróság, mert a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bvtv.) 10/A. § (6) bekezdése szerint ettől az időponttól kezdődően a kártalanítási igény benyújtásának feltétele, hogy a Bvtv. 144/B. §-ában meghatározott panaszt terjesszenek elő. Mindezt az indítványozó nem tette meg, ezért csak a 2016. december 31. napjáig terjedő időszak tekintetében volt lehetőség érdemi vizsgálatra, mivel a Bvtv. 436. § (11) bekezdés alapján erre az időszakra vonatkozóan az igény érvényesítésének nem előfeltétele a panasz előterjesztése.
  - [4] Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék a 5.Bvf.181/2019/2. számú végzésében az elsőfokú végzést megváltoztatta akként, hogy az indítványozó kártalanítási kérelmét érdemi vizsgálat nélkül elutasította. A másodfokú végzés indokolásának lényege szerint abban az esetben, ha az elítélt folyamatos, tehát 2017. január 1. napját követően is fennálló fogvatartása miatt, az említett időponttól kezdődően terjeszt elő kártalanítási kérelmet, akkor arra egységesen a Bvtv. általános kártalanítási szabályait kell alkalmazni, amely szerint az elsőfokú bíróság által említett panasz előterjesztése is feltétel. Ezért annak hiányában a kártalanítási igény érdemi vizsgálat nélküli elutasításának van helye.
  - [5] Ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az indítványozó az Alkotmánybírósághoz.
- [6] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kifejtette, hogy a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bvf.181/2019/2. számú végzése az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdéseit sérti.
  - [7] Az indítványozó álláspontja szerint a támadott végzés sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mert helytelenül – azaz a nyelvtani és logikai értelmezési módok megsértésével – értelmezte a Bvtv. átmeneti rendelkezéseit. Álláspontja szerint a Bvtv. 436. § (10) bekezdés *b*) pontjában foglalt feltétel teljesítésekor – így tehát az Emberi Jogok Európai Bíróságához az ott meghatározottak szerint benyújtott kérelem esetén – a Bvtv. 436. § (11) bekezdése kizárja a panasz előterjesztésének a szükségességét, függetlenül attól, hogy az elítélt fogvatartása 2017. január 1. napját megelőzően megszűnt-e avagy sem. Tekintettel arra, hogy az indítványozó esetén megállapítható a Bvtv. 436. § (10) bekezdés *b*) pontjában foglalt feltétel, ezért – függetlenül attól, hogy fogvatartása folyamatos volt – nem utasítható el érdemi vizsgálat nélkül a kérelme.

- [8] A hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmével kapcsolatban arra hivatkozott az indítványozó, hogy a támadott végzésekben kifejtett jogértelmezés ellentétes több más, ugyanilyen ügyben kifejtett bírósági jogértelmezéssel. Alkotmányjogi panaszához csatolta is az említett bírósági határozatokat.
- [9] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítést.
- [12] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [13] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [14] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [15] Az Alkotmánybíróság megállapította ennek kapcsán, hogy az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét a másodfokú bíróság nyelvtani és logikai szabályok megsértésével végzett jogértelmezése okozta, míg az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésben foglalt törvény előtti egyenlőség álláspontja szerint azért sérült, mert az ellentétes volt más, ugyanilyen jellegű ügyekben követett gyakorlattal.
- [16] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Ugyanakkor az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján rögzíti, hogy önmagában az, hogy a bíróságok jogértelmezése nem egyezik az indítványozó jogi álláspontjával, nem sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát. Valamint önmagában az a tény sem jár a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megsértésével, hogy ugyanolyan jogkérdésben az egyes bíróságok eltérő döntéseket hoznak.
- [17] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasz a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.

[18] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Varga Zs. András s. k.,*  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Handó Tünde s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Pókol Béla s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szívós Mária s. k.,*  
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/993/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3017/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

### alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 4.Bv.1192/2018/15. számú végzése és a Szegedi Törvényszék 5.Bpkf.638/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következő volt: az indítványozó fogvatartott 2017. június 28-án kelt kártalanítási kérelmet terjesztett elő jogi képviselője útján a Budapesti Fegyház és Börtönnél, alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2012. december 23-tól a kérelem elbírálásának napjáig terjedő időszakra.
- [3] Az indítványozó korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is nyújtott be 2016. január 9. napján kérelmet, amelyet nyilvántartásba vettek.
- [4] Az indítványozó a Budapesti Fegyház és Börtönhöz előterjesztett kérelmében többek között a jogszabályban előírt élettér hiányára, ehhez kapcsolódó kínzás, kegyetlen, valamint embertelen vagy megalázó bánásmód tilalmába ütköző elhelyezési körülményekre hivatkozott a megjelölt időszak tekintetében.
- [5] Az első fokon eljáró Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a kérelmet a 4.Bv.1192/2018/15. számú végzésével érdemi vizsgálat nélkül elutasította, hivatkozva arra, hogy az elítélt, illetve a jogi képviselője sem nyújtotta be a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 144/B. § szerinti panaszt, amely a kártalanítási kérelem előfeltétele 2017. január 1-jétől.
- [6] 1.2. A kérelmező és védője fellebbezéssel élt az elsőfokú végzés ellen, amelyben kérték az elsőfokú döntés hatályon kívül helyezését azon az alapon, hogy véleményük szerint az jogszabálysértő és iratellenes, mivel 2019. február 20-án panaszt terjesztettek elő, amelyet a büntetés-végrehajtási intézet átvett és érdemben elbírált, majd ezen panasszal együtt a 2019. március 5-én benyújtott újabb kártalanítási kérelmüket 2019. április 4. napjáig továbbították a bíróság részére, ennek fényében az elsőfokú végzés meghozatalának időpontjában ezen adatok már rendelkezésre álltak.
- [7] 1.3. A másodfokon eljáró Szegedi Törvényszék az 5.Bpkf.670/2019/2. számú végzésében a fellebbezést alaptalannak tartotta és az elsőfokú bíróság döntését helybenhagyta. Egyetértett a döntés indokolásával, miszerint az elítélt fogvatartott jogi képviselője első alkalommal 2017. június 28. napján kelt kártalanítási kérelmet 2017. június 29-én nyújtotta be, viszont nem terjesztette elő a Bv. tv. 144/B. § szerinti panaszt a kártalanítási kérelmével megelőzően, sem azzal egyidejűleg, így hiányzik a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdésében foglalt törvényi feltétel, ami előírja, hogy a kártalanítási kérelem előfeltétele az említett panasz benyújtása.
- [8] A bíróság kifejtette azt is, hogy tekintettel arra, hogy a kérelmező 2016. december 31. napját követően is fogvatartásban volt, ezért a panasz megléte nem mellőzhető feltétel, azt az EJEB-hez benyújtott kérelem sem helyettesíti ebben az esetben. A másodfokú bíróság azt is megállapította, hogy az indítványozó későbbi (a fellebbezésében megjelölt), 2019. február 20. napján előterjesztett panasza és a 2019. február 21. napján benyújtott újabb kártalanítási kérelme alapján egy külön eljárás van folyamatban a Szegedi Törvényszéken.



- [9] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Szegedi Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja 4.Bv.1192/2018/15. számú végzése, és a Szegedi Törvényszék mint másodfokú bíróság 5.Bpkf.638/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, III. cikkét, a XV. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [10] 2.1. Alkotmányjogi panaszában és annak kiegészítésében az indítványozó kifejtette, hogy a bíróságok végzéseiben megnyilvánuló jogértelmezés okszerűtlen, önkényes, valamint téves, és ez sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság elvét.
- [11] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség tekintetében az indítványozó utalt arra, miszerint az elutasítás és az érdemi elbírálás hiánya arra vezethető vissza, hogy más, azonos tartalmú kérelmekről a bíróság gyorsabban és korábban döntött, így azok az ítélezési gyakorlat megváltozását megelőző időszak miatt pozitív elbírálásban részesültek, továbbá úgy véli, hogy más területi illetékességű bíróságok gyakorlata az azonos kérelmek elbírálása tekintetében kedvezőbb, ezáltal hátrányos helyzetbe került más, hasonló tartalmú indítványt benyújtókkal szemben.
- [12] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét abban látta, hogy a bíróságok megsértették azt a követelményt, miszerint kötelesek a jogszabályt okszerűen, rendeltetésüknek megfelelően értelmezni. Az indítványozó érvelésében előadta, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés b) pontja, valamint a (11) bekezdése együttesen úgy értelmezhető, hogy a kártalanítási kérelem előterjesztésére azok a fogvatartottak is jogosultak, akik 2017. január 1. előtt az EJEB-hez fordultak és a kérelmüket nyilvántartásba vették, így az ő esetükben a bírósághoz benyújtott kérelem érdemi elbírálásának nem feltétele a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz megléte. Előadta továbbá, hogy a hazai igényérvényesítés lehetőségét 2017. január 1. napja után teremtette meg a jogszabály, így az azt megelőző időszakra irracionális elvárni a panasz meglétét, mivel hazai jogérvényesítés hiányában fordultak az elítéltek korábban az EJEB-hez.
- [13] Az indokolás alátámasztásául hivatkozott egy szintén a Szegedi Törvényszék által hozott végzésre, amely kimondja, hogy minden olyan kérelmet érdemben kell vizsgálni, amelynek esetében korábban azt az EJEB-hez is benyújtották és befogadták. Tehát a Bv. tv. 436. § (10) bekezdés b) pontjában foglaltak fennállta esetén a 436. § (11) bekezdésének értelmezése alapján, nem előfeltétel a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtása a kártalanítási kérelmet megelőzően vagy azzal egyidejűleg, amelyet a Bv. tv. 10/A. § (6) bekezdése szabályoz.
- [14] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [15] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány – az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1), valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése – a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését, és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [17] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatálybalépése után is fenntartotta korábbi gyakorlatát, mely szerint „a jogállamiság elve önmagában nem tekinthető Alaptörvényben biztosított jognak, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén – lehet alapítani” (lásd: 3051/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [14]; 23/2016. (XII. 12.) AB határozat Indokolás [72]; 3306/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [43]). Az indítványozó a jogállamiság elvének megsértésére hivatkozott panaszában, így annak érdemi vizsgálata ezen alaptörvényi rendelkezéssel kapcsolatban nem lehetséges.
- [18] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy az indítványozó az Alaptörvény III. cikke tekintetében egyáltalán nem fejtett ki alkotmányjogilag értékelhető indokolást, tehát nem teljesítette az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt indokolási kötelezettséget. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panasz – az említett alaptörvényi rendelkezések tekintetében – érdemi elbírálásra nem alkalmas.

- [19] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz – az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában – az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29–31. §-aiban foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [20] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben – elítélként – kártalanítás megállapítása iránti kérelme alapján indult eljárásban részt vett. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott ítélettel szemben további jogorvoslati lehetősége nem állt fenn.
- [21] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.
- [22] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében és XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított törvény előtti egyenlőséggel és tisztességes bírósági eljárással kapcsolatosan az indítványozó a sérelem alátámasztásaként azzal érvelt, hogy az Alaptörvényben biztosított jogai, az eljáró bíróságok téves jog- és törvényértelmezése folytán sérültek, ami miatt nem kapta meg a kért kártalanítást.
- [23] Az Alkotmánybíróság állandósult gyakorlata szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírósági eljárást befejező döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van hatásköre, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. Ebből következően az Alkotmánybíróság tartózkodik attól is, hogy törvényértelmezési és dogmatikai, szakjogi kérdésekben állást foglaljon {7/2013. (III. 7.) AB határozat, Indokolás [33], [38]; 3074/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [68]} mindaddig, amíg a jogalkalmazói jogértelmezés közvetlenül nem befolyásolja valamely alapjog gyakorolhatóságát és tényleges érvényesülését {13/2014. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [51]; 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [24] 4. Az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott – figyelembe véve az eljáró bíróságok végzésében kifejtett indokolását, amelyben egyértelműen levezetik a törvényhely értelmezését és annak pontos tartalmát, ami kapcsán az indítványozó a bírói törvényértelmezést vitatta –, hogy az indítványozó panasa a sérelmezett döntéssel kapcsolatban nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, tehát nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [25] Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Varga Zs. András* s. k.,  
tanácsvezető alkotmánybíró

*Dr. Handó Tünde* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Pokol Béla* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Szívós Mária* s. k.,  
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1258/2019.



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3018/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

### bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

#### v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek hasznosításával, valamint a Nemzeti Földügyi Központ létrehozásával összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 159/2019. (VI. 28.) Korm. rendelet 56. § alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést visszautasítja.

#### I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó bíró – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b*) pontja alapján, a per tárgyalásának felfüggesztése mellett – a Nemzeti Földalapba tartozó földrészletek hasznosításával, valamint a Nemzeti Földügyi Központ létrehozásával összefüggő egyes kormányrendeletek módosításáról szóló 159/2019. (VI. 28.) Korm. rendelet (Módr.) 56. § alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Az Abtv. 45. § (2) bekezdése alapján az indítványozó bíró kérte a perbeli alkalmazhatatlanság kimondását is.
- [2] 1.1. A Fővárosi Törvényszék mint elsőfokú bíróság előtt fekvő 2G.43890/2017. szám alatt haszonbérleti szerződésből eredő elszámolás iránt indított ügyben az állami Privatizációs és Vagyonkezelő Rt. mint haszonbérbeadó és az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy felperesének jogelődje között egységes szerkezetbe foglalt, határozott időtartamra kötött „Mezőgazdasági Földhaszonbérleti Szerződés Módosítás” jött létre. Ennek keretében megállapodtak a Magyar Állam tulajdonát képező, zömmel nem a Magyar Állam által telepített szőlő, valamint kisebb részben rét, szántó és út művelési ágú ingatlan hasznosításában.
- [3] A szerződés 4. pontja rögzítette, hogy „[a] jelen haszonbérleti szerződésbármely okból történő megszűnésekor a haszonbérlet és a haszonbérbeadó egymással kölcsönösen elszámolni tartozik, a haszonbérbeadó előzetes írásbeli hozzájárulása alapján a haszonbérlet által elvégzett értéknövelő beruházás esetén a haszonbérlet ezen beruházás amortizációs hátraléka illeti meg”. A szerződés 8. pontja rögzítette azt is, hogy „a jelen haszonbérleti szerződésben nem szabályozott kérdések tekintetében a szerződéskötéskor hatályos Polgári Törvénykönyv, a mindenkor hatályos földtörvény, továbbá egyéb, a termőföldre vonatkozó hatályos jogszabályi rendelkezések irányadóak”.
- [4] A haszonbérlet területeken a haszonbérlet a Magyar Állam képviselőjének előzetes, írásbeli hozzájárulásával részben önerőből (támogatott beruházások 25 %-a), részben az Európai Uniótól származó forrásból (beruházások 75 %-a) értéknövelő beruházásokat (támrendszerek cseréje és szőlő fajtaváltások) végzett, melyek egy része 2012. december 31. napjáig aktiválásra és időarányosan amortizálásra került, egy része pedig 2012. december 31. napjáig a számviteli szabályok előírásai miatt nem kerülhetett aktiválásra, ezért amortizálásra sem.
- [5] A felperes jogelődjéből 2011. szeptember 30-i időponttal kivált az indítványozó jelen ügy felperese, amelynek vagyonelemei közé kerültek a haszonbérlet területeken a jogelődje által végrehajtott aktivált és nem aktivált értéknövelő beruházások.
- [6] A mezőgazdasági földhaszonbérleti szerződést a felek 2012. június 4. napján módosították. A haszonbérleti szerződés 2012. december 31. napjával, a határozott idő lejártával megszűnt.
- [7] A haszonbérleti szerződés megszűnését követően a termőföld védelméről szóló 2007. évi CXXIX. törvény 5. §-a szerint a Magyar Államot terhelő hasznosítási (művelési és gyommentesítési) kötelezettség teljesítése érdekében a Nemzeti Földügyi Központ (a továbbiakba: NFK) jogelődje, a Nemzeti Földalapkezelő Szervezet (a továbbiakban: NFSZ) több alkalommal megbízási szerződést kötött a felperessel a megszűnt haszonbérleti szerződés-

sel érintett összes ingatlanra. A felperest megbízási díj nem illette meg, de a korábbi haszonbérleti díjjal egyező mértékű „használati díjat” fizetett az NFSZ részére.

- [8] A 2016. május 26.-án tartott árverésen a Magyar Állam a korábbi haszonbérleti és a későbbi megbízási szerződések tárgyát képező összes ingatlant harmadik személyek részére értékesítette. Az árverést megelőző hirdetményben az általa felkért szakértő értébecslése alapján meghatározta a földterületek értékét, a szőlőültetvények becsült értékét, továbbá a hirdetményben és a vevőkkel kötött adásvételi szerződésekben vállalta, hogy hat hónapon belül elszámol az ültetvények értékével az ültetvény telepítőjével vagy az azzal kapcsolatos igény jogosultjával.
- [9] A felperes és a Magyar Államot képviselő NFSZ között 2016. évben peren kívüli tárgyalások kezdődtek az elszámolás időpontjának és összegének tárgyában, melyek nem vezettek eredményre.
- [10] 1.2. A felperes 2017. november 7. napján keresetet terjesztett elő a Magyar Állam alperessel szemben haszonbérleti szerződésből eredő elszámolási igény címen, melyben kérte, hogy az elszámolásra a haszonbérleti szerződésben írtak szerint, a haszonbérleti szerződés megszűnésének időpontjával kerüljön sor, és a bíróság kötelezze az alperest a 2012. december 31. napján már aktivált és amortizációs hátralékkal csökkentett, illetve a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény (a továbbiakban: Tft.) 20. §-ának *b*) pontja alapján a szerződés megszűnésekor még nem aktivált ültetvények értékének megfelelően meghatározott összeg és járulékai megfizetésére. Amennyiben a bíróság arra az álláspontra helyezkedik, hogy a felek közötti elszámolásra nem a haszonbérleti szerződésben foglaltak az irányadók, másodlagosan jogalap nélküli gazdagodás címen kérte kötelezni az alperest az ültetvények becsült értékének megfelelő mértékű, az ingatlanok vételárának részeként az alpereshez befolyt meghatározott összeg és járulékai megfizetésére. A hat alkalommal kiadott hozzájáruló nyilatkozatok alkalmasak voltak a támogatás igénylésére és a támogatott értéknövelő beruházások megvalósítására. Könyvelési dokumentációja szerint a kiválás során a haszonbérlet ingatlanokon végrehajtott aktivált és nem aktivált beruházások a felperes vagyonelemei közé kerültek. Az Európai Uniótól kapott támogatás nem az alperest illeti, mert a támogatás odaítélésére, elszámolására vonatkozó hatályos jogszabályok alapján a felperes minden jogszabályi kötelezettségének eleget tett, a támogatás visszakövetelésére vonatkozó egyetlen feltétel sem következett be. Mivel az alpereshez az ingatlanok értékesítése során hozzá befolyt ellenértékből a szőlőültetvényekre jutó érték is befolyt, a felperest ezzel megegyező mértékű vagyoni hátrány érte.
- [11] Az elszámolás során indokolatlan különbséget tenni aközött, hogy ha az értékesítés a haszonbérleti szerződés hatálya alatt történik, akkor az ültetvény értéke az eladási árban nem jelenik meg, és az értéknövelő beruházás értékével a vevőnek kell elszámolnia a beruházó felé (ebben az esetben fel sem merülhet, hogy az ültetvény értékét csökkenteni kell a támogatás összegével), míg ha az értékesítésre nem a haszonbérleti jogviszony hatálya alatt kerül sor, akkor a Magyar Államnak kell elszámolnia a beruházóval, mely esetben az ültetvények értékét csökkenteni kell a támogatások összegével, függetlenül attól, hogy arra a forrást ő vagy az Európai Unió biztosította.
- [12] 1.3. Az alperes a kereseti kérelmeket mind jogalapjában, mind összecszerűségében vitatta. Érdemi ellenkérelmében hivatkozott arra, hogy az alperes képviselőjében eljáró szervek által összesen hat alkalommal kiadott hozzájáruló nyilatkozatok nem terjedtek ki az ültetvények telepítésére, csupán az ehhez szükséges támogatási kérelmek benyújtására. A hozzájárulások nem tartalmazták az amortizációs kulcs megjelölését, így nem felelnek meg a haszonbérleti szerzés tartalmi követelményeinek. Álláspontja szerint a felek között a 2012. június 4-én kötött szerződés érvénytelen. Hivatkozott a követelés elévülésére, valamint arra, hogy a perben nevesített haszonbérleti jogviszonyokra analógiaként a Nemzeti Földalapba tartozó földrészetek hasznosításának részletes szabályairól szóló 262/2010. (VI. 17.) Kormányrendelet (továbbiakban: Rendelet) vagyongazdálkodással történő elszámolásra vonatkozó rendelkezések alkalmazandók. Az elszámolás során a megtérítés összegéből a Magyar Állam által nyújtott támogatáshoz hasonlóan le kell vonni az Európai Uniótól származó támogatás összegét is.
- [13] 1.4. A Módr. 36. §-a 2019. július 1-jei hatállyal kiegészítette a Rendeletet az 50/E. §-szal, valamint 56. §-ában a következőképpen rendelkezett: „E rendelet rendelkezéseit az e rendelet hatálybalépésekor folyamatban levő ügyekben is alkalmazni kell”.
- [14] A Módr. 36. §-a alapján a Rendelet VIII. fejezete a következő 50/E. §-szal egészült ki: „50/E. § (1) A haszonbérlet és a vagyongazdálkodás a földhasználati jogviszonyának megszűnésekor, vagy a szerződésben meghatározott esetben köteles a földrészet értékének az átvételekor fennálló állapothoz viszonyított, a gazdálkodási tevékeny-

ségével összefüggésben keletkezett értékkülönbségével (értékcsökkenésével vagy értéknövekedésével) a szerződés és e rendelet előírásai szerint elszámolni. [...]

(12) Az elszámolás során a haszonbérő és a vagyongazdálkodó által nemzeti vagy európai uniós támogatási forrás felhasználásával megvalósított értéknövelő beruházás esetén a támogatás teljes összegét a haszonbérő vagy a vagyongazdálkodó számára megtérítendő összegből (maradványértékből) le kell vonni. [...]

(14) Az e rendeletben foglalt értéknövelő beruházásokkal kapcsolatos elszámolási szabályok megfelelően vonatkoznak az egyéb jogcímen földhasználatra jogosultak értéknövelő beruházásokkal kapcsolatos elszámolási igényére.”

- [15] 1.5. Az indítványozó bírő szerint a kifogásolt rendelkezés miatt a Rendelet fenti rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyben is alkalmazni kell.
- [16] Az indítványozó bírő a továbbiakban kifejtette, hogy a rendelkezés alkalmazása nélkül az elszámolás során a bíróságnak a két fél eltérő álláspontjának megfelelően a haszonbérleti szerződés 4. és 7. pontjában, a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 198. § (1) bekezdésben, 452. §-ának (1) bekezdésében, 454. §-ának (1)–(2) bekezdéseiben, 461. §-ának (2) bekezdésében, valamint a felek jogviszonyának idején még hatályban volt, a Tft. 20. §-ának (2) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell összevetnie az alperes által az elszámolás elvi körében hivatkozott Rendelet 42. § (6) bekezdésében, és a 254/2007. (X. 4.) Kormányrendelet 18. § (4) bekezdésében, valamint az 58/2005. (IV. 4.) Kormányrendelet 20. § (4) bekezdésében foglaltakkal.
- [17] Az indítványozó bírő szerint nem hagyható figyelmen kívül, hogy a haszonbérleti szerződés 4. pontja szerint a haszonbérleti szerződés bármely okból történő megszűnésekor a haszonbérő és a haszonbérbe adó egymással kölcsönösen elszámolni tartozik, a haszonbérbeadó előzetes írásbeli hozzájárulása alapján a haszonbérő által elvégzett értéknövelő beruházás esetén a haszonbérőt ezen beruházása amortizációs hátraléka illeti meg. A 7. pont megerősíti, hogy a haszonbérőt a szerződés bármely okból történő megszűnése esetén a haszonbérlet termőföldön levő ültetvény beruházási értékének amortizációs hátraléka illeti meg. A Tft. 20. § (2) bekezdésének b) pontja szerint a haszonbérleti szerződés megszűnésekor a haszonbérő követelheti az el nem vihető berendezéseknek, az általa telepített növényzetnek, valamint a talaj minőségének javítását eredményező talajvédelmi beavatkozásoknak és létesítményeknek a szerződés megszűnésekor megállapítható tényleges értékét.
- [18] Az indítványozó bírő álláspontja szerint az eldöntendő kérdést az 50/E. § úgy rendezzi, hogy rendelkezéseit az 56. §-ban foglaltak értelmében visszaható hatállyal alkalmazni kell. Ezzel tulajdonképpen kiterjeszti a Rendelet 42. § (6) bekezdésének rendelkezését, miszerint nem vehető figyelembe ellenszolgáltatásként az állami vagy európai uniós forrás igénybevételel megvalósított értéknövelő beruházásoknál a támogatásként nyújtott összeg a haszonbérőre is. Ezzel a korábbtitól szögesen eltérő elszámolási rendet ír elő.
- [19] Az indítványozó bírő szerint a Rendelet 50/E. §-ában foglalt rendelkezések alkalmazásának hiányában az elszámolás módja tekintetében nem alkalmazható analógiaként az alperes által hivatkozott, a vagyongazdálkodóra vonatkozó rendelkezés, amely kizárja az állami és európai uniós forrás igénybevételel megvalósított értéknövelő beruházások figyelembevételét, mivel az más alanyi körrel köthető szerződésekre vonatkozik.
- [20] Az indítványozó szerint a kifogásolt rendelkezés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésben foglalt jogállamiság elemét képező jogbiztonsághoz való jogot, amely magában foglalja a visszaható hatály tilalmát.
- [21] A Módr. 56. §-a alapján a Rendelet 50/E. § rendelkezései 2019. július 2-án léptek hatályba. Tekintettel arra, hogy ezeket a rendelkezéseket a kifogásolt rendelkezés miatt jelen jogviszonyra is alkalmazni kell, ez a felperes helyzetét megnehezíti. Az új szabályozás úgy érinti hátrányosan a felperes jogait és kötelezettségeit, hogy a jogviszonya a Módr. hatályba lépése előtt keletkezett. Az értéknövelő beruházás elszámolása során a beruházó hátrányosabb helyzetbe kerül akkor, ha az elszámolás összegét csökkenteni kell egy, az Európai Uniótól kapott támogatás összegével, és ez esetleg még megtérítési kötelezettséggel is járna a másik fél részére.
- [22] Az indítványozó bírő kifejtette, hogy egy folyamatban levő jogvitában a közhatalommal is rendelkező egyik fél ilyen magatartása jogellenes. A Magyar Állam alperes nem magánfelek közötti jogviszonyokba avatkozott bele, hanem olyan jogviszonyokba, amelyekben ő maga az egyik peres fél, és az új jogszabályi rendelkezés visszamenőleges hatályú alkalmazásával a keresettel érvényesített valamennyi igény az ő javára dönthető el.
- [23] 2. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontjában foglalt felhatalmazás alapján az Abtv. 25. § (1) bekezdés szerinti bírői kezdeményezésre felülvizsgálja az egyedi ügyben alkalmazandó jogszabály

összhangját az Alaptörvénnyel. Ezért az Alkotmánybíróságnak mindenekelőtt azt kell megvizsgálnia, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Alaptörvényben és az Abtv.-ben előírt feltételeknek.

- [24] 2.1. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének a)–g) pontjai felsorolják az Alkotmánybíróság eljárásait, a hatáskörébe tartozó ügyeket, ezért az alkotmánybírósági eljárások típuskényszerének tiszteletben tartása közvetlen és megkerülhetetlen alkotmányos követelmény. Az Alaptörvény 24. cikkében az Alkotmánybíróságra bízott feladatokból és az eljárásaira vonatkozó típuskényszerből következően az Alkotmánybírósághoz intézett indítványokkal szemben általános – mindegyik eljárásfajta irányműködő – követelmények állapíthatók meg. Így az indítvány érdemi elbírálása nem vezethet arra, hogy az Alkotmánybíróság átvegye más alkotmányos – jogalkotó vagy jogalkalmazó – intézmény feladatait. Ebből fakadó követelmény, hogy az indítványok az Alaptörvényben meghatározott célokra irányuljanak és az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérelmet tartalmazzanak (*conditio generale potestatis*) {3085/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [25] Az Abtv. 25. §-a önálló címként – „Bírói kezdeményezés egyedi normakontroll eljárás iránt” – meghatározza az ügytípusra vonatkozó különös szabályokat, amelyeket az Abtv. 51–52. §-ai az indítványra vonatkozó további formai és tartalmi feltételekkel egészítenek ki. Ezeket az Alkotmánybíróság korábbi határozataiban már értelmezte összefoglalóan a 3085/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [15]–[23]}.
- [26] A bírói kezdeményezés mint normakontroll „egyedi vagy konkrét” jellege az absztrakt utólagos normakontrollhoz képest annyiban szűkebb, hogy az indítványozó bíró csak az ügyben alkalmazott jogszabályt támadhatja meg, és részletesen meg kell indokolnia, hogy azt az adott ügyben valóban alkalmaznia kell-e, a kezdeményezésnek továbbá tartalmaznia kell a kérelemmel összefüggő olyan tényállást, amelyből a kifogásolt rendelkezések alkalmazása következik. Csak ezzel biztosítható ugyanis a kezdeményezés egyedi, konkrét normakontroll jellege.
- [27] Az egyedi normakontroll eljárás – szemben az alkotmányjogi panasz folytán indult eljárásokkal – nemcsak Alaptörvényben biztosított jog, hanem az Alaptörvény más rendelkezésének sérelmére is alapítható. Az ügy egyediségéből következő feltétel azonban, hogy a bírói indítványnak nemcsak absztrakt jogi érvelést kell tartalmaznia, hanem a bíró által az előtte folyamatban lévő ügyben megállapított tényállást is, amelyben az Alaptörvény vagy nemzetközi szerződés sérelme megvalósult. Az Alkotmánybíróságnak ugyanis – az Abtv. 52. §-ának (6) bekezdése következtében – nincs lehetősége bizonyítási eljárás lefolytatása, hanem az indítványra és mellékleteire kell alapoznia vizsgálatát és döntését. Olyan megállapított tényállás hiányában, amelyhez az indítványozó bíró kötve van, az eljárás elveszítené egyedi alapját, és absztrakt normakontrollá válna. Ebből következően az indítványozó bíró a saját eljárása megfelelő szakaszában, rendszerint bizonyítási eljárás eredményeként megállapított tényállás alapján dönthet arról, hogy kezdeményezi az Alkotmánybíróság eljárását (*conditio specialis ratione temporis*).
- [28] Az érdemi elbírálás hiányzó általános vagy különös feltételeinek biztosítását az Alkotmánybíróság megkísérelheti hiánypótlás útján. A hiánypótlási felhívás teljesítésének elmulasztása az érdemi elbírálás akadálya [3094/2013. (IV. 19.) AB végzés; 3139/2012. (VII. 26.) AB végzés; 3140/2012. (VII. 26.) AB végzés; 3141/2012. (VII. 26.) AB végzés]. Ebben az esetben, miként akkor is, ha az eljárási feltételek hiánya nem orvosolható hiánypótlás útján, az Alkotmánybíróság az indítványt az Abtv. 55. §-a alapján érdemi tárgyalás nélkül, vagy ha az eljárási akadályt az indítvány érdemi vizsgálata során állapítja meg, az Abtv. 64. §-a alapján végzéssel visszautasítja {3085/2015. (III. 31.) AB végzésben, Indokolás [22]–[24]}.
- [29] 2.2. Jelen ügyben a bíró arra hivatkozással kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását, hogy a Módr. kifogásolt rendelkezése azzal, hogy előírta a Rendelet 50/E. § rendelkezéseinek az alkalmazását a Módr. hatálybalépésekor folyamatban lévő ügyekben, a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközik. A Magyar Állam a vagyonkezelőre vonatkozó elszámolási szabályok haszonbérletre való kiterjesztésével beleavatkozott a magánfelek közötti jogviszonyokba, következésképpen a keresettel érvényesített valamennyi igény az ő javára dönthető el.
- [30] Az indítványozó megjelölte ugyan azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza, de az jogértelmezési kérdések megválaszolására irányul. Jogértelmezési kérdés, hogy az európai uniós támogatásokból megvalósult növénytelepítés a szerződés vagy a Tft. alapján – a finanszírozás formája (visszatérítendő, vissza nem térítendő), a folyósítás módja (előfinanszírozás, utófinanszírozás), a forrása szerint (EU-s forrás, államháztartási, vállalkozói) szerint – a haszonbérlet „által” elvégzett értéknövelő beruházás-e, illetve a haszonbérlet „által” telepített növényzetnek minősül-e, és ha igen, akkor hogyan kell megállapítani

a szerződés megszűnésekor a tényleges értékét. Értelmezést igénylő kérdés továbbá a „beruházás amortizációs hátraléka” fogalom is olyan beruházásnál (szőlőültetvény telepítése), amelynél az indítvány szerint a számviteli szabályok értékcsökkenést a termőre fordulást követően engednek elszámolni.

- [31] Ezen túlmenően a peres fél Magyar Állam mint magánjogi jogalany nem azonosítható az Országgyűléssel mint (közjogi szereplő) törvényhozóval. A Magyar Állam mint magánjogi jogalany nem tehető felelőssé az Országgyűlés által hozott törvények vagy más közhatalmi cselekmény hatásáért, hacsak jogszabály ezt kifejezetten el nem rendeli.
- [32] Az indítvány érdemi elbírálása a fentiek miatt arra vezetne, hogy az Alkotmánybíróság átvenné az indítványozó bíró feladatait. Tehát az indítvány nem az Alaptörvényben meghatározott célra irányul és nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó kérelmet tartalmaz.
- [33] 3. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy a bírói kezdeményezés nem felel meg az Abtv. 52. § (1) bekezdés (1b) bekezdés a) pontjaiban foglalt feltételnek, ezért az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. január 21.

*Dr. Varga Zs. András s. k.,*  
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

*Dr. Handó Tünde s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Pokol Béla s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs s. k.,*  
alkotmánybíró

*Dr. Szívós Mária s. k.,*  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/1666/2019.



# AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG NORMATÍV HATÁROZATAI, VALAMINT AZ EGYÉB SZERVEZETI, MŰKÖDÉSI ÉS SZEMÉLYI ÜGYEKBEN HOZOTT HATÁROZATAI



## AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK 1001/2020. (I. 23.) AB TÜ. HATÁROZATA

az Alkotmánybíróság öttagú állandó tanácsainak számáról, összetételéről és a tanácsvezetők személyéről szóló 1002/2019. (IX. 20.) AB Tü. határozat módosításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 49. § (1) és (7) bekezdésében meghatározott jogkörében eljárva – az Alkotmánybíróság Ügyrendjéről szóló 1001/2013. (II. 27.) AB Tü. határozat 5. § (2)–(4) bekezdésében foglaltakra is tekintettel – az Alkotmánybíróság öttagú állandó tanácsainak számáról, összetételéről és a tanácsvezetők személyéről szóló 1002/2019. (IX. 20.) AB Tü. határozat módosításáról a következő határozatot hozza:

1. Az Alkotmánybíróság öttagú állandó tanácsainak számáról, összetételéről és a tanácsvezetők személyéről szóló 1002/2019. (IX. 20.) AB Tü. határozat 2. pontja a következők szerint módosul:

A 2. öttagú tanács tagjai:

*Dr. Varga Zs. András* tanácsvezető alkotmánybíró,  
*Dr. Handó Tünde* alkotmánybíró,  
*Dr. Pokol Béla* alkotmánybíró,  
*Dr. Schanda Balázs* alkotmánybíró,  
*Dr. Szívós Mária* alkotmánybíró.

2. Az Alkotmánybíróság e határozatát a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 26. § (2) bekezdése alapján a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

3. E határozat a közzétételét követő napon lép hatályba.

Budapest, 2020. január 20.

*Dr. Sulyok Tamás* s. k.,  
az Alkotmánybíróság elnöke

*Dr. Czine Ágnes* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Dienes-Oehm Egon* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Handó Tünde* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Horváth Attila* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Juhász Imre* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Pokol Béla* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Salamon László* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Schanda Balázs* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Szalay Péter* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Szívós Mária* s. k.,  
alkotmánybíró

*Dr. Varga Zs. András* s. k.,  
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: XVIII/25/2020.

Megjelent a Magyar Közlöny 2020. évi 11. számában.





Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.  
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.  
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen,  
díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: [www.alkotmanybirosag.hu](http://www.alkotmanybirosag.hu)

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára  
layout: [www.estercom.hu](http://www.estercom.hu)

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó Kft., Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., [www.mhk.hu](http://www.mhk.hu)  
Felelős kiadó: Papp Tibor ügyvezető  
HU ISSN 2062-9273